
Abiks
**KOMSOMOLI
ÜHEAASTASTE
POLIITKOOLOIDE
KUULAJAILE**

ÕPIK

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

A-21408

ABIKS KOMSOMOLI
ÜHEAASTASTE
POLIITKOOLIDE
KUULAJAILE

ÕPIK

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Originaali tiitel:

В помощь слушателям одногодичных
комсомольских политшкол

Учебное пособие

Издательство ЦК ВЛКСМ

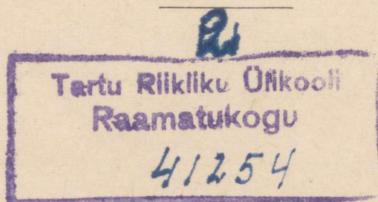
«Молодая Гвардия»

Москва 1956

*

Käesoleva õpiku «Abiks komsomoli üheaastaste poliitkoolide kuulajaile» on koostanud autorite kollektiiv, kuhu kuuluvad: D. F. Kraminov, P. D. Minejev, I. A. Smirnov, A. I. Sobolev ja S. L. Titarenko.

Peale selle on kasutatud lühendatult õpiku «Abiks poliitkoolide kuulajaile» (kirjastus «Pravda», 1956. a.) rea peatükkide materjali.

KOMSOMOLI ÜHEAASTASE POLIITKOOLI ÕPPEPLAAN

1. TEEMA

SOTSIALISMI ÜLESEHITAMINE NSV LIIDUS

1. Kuidas meie maa rahvad kukutasid mõisnike ja kapitalistide võimu ja kehtestasid nõukogude võimu — 2 tundi
2. NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise leninlik plaan (maa industrialiseerimine, põllumajanduse kollektiviseerimine, kultuurirevolutsioon) ja selle elluviimine — 2 tundi
3. Sotsialistliku ühiskondliku ja riikliku korra iseloomulikud jooned, iseärasused ja eelised — 2 tundi

2. TEEMA

NLKP XX KONGRESS JA KOMMUNISMI ÜLESEHITAMISE KÜSIMUSED NSV LIIDUS

1. NLKP XX kongressi otsuste ajalooline tähtsus järkjärguliseks üleminekuks sotsialismilt kommunismile — 2 tundi
2. Tööstuse edasine arenemine rasketööstuse eelisarendamisega — 2 tundi
3. Kõigi põllumajandusharude järsk tõus — 2 tundi
4. Töötajate materiaalse elutaseme tõstmine, kultuuri arendamine, rahvahulkade kommunistlik kasvatamine — 2 tundi

3. TEEMA

SOTSIALISTLIKE RIIKIDE MAAILMASÜSTEEMI KUJUNEMINE

1. NSV Liidu võit Teises maailmasõjas ja rahvusvahelise olukorra põhjalik muutumine — 2 tundi
2. Sotsialistliku ülesehitustöö edusammud Euroopa ja Aasia rahvademokraatiamaades — 2 tundi
3. Sotsialismi ülesehitamine Poolas, Tšehhoslovakkias, Ungaris, Bulgaarias, Rumeenias, Jugoslaavias, Saksa Demokraatlikus Vabariigis, Albaanias. Rahvademokraatiamaade noorsoo osavõtt sotsialismi ülesehitamisest — 2 tundi
4. Majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö edusammud Mongoolia Rahvavabariigis, Korea Rahvademokraatlikus Vabariigis ja Vietnami Demokraatlikus Vabariigis — 2 tundi

4. TEEMA

RAHVASTE VÕITLUS RAHU EEST KOGU MAAILMAS

1. Kahe erineva süsteemi rahuliku kooseksisteerimise leninlik printsiip on NSV Liidu välispoliitika peajooneks — 2 tundi
2. Aasia ja Aafrika rahvaste rahvusliku vabadusvõitluse edusammud. Imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemine — 2 tundi
3. Rahutsooni kujunemine. Nõukogude Liidu vastastikused suhted India Vabariigiga ning teiste rahu ja progressi teel sammuvate Aasia- ja Aafrika maadega — 2 tundi
4. Maailma demokraatlik noorsugu võitluses rahu, demokraatia ja parema tuleviku eest — 2 tundi

5. TEEMA

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIK PARTEI ON NÕUKOGUDE ÜHISKONNA JUHTIV JA SUUNAV JÕUD

1. NLKP on NSV Liidu töötajate eesmine väesalk — 2 tundi
2. Marksismi-leninismi partei poolt juhitud rahvahulkade otsustavast osast sotsialistlikus ülesehitustöös ja isikukultuse kahjulikkusest — 2 tundi
3. Kuidas NLKP juhib nõukogude ühiskonda. Kollektiivsus on parteilise juhtimise kõrgeim printsiip — 2 tundi

6. TEEMA

ÜLELIIDULINE LENINLIK KOMMUNISTLIK NOORSOOÜHING — NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI ABILINE JA RESERV

1. NLKP — leninliku kommunistliku noorsooühingu organiseerija ja juhtija — 2 tundi
2. Leninliku kommunistliku noorsooühingu võitlustee — 2 tundi
3. Kuidas on ehitatud kommunistlik noorsooühing. Mida nõuab ÜLKNU põhikiri kommunistlikult noorelt — 2 tundi
4. Kommunistlike noorte osavõtt kuuenda viie aasta plaani edukast täitmisest — 2 tundi
5. Kokkuvõtteõppus — 2—4 tundi

Kokku: 46—48 tundi

ESIMENE PEATÜKK

SOTSIALISMI ÜLESEHITAMINE NSV LIIDUS

(1., 2. ja 3. õppus)

KUIDAS MEIE MAA RAHVAD KUKUTASID MÖISNIKE JA KAPITALISTIDE VÕIMU JA KEHTESTASID NÕUKOGUDE VÕIMU

Töörahma olukord tsaari-Venemaal. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni tulemusena kindlustus meie maal 1917. aastal nõukogude võim — tööliste ja talupoegade võim. Sellega panid Venemaa rahvad alguse inimkonna kapitalismilt sotsialismile ülemineku epohhile.

Enne Oktoobrirevolutsiooni olid Venemaal, samuti nagu teistes maades, võimul rikkad, ekspluataatorlikud klassid. Kõik, mis on materiaalsete hüvede allikaks, — maa, tehased, vabrikud, kaevandused ja murrud, raudteed, pangad — oli nende omandus. Tootmisvahendite omanikena ekspluateerisid mõisnikud ja kapitalistid miljoneid talupoegi ja töölisi, kogusid nende töövaeva arvel määratu suuri rikkusi.

Ekspluataatorite huvide valvel seisis tsaarivalitsus, kelle käsutada olid armee, politsei, kohtuaparaat ja muud töötava rahva kallal vägivalla tarvitamise vahendid. Rikaste irvitamisel töörahma üle polnud piire. Peremeeste suhtumist töötajaisse kujutas suur vene kirjanik M. Gorki järgnevalt. Tema romaanis «Foma Gordejev» jutustatakse, kuidas suur-laevaomanik Ignat Gordejev, Foma isa, kes oli kuulnud, et madrus Jefim avaldab rahulolematust üle jõu käiva töö pärast, temalt küsis:

«Mis juttu sa siin räägid?»

«Räägin nii, nagu oskan...» kogeles Jefim vastuseks. «Meil ei olnud lepet... et peaksin vait olema...»

«Aga kes see on, kes verd imeb?» küsis Ignat habet siludes.

Madrus taipas, et ta on sisse kukkunud ja et pääsu pole loota, viskas halu käest, pühkis peopesad vastu pükse puhtaks ja vastas Ignatile otse silma vaadates julgelt:

«Kas mul ei ole õigus? Kas sa ei ime?...»

«Mina?»

«Sina jah.»

Foma nägi, kuidas isa käe tõstis; kõlas mingi laksatus ja madrus kukkus raskelt puuriidale. Kohe oli ta uuesti jalul ning asus jälle vaikides tööle... Tema purukslöödud näost tilkus kasepuuhalgude valgele tohule verd, ta pühkis selle särgivarrukaga ära, silmitses varrukat ja ohkas sõnatult.

Kui Foma aga madrust haletses, ütles isa:

«Mis temast ikka haletseda... Aga ei ole tema asi arutada; mina võin arutada, mina olen peremees.»

Mitte arutada, vaid alistunult töötada mõisnikule ja kapitalistile — säärane oli töötava inimese saatus. Tal polnud kuhugi kaevata, sest kõikjal istusid ekspluataatorite käsilased ja teenrid.

Töölised kannatasid rõhumist ja irvitamist kapitalistide poolt, talupojad aga — mõisnike-suurmaaomanike poolt. Vabrikutes ja tehastes, kaevandustes ja murdudes kestis tööpäev 12—15 tundi, palk aga oli äärmiselt madal. Ettevõtete omanikud kasutasid laialdaselt odavat naiste ja laste tööd. Töölised elasid kitsastes kasarmutes ja muldonnides. Nad toituisid halvasti ja riietusid viletsalt. Tuberkuloos ja muud haigused niitsid töörahvast. Vabrikute väravates tunglesid alati töötatöölise massid.

Töölistel ja talupoegadel puudusid igasugused poliitilised õigused; nad ei võinud arutada ja otsustada riigiasju ega valida oma esindajaid riigiorganitesse. Kuni 1903. aastani kehtis tsaariveneemaal ihunuhtlus. Pearaha tähtjaks maksmatajätmise või mõne muu tähtsusetu eksimuse eest peksti talupoegi vitstega.

Töötava rahva olukord oli väljakannatamatult raske.

1905. a. jaanuaris kirjutasid Peterburi töölised petitsioonis tsaar Nikolai II-le: «Me oleme puruvaeseks jäänud, meid rõhutakse, vaevatakse üle jõu käiva tööga, meid teotatakse, meid ei peeta inimesteks, meisse suhtutakse kui orjadesse, kes peavad

kannatama viletsat saatust ja vaikima. Me oleme küll kannatanud, kuid meid tõugatakse ikka sügavamale viletsuse, õigusetuse ja harimatuse mülkasse, meid kägistab despotism ja omavoli, me lämbume. Pole enam jõudu, valitseja. On saabunud kannatuse piir.»

Tsaar vastas sellele kaebusele kuulide ja tääkidega.

Vene rahvusesse mittekuuluvad Venemaa töötajad kannatasid kahekordset rõhumist — mitte ainult klassirõhumist, vaid ka rahvuslikku rõhumist. Mittevene rahvusest inimesi nimetasid tsaari-

2¼ MILJ. TÖÖLIST
SAI 1908. AASTAL
PALKA

555,7
MILJONIT
RUBLA

KAPUTAIS ETTE-
VÕTETE OMANIKKE
SAI SAMAL AASTAL

568,7
MILJONIT
RUBLA
KASUMIT

Tööliste teenistus ja kapitalistide kasumid tsaari-Venemaal

ametnikud «muulasteks», alandasid ja kiusasid neid igati taga. «Muulastel» ei lubatud õppida, kirjastada ajalehti ja raamatuid emakeeles. Tsaarivõimud õhutasid sihilikult rahvuslikku vaenu mitmesuguste rahvaste vahel. Venemaal ei nimetatud asjata rahvaste vanglaks.

Reas kapitalistlikes maades ei erine töörahva olukord praegugi palju sellest, kuidas elasid töölised ja talupojad tsaari-Venemaal.

Tsaari-Venemaa rõhutatud massid püüdsid korduvalt heita endalt klassi- ja rahvusliku rõhumise ikke. Sajandite kestel alustasid tööinimesed korduvalt ülestõuse oma orjastajate vastu. Nii toimus aastail 1667—1671 suur talurahva ülestõus Stepan Razini juhtimisel. XVIII sajandil pidasid Jemeljan Pugatšovi poolt juhitud talupojad rohkem kui kahe aasta kestel relvastatud võitlust mõisnike vastu, tsaarivalitsuse vastu. XIX sajandil esines samuti palju talupoegade revolutsioonilisi väljaastumisi mõisnike ja tsaariametnike vastu. Kuid seni kui Venemaal polnud kujunenud ja tugevnenud tööliklass, ebaõnnestusid kõik töörahva katsed vabaneda ekspluataatoritest.

Rahva võitlusel tsarismi, mõisnike ja kodanluse vastu ei saanud olla edu ilma ühiskonna kõige organiseerituma, kõige eesrindlikuma klassi — tööliklassi juhtimiseta.

Möödunud sajandi kaheksakümnendatel ja üheksakümnendatel aastatel olid Venemaal levinud niinimetatud «narodnikute» vaated, kes väitsid, et vabastusliikumise peajõuks peab olema talurahvas — moodustab see ju maa elanikkonna suure enamuse. Teadusliku sotsialismi rajaja Karl Marxi õpetuse pooldajad — marksistid — vastasid, et talupoegi on Venemaal muidugi palju rohkem kui töölisi, kuid talupojad on laiali pillatud, killustatud, aheldatud oma väikeste üksikmajapidamiste külge. Peale selle on talurahvas klassina ebaühtlane: ta pidevalt kihistub, ühelt poolt eraldub kehvtalurahvas, teiselt poolt aga kulaklus, külaekspluataatorid.

Teisiti on lugu tööliklassiga. Tal ei ole eraomandust, mis lahutab inimesi, ei ole tootmisvahendeid. Koondunud vabrikutes ja tehastes arvukateks kollektiivideks, liituvad töölised ühisesse võitlusse peremeeste vastu, kujunevad võimsaks revolutsiooniliseks jõuks.

Kapitalistliku tööstuse arenemist mööda kasvas töölisklass Venemaal pidevalt. Tarvitseb ainult öelda, et kui 1865. aastal oli töölisi suurtes vabrikutes, tehastes ja raudteedel 706 000, siis üheksakümnendate aastate lõpuks kasvas tööliste arv suurtööstuses 2 792 000 inimeseni.

Sellepärast kirjutaski töörahva suur juht ja õpetaja V. I. Lenin 1894. aastal, et töölisklassile tuleb revolutsioonilistel marksistidel — sotsiaaldemokraatidel — osutada erilist tähelepanu. Sotsiaaldemokraatide ülesanne seisis Lenini mõtte järgi eeskätt selles, et viia tööliste ridadesse sotsialistlik teadvus ja ühendada marksistlik õpetus töölisliikumisega, anda sellele organiseeritud iseloom. Lenin kutsus sotsiaaldemokraate üles koordineerima marksismi propaganda tööliste poolt oma klassihuvide eest peetava võitluse organiseerimisega, looma tööliste tugevasti konsolideerunud võitluspartei, kes peab asuma töörahva etteotsa tema võitluses vabaduse ja sotsialismi eest.

Kuid see ei tähendanud sugugi seda, et Lenin oleks ignoreerinud talurahvast. Vastuoksa, ta oli seisukohal, et ilma kõige tihedama liiduta talurahva paljumiljoniliste massidega ei ole töölisklass suuteline saavutama võitu oma vaenlaste üle. Lenin põhjendas tööliste ja talupoegade liidu kui ekspluataatorite võimu kukutamise ja sotsialismi võidu tähtsaima vahendi ideed. Ühtlasi tõestas Lenin, et see liit saab olla kindel vaid siis, kui juhtiv osa selles kuulub töölisklassile.

Töölisklassi ja talurahva liidu, töörahva vabadusvõitluses töölisklassile kuuluva juhtiva osa leninliku idee õigsust kinnitasid kolme Vene revolutsiooni kogemused, samuti kogu rahvusvahelise töölisliikumise kogemused.

Töölisklassi ja talurahva revolutsiooniliste jõudude esimeseks tõsiseks prooviks oli tsaari-isevalitsuse vastu suunatud 1905.—1907. a. revolutsioon. See revolutsioon algas pärast Peterburi tööliste rahulikku rongkäiku petsitsiooniga tsaari juurde 22. (9.) jaanuaril 1905. aastal. Tsaar andis siis sõjavägedele käsu rahulikku demonstratsiooni tulistada. Vastuseks sellele verisele kuriteole tekkis võimas streikide laine. Üksnes 1905. a. jaanuaris moodustas streikijate arv 440 000 — rohkem kui kogu eelmise kümne aasta kestel. Oktoobris viidi läbi ülevenemaaline poliitiline streik, detsembris aga toimus Moskvast tööliste relvastatud

ülestõus. Ülestõusu alustasid tsaariarmee soldatid, merelaevastiku madrused. Üle kogu maa veeres talurahva ülestõusude laine.

Vaatamata eesrindlike tööliste ja talupoegade erakordsele kangelaslikkusele sai 1905.—1907. a. revolutsioonile osaks kaotus. See sündis eeskätt sellepärast, et siis ei olnud veel olemas tööliklassi ja talurahva kindlalt liitu. Tööliste revolutsioonilisi väljaastumisi, massilisi streike ja relvastatud ülestõuse ei toetanud küllaldaselt talupoegade võimas ja õigeaegne väljaastumine. Talupojad tegutsesid killustatult, organiseerimatult.

Teiseks selle revolutsiooni nurjumise tähtsamaks põhjuseks oli see, et ka tööliklassi enda ridades puudus ühtsus. Asi seisis selles, et marksistlik töölispartei hakkas sel ajal Venemaal alles kujunema. 1903. a. juulis-augustis toimus Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei II kongress (I kongress oli 1898. aastal). II kongress võttis vastu partei pogrammi ja põhikirja, valis partei keskorganid ja rajas seega tööliklassi poliitilise partei. Kuid juba sellel kongressil tulid ilmsiks lahkkelid mõningates tähtsates organisatsioonilistes küsimustes. Tekkisid kaks rühma: bolševikud eesotsas V. I. Leniniga ja menševikud eesotsas J. Martoviga. Edaspidi formeerusid need kaks rühma kaheks iseseisvaks parteiks. 1905.—1907. a. esimese rahvarevolutsiooni perioodil käis bolševike ja menševike vahel äge võitlus küsimustes, mis puutusid partei poliitikasse ja taktikasse revolutsioonis.

Bolševikud teostasid tõeliselt revolutsioonilist poliitikat, mis arvestas üldrahvaliku relvastatud ülestõusu ettevalmistamist, isevalitsuse kukutamist ning tööliste ja talupoegade revolutsioonilisdemokraatliku võimu kehtestamist. Bolševikud lähtusid sellest, et revolutsioon tsarismi vastu oli kodanlik-demokraatlik. Selle revolutsiooni võit ei puudutanud kapitalismi aluseid, vaid, vastupidi, puhastas pinda kapitalistlike suhete laialdasele arenemisele; kuid kodanlik-demokraatliku revolutsiooni võit oli ülimal määral kasulik töölistele: ta avas tee otseseks üleminekuks võitlusele sotsialistliku revolutsiooni võidu eest. Seepärast planeerisid bolševikud lööki tsarismi pihta tööliste ja talupoegade ühendatud jõupingutustega tööliklassi juhtimisel. Koos sellega taotlesid bolševikud liberaalse kodanluse eemaldamist revolutsiooni juhtimiselt, sest ta ajas tsarismiga kokkuleppimise poliitikat.

Vastupidiselt bolševikele olid menševikud seisukohal, et lööki

tsarismile võib anda vaid liberaalse kodanluse ja tööliste ühiste jõupingutustega. Seejuures jätsid menševikud revolutsiooni juhi, juhtija osa kodanlusele, tööliste aga määrasid kodanluse «taganttõukaja» osa. Talurahvaga aga menševikud ei arvestanud. See seletus sellega, et nad ei mõelnudki üleminekust võitlusele sotsialistliku revolutsiooni eest kohe pärast kodanlik-demokraatliku revolutsiooni võitu. Menševike ideaaliks oli kodanlik vabariik. Seepärast nad ei taotlenudki töölisklassi juhtivat osa kodanlik-demokraatlikus revolutsioonis. Menševike taktikat nimetas Lenin liberaal-monarhistlikuks, mis on meelepärane ja kasulik mitte tööliste ja talupoegadele, vaid kodanlusele ja tsaarile.

Pärast revolutsiooni kaotust, reaktsiooniaastail (1907—1912), kui tööliste ja talupoegade revolutsioonilist liikumist tabasid tsarismi raevukad löögid, ei kõhelnud bolševikud oma otsustavuses võitlust jätkata. Paljastades töölisklassi ürituse reetjaid, kes väitsid, et revolutsioonile on tehtud jäädavalt lõpp, koondasid bolševikud masse, sepistasid tööliste ja talupoegade võitlusliidu, valmistasid rahvast ette uuteks revolutsioonilisteks lahinguteks. Neil raskeil aastail, kus oli käimas Esimene maailmasõda, mis oli imperialistlik, ebaõiglane sõda, kõigi sõdivate riikide suhtes vallutussõda, kutsusid bolševikud töölisi ja soldatisinelitesse riieetatud talupoegi üles kukutama tsarismi, muutma imperialistlik sõda tööliste ja talupoegade sõjaks mõisnike ja kapitalistide vastu. Ning massid reageerisid valmisolekuga meie partei üleskutsele.

Oktoobrirevolutsioon — suurim revolutsioon inimkonna ajaloos. Esimestena läksid tsarismi vastu Petrogradi töölisel. 1917. a. veebruaris organiseerisid nad üldstreigi ja tulid tänavatele loosungitega: «Maha tsaar!», «Maha sõda!», «Leiba!». Vastuseks tsaarivõimude katsele summutada masside meelepaha algas tööliste relvastatud ülestõus, kusjuures nendega ühinesid soldatid. Tsaar oli sunnitud loobuma troonist. Isevalitsus kukutati.

Töölised ja soldatid hakkasid juba revolutsiooni esimestel päevadel, samuti nagu 1905. aastal, moodustama tööliste saadikute nõukogusid, kes kujutasid endast rahvavõimu organeid. Kuid ka kodanlus ei tukkunud. Kasutades olukorda, et enamuse nõukogu-

des ja nende juhtimise olid enda kätte haaranud väikekodanlikud esseeride ja menševike parteid, kes arvasid, et võim kogu maal peab kuuluma kodanlusele, moodustasid kadetid (kapitalistide peamine partei) niinimetatud Ajutise Valitsuse. Tekkis kaksikvõim: ühelt poolt tööliste ja talupoegade nõukogud, teiselt poolt kodanlik Ajutine Valitsus, keda toetasid esseerid ja menševikud.

Bolševike partei ette kerkis ülesanne: selgitada töölistele ja talupoegadele Ajutise Valitsuse rahvavastane, imperialistlik iseloom, paljastada esseeride ja menševike kokkuleppepoliitika, saavutada kogu võimu üleminek nõukogude kätte.

Selge perspektiivi võitluses revolutsiooni edasiarendamise eest andis V. I. Lenin oma kuulsates Aprilliteesides («Proletariaadi ülesandeist praeguses revolutsioonis»), mis ta luges ette 4. (17.) aprillil 1917. aastal bolševike koosolekul Petrogradis. See oli teisel päeval pärast Lenini tagasitulekut välismaalt.

Aprilliteesides töötas V. I. Lenin välja geniaalse plaani üleminekuks kodanlik-demokraatlikult revolutsioonilt sotsialistlikule revolutsioonile. Ta rõhutas vajadust konfiskeerida (tasuta ära võtta) kõik mõisamaad ja natsionaliseerida riigis kogu maa, sisse seada tööliskontroll ühiskondliku tootmise ja saaduste jaotamise üle. Teesides märgiti ära, et kõige paremaks proletariaadi riigivõimu poliitiliseks vormiks on nõukogude vabariik. Lenin rõhutas, et lõpetada sõda õiglase rahuga pole võimalik kapitalistide võimu kukutamiseta, ta selgitas, et Ajutine Valitsus esindab kodanluse huvisid, et ta ei anna rahvale ei leiba, ei rahu ega vabadust, seepärast ei tule Ajutisele Valitsusele osutada mitte mingit toetust. Siis Lenin veel ei kutsunud üles selle valitsuse relvastatud kukutamisele. Ta oli seisukohal, et võim peab üleminema nõukogude kätte rahulikul teel.

Bolševike partei võttis Lenini Aprilliteesid võitlusjuhendina oma töö aluseks ja alustas laialdast selgitustööd massides. Bolševikud paljastasid esseeride ja menševike reetlikku poliitikat, kes saatsid oma esindajad Ajutisse Valitsusse ning aitasid kodanlusel oma võimu kindlustada. Töölishulkades kasvas rahulolematust, nad hakkasid järjest selgemini mõistma, et vaid bolševike partei võitleb tõeliselt rahva huvide eest. Seda tõendasid veenvalt massilised demonstratsioonid, mis toimusid bolševike parteiorganisatsioonide juhtimisel. Nii demonstreerisid 1917. aasta 18. juu-

nil Petrogradi tänavail 400 000 inimest. Demonstrantide lippudele oli kirjutatud: «Maha sõda!», «Maha kümme ministrit-kapitalisti!», «Kogu võim nõukogudele!».

Kodanlus püüdis esseeride ja menševike abil õiendada relva jõul arveid järjest kasvava revolutsioonilise liikumisega. 1917. a. juuli algul, kui Petrogradis algasid uuesti tööliste, soldatite ja madruste massilised rahulikud demonstratsioonid, saatis Ajutine Valitsus nende vastu relvastatud jõud. Petrogradi tänavail voolas tööliste ja soldatite verd.

Juulipäevade sündmused tähendasid seda, et lõppes revolutsiooni rahuliku arengu periood. Algas imperialistliku kodanluse ainuvalitsus. Kommunistlik partei oli sunnitud minema jälle põranda alla. Tõusis päevakorda relvade abil kodanluse võimu kukutamise küsimus.

1917. a. juuli lõpul tuli Petrogradis salaja kokku bolševike partei VI kongress. Lenin kongressil ei olnud, ta varjas end Ajutise Valitsuse nuhkide eest Petrogradi lähedal. Kuid ta juhtis kongressi tööd Keskkomitee liikmete kaudu. VI kongress, kes väljendas bolševike partei tahet, tööliklassi tahet, võttis kursi relvastatud ülestõusule, sotsialistlikule revolutsioonile.

Revolutsioon sammus kõrvalekaldumatult tõusuteed. Töölised ja talupojad asusid järjest aktiivsemalt võitlusse. Esseeride ja menševike mõju massides langes järsult. Bolševikud võitsid endale järjest suuremat toetust nii linnas kui ka maal, võitsid kätte enamuse nõukogudes.

7. oktoobril saabus Lenin illegaalselt Petrogradi ja 10. oktoobril toimus partei Keskkomitee ajalooline istung, kus pärast Lenini ettekannet otsustati alustada ülestõusu lähemal päeval. Kommunistliku partei Keskkomitee alustas suurt ülestõusu ettevalmistamise tööd. Loodi relvastatud tööliiskalku (Punakaart), revolutsiooniliste soldatite ja madruste relvastatud salku. Sellistesse tähtsamatesse tööstusrajoonidesse nagu Donbass ja Uraal ning sõjaväkke rindele saadeti Keskkomitee volinikud ülestõusu organiseerimiseks kohtadel. Partei Keskkomitee näpunäitel loodi Petrogradi Nõukogu juurde Sõjalis-Revolutsiooniline Komitee.

Oma laiendatud istungil 16. oktoobril kinnitas Keskkomitee relvastatud ülestõusu otsuse. Sel istungil moodustati Keskkomitee Poliitbüroo eesotsas Leniniga, samuti loodi Sõjalis-Revolut-

siooniline Keskus ülestõusu juhtimiseks, kuhu kuulusid Sverdlov, Dzeržinski, Stalin, Bubnov, Uritski. Keskuse tegevust juhtis otseselt Keskkomitee ja isiklikult V. I. Lenin. Relvastatud ülestõusu vastu astusid välja Zinovjev ja Kamenev, kes olid Keskkomitee liikmed. Nad said otsustava vastulöögi Leninilt ja teistelt Keskkomitee liikmeilt. Siis astusid Zinovjev ja Kamenev avalikule reetmisele: nad paigutasid menševike ajalehte avalduse, et nad ei nõustu bolševike poolt relvastatud ülestõusu ettevalmistamisega. Sellega tehti bolševike plaan revolutsiooni vaenlastele teatavaks. Lenin nimetas Kamenevi ja Zinovjevit säärase käitumise pärast revolutsiooni streigimurdjateks ja nõudis nende väljaheitmist parteist.

Reeturite poolt hoiatatud Ajutine Valitsus püüdis ülestõusu takistada, bolševike parteid purustada. Kuid sellel püüdel ei olnud edu.

1917. a. 24. oktoobri (6. novembri) hommikul ilmus Petrogradis bolševike ajalehe «Rabotši Putj» number, kus oli trükitud üleskutse Ajutise Valitsuse kukutamiseks. Smolnõi instituudi hoone juurde, kus asus Petrogradi Nõukogu, koondusid punakaartlaste ja revolutsiooniliste soldatite salgad. Relvastatud ülestõus oli alanud. 1917. a. 25. oktoobril (7. novembril) avaldas Petrogradi Sõjalis-Revolutsiooniline Komitee üleskutse «Venemaa kodanikele», milles öeldi, et Ajutine Valitsus on kukutatud ja riigivõim nõukogudele üle läinud. Ööl vastu 26. oktoobrit (8. novembrit) vallutati tormijooksuga Talvepalee, kus end varjasid Ajutise Valitsuse ministrid.

Petrogradi järel võitis relvastatud ülestõus Moskvast. Kõikjal eemaldati kodanlik võim ja asendati uue, rahvavõimuga, nõukogude võimuga, kes kuulutas oma peaülesandeks igasuguse ühe inimese teise inimese poolt ekspluateerimise hävitamise ja klassideta kommunistliku ühiskonna ülesehitamise.

7. ja 8. novembril 1917. aastal Petrogradis toimunud tööliste ja soldatite saadikute nõukogude II ülevenemaaline kongress kuulutas, et kogu võim riigis on läinud nõukogude kätte, ja moodustas maailma esimese tööliste ja talupoegade valitsuse — Rahvakomissaride Nõukogu. Rahvakomissaride Nõukogu esimeheks valiti V. I. Lenin. Kongress võttis vastu Lenini poolt koostatud rahudekreedi ja maadekreedi. Vastavalt dekreedile said

talupojad tasuta üle 150 miljoni tiinu mõisnikelt, kodanluselt, tsaarilt ja kirikult äravõetud maad.

Nõukogude valitsus kehtestas ettevõtetes kaheksatunnilise tööpäeva ja seadis sisse töölikontrolli tootmise üle. Pangad, raudteed, kaubalaevastik võeti kapitalistidelt ära ja anti üle Nõukogude riigile. Natsionaliseeriti, s. t. muudeti üldrahvalikuks omandiks suurtööstus.

Nii pandi alus uue, sotsialistliku ühiskondliku ja riikliku korra ülesehitamisele. Selle ülesehitustööga kaasnesid algusest peale suured raskused. Kukatatud ekspluataatorlikud klassid osutasid võitnud proletariaadile väga tugevat vastupanu. Kapitalistid ja mõisnikud ning nende rohkearvulised sabarakud püüdsid tagasi tuua vana korda. Selles toetas neid aktiivselt välismaa kodanlus. 1918. aastal alustasid saksa, inglise, ameerika, prantsuse ja jaapani imperialistid Venemaale sõjalist interventsiooni (sissetungi), et kukutada nõukogude võim ja taastada kodanluse ja mõisnike kord. Imperialistid ühinesid kõigi meie maa kontr-revolutsiooniliste jõududega, abistades neid sõjaväega ja sõjavarustusega, relvade ja toiduainetega.

Üle kolme aasta tuli noorel Nõukogude riigil tagasi lüüa vaenlaste kallaletunge. Kõigile raskustele ja puudustele vaatamata võitsid töölised ja talupojad sise- ja välisvaenlased. Meie rahva ennastsalgavus ja kangelaslikkus, tema sügav usk oma ürituse õigsusse, juhtimine kommunistliku partei poolt, mis liitis töörahva, muutis maa ühtseks sõjaleeriks, — see kõik kindlustas nõukogude võimu võidu sõjas interventide ja valgekaartlaste vastu.

Pärast sõja lõppu mobiliseeris kommunistlik partei töörahva jõud Nõukogude riigi tugevdamisele, rahvamajanduse taastamisele ja sotsialismi ülesehitamise laiendamisele.

**NSV LIIDUS SOTSIALISMI ÜLESEHITAMISE LENINLIK PLAAN
(MAA INDUSTRIALISEERIMINE, PÖLLUMAJANDUSE
KOLLEKTIVISEERIMINE, KULTUURIREVOLUTSIOON) JA
SELLE ELLUVIIMINE**

Üleminek rahulikule majanduslikule ülesehitustööle. Nõukogude rahvas asus rahulikule ülesehitustööle väga raskes olukorras. Neli aastat imperialistlikku sõda ja kolm aastat välismaist sõjalist interventsiooni ja kodusõda laostasid kogu maa.

Põllumajandus oli alla käinud. Suured maa-alad jäeti seemendamata ja kasvasid umbrohtu. Põllumajanduse toodang moodustas 1920. a. lõpul vaid umbes poole sõjaeelsest. Lisaks sellele oli 1920. aastal paljudes kubermangudes viljaikaldus.

Veelgi halvem oli tööstuse olukord. Intervendid ja valgekaartlased olid õhku lasknud ja üle ujutanud paljud söe- ja maagikaevandused. Enamus vabrikuid ja tehaseid ei töötanud: ei jätkunud kütust ega toorainet. Suurtööstuse toodang oli 1920. aastal peaaegu seitse korda väiksem sõjaeelsest. Eriti vähenes rasketööstuse toodangu väljalase.

Majanduslik laos mõjus tugevasti töörahva olukorrale. Elanikkonnal oli puudus kõige vajalikumast: leivast, rasvainetest, lihast, suhkrust, soolast, jalatsitest, riietest, petrooleumist, seebist, arstimitest. Meie maal möllas tüüfus.

Väga raske oli siis noorel Nõukogude riigil. Kuid kommunistlikku parteid raskused ei kohutanud. Partei kutsus töölisi ja talupoegi taastama rahvamajandust ja organiseeris neid kangelaskule tööle.

Oli vaja korraldada kõigepealt kindel majanduslik liit töölisklassi ja töötava talurahva vahel. Kuni kestis sõda, andsid talupojad nõukogude võimule kaitsevajadusteks toiduainete andmise kohustuse korras tasuta kõik vilja ülejäägid. Olles igast küljest vaenlaste poolt ümber piiratud, ei suutnud laostatud riik anda talupoegadele midagi nende toiduainete vastu. Ilma toiduainete andmise kohustusega oleks võit kodusõjas olnud võimatu. Talupojad said sellest aru ja kandsid vaenlase üle saavutatava võidu nimel seda rasket ohvrit. Kui kodusõda aga lõppes ja mõisnike tagasituleku oht oli möödunud, hakkasid talupojad avaldama rahulolematust neilt kõigi toiduainete ülejääkide äravõtmise pärast.

Elu näitas, et sõjakommunismi poliitika on oma aja ära elanud; veelgi enam, ta oleks takistanud rahulikku majanduslikku ülesehitustööd. Nõukogude võim oli kodusõja ja majandusliku laose tingimustes sunnitud teostama sõjakommunismi majanduspoliitikat. Meie maa tundis suurt puudust kõigest vajalikust Punaarmee ja elanikkonna varustamiseks. Kõige viljarikkamad kubermangud olid valgekaartlaste ja interventide poolt vallutatud. Viljavarud olid äärmiselt väikesed, mistõttu oldi sunnitud kehtestama toiduainete andmise kohustus. Tööstuskaupu toodeti väga vähe. Selleks, et tööstuskaubad ja toiduained ei satuks spekulantide kätte, keelas riik põhiliste saadustega kauplemise. Mitte üksnes suur- ja kesktööstus, vaid ka tunduv osa väiketööstusest natsionaliseeriti, muutus riigi omanduseks. Töötavad ettevõtted (kaugeltki mitte kõik ei töötanud) said toorainet, kütust, andsid toodangu ära orderite järgi, ilma tasumiseta rahas ja neil puudus igasugune majanduslik iseseisvus.

Rahuliku majandusliku ülesehitustöö tingimustes oli sõjakommunismi poliitika kõlbmatu ja kahjulik. Kommunistliku partei ja nõukogude võimu ette kerkis vajadus välja töötada uus majanduspoliitika.

V. I. Lenini ettepanekul võttis kommunistliku partei X kongress 1921. a. märtsis vastu tähtsa otsuse toiduainete andmise kohustuselt toitusmaksule ülemineku kohta. Toitusmaks oli väiksem toiduainete andmise kohustusest. Kõik see, mis jäi üle pärast toitusmaksu andmist riigile, läks täielikult talupoja käsutusse, kellele anti vabadus nende ülejääkidega kauplemiseks.

Parteis leidis inimesi, kes ei saanud aru sõjakommunismi poliitikalt uuele majanduspoliitikale (seda nimetatakse lühendatult «nep») järsu ülemineku vajadusest. Need inimesed arvasid ekslikult, et uus majanduspoliitika tähendab loobumist Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitudest, tagasipöördumist kapitalismile. Lenin selgitas, et nep elustab muidugi mõningal määral kapitalistlikke jäänuseid nii linnas kui ka maal. Kuid see ei kujuta endast ületamatut ohtu. Nõukogude võim jätab enda kätte otsustavad positsioonid rahvamajanduses, see on suurtööstuse, transpordi, pangad, maa. Ta rakendab kogu jõu selleks, et arendada riiklikku ja kooperatiivkaubandust sisemaal ning et tugevdada väliskaubanduse riiklikku monopoli (riigi ainuõigus kau-

belda teiste maadega). Seetõttu jäävad eraettevõtjad ja -kaupmehed Nõukogude riigi kontrolli alla ja temast sõltuvaks.

Teatav kauplemise vabadus aga, õpetas V. I. Lenin, loob põllumehel materiaalse huviatuse, tõstab tema tööviljakust ja viib põllumajanduse kiirele tõusule. Koos põllumajandusega algab kergetööstuse ja selle järel ka rasketööstuse taastamine. Kogunud jõudu ja vahendeid, võib siis luua võimsa tööstuse — sotsialismi majandusliku aluse — ja üle minna otsustavale pealetungile kapitalismi jäänuste vastu riigis.

Selles seisis nepi olemus. Niisiis, uus majanduspoliitika oli lõppkokkuvõttes mõeldud tööliklassi ja talurahva liidu tugevdamiseks, kapitalistlike ja sotsialistlike elementide vaheliseks võitluseks, sotsialistlike elementide võiduks kapitalistlike elementide üle, oli mõeldud ekspluataatorlike klasside hävitamiseks, sotsialismi majandusliku alusmüüri ehitamiseks. V. I. Lenin õpetas, et nep tähendab meeleheitlikku võitlust elu ja surma peale kapitalismi ja sotsialismi vahel. «Kes — keda?» — selles seisis küsimus: kas kapitalism võidab sotsialismi või sotsialism kapitalismi.

Baseerudes Marxi ja Engelsi õpetusele, arendades nende teooriat vastavalt uutele ajaloolistele tingimustele ja bolševike partei praktilistele kogemustele, koostas Lenin meie maal sotsialismi ülesehitamise plaani. Ta rõhutas, et Nõukogude vabariigil on olemas kõik vajalik täieliku sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks. Sotsialismi saab üles ehitada vaid mehhaniseeritud suurtootmise baasil linnas ja maal. «Sotsialismi ainsaks materiaalseks aluseks,» ütles Lenin, «võib olla mehhaniseeritud suurtööstus, mis suudab reorganiseerida ka põllumajanduse.»¹

Lenin töötas välja ka sotsialistlikule ülesehitustööle talurahva kaasatõmbamise kooperatsiooniplaani. Ta õpetas, et talurahvast saab kaasa tõmmata sotsialistlikule ülesehitustööle vaid kooperatsiooni abil, põllumajanduse kollektivismi aluste järk-järgulise juurutamise abil, esmalt turustamise alal, seejärel aga põllumajandussaaduste tootmise alal. Lenin õpetas, et kommunistliku partei poolt talurahva suhtes teostatava õige poliitika korral, proletariaadi diktatuuri ja arenenud sotsialistliku tööstuse olemasolul saab kooperatsioon üldse, eriti aga tootmiskooperatsioon

¹ V. I. Lenin, Teosed, 32. köide, lk. 434.

selleks vahendiks, mille abil miljonid talupojad lähevad neile kõige kättesaadavamalt ja mõistetavamalt teed kaudu väikemajapidamiselt, üksikmajapidamiselt üle kollektiivsele, ühiskondlikule sotsialistlikule majapidamisele.

Rööbiti maa industrialiseerimisega, rahvamajanduse elektrifitseerimisega, põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamisega tõstis Lenin esile meie maal kultuurirevolutsiooni teostamise ülesande. Muuta kogu töötav rahvas kirjaoskajaks, avada talle ligipääs teadusele, kõigile kultuurihüvedele, teda kaasa tõmmaia aktiivselt osa võtma uue elu ülesehitamisest — ilma selleta pole võimalik üles ehitada sotsialistlikku ühiskonda.

Muidugi, teostada leninlik plaan säärasel mahajäänud ja laostatud maal, nagu seda tol ajal oli Nõukogude Venemaa, oli usumatult raske. Lenin nägigi ette määratu suuri, nii sisemise kui ka rahvusvahelise iseloomuga raskusi. Kuid ta uskus piiritult oma saatuse enda kätte võtnud rahva võimsaid loovaid jõude ning kinnitas, et töölisklassi ja talurahva kindla liidu, meie maa rahvaste monoliitsuse ja sõpruse, kommunistliku partei ja nõukogude võimu õige poliitika korral me oleme suutelised üles ehitama sotsialismi.

Edukas rahvamajanduse taastamine kutsus välja töölisklassi vaenlaste — kapitalistide, kaupmeeste, kulakute — raevuka vastupanu. Proletariaadi klassivaenlased toetusid maailmakodanlusele.

Kommunistlikul parteil tuli pidada visa võitlust mitmesuguste Lenini-vastaste rühmadega oma ridades. Trotskistid, parempoolsed kallaklased ja natsionalistid tungisid igal parajal juhul kallale partei leninlikule joonele. Nad tahtsid, et parteis antaks vabadus mitmesugustele fraktsioonidele (rühmitustele). See aga oleks tähendanud, et partei oleks lakanud olemast ühtne ja monoliitne ning oleks rahva juhust muutunud vaidluskubiks. Nad tahtsid veel muuta partei majandus- ja välispoliitikat, parteid leninlikult teelt kõrvale juhtida. See aga oleks lõppkokkuvõttes toonud tagasi vana, kapitalistliku korra, allutanud meie maa imperialistlikele riikidele.

Partei kaitses kindlalt ja viis ellu oma peajoont ning pidas otsustavat võitlust Lenini-vastaste elementidega.

Keset rahvamajanduse edukat taastamist tabas parteid ja

kogu töörahvast suur õnnetus: 21. jaanuaril 1924 suri Moskva lähedal Gorkis geniaalne mõtleja, kommunistliku partei ja Nõukogude riigi rajaja ja juht Vladimir Iljitš Lenin. Oma juhti ja õpetajat, parimat sõpra ja kaitsjat saatis sügava kurbusega viimsele teekonnale kogu nõukogude rahvas, kogu maailma töötav rahvas.

Töölisklass koondus veelgi tihedamini leninliku partei ümber. Kommunistlik partei, olles tihedalt koondunud oma Keskkomitee ümber, tõstis kõrgele ja kandis edasi võitmatu leninliku lipu.

Tänu kommunistliku partei õigele ja ettenägelikule poliitikale, tänu töörahva hulkade pingsale tööle arenes rahvamajanduse taastamine kiire tempoga. 1925. aastal lähenes rahvamajanduse taastamine juba lõpule. Kuid Nõukogudemaale, sotsialismi ehitavale maale oli vähe rahvamajanduse sõjaeelse taseme taastamisest. See oli ju majanduslikult mahajäänud maa tase. Oli vaja liikuda edasi.

Mispärast oli vajalik NSV Liidu sotsialistlik industrialiseerimine? Revolutsioonieelne Venemaa oli suurte kapitalistlike maa-dega võrreldes mahajäänud agraarmaa. Kaks kolmandikku kogu tema toodangust andis põllumajandus ja ainult ühe kolmandiku — tööstus. Venemaal ei olnud traktori-, auto-, lennuki-, elektrotehnika-, tööpingitööstust, polnud vähegi tõsisemat keemiatööstust, põllutöömashinate tootmist. Lenin ütles, et ilma rasketööstuse loomiseta meie mitte üksnes ei suuda ehitada sotsialismi, vaid hukkume üldse iseseisva maana. Just seetõttu rajaski kommunistlik partei oma majanduspoliitika maa sotsialistlikule industrialiseerimisele.

Mis on maa industrialiseerimine? Oleks ekslik arvata, et see tähendaks üldse tööstuse ehitamist. Näiteks ütlesid parempoolsed kallaklased, kes hakkasid ründama parteid pärast seda, kui see paljastas trotskismi Lenini-vastase, menševistliku iseloomu, et tuleb ehitada kergetööstuse ettevõtteid ja loobuda mõttest luua võimsat rasketööstust: see ei olevat meile jõukohane ning selleks puuduvat vahendid. Kujutleme hetkeks, et parempoolsete (buhhaarinlaste) joon oleks võitnud. Milleni see oleks viinud? Esi-algu oleks riide, jalatsite, kalosside ja muu selletaolise tootmine tunduvalt suurenenud. Aga edasi? Et saavutada veelgi suuremat laiatarbekaupade väljalaset, tuleb laiendada tegutsevaid ja ehi-

tada uusi vabrikuid. Kust aga võtta neile seadmeid? Nende tootmist endal ei ole. Järelikult, kas peab minema kummardama tööstuslikult arenenud kapitalistlikke maid ja leppima nende orjastavate, röövellike tingimustega? Kui aga kapitalistid meile kallale tungivad, millega end siis nende eest kaitsta, mida välja panna nende tankide, lennukite, kahurite vastu? Tarvitseb ainult nende küsimuste üle sügavalt järele mõelda, et näha selle joone hukatuslikkust, mida nõudsid leninismi vaenlased. Need küsimused annavadki vastuse küsimusele, mis on maa industrialiseerimine. Maa industrialiseerimine — see tähendab üles ehitada esmajärjekorras rasketööstus (metallurgia, masinaehitus, kütuse-, keemiatööstus). Rasketööstuse arendamist pole võimalik kindlustada ilma küllaldase energiabaasita ning eeskätt ilma elektrifitseerimiseta. Juhindudes V. I. Lenini kuulsast väljendusest: «Kommunism — see on nõukogude võim pluss kogu maa elektrifitseerimine», — on partei ja Nõukogude valitsus pööranud väga suurt tähelepanu elektrijaamade ehitamisele, rahvamajanduse elektrifitseerimisele.

Sotsialismi ülesehitamise ja NSV Liidu kaitse tugevdamise ülesanded nõudsid maa industrialiseerimist lühima ajaga.

1925. a. detsembris toimus kommunistliku partei XIV kongress. Kongress esitas nõukogude rahvale NSV Liidu sotsialistliku industrialiseerimise leninliku plaani praktilise elluviimise ülesande. Kongress märkis, et kommunistliku partei peajoon on suunatud sellele, et muuta meie maa agraarmaast tööstusmaaks, kes on suuteline omal jõul tootma kõik vajalikud seadmed, muutma meie maa majanduslikult sõltumatuks kapitalistlikest riikidest. Partei XIV kongress likvideeris otsustavalt kapitulantide katsed peale sundida parteile säärast plaani, mille järgi Nõukogude Liit oleks muutunud kapitalistliku maailma abituks ripatsiks.

Industrialiseerimise nõukogulik meetod (viis) erines põhjalikult kapitalistlikust meetodist.

Kapitalistlikes maades algas industrialiseerimine tavaliselt kergetööstuse — tekstiili-, jalatsitööstuse jne. — ehitamisega. Iga kapitalist muretseb ainult oma isikliku kasu pärast. Kergetööstust ehitada on aga odavam ja sellelt kasumit saada kergem. Möödus kümneid aastaid, kuni kogunesid kasumid kergetööstusest, see ise aga nõudis niipalju masinaid ja seadmeid, et nende

tootmine muutus samuti kasulikuks ettevõtteks. Alles siis algas rasketööstuse arendamine.

Kommunistlik partei ei võinud asuda sellele teele. Meie ei võinud oodata aastakümneid. Nõukogude rahvas pidi rasketööstuse välja arendama kiiresti. Oma tööstusliku arengu poolest oli meie maa peamistest kapitalistlikest maadest tugevasti maha jäänud, see mahajäämine oli tarvis ületada kõige lühema ajaga, muidu oleks imperialistid meid paratamatult maha tallanud.

NSV Liidu sotsialistlikuks industrialiseerimiseks, tehaste, kaevanduste, murdude, naftatööstuste, elektrijaamade, vabrikute, raudteede ehitamiseks oli vaja määratu suuri vahendeid.

Kapitalistlikud riigid hankisid vahendeid industrialiseerimiseks töörahva julma ekspluateerimise, vallutussõdade, asumaade ja sõltuvate riikide paljaksriisumisega, samuti välislaenu abil.

Nõukogudemaa ei võinud industrialiseerimiseks tarvitusele võtta sääraseid musti abinõusid: asumaade paljaksriisumine ja sõjalised vallutamised ei sobi kokku nõukogude võimu olemusega. Kapitalistlikud riigid keeldusid Nõukogude Liidule laenu andmast, arvestades seda, et nende abita ei suuda NSV Liit oma tööstust üles ehitada ja hakkab neist sõltuma. Kuid kapitalistlikud ninamehed eksisid rängalt. Nõukogude Liidus oli olemas sisemisi võimalusi, mille ärakasutamisega oli võimalik viia kiiresti edasi maa industrialiseerimise üritust. Mis võimalused need siis olid?

Nõukogude riigi valduses on kõik vabrikud ja tehased, kogu maa, transport, pangad, välis- ja sisekaubandus. Kasumid tööstuselt, transpordilt, kaubanduselt, pankadelt ei satu meil mitte kapitalistide taskuisesse, nagu kodanlikes maades, vaid suunatakse riigi poolt rahvamajanduse edasiarendamiseks.

Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon tühistas tsaarivõlad väliskapitalistidele, millede pealt rahvas maksis iga aasta ainult protsentidena sadu miljoneid rublasid kullas. Neid summasid võis ära kasutada tööstuse ülesehitamiseks. Oktoobrirevolutsioon vabastas talupojad iga-aastasest mõisnikele maa eest rendi maksmisest. Vabanenud säärasest raskest koormast, võisid talupojad aidata ja aitasidki riigil tööstust üles ehitada.

Nõukogude võim organiseeris otsustava võitluse tööviljakuse

tõstmise ja toodangu omahinna alandamise eest, range kokkuhoiu eest, et koguda rohkem vahendeid tootmise laiendamiseks.

Käsitades kõiki neid võimsaid akumulatsiooniallikaid, võis Nõukogude riik alustada sotsialistlikku industrialiseerimist.

Tööstuse arenemine esimese viisaastaku aastail. Juba 1926/27. aastal mahutati tööstuse arendamiseks suuri vahendeid. Industrialiseerimine edenēs.

Tuginedes saavutatud edusammudele ja planeerimise kogemustele, hakkasid partei ja valitsus kavandama sotsialistliku ülesehitustöö laiemaulatuslikke plaane ka juba pikemaks ajavahemikuks. Kui varem planeeriti NSV Liidu rahvamajanduse arendamist ühe aasta peale, siis nüüd sai võimalikuks planeerida rahvamajanduse arendamist viie aasta peale. Koostati ja 1929. a. kevadel kinnitati NSV Liidu rahvamajanduse arendamise viie aasta plaan. See oli esimene nõukogude viisaastak.

Esimese viisaastaku põhiülesanne seisis selles, et luua meie maal niisugune tööstus, mis oleks võimeline sotsialistlikul alusel uue tehnikaga varustama ja ümber korraldama mitte üksnes kogu tööstust, vaid ka transporti ja põllumajandust. Selleks koostati uue tööstusliku ülesehitustöö määratu suur programm.

Partei XVI konverents (1929. a. aprill) pöördus kõigi töotajate poole üleskutsega arendada sotsialistlikku võistlust viie aasta plaani täitmiseks. Partei üleskutele reageerisid töölisklass, miljonid töotajad suure vaimustusega. Lööktöölised ületasid töönorme. Paljudes ettevõtetes, sovhoosides ja kolhoosides esitati vastuplaane. Tekkis loosung: «Viisaastak nelja aastaga!» Kõigis vabariikides ja oblastites läks parteiorganisatsioonide juhtimisel hoogu võimas liikumine viisaastaku ennetähtaegseks täitmiseks.

Selleks, et säästa ehituseks rohkem vahendeid, loobus nõukogude rahvas paljust. Seda tehti parema tuleviku nimel ja nõukogude inimesed leppisid raskustega. Kuid raskusi esines mitte üksnes igapäevases elus. Ei jätkunud kogemusi ja teadmistega inimesi. Kogu maa ehitas ja valmistas samaaegselt ette ehitajate, inseneride, tehnikute ja tööliste kaadrit tulevastele ettevõtetele. Esines ka vaeleparvestusi ja vigu. Kuid tööliste kindel tahe ja kangelaslik töö ületasid kõik raskused ja takistused.

Nõukogude rahva suure töökangelasteo tulemusena täideti

esimene viie aasta plaan ennetähtaegselt, nelja aasta ja kolme kuuga.

Viisaastaku jooksul rajas Nõukogude Liidu töörahvas eesrindliku sotsialistliku tööstuse. Veidi rohkem kui nelja aasta vältel ehitati ja rakendati tegevusse üle 1500 uusima tehnikaga varustatud tööstusettevõtte, loodi traktori-, auto-, tööpingi-, keemia-, lennuki-, põllutööriistade tööstus, värviline metallurgia. Viisaastaku algul moodustas tööstustoodang 48 protsenti, viisaastaku lõpul aga 70 protsenti kogu rahvamajanduse toodangust. Seega muutus NSV Liit agraarmaast industriaalmaaks, tööstusmaaks.

Esimese viisaastaku lõpuks ületas NSV Liidu tööstus kaugelt vana Venemaa sõjaeelse taseme (see on 1913. aasta, Esimese maailmasõja eelse taseme). NSV Liidu tööstustoodang suurenes revolutsioonieelse ajaga võrreldes rohkem kui kolmekordseks.

Elu on partei poolt väljatöötatud maa sotsialistliku industrialiseerimise poliitika õigsust kinnitanud.

Sotsialistliku industrialiseerimise edusammud saavutati ägedas klassivõitluses. Purustatud ekspluataatorlike klasside jäämustest ja mõningast osast vanadest kodanlikest spetsialistidest koosnenud vaenulikud elemendid meie maal, imperialistide poolt saadetud spioonid ja diversandid püüdsid nurja ajada või vähemalt pidurdada maa sotsialistlikku industrialiseerimist. Nad ei põlanud midagi ära: püüdsid segi ajada planeerimist, nurja ajada ehituste ja linnade varustamist, rikkusid masinaid, organiseerisid plahvatusi ja süütamisi kaevandustes, tehastes, elektrijaamades. Trotskistid, parempoolsed kallaklased, iga sorti natsionalistid tugevdasid leninismile vaenulikku propagandat. Partei määras kindlaks, et Lenini-vastastesse rühmitustesse kuulumine ja Lenini-vastaste vaadete propageerimine ei sobi kokku ÜK(b)P ridades viibimisega. Kangekaelselt oma seisukohtadele jäänud aktiivsed opositsionäärid heideti parteist välja. Mõned neist asusid Nõukogude-vastase võitluse teele.

Kõigist raskustest jagu saades, paljastades kõik vaenlaste ja kapitulantide salasepitsused, viis nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel edukalt ellu NSV Liidu sotsialistliku industrialiseerimise.

Suurpõllumajanduse loomise sotsialistlik tee. Sotsialistlik tööstus hakkas juba industrialiseerimise esimestel aastatel are-

nema kiires tempos. Hoopis teisiti oli olukord põlluharimise ja loomakasvatusega, eriti teraviljamajandusega. Oma arenemistempo poolest jäi ta tugevasti maha tööstusest ja maa vajadustest.

Millega oli seletatav see mahajäämine?

Asi seisis selles, et põllumajanduslik tootmine oli väga killustatud. Enne esimest viisaastakut oli meie maal 25 miljonit üksiktalumajandit. Põllumajanduse killustatud olek takistas masinate ja eesrindliku agrotehnika rakendamist. Väiketalumajapidamine andis väga vähe kaubatoodangut. Niisuguses olukorras oli võimatu kindlustada kasvavate linnade elanikkonda ja sõjaväge toiduainetega, kerge- ja toiduainetetööstust aga toorainega, samuti tõsta talurahva enda heaolu.

Mis tuli ette võtta selleks, et teha lõpp põllumajanduse mahajäämusele, tõsta talupoegade heaolu ja anda riigile rohkem vilja, puuvilla, piima, liha ja teisi põllu- ja loomakasvatussaadusi? Oli vaja üle minna suurpõllumajandusele.

Juhindudes Lenini õpetusest, töötas partei välja põllumajanduse ümberkorraldamise konkreetse programmi. See programm seisis selles, et väikseid, eraldatud talumajandeid järk-järgult, mitte surve abil, vaid talupoegade veenmise teel, neile ühistatud suurmajapidamise paremuste praktilise näitamise teel ühendada suurmajapidamiseks maa ühiskondliku, seltsimehelik-kollektiivse maaharimise alusel, põllutöömasinate ja traktorite kasutuselevõtmisega, aidates talupoegi artellimajanduse organiseerimisel. Partei XV kongress, mis toimus 1927. a. detsembris, võttis vastu otsuse põllumajanduse kollektiviseerimise igakülgse väljaarendamise kohta, koostas kolhooside ja sovhooside võrgu laiendamise ja tugevdamise plaani.

Kommunistlik partei selgitas talupoegadele, et kulaklikust orjusest vabaneda, jäädavalt lõpp teha vaesusele ja harimatusele ning jõukat elu saavutada on võimalik vaid ühinemisega kolhoosidesse. Kehvikud ja kesktalupojad veendusid aegamööda kollektiivse majapidamise eelistes.

1929. aastal pöördus uuele, sotsialistlikule teele mitte ainult kehvtalurahvas, vaid ka kesktalurahvas. Talupojad astusid kolhoosidesse tervete külade, valdade, rajoonide kaupa.

Talurahva pööre kollektiviseerimise teele oli ette valmistatud kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse kogu eelneva tööga.

Riik ei säästnud summasid selleks, et põllumajandus saaks võimalikult rohkem traktoreid, mitmesuguseid masinaid, keemilist väetist.

Nõukogude riik rajas omal arvel masina-traktorijaamu. 1928. aastal rajati esimene masina-traktorijaam; esimese viisaastaku lõpuks oli aga neid juba ligi 2,5 tuhat. Masina-traktorijaamad osutavad kolhoosidele suurt organisatsioonilist ja tehnilist abi.

Talurahva põhihulkade pöörde kollektiivsele sotsialistlikule põllundusele oli ette valmistanud ka otsustav võitlus kulakluse vastu. Kulakud püüdsid kõigi abinõudega talupoegi uuele teele asumiselt kõrvale juhtida. Nad agiteerisid õelalt kolhooside vastu, tapsid metsikult kolhoosiaktiviste, põletasid nende maju, organiseerisid loomade massilist müüki ja kuritegelikku tapmist.

Pärast kodusõja lõppu teostas nõukogude võim küla kapitalistlike elementide piiramise ja väljatõrjumise poliitikat: kulaklikke majapidamisi maksustati kõrgendatud määral, nõukogude seadused piirasid palgalise tööjõu kasutamist kulaklikes majandites, ei lubanud neile koondada enda kätte suuri maa-alasid maa rentimise teel. Säärane poliitika pidurdas kulakluse kasvu; selle üksikud kihid ei pidanud nendele piiramistele vastu. Kuid see ei hävitanud kulakluse majanduslikke aluseid, s. t. ei viinud kulakluse kui klassi likvideerimiseni. See oli vajalik senikaua, kui kolhoosid ja sovhoosid olid veel nõrgad, kulaklikud majapidamised aga tootsid veel suurel hulgal vilja.

1929. a. lõpul hakkasid kolhoosid koos sovhoosidega andma riigile vilja rohkem kui kulaklikud majandid. Kolhoosid ja sovhoosid suutsid täielikult asendada kulaklikku viljatootmist. See võimaldas kommunistlikul parteil ja nõukogude võimul üle minna kulakluse piiramise ja väljatõrjumise poliitikalt kulakluse kui klassi likvideerimise poliitikale põllumajanduse täieliku kollektiviseerimise alusel.

Nõukogude võim keelas üldise kollektiviseerimise rajoonides maa rentimise ja palgatöö kasutamise talumajapidamistes. Kulakud jäid ilma nende poolt renditud maast ja palgatööjõust. Nõukogude võim lubas talupoegadele konfiskeerida kulakutelt masinaid, loomi ja muud inventari kolhooside kasuks. Nõukogude

võimu kohalikud organid said õiguse rakendada võitluses kulakluse vastu kõiki abinõusid, kaasa arvatud kulakute väljasaatmine. Täieliku kollektiviseerimise käigus teostasid kehv- ja kesktalurahva hulgas ise kulakute eksproprieerimist.

Muidugi, kui kulakud poleks vastu seisnud kolhooside ülesehitustööle, poleks tapnud küla aktiviste, poleks organiseerinud põletamisi, poleks hävitanud karja ja muud vara, kui nad oleksid loobunud ekspluateerimisest ja hakanud ausalt töötama koos kõikide talupoegadega, siis ei oleks neid vajagi olnud välja saata. Kuid tol ajal oli meie maa ainus sotsialistlik maa. Ta oli ümbritsetud talle vaenulikest kapitalistlikest riikidest ning kulakud lootsid kogu aeg, et imperialistid tungivad NSV Liidule kallale, hävitavad nõukogude võimu ja taastavad kapitalismi. Seepärast siis ei mõelnudki kulakud alistuda, nad takistasid igati sotsialistlikku ülesehitustööd. Selle eest nad said ka oma teenitud karistuse.

Kuid keset hoogsat kollektiviseerimist hakkas reas rajoonides ilmnema partei poliitika moonutamisi kolhooside ülesehitustöös. Kohtadel rikuti talupoegade kolhoosidesse astumise vabatahtlikkuse põhimõtet, ei loodud mitte artelle, vaid kohe kommuune, rikuti Keskkomitee otseseid juhendeid kollektiviseerimise tempo ja tähtaegade suhtes.

Partei Keskkomitee hoolitses selle eest, et likvideerida reas rajoonides kohalike töötajate poolt lubatud liialdused ja vead. Parteijoone moonutused kolhoosiliikumises likvideeriti. Sel alusel kindlustati kolhoosiliikumise edusammud ja loodi pind selle uueks võimsaks tõusuks.

Viisaastaku lõpuks oli maal juba üle 200 tuhande kolhoosi ja ligi 5 tuhat sovhoosi. Põllumajanduse kollektiviseerimine oli NSV Liidu põhilistes põllumajanduslikes rajoonides lõpule viidud; tervikuna kogu maal ühendasid kolhoosid üle 60% kõikidest talumajapidamistest, hõlmates üle 75% kõikidest külvipindadest. Sotsialistlik süsteem muutus valitsevaks ka NSV Liidu põllumajanduses.

Teine ja kolmas viisaastak. Esimese viisaastaku aastatel (1928—1932) rajati sotsialistliku ühiskonna majanduslik aluspõhi. Teisel viisaastakul (1933—1937) seadis kommunistlik partei ülesande: likvideerida meie maal lõplikult kapitalistlike elementide jäänused, täielikult hävitada need põhjused, mis tekita-

vad inimese poolt inimese ekspluateerimise, muuta kogu NSV Liidu kõik töotajad teadlikeks ja aktiivseteks sotsialistliku ühiskonna ülesehitajateks. Esimesel viisaastakul loodi sotsialistliku tööstuse alused. Teisel viisaastakul oli vaja, toetudes sellele tööstusele, relvastada eesrindliku tehnikaga kõik rahvamajandusharud: tööstus ja põllumajandus, transport ja side.

Ka teisel viisaastakul toimus NSV Liidus hiigelsuur industriaalne ehitustöö. See oli märksa ulatuslikum kui esimesel viisaastakul. 1933.—1937. aastatel rakendati tegevusse 4500 uut ettevõtet. Lühikese ajaga ehitati hulk uusi hiigeltehaseid. Üle 80 protsendi tööstustoodangust sai Nõukogudemaa juba uutelt või laiendatud ning põhjalikult ümberkorraldatud vanadelt ettevõtetelt. Kolm mustmetallurgia hiiglast — Magnitogorski, Kuznetski ja Makejevka tehased — andsid niisama palju malmi kui kogu metallurgiatööstus tsaari-Venemaal. Dneprogress üksi andis teise viisaastaku lõpuks elektrienergiat rohkem kui kõik tsaari-Venemaa elektrijaamad kokku. Masinaehitustehased lasksid välja moodsaid masinaid, autosid, traktoreid, kombaine, vedureid.

Saavutanud tõsiseid tulemusi majanduse varustamisel eesrindliku tehnikaga, pööras partei meie rahva tähelepanu uue tehnika omandamisele. Kommunistlik partei seadis ülesande — kasvatada inimesi, kes oleksid võimelised hästi ära kasutama eesrindlikku tehnikat.

Kerkisid tootmisnovaatorid, kes purustasid vanu töönorme ning ületasid neid mitmekordselt. Tootmisnovaatorite liikumine tõstis sotsialistliku võistluse uude järku. Maal algas uue tehnika omandanud tööliste massiline liikumine tööviljakuse edasise tõstmise eest.

Sotsialistlik võistlus etendas tähtsat osa teise viisaastaku plaani ennetähtaegsel täitmisel. Teine viisaastak täideti tööstuses 1. aprilliks 1937, s. t. samuti kui esimenegi viisaastak — 4 aasta ja 3. kuuga. See oli sotsialismi uus suur võit.

Kommunistlik partei ja Nõukogude riik püüdsid igati kindlustada ja tugevdada kolhoosikorda.

Teise viisaastaku lõpuks oli põllumajanduse kollektiviseerimine viidud peaaegu lõpule. Kolhoosidesse oli astunud juba 93% kõikidest talumajapidamistest.

Kui NSV Liidus oli enne üldise kollektiviseerimise algust 25

miljonit talumajapidamist, siis 1938. a. keskpaiku oli paljude väikeste, killustunud individuaalsete talumajapidamiste asemel juba üle 242 tuhande kolhoosi (kaluri- ja tööstuskolhoose kaasa arvamata).

Teise viisaastaku täitmise lõppkokkuvõttena muutus sotsialism Nõukogude Liidu rahvamajanduses ainsaks valitsevaks jõuks. Meie maal olid likvideeritud kõik ekspluataatorlikud elemendid ja jäädavalt hävitatud inimese ekspluateerimine inimese poolt. Tootmisvahendite ühiskondlik, sotsialistlik omandus, kui uue, sotsialistliku korra vankumatu alus oli kindlustunud kõikides rahvamajandusharudes.

Need põhjalikud ümberkorraldused meie maa majanduses muutsid nõukogude ühiskonna klassikoosseisu. Selles ei olnud enam ekspluataatoreid: kapitaliste, kaupmehi, kulakuid. See koosneb kahest sõbralikust klassist: tööliklassist ja talurahvast ning töölistest ja talupoegadest võrsunud intelligentsist.

Sotsialismi võit põhjustas vajaduse muuta Nõukogude Liidu Konstitutsiooni, s. t. põhiseadust, mis määrab kindlaks meie maa ühiskondliku ja riikliku korralduse. NSV Liidu eelmine konstitutsioon võeti vastu 1924. aastal, kui nõukogude võim rööbiti sotsialismi arenguga lubas veel teatavais raames eksisteerida kapitalismil.

1936. aastaks muutus pilt täielikult. Kapitalistlikke elemente enam ei olnud. Küsimus «kes — keda?» oli lõplikult lahendatud sotsialismi kasuks nii tööstuses kui ka põllumajanduses. On täiesti arusaadav, et kõik need muutused pidid kajastuma NSV Liidu Konstitutsioonis. Pärast NSV Liidu Konstitutsiooni projekti üldrahvalikku arutlust kinnitas Erakorraline VIII Üleliiduline Nõukogude Kongress 5. detsembril 1936. aastal sotsialistliku riigi uue põhiseaduse.

Uus Konstitutsioon kinnitas seda maailma-ajaloolist fakti, et NSV Liit on astunud uude arenemisjärku, sotsialistliku ühiskonna ülesehitustöö lõpuleviimise ja kommunismile järkjärgulise ülemineku järku.

1938. aastal asus nõukogude rahvas NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kolmanda viisaastaku täitmisele, mis nägi ette Nõukogudemaa edasise kindlustamise, tema sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku ülesandeid.

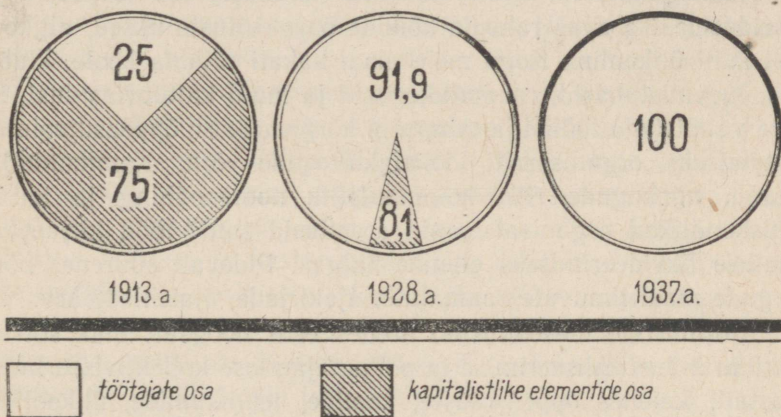
Kolmanda viisaastaku esimestel aastatel saavutas meie maa töörahvas uusi väljapaistvaid edusamme kõikides majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö sektoreis. Kuid viisaastaku täielikku täitmist takistas raske ja pikaajaline sõda, mille meie kodumaale sundisid peale saksa fašistlikud anastajad.

Tööraha materiaalse heaolu kasv. Sotsialism tõi rahvale suuri materiaalseid hüvesid. Ta muutis töö vabaks. Nõukogude inimesed on kindlad homse päeva pärast, neid ei ähvarda tööpuudus, mis kapitalistlikes maades põhjustab miljonitele töölistele nälga ja viletsust.

Sotsialismi võidu tulemusena avanes meie ühiskonna kõikidele liikmetele tee jõukale ja kultuursele elule. Kuid enne Suurt Isamaasõda (ja veel praegugi) ei olnud meie maa tarbimise taseme poolest ühe elaniku kohta peamistele kapitalistlikele maadele veel järele jõudnud ja oli neist maha jäänud. Tekivad küsimused: kas NSV Liit ei suurendanud mitmekordselt tööstuslikku tootmist? Kas ta tööstusliku tootmise mahu poolest ei jõudnud esikohale Euroopas ja teisele kohale maailmas? Kas ta ei möödunud tööstusliku arengu tempo poolest kõigist kapitalistlikest maadest? See kõik on õige. Kuid ei tohi unustada järgmisi asjaolusid. Vana Venemaa oli eesrindlikest kapitalistlikest maadest väga palju maha jäänud, ja on võimatu lühikese ajaga likvideerida meile revolutsioonieelsest ajast pärandina saadud määratu suurt lõhet. Peale selle pidi Nõukogude riik kaks korda oma olemasolu kestel pidama temale imperialistide poolt pealesunnitud laastavat sõda (aastail 1918—1920 ja 1941—1945), hiljem aga kulutama hiigelsummasid sõja läbi tekitatud purustuste taastamiseks. Tuleb silmas pidada, et ei tohi ära segada tööstusliku tootmise suurendamise tempot ja saadava toodangu hulka. Lõpuks, meie maa ületab rahvaarvu poolst säärased maad nagu Inglismaa, Prantsusmaa, Ameerika Ühendriigid. Tuleb ju NSV Liidu väljasulatatud terase, väljatöötatud elektrienergia, toodetud laiatarbekaupade hulka jagada 200 miljonile elanikule.

Rahva heaolu kasvu tempo on meil kõrgem kui ükskõik millisel maal, ning kõik, mis ei lähe tootmise vajadusteks, ei ole määratud mitte muidusööjatele — kapitalistidele, mõisnikele, kulakutele, kaupmeestele —, vaid läheb töörahva tarbimiseks ja vajaduste rahuldamiseks.

Võtame niisuguse näitaja nagu rahvatulu. Esimesel viisaastakul suurenes NSV Liidu rahvatulu 45,5 miljardi rublani, teisel viisaastakul — 96,3 miljardi rublani, kolmandal viisaastakul, 1940. aastal, kasvas see 128,3 miljardi rublani. Seejuures läks kogu rahvatulu töötava rahva kasvavate vajaduste rahuldamiseks ja ühiskondliku majanduse edasiarendamiseks, kuna tsaari-Venemaal kolmveerand rahvuslikust tulust läks ekspuataatorlikele klassidele.

Rahvatulu jaotus revolutsioonieelsel Venemaal (protsentides)

Tööstuse laiendamine kutsus esile meie maa töölisklassi arvu- lise kasvu. Ajavahemikul 1933. aastast kuni 1938. aastani suure- nes tööliste ja teenistujate arv NSV Liidus 6 miljoni inimese võrra, tööliste keskmine palk aastas aga rohkem kui kahekord- selt. Tõusis tööliste kvalifikatsioon, suurenes nende teenistus. Põhjalikult paranesid ettevõtteis töötingimused ja sanitaarkaitse. Madalate, umbsete ja kitsaste tsehhide asemele püstitati uute ettevõtete avarad, valguseküllased hooned. Riik eraldas suuri summasid tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustuseks, töötajate elutingimuste parandamiseks, elamuehituseks. Linnades kerkisid töölistele uued, heakorrastatud majade kvartalid. Paljud töölis- asulad on paisunud suurteks linnadeks.

Sotsialism tegi lõpu kulakuorjusele, hävitas laostumise ja viletsuse külates. Kolhoosikord avas kõikidele kolhoosnikutele

avara tee jõukusele ja kultuurile. Ülesanne seisis selles, et õigesti ja arukalt ära kasutada ühiskondliku suurmajapidamise eeliseid.

Kultuuri revolutsioon NSV Liidus. Koos NSV Liidu rahvamajanduse kasvuga tõusis ka nõukogude rahva kultuur. Elanikkonna kultuuriline tase oli tsaari-Venemaal väga madal: igast neljast inimesest olid kolm kirjaoskamatud. Kõrgemaid õppeasutusi oli vähestes linnades. Haridus oli tööliste ja talupoegade lastele peaaegu kättesaamatu.

Nõukogude võim avas töörahva hulkadele tee teadusele ja haridusele. Ta avas rahvale kõikide õppeasutuste ukсед, algkoolist kuni ülikoolini. Kogu meie maal hakati rajama koole, klubi- sid, lugemistubasid, raamatukogusid ja muid kultuuriasutusi. Et ette valmistada töölisi ja talupoegi kõrgematesse õppeasutustesse astumiseks, organiseeriti töölisfakultetide võrk. Kommunistlik partei, nõukogude riik, kommunistlik noorsooühing ja teised ühiskondlikud organisatsioonid arendasid suurt tööd kirjaoskamatus e likvideerimiseks elanike hulgas. Pidevalt suurenes nõukogude maal ilmuvate raamatute, ajakirjade, ajalehtede arv.

Kultuuriline ülesehitustöö arenes eriti hoogsalt maa sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise aastail. Laienes õppeasutuste, koolide, tehnikumide, ülikoolide, samuti teaduslike asutuste võrk. Üksnes esimese viisaastaku aastail kasvas kõrgemate õppeasutuste arv meie maal viiekordselt. 1938/39. õppeaastal oli NSV Liidus 603 tuhat üliõpilast — seega viis ja pool korda rohkem kui tsaari-Venemaa 1914. aastal. Üliõpilasi on NSV Liidus rohkem kui kõikides Lääne-Euroopa maa- des kokku.

Alates 1930/31. õppeaastast kehtestati meie maal üldine kohustuslik algõpetus. See tähendas seda, et kõik nõukogude lapsed olid kohustatud lõpetama algkooli. 1914. aastal õppis tsaari-Venemaal alg- ja keskkoolides 8 miljonit last ja noorukit; 1938. aastal õppis Nõukogude Liidu alg- ja keskkoolides 33,3 miljonit last. Kokku aga õppis enne sõda mitmesugustes koolides ja kursustel 48 miljonit NSV Liidu kodanikku. 1940. aastaks oli kirjaoskamatus NSV Liidu täiskasvanud elanikkonna seas põhiliselt likvideeritud.

1938. aastal otsustati teostada linnades üldine keskharidus, maal ja kõikides rahvusvabariikides aga viia lõpule üldise

seitsmeklassilise hariduse sisseviimine, et edaspidi hõlmata kõiki nõukogude lapsi kümneaastase haridusega. See oli NSV Liidus toimunud kultuurirevolutsiooni määratu suur võit.

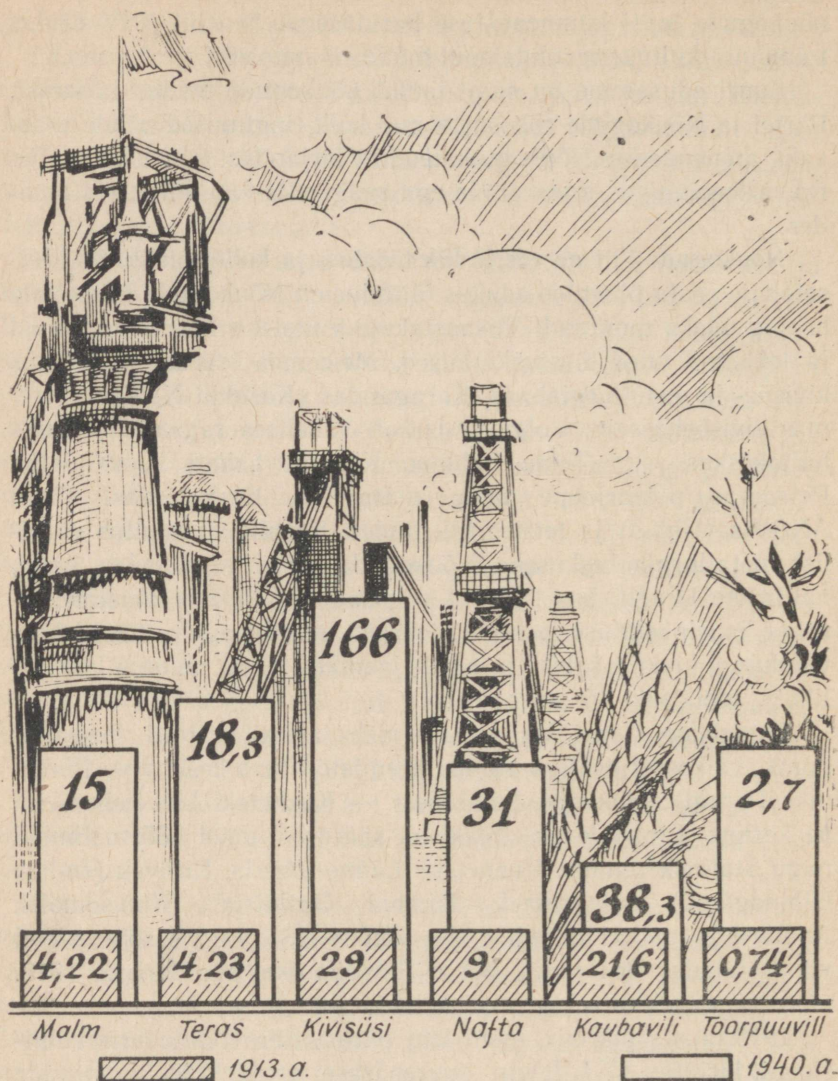
Suuri edusamme on saavutanud nõukogude teadus ja kunst. Partei ja Nõukogude riik on loonud kõik tingimused nende pidevaks arenemiseks. Nõukogude teadus, kirjandus, kunst on seatud rahva teenistusse, mida ei ole ega saagi olla kapitalistlikes maa-des.

Nõukogude Liit on eesrindlik tööstus- ja kolhoosiriik. Sõjaeelsete viie aasta plaanide edukas täitmine on Nõukogude Liidu pale hoopis uueks muutnud. Viisaastakute vältel on laienenud vanad ja tekkinud uued tööstuskeskused. Meie maa idaosas rajati uus kivisöe- ja metallurgiabaas. Karagandas (Kasahhi NSV) — võimas kivisöebassein, Volga ja Uraali vahelises rajoonis — uus naftakeskus — «Teine Bakuu». Kivisütt hakati kaevandama Petšooras, polaarjoone taga, naftat — Kesk-Aasias, Komi ANSV-s (Uhtas) ja teistes rajoonides. Kasahstan muutus värvilise metallurgia keskuseks. Nõukogude võim taaselustas vana, hallipäise Uraali, kus tekkisid võimsad värvilise ja mustmetallurgia, masinaehituse ja keemiatehased, rauamaagi ja teised kaevandused, kivisöe šahtid ja elektrijaamad. Uraal muutus hiiglaslikuks, moodsaks tööstusbaasiks.

Lagedasse steppi Magnitnaja mäe jalamil ehitati Magnitogorsk, väikesest asulast võrsus keemiatööstuse keskus — Berez-niki (Uraal), väikesest külast — Kuznetski kivisöebasseini peakeskus Prokopjevsk. Tekkisid säärased uued tööstuslinnad nagu Stalinsk (endine Kuznetsk) Lääne-Siberis, Kirovsk (endine Hibinogorsk) polaarmaal, Išimbai Baškiirias, Komsomolsk Amuuril ja paljud teised. Üldse ehitati NSV Liidus sõjaeelsetel viisaastakutel 364 linna, kuna linnaelanike arv kasvas 1913. aastaga võrreldes rohkem kui kaks korda.

1918. aasta märtsis, mõni kuu pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni, kirjutas V. I. Lenin suurepärase artikli «Meie päevade peamine ülesanne». Artikli motoks võttis ta read kuulsa vene luuletaja N. A. Nekrassovi poemist «Kellel on Venemaal hea elada?»

Sa oled rikas ja armetu
Sa oled võimas ja jõuetu
— Emake Venemaal!

NSV Liidu majanduslik võimsus enne Teist maailmasõda.
Tähtsamate toodanguliikide tootmine miljoneis tonnides

Vladimir Iljitš ütles, et bolševikud on kaljukindlalt otsustanud saavutada iga hinna eest seda, et Venemaa lakkaks olemast armetu ja jõuetu, et ta muutuks sõna tõsisel mõttes võimsaks ja rikkaks. Sõgavas usus kommunistliku partei ja nõukogude korra tugevusse kirjutas Lenin: «Meil on materjali nii loodusvarade näol, nii inimjõudude tagavara näol, kui ka selle suurepärase hoo näol, mille on andnud rahva loovatele jõududele suur revolutsioon — et luua tööpoolest võimas ja rikas Venemaa.»¹

V. I. Lenini revolutsiooniline ettenägemine läks täide. Tänu kommunistide partei poolt organiseeritud ja innustatud tööliklassi, talurahva, intelligentsi kangelaslikule tööle lakkas meie maa olemast nõrk, mahajäänud ja muutus eesrindlikuks, võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks.

Ette nähes imperialistide kallaletungi ohtu NSV Liidule, hoolitses kommunistlik partei ja Nõukogude riik väsimatult NSV Liidu kaitsevõime tugevdamise, meie relvastatud jõudude eest. Partei ja nõukogude võim valmistasid maad igati ette imperialistide võimalike kallaletungide vastu.

Partei poliitika eduka elluviimise tulemusena ületasid enne Teist maailmasõda Nõukogude Liidu käsutuses olnud materiaalsed võimalused mitmekordselt neid materiaalseid ressursse, millega tsaari-Venemaa astus Esimesse maailmasõtta.

SOTSIALISTLIKU ÜHISKONDLIKU JA RIIKLIKU KORRA ISELOOMULIKUD JOONED, ISEÄRASUSED JA EELISED

Nõukogude ühiskondlik kord. Meie maal loodud ühiskondlik kord on uus, sotsialistlik kord, millist inimkonna ajalugu pole varem tundnud. Paljude sajandite kestel on eesrindlikud inimesed vaid unistanud niisugusest ühiskonna korrast, mis võimaldaks töörahval töötada mitte teistele, vaid iseendale, vabastaks rahva suure enamuse ekspluateerijate rõhumisest. See unistus viidi esmakordselt ellu Nõukogude Liidus. Sotsialism muutus NSV Liidus elavaks tõelisuseks. Meie ühiskonnas ei ole paika ekspluateerimisel, töörahva klassi- ja rahvuslikul rõhumisel.

Sotsialistliku korra majanduslikuks aluseks on tootmisvahen-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 27. kd., lk. 135.

dite ühiskondlik omandus, millel on NSV Liidus kaks vormi: riiklik (üldrahvalik) ja kooperatiiv-kolhooslik omand. Maa, maa-põuevarad, veed, šahtid, kaevandused, tehased, vabrikud, masina-traktorijaamad, suured elumajad linnades ja muu taoline moodustavad riikliku omandi. Riiklik omand on nõukogude riigi kogu vara põhimine, tähtsaim osa. Riiklik omand moodustab üle üheksa kümnendiku kõikidest NSV Liidu tootmisfondidest.

Mis aga puutub kolhoosi hoonetesse, ühistatud tööloomadesse, põllumajanduslikku inventari, kolhoosi kultuuri- ja elukondlikesse asutustesse, siis need moodustavad kolhooside omanduse. Töõndusartellidel, mis peamiselt valmistavad laiatarbeesemeid on samuti oma kooperatiivne omand — tootmisvahendid ja artelli poolt valmistatav toodang. Tarbijate kooperatiividele, kes ühendavad peamiselt maaelanikkonda, kuuluvad kauplused, poed ja laod.

Riikliku ja kooperatiiv-kolhoosliku omandi vormide vahel on olulised erinevused. Riiklikke ettevõtteid, mis on üldrahvalik omand, juhivad riigivõimu poolt määratud direktorid. Direktorid vastutavad riigi ees ettevõtte kõikide materiaalsete vahendite õige ärakasutamise eest, tootmisplaani täitmise eest. Töölised ja teenistujad saavad palka vastavalt oma töö hulgale ja kvaliteedile.

Kolhoosides on asi teisiti. Seal töötavad kolhoosnikud Nõukogude riigile kuuluval maal, mis on kinnistatud kolhoosidele tasuta ja põliseks kasutamiseks. Traktorid, kombainid ja teised põllutöõmasinad on koondatud peamiselt masina-traktorijaamadesse ja on riigi omanduseks. Kolhooside poolt antav toodang aga kuulub neile endile. Kolhoosi peremeheks on talupoegade-kolhoosnikute kollektiiv, kes valib oma üldkoosolekutel juhatuse eesotsas juhatuse esimehega. Kolhoosnikute töö tasustatakse kollektiivmajandi tuludest normipäevade järgi natuuras või rahas. Mida edukamalt areneb artelli ühismajapidamine, mida suuremad on selle tulud, seda rohkem tasu saab normipäeva eest, seda suuremad on iga kolhoosniku tulud.

Ühiskondlik, sotsialistlik omand on meie kodumaa rikkuse ja võimsuse allikaks, kõikide töötajate materiaalse hüvangu allikaks. Seetõttu kohustab NSV Liidu Konstitutsioon iga kodanikku igati hoidma ja kindlustama ühiskondlikku omandit.

Rööbiti ühiskondliku omandiga esineb ja on seadusega kaitsitud meie maal kodanike isiklik omand. Need on tarbeesemed, töötulud ja -säästud, elamud (peamiselt maa-asulais), kodused majapidamise ja tarbeesemed. Kolhoosnikutel on peale selle kasutada õue-aiamaa, nende isiklikuks omanduseks on loomi, linde ja põllumajanduslikku väikeinventari.

Tootmisvahendite ühiskondlik omandus kõrvaldab, erinevalt era-, kapitalistlikust omandusest, ekspluateerimise, ühtede teiste töö arvel rikastumise võimaluse. Elatusvahendiks sotsialismi ajal on iga töövõimelise kodaniku isiklik töö. Tasumine toimub kulu- tatud töö hulga ja kvaliteedi järgi, kas otsese palga vormis (riik- likes ettevõtetes) või normipäevade arvestamise teel (kolhoosi- des).

Mida rohkem toodetakse meil materiaalseid hüvesid: kivisütt, rauda, masinaid, elektrienergiat, vilja, liha, mitmesuguseid tarbe- esemeid, seda rikkamaks muutub nõukogude ühiskond, seda kõr- gemaks tõuseb iga töötaja elatustase. Kapitalistlikus ühiskonnas aga vastupidi käib ekspluataatorite — tootmisvahendite omanike rikkuse kasvuga kaasas töölisklassi, kelle elatusallikaks on töö kapitalistidele, viletsuse kasv. Ameerika Ühendriikides näiteks kasvab üheaegselt käputäie miljonäride ja miljardäride tulude kasvuga ka töötute arv. Ametlike andmete järgi oli Ameerika Ühendriikides 1955. aastal 3 miljonit täiesti ja üle 9 miljoni osa- liselt töötut.

Eraomandusele rajatud kapitalistlik majandussüsteem tekitab majanduslikke kriise, toob miljoneile inimesile ränku kannatusi. Kui püüdlikult lihtne inimene kapitalistlikus ühiskonnas ka ei töötaks, võib ta siiski igapäev sattuda töötute ridadesse. Eriti ebakindel on elatanud tööliste olukord. Kapitalistlike ettevõtete omanikud püüavad neist vabaneda ja neid asendada noorte töö- listega, kelle tööst võib saada suuremat tulu.

Sotsialistlik majandussüsteem on vaba kapitalismi paisetest ja pahedest. Sotsialismi ajal ei ole ega saagi olla majanduslikke kriise ja tööpuudust.

Rahvamajandust arendatakse meil plaani järgi. Majandusli- kud plaanid näevad aegsasti ette, kus ja millised tootmisharud on vaja rajada teatud tähtajaks, millist toodangut ja millises kogu- ses on vaja välja lasta, kui palju on vaja ette valmistada kvali-

fitseeritud töölisi, spetsialiste ja teadlasi. See kindlustab meie rahvamajanduse plaanipärase arengu.

Rahvamajandusplaanide koostamist juhivad kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus. Need plaanid töötatakse välja mitmesugusteks tähtaegadeks — üheks aastaks, viieks aastaks ja veel pikemaks ajaks, nii kogu rahvamajanduse mastaabis kui ka üksikute harude ja ettevõtete järgi.

Sotsialistliku süsteemi suurimaks eeliseks on see, et tootmist arendatakse siin kogu ühiskonna kasvavate vajaduste üha täielikumana rahuldamise huvides; kapitalistlik tootmine aga on allutatud kapitalistidele maksimaalse kasumi saamise ülesandele. Rahva tulu läheb meil, nagu juba märgiti, ühiskonna käsutusse ja jaotatakse töötajate elatustaseme süstemaatilise tõstmise ning sotsialistliku tootmise laiendamise huvides nii linnas kui ka maal. Kolm neljandikku rahvatulust läheb elanikkonna isiklike vajaduste rahuldamiseks, üks neljandik aga laekub akumulatsioonifondi, mis on vajalik selleks, et laiendada ja täiustada sotsialistlikku tootmist ning kindlustada muid ühiskondlikke vajadusi.

Rahvatulu NSV Liidus kasvab eeskätt tööviljakuse süstemaatilise tõstmise arvel kõigis rahvamajandusharudes. Tööviljakuse tõstmine saavutatakse uue tehnika juurutamisega tootmises, töö parema organiseerimisega ja sotsialistliku võistluse arendamisega. Üks tähtsamaid rahvatulu kasvu allikaid on materiaalse tootmisega seotud tööliste arvu pidev suurenemine: vabrikutes, tehastes, sovhoosides, kolhoosides — seal, kus luuakse materiaalseid hüvesid. Seepärast taotlevadki kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus töötajate arvu vähendamist mitmesugustes asutustes, riiklike ettevõtete ja kolhooside administratiivaparaadis ning töötajate arvu suurenemist materiaalse tootmise sfääris.

Sotsialistliku korra eelised kapitalistliku korra ees ilmnevad eredalt selles olukorras, milles asetsevad töötajad meie ühiskonnas. Kapitalistlikes maades ei osutata austust ja lugupidamist mitte neile, kes toodavad materiaalseid hüvesid, kes töötavad, vaid neile, kes oskavad «raha teha», kellel on rikkusi. Sotsialistlikus ühiskonnas on lihtne inimene, töötaja, ümbritsetud ühiskonna hoolitsuse ja austusega.

Nõukogude ühiskond koosneb töölisklassist, töötavast talurahvast ja töötavast intelligentsist. Nende olukord sotsialistlikus

ühiskonnas erineb põhjalikult tööliste, talupoegade ja intelligentsi olukorrast kapitalistlikus ühiskonnas.

Kapitalistlikus ühiskonnas on tööline proletaarlane, s. t. isik, kes ei oma midagi peale oma tööjõu, mida ta müüb kapitalistile. Proletaarlane ei tööta mitte endale, vaid oma palkajale, kes teda julmalt eksploateerib. Meil on tööliklass oma sotsialistliku riigi näol tootmisvahendite täieõiguslik peremees. Temale kuulub juhtiv osa ühiskonnas.

Põhjalikult erineb meie kolhoositalurahvas endisest talurahvast. Varem oli talurahvas väikeomanike klass. Nende majapidamise aluseks oli isiklik töö, äärmiselt mahajäänud põllumajanduslik tehnika harkadra näol. Talurahva hulgas toimus, nagu juba märgitud, lakkamatu kulakuteks, keskmikeks ja kehvikuteks kihistumise protsess, kusjuures kehvikuid ja tunduvat osa keskmikke eksploateerisid kulakud. Meie kolhoositalurahvas on vaba igasugusest eksploateerimisest. Kolhoosnikud töötavad ühiselt, kasutades ühistatud tootmisvahendeid ja eesrindlikku tehnikat, mida riik annab kolhoosidele masina-traktorijaamade (MTJ) näol. Kolhoosikord kindlustab kõik tingimused külatöötajate heaolu ja kultuurilise taseme pidevaks tõusuks.

Mis puutub nõukogude intelligentsi, kes ei kujuta endast mitte klassi, vaid sotsialistliku ühiskonna kihti, siis temagi erineb põhjalikult vanast, kodanlikust intelligentsist. Kapitalistlikus ühiskonnas kujuneb intelligents peamiselt eksploatatorlike klasside hulgast ja teenib neid, meie sotsialistlikus ühiskonnas aga on intelligents võrsunud tööliste ja talupoegade hulgast. Ta teenib oma rahvast ja sotsialistlikku riiki.

NSV Liidu töölisi, talupoegi ja intelligentsi ühendavad ühised huvid ja püüdlused — võitlus sotsialistliku korra tugevdamise ja kommunismi võidu eest. Ühiste huvide alusel, eksploatatorlike klasside puudumise tõttu kujunes ja tugevnes NSV Liidus kogu nõukogude rahva vankumatu moraalne ja poliitiline ühtsus. Selle ühtsuse aluseks on tööliste ja talupoegade vennalik liit, kõigi NSV Liidu rahvuste ja rahvaste sõprus.

Sotsialism kõrvaldas meie maal mitte ainult klassi-, vaid ka rahvusliku surve. Kõik Nõukogude Liidu rahvused on liitunud ühiseks pereks kommunistliku partei juhtimisel. Eksploatatorlike klasside kui rahvuste vahelise vaenu peamiste organiseerijate

puudumine, rahvaste vastastikune vennalik abi kõigil majandus-, riikliku ja kultuurielu aladel — see kõik liidab NSV Liidu töotajad ilma rassilise ja rahvusliku erinevusega ühtseks kommunismi-ehitajate pereks.

Nõukogude riiklik kord. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik. Kogu võim NSV Liidus kuulub linna ja maa töotajale tööraha saadikute nõukogude naol. Nõukogud, kasvanud ja tugevnenud ekspluateerijate võimu kukutamise ja tööliklassi poolt riigivõimu vallutamise tulemusena, moodustavad NSV Liidu poliitilise aluse.

Nõukogude riik — see on uut tüüpi riik. Enne sotsialistliku revolutsiooni võitu NSV Liidus tundis ajalugu ainult ekspluateerivaid riike; orjanduslikku, feodaal-pärisorjuslikku ja kodanlikku riiki.

Need riigid väljendasid ekspluataatorliku vähemuse huve, olid orjapidajate, feodaalmõisnike ja kapitalistide tööriistaks, teenisid neid tööraha mahasurumiseks ja rõhumiseks.

Kujukaks näiteks sellest, et kodanlik riik teenib ekspluateerijaid, on võimude käitumine tööliste streikide ajal. Kapitalistlikes ettevõtetes katkestavad töölikud sageli töö, et saavutada ettevõtjailt nende töötingimuste parandamist. Võiks arvata, mis on riigil sellega asja. Las peremees ise lepi kokku töölistega. Aga kus sellega! Tarvitseb peremehel vaid pöörduda võimude poole, kui need saadavad viivitamatult politsei või sõjaväed tööliste hirmutamiseks ja streigi mahasurumiseks.

Vastupidiselt kõikidele vana tüüpi riikidele tekkis meie nõukogude riik tööliste ja talupoegade, kogu tööraha huvide väljendajana, tööriistana ekspluataatorite mahasurumiseks ja klassideta kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks. Nõukogud on tööraha kõige massilisemad ja kõige demokraatlikumad riiklikud organisatsioonid. Nõukogude kaudu tõmmatakse riiklikule tööle kaasa kõige laiemad tööliste ja talupoegade kihid. NSV Liidu Ülemnõukogu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogude ning kohalike nõukogude koosseisus on üle pooleteise miljoni saadiku: töölik, talupoegi ja haritlasi. Peale selle võtavad määratu suured töörahvahulgad osa linna- ja külanõukogude mitmesuguste komisjonide tööst.

Valimised nõukogudesse — külanõukogudest kuni NSV Liidu

Ülemnõukoguni — toimuvad üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajase hääletamise teel. Valida nõukogudesse on õigus kõikidel kodanikel mõlemast soost, kes on saanud 18-aastaseks, sõltumata nende klassi-päritolust, varanduslikust seisundist, rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, haridusest ja elukohast.

Nõukogude sotsialistliku riigi kodanikud kasutavad laialdasi demokraatlikke õigusi ja vabadusi. NSV Liidu Konstitutsioon garanteerib kõigile töötajatele õiguse tööle, puhkusele, haridusele ja ainelisele kindlustatusele vanaduses või töövõime kaotuse korral. Nende õiguste elluviimiseks annab riik töötajate käsutusse sanatooriumid, puhkekodud, koolid ja kõrgemad õppeasutused, maksab pensione, toetusi jms. Ainuüksi viiendal viisaastakul (1951—1955. a.) kulutas riik 689 miljardit rubla toetusteks sotsiaalkindlustuse alal, töölistele ja teenistujatele puhkuse tasudeks, tasuta ja soodustustega tuusikuteks puhkekodudesse ja sanatooriumidesse, pensionideks, meditsiiniliseks abiks ja stipendiumideks õpilastele.

NSV Liidu Konstitutsioon garanteerib kõigile nõukogude kodanikele sõna-, trüki-, koosolekute, tänavarongkäikude ja demonstratsioonide vabaduse, andes töörahva käsutusse trüki-kojad, paberivarud, ühiskondlikud hooned, side- ja muud materiaalsed vahendid.

Kapitalistlikes riikides kuulutatakse formaalselt sõna-, trüki- ja muid demokraatlikke vabadusi. Kuid trükikojad, paber, ühiskondlikud hooned, raadio, kino jms. on seal kapitalistide käes. Inglismaal näiteks kuuluvad viiele suurele «ajalehekuningate» grupile trükivahendid, millede abil iga nädal antakse välja ligi 200 miljonit eksemplari hommiku-, õhtu- ja pühapäevalehte. «Ajalehekuningad» trükivad ainult seda, mis on meelepärane ja kasulik võimumeestele.

Andes töörahvale laialdased demokraatlikud õigused, paneb NSV Liidu Konstitutsioon neile ka teatavad kohustused. Iga nõukogude kodanik peab rangelt järgima konstitutsiooni, täitma nõukogude seadusi, meeles pidades, et igasugune seaduste rikkumine toob kahju nõukogude riigile ja rahvale.

Üks tähtsamaid nõukogude kodanike kohustusi seisab selles, et järgida eeskujuliku töö- ja riikliku distsipliini ning sotsialist-

liku ühiselu reegleid. Ükski ühiskond ei saa elada ega arenda ilma distsipliinita, eeskätt töödistsipliinita. Seda enam ei saa ilma distsipliinita läbi sotsialistlik ühiskond.

Nõukogude kodanike pühaks kohustuseks on sotsialistliku isamaa kaitsmine. Teenistus NSV Liidu relvastatud jõududes on auasjaks. Meie relvastatud jõud — armee ja lennuvägi — on rahva lihane laps. Nad seisavad sotsialismi saavutuste valvel. Kõik meessoost nõukogude kodanikud on kohustatud läbi tegema sõjaväeteenistuse NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus.

Nõukogude riik nõuab kõigilt kodanikelt sotsialistliku isamaa huvide kaitsmist alati ja igasugustes tingimustes. Isamaa reetmist, sõjaväelise vandetõotuse rikkumist ja üleminekut vaenlase poole karistatakse seaduse kogu rangusega kui kõige raskemat kuritegu.

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei hoolitseb meie konstitutsiooni kõikide seaduste kõige täielikuma elluviimise eest ja kõigi konstitutsiooniga NSV Liidu kodanikele antud õiguste kaitsmise eest.

Riigivõimu kõrgeimaks organiks on NSV Liidu Ülemnõukogu, mis valitakse neljaks aastaks. Ülemnõukogu koosneb kahest võrdõiguslikust kojast: Liidunõukogust ja Rahvuste Nõukogust. Ülemnõukogu tuleb korralisteks istungjärkudeks kaks korda aastas kokku. Esineb ka erakorralisi istungjärke, kui on vaja kiiresti otsustada mingisuguseid tähtsaid ja edasilükkamatuid riiklikke küsimusi.

Ülemnõukogude istungjärkude vaheaegadel juhib alalist, jooksvat tööd NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. See valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu mõlema koja saadikute ühisel koosolekul. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimeheks on valitud K. J. Vorosilov.

NSV Liidu Ülemnõukogu moodustab ka NSV Liidu valitsuse — NSV Liidu Ministrite Nõukogu, kes on meie riigis kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks võimuorganiks. Ülemnõukogu istungjärkude vaheaegadel on valitsus vastutav Ülemnõukogu Presiidiumi ees ja annab sellele aru.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimeheks on N. A. Bulganin.

Sama korra järgi moodustatakse riigivõimu ja riigivalitsemise organid ka liiduvabariikides.

Riigivõimu kohalikeks organiteks on töörahva saadikute küla-, alevi-, rajooni-, linna-, ringkonna-, oblasti- ja krainõukogud.

Nõukogude riikliku korra tugevus seisab selles, et ta baseerub kahe sõbraliku klassi — töölisklassi ja talurahva — purunemata tule liidule.

Nõukogude riigi tugevuse teiseks tähtsamaks allikaks on meie maa rahvaste sõprus. See sõprus kasvas NSV Liidu mitmesugusest rahvusest tööliste ja talupoegade ühises võitluses sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest. Tänu kommunistliku partei õigele rahvuspoliitikale, kes väsimatult korraldas meie maa rahvaste sõbralikku koostööd ja kindlustas kõikide rahvusvabariikide, autonoomsete oblastite ja ringkondade majanduse ja kultuuri arengut, on Nõukogude Liit paljurahvuselise ja ühtlasi ühtse ning konsolideerunud riigi eeskujuks.

Meie maal moodustavad üle 60 rahva, rahvuse ja rahvusrühma purunematu vennaliku sõprusliidu. NSV Liidu koosseisus on 15 võrdõiguslikku liiduvabariiki, kuhu kuulub 17 autonoomset vabariiki, 9 autonoomset oblastit ja 10 rahvusringkonda. Igal liidu- ja autonoomsel vabariigil on oma konstitutsioon, mis arvestab tema rahvuslikke iseärasusi, ja oma kõrgemad ja kohalikud Nõukogude võimu organid. Kõigis liiduvabariikides on loodud tööstus, sotsialistlik suurpõllumajandus, rahvahariduse arenenud süsteem, mis kindlustab rahvusliku spetsialistide kaadri ettevalmistamist.

NLKP Keskkomitee ja Nõukogude valitsus, omistades suurt tähtsust NSV Liidu kõigi rahvuste ja rahvaste majanduse ja kultuuri arengule, on viimasel ajal viinud ellu rea tähtsaid abinõusid. Liiduvabariikides on loodud uusi liiduvabariiklikke ministeeriume, kellele on antud üle palju tööstusettevõtteid, milised varem olid liidulises alluvuses. Kaotatud on üleliigne tsentralisatsioon juhtimises, mis annab liiduvabariikidele võimaluse ilmutada rohkem iseseisvust ja operatiivsust majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös.

Nõukogude võim kaitseb hoolikalt nii töörahva üldiseid elulisi huvisid kui ka kõigi meie maa rahvaste rahvuslikke huvisid.

NLKP XX KONGRESS JA KOMMUNISMI ÜLESEHITAMISE KÜSIMUSED NSV LIIDUS

(4., 5., 6. ja 7. õppus)

NLKP XX KONGRESSI OTSUSTE AJALOOLINE TÄHTSUS JÄRKJÄRGULISEKS ÜLEMINEKUKS SOTSIALISMILT KOMMUNISMILE

Meie eesmärk on kommunism. Meie maal on sotsialism põhiselt üles ehitatud. Kuid mitte sotsialism, vaid kommunism on kommunistliku partei lõppeesmärgiks. «Kapitalismilt võib inimkond otseselt siirduda ainult sotsialismile, s. o. tootmisvahendite ühisomandusele ja saaduste jaotamisele igaühe töö järgi,» kirjutas V. I. Lenin. «Meie partei vaatab kaugemale: sotsialism peab tingimata järk-järgult ümber kasvama kommunismiks, mille lipukirjaks on: «igaüks oma võimete järgi, igaühele tema vajaduste järgi.»¹

Sotsialismi ja kommunismi vahel ei ole mingeid üleminekuastmeid. Neil on ühine alus — tootmisriistade ja -vahendite ühiskondlik omandus. Sotsialism kujutab endast kommunismi esimest ehk madalamat faasi (astet). Sotsialismi areng ongi sotsialismilt kommunismile ülemineku protsess.

Juba partei XVIII kongress (1939. a.) märkis, et Nõukogude Liit on astunud uude arenguperioodi, sotsialismi ülesehitamise ja kommunistlikule ühiskonnale järk-järgulise ülemineku perioodi. Kuid nõukogude inimeste rahuliku loova töö katkestas peatselt sõda — fašistliku Saksamaa kallaletung NSV Liidule. On teada, milliseid suuri ohvreid ja purustusi maksis sõda Nõukogude riigile. Arvestused näitavad, et kui ei oleks olnud sõda, mis

¹ V. I. L e n i n, Teosed, 24. kd., lk. 64.

pidurdas meie majanduslikku arengut mitte vähem kui kümne aasta võrra, oleks Nõukogude Liit juba kuuendal viisaastakul saavutanud Ameerika Ühendriikide tööstusliku tootmise praeguse taseme, aga rea tähtsamate toodanguliikide alal oleks teda ületanud.

Pärast Suure Isamaasõja võidukat lõppu, taastanud sõja poolt purustatud majanduse, jätkas nõukogude rahvas uuesti kommunismi poole liikumist. Rahvamajanduse arendamise neljanda ja viienda viisaastaku plaani edukas täitmine võimaldas kommunistliku partei XX kongressil kavandada meie maa kommunismile liikumise kiirendatud programmi. Tänapäeval ei ole kommunism nõukogude inimestele kauge perspektiiv, vaid elav reaalsus. Ta kasvab välja nende igapäevasest tööst.

Mis tähendab kommunism? V. I. Lenin ütles: «Kommunistlik ühiskond tähendab, et kõik on ühine: maa, vabrikud, ühine töö — see on kommunism.»¹ Maa, maapõue rikkuste, vabrikute, tehaste, šahtide, kaevanduste, elektrijaamade, transpordi, sidevahendite, aga ka rahvamajanduse toodangu ühine valdamine on iseloomulik mõlemale kommunismi astmele. Kuid sotsialismi ajal on ühiskondlikul omandusel tootmisvahenditele ja toodangule kaks vormi: riikliku (üldrahvaliku vara) ja kooperatiiv-kolhoosliku omandi vorm. Täieliku kommunismi ajal on tootmisvahendite omandusel ja kogu tööstus- ning põllumajandustoodangul ainult üks vorm — üldrahvaliku kommunistliku omandi vorm.

Kahele omandi vormile sotsialismi ajal vastab kaks sõbralikku klassi — töölisklass ja talupoegadeklass — kolhoosnikud. Kommunismi ajal on kadunud erinevus tööliste ja talupoegade vahel, ühiskonda jäävad Lenini väljenduse järgi ainult tootjad — töölised; ei ole enam erinevust linna ja maa vahel, füüsilise ja vaimse töö tegijate vahel.

Kommunistlik ühiskond eeldab tootmise arengu väga kõrget taset, mis on võimeline tootma elanikkonnale ülikülluses kõiki temale vajalikke materiaalseid hüvesid. Selline tootmise tase on võimalik ainult täiusliku tehnika rakendamise tingimustes inimestega, kellel on suur kultuuri- ja tehnikaalane silmaring. Ainult kõrgeim tehnika oskuslike ja haritud inimeste käes võib

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 264.

tagada kõrge tööviljakuse, mis on kommunistliku ühiskonna kõige tähtsamaks ja peamiseks jooneks.

Kommunism erineb sotsialismist töö iseloomu poolest. Töö muutub elatusvahendist esimeseks eluvajaduseks. Töö niisugune iseloom eeldab inimeste kõrget teadlikkust, haridust ja kultuuri.

Kommunism eeldab minevikuigandeist lõplikult vabanenud inimeste füüsiliste ja vaimsete võimete igakülgset arengut, ja seda rohkem kui sotsialismi ajal.

Sotsialismi ajal saavad inimesed ühiskonnalt materiaalseid hüvesid vastavalt oma töö hulga ja kvaliteedile. Kuid et töö sotsialismi ajal ei ole võrdne: üks teeb keerukamat tööd ja töötab paremini, teine lihtsamat või töötab halvemini, siis jääb ka töötasusse veel ebavõrdsus.

Kommunistlikus ühiskonnas on tootmisvahendite ja tarbeesemete üliküllus. Kõrgema taseme saavutab inimeste teadlikkus, nende üldine kultuur. Ainult nende tingimuste juures saab võimalikuks teostada kommunismi printsiipi: «Igaüks oma võimete järgi, igaühele tema vajaduste järgi.» See märgib kõigi inimeste faktilist võrdsust, isiksuse täielikku vabadust. Ühiskond ei hakka normeerima toodete hulka, mis läheb kodanikule, igaüks võtab ise vabalt oma tarviduse järgi seda, mida ta vajab. Ühtlasi ütles Lenin, et vajaduse järgi jaotamise printsiip ei tähenda sugugi, et igaüks hakkab ühiskonnalt nõudma isegi seda, mida ta ei vaja, see tähendab igasugusel hulgal esemeid ja asju. Kommunistliku ühiskonna liikmete teadlikkus ja kultuur saavutavad sellise kõrge taseme, et igaüks võtab kõike seda, mida ta tegelikult vajab oma tarviduste täielikuks ja mõistlikuks rahuldamiseks, kõike, mida on vaja terve inimese igakülgseks arenguks.

Täieliku kommunismi ajal, tingimustes, kus kommunistlikke maid ei ähvarda enam kallaletungimise oht imperialistlike maade poolt, ei eksisteeri enam riiki kui inimeste valitsemise organit. Riik sureb järk-järgult välja ja muutub ühiskonna tootmise, majanduslike asjade valitsemise organiks.

Niisugused on kommunistliku ühiskonna põhilised jooned.

Kommunismi materiaalse baasi loomine. Ühiskonna kõigi rikkuste loojaks on rahvas. Oma tööga püstitab ta ettevõtteid, harib üles uusi maid, kaevandab sütt, maaki, naftat, sulatab metalli, valmistab masinaid, aparate tööstusele, põllumajandu-

sele, transpordile, sidele, toodab toitu, riietust, ehitab elamuid, rajab teid, aedu, parke, loob kirjandus- ja kunstiteoseid, viib edasi teadust. Lühidalt öeldes, kõik materiaalsed ja vaimsed hüved on rahva füüsilise ja vaimse tegevuse tulemus. Rahvas loob ajalugu, ja just rahvas marksistliku partei juhtimisel muudab ühiskondlikke suhteid, reorganiseerib majandusvorme. Kommunism, ütles Lenin, võrsub miljonite loovast tööst, kes on vabanenud kapitalismi ahelaist ja ehitavad uut elu.

Võimsa materiaalse ja tehnilise baasi loomine, mis suudab kogu ühiskonna külluses kindlustada kõigi vajalike tarbimiseesemetega — see on kommunistliku ülesehitustöö tähtsaim ülesanne.

Kommunismi materiaalne ja tehniline baas eeldab suurt masinalist tootmist tööstuses ja põllumajanduses, mis on rajatud elektrile, keemiale, aatomienergiale, kõigi tootmisprotsesside mehhaniseerimisele ja automatiseerimisele.

NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumil (1955. a.) ütles N. S. Hruštšov, et «ainult maa rasketööstuse ja elektrifitseerimise kasvu baasil võib kindlustada uusima tehnika juurutamist kõigis rahvamajandusharudes, süstemaatilist töötotlikkuse tõstmist. Ainult kõrgestiarenenud rasketööstuse baasil võib kasvavas tempos küllastada põllumajandust kaasaegse tehnikaga. Ainult rasketööstuse edusammude baasil võib kindlustada kerge-, toiduainete-, ja teiste tööstusharude edasist arengut.»

Partei XX kongress kavandas grandioosse programmi rasketööstuse edasiarendamiseks. Maa idarajoonidesse luuakse lähema 10—15 aasta jooksul ülisuur baas kivisöe kaevandamiseks ja elektrienergia tootmiseks, kolmas võimas metallurgiabaas tootmisvõimega 15—20 miljonit tonni aastas, uued masinaehituskeskused.

Tootmise taseme määrab peamiselt tehnika arenguaste. Nõukogude teadlased, insenerid, tehnikud ja töölised on loonud palju uute, suure tootlikkusega masinate, automaatide ja vooluliinide näidiseid. Meie tööstus toodab kõige mitmekesisemaid keerulisi masinaid, tööpinke, seadiseid ja muid tööstusliku toodangu liike rahvamajandusele ja elanikkonnale.

Aatomienergia kasutamine rahulikeks eesmärkideks toob lähemas tulevikus suuri muudatusi tootmises. Me seisame uue tööstusliku revolutsiooni lävel, mis oma tähtsuse poolest ületab töös-

tuslikud revolutsioonid XVIII ja XIX sajandil, mis olid seotud auru ja elektri kasutusele võtmisega tootmisse.

Tehnika arengu edusammud on meil vaieldamatud. Kuid tehnika ei või seista paigal. Kommunismi ülesehitamine nõuab tehnika lakkamatut täiustamist, tehnilise mahajäämuse likvideerimist reas rahvamajandusharudes.

Tehnika arenemise edusammud panid mõnelgi majanduse alal töötajal pea ringi käima. Nad muutusid upsakateks, ei hinnanud kapitalistlike maade teaduse ja tehnika saavutusi. See viis sellele, et näiteks tööpingi-tööstuses, mootori- ja elektrivedurite tootmises, põllumajandusmasinate ehituses hakkas meie tööstus maha jääma.

Partei Keskkomitee avastas otsustavalt puudused uue tehnika juurutamises, purustas kahjulikud arvamused sellest, et meil tehnika ei vananevat, määras kindlaks tehnilise progressi edasised teed NSV Liidus.

Partei lähtub V. I. Lenini tähtsast juhisest: «Me peame suutma organiseerida majandust uuel, täiuslikumal baasil, kõiki kapitalismi saavutusi ära kasutades ja arvesse võttes. Ilma selleta ei suuda me üles ehitada mitte mingisugust sotsialismi ega kommunismi.»¹ Millist tööstus-, põllumajandus-, transpordi-, sideharu me ka ei võtaks, kõikjal on vaja saavutada visalt ja sihikindlalt uue tehnika pidevat juurutamist, et töö kulgeks suure tootlikkusega ja et saada võimalikult rohkem ja seejuures odavamalt ning parema kvaliteediga toodangut kui varem. Ainult nii võib saavutada otsustavat edu kaupade ja saaduste ülikülluse loomisel meie maal.

Käesoleval ajal töötavad meie plaaniorganid välja kommunismi ülesehitamise, Nõukogude Liidu majanduse ja kultuuri arengu perspektiivplaani. See plaan on kommunistliku partei uue programmi koostisosaks.

NSV Liidu majanduse ja kultuuri arengu perspektiivplaan näitab, kuidas meie maa suudab ajalooliselt lühikese ajaga lahendada NSV Liidu majanduse põhiülesande: järele jõuda ja mööda minna enamarenenud kapitalistlikest maadest toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta. Kui eeldada, et elektrijaamade võimsuste juurdekasvu ja elektrienergia toodangu tempo viimasel

¹ V. I. Lenin, Teosed, 30. kd., lk. 467—468.

viisaastakul saavutab NLKP XX kongressi poolt kuuendaks viisaastakuks kindlaksmääratud taseme, siis toodame 1965. aastal üle 600 miljardi kilovatt-tunni, aga 1970. aastal ligi 1000 miljardit kilovatt-tundi. Sama aja jooksul võivad Ameerika Ühendriigid tõsta elektrienergia tootmise ligikaudu kuni 750—800 miljardi kilovatt-tunnini. Elektrienergia tootmise poolest ühe elaniku kohta võib meie maa Ameerika Ühendriikidele järele jõuda 1970. aastaks. Nõukogude Liit kaevandab juba kuuenda viisaastaku lõpuks rohkem kivisütt kui Ameerika Ühendriigid. Eeldatakse, et NSV Liit tõstab 1970. aastaks malmisulatamise kuni 95 miljoni tonnini ja terase toodangu kuni 120 miljoni tonnini. Malmi ja terase tootmise poolest ühe elaniku kohta läheneme meie siis Ameerika Ühendriikidele.

Rasketööstuse kasvu alusel toimub põllumajanduse ja kerge-tööstuse tõus. Sellega seoses toodetakse kõiki liiki kaupu nii suurel hulgal, et NSV Liidu põhiline majanduslik ülesanne on lahendatud.

Millised võimalused on meie maa käsutuses kommunismi materiaalse baasi loomiseks? NSV Liidus kuulub võim töörahvale. Töölised, talupojad ja intelligents ei ole üksnes kõigi rikkuste tootjad, vaid ka valitsejad. Töörahva loodud sotsialistlik kord on näidanud oma eeliseid kapitalistliku korra ees. Nõukogude ühiskonna juhtivaks jõuks on marksismi-leninismi õpetusega relvastatud kommunistlik partei. Meil on tööliklassi ja talurahva purustamatu liit, paljurahvuselise riigi rahvaste suur sõprus.

Nõukogude Liidu loodusrikkused on loendamatud. Nõukogude Liit on maailmas esikohal raua- ja mangaanimaakide, vase, sea-tina, nikli, volframi, boksiitide, kaalisoolade, fosfaadi tooraine, turba uuritud tagavarade, hüdroenergeetika- ja metsaressursside poolest. Ta on kivisöe- ja naftavarudega kõige enam kindlustatud maid. Viimasel ajal on nõukogude geoloogid avastanud suuri looduslike gaaside, teemantide, haruldaste metallide, aatomi-tooraine ja teiste kasutatavate, tööstuse arenguks ja kõrgema tehnika loomiseks äärmiselt tähtsate maapõuevarade leiukohti. Nõukogude Liidul on ääretult suured alad põllumajanduslikke kõlvikuid. Kõik need rikkused on tähtsaks tingimuseks sotsialistliku tootmise arendamisel.

Sotsialismi ehitamise aastate jooksul on nõukogude rahvas loonud võimsa tööstuse ja ettevalmistatud kaadri, kes on võimeline valitsema kaasaegset tehnikat ja seda edasi viima. Nõukogude ühiskonna tootlikud jõud arenevad kiires tempos. Üha suuremal hulgal tõmmatakse tootmisse loodusrikkusi.

Sotsialistliku ühiskonna eelised võimaldavad arendada kiires tempos kõiki rahvamajandusharusid. Viimase 26 aasta jooksul on tööstustoodang NSV Liidus kasvanud enam kui 20 korda, kapitalistlikes maades aga ainult 2 korda. Kodanlikud majandusteadlased arvestavad ärevusega, milline toodangutase on lähemal ajal Nõukogude Liidus ja Ameerika Ühendriikides ning tulevad neid mittelohutavatele järeldustele. Üks ameerika ajakirju arvestas, et NSV Liit jõuab majanduslikus suhtes Ameerika Ühendriikidele järele 15 aasta pärast ja läheb temast mööda 20 aasta pärast.

Sotsialistlik majandussüsteem kindlustab palju suurema tööviljakuse kasvutempo kui kapitalistlik süsteem.

Nõukogude Liidus on teadus saavutanud kõrge arengu. Teadus aitab avastada ja paremini kasutada loodusrikkusi ja -jõude, viia edasi tehnikat ja tootmistehnoloogiat.

Kommunismi materiaalse tootmisbaasi loomise kõige tähtsaks tingimuseks on see, et meie maal on kommunistliku partei poolt üleskasvatatud suurepärased nõukogude inimesed, kes on ustavad kommunismi ehitamise üritusele.

Äärmiselt soodsaks tingimuseks kommunismi edukale ülesehitamisele NSV Liidus on sotsialismi väljumine ühe maa raamidest ja tema muutumine maailmasüsteemiks. Nõukogude Liidu endine rahvusvaheline isoleeritus on läinud minevikku. Sotsialistliku süsteemi maades elab üle 900 miljoni inimese. Üha võimsamaks muutub tööstuslik baas, millele tugineb sotsialism. Sotsialismi-maade vahel on kujunenud kindlad majanduslikud, poliitilised ja kultuurisidemed.

Niisugused soodsad tingimused ja võimalused on olemas kommunismi võimsa materiaalse ja tehnilise baasi loomiseks.

Muidugi, selleks et luua seda baasi, on vaja kogu nõukogude rahva tohutu suuri jõupingutusi ja pingerikast tööd. Sellises suures ürituses on palju raskusi, mis on seotud ehituse ja tootmise määratu suurte mastaapidega, tühjade maa-alade asustamisega, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste ja eesrindlike kogemuste

juurutamisega kõigis rahvamajandusharudes. Meil on ja tuleb raskusi töö organiseerimises, tehniliste protsesside muutmises, tööviljakuse tõstmises. Kuid need kõik on kasvu- ja edasiliikumise raskused ja meist endist sõltub nendest ülesaamine.

Koos sellega tuleb arvestada, et maailmas on olemas kapitalism. Imperialismijõud loovad rahvusvahelisi agressiivseid koondisi, mis on suunatud rahuarmastavate rahvaste, sotsialismi-leeri maade vastu. Imperialistid ja nende ideoloogid püüavad mürgitada töötajate teadvust umbusuga rahu, demokraatia ja sotsialismi edusse.

Nõukogude Liit on selle tõttu sunnitud kulutama palju jõudu ja vahendeid Nõukogude riigi kaitsevõimsuse edasiseks tugevdamiseks, hoidma meie relvastatud jõude kaasaegse sõjatehnika ja teaduse tasemel, et kindlustada meie maa julgeolek ja meie rahva rahulik loov töö.

TÖÖSTUSE EDASINE ARENEMINE RASKETÖÖSTUSE EELISARENDAMISEGA

Kuuenda viisaastaku põhiülesanded. NLKP XX kongress kavandas suurejoonelised perspektiivid nõukogude rahva majanduse ja kultuuri edasiarendamiseks ning heaolu tõstmiseks kuuendal viisaastakul.

Iga täidetud viisaastak rajab alused ülesehitavateks töödeks järgmisel viisaastakul, mis oma ulatuselt märgatavalt ületavad eelmistel aastatel tehtud tööd. Viies viisaastak ületas tunduvalt neljanda. Kuid ka seda ei saa võrrelda kuuenda viisaastakuga, mida nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel hakkas ellu viima 1956. aastal. Tööde ulatusest, mis tuleb teha, annab ettekujutuse kas või see, et 1956.—1960. a. moodustavad kapitalmahutused rahvamajandusse 990 miljardit rubla, s. o. rohkem kui neljandal ja viiendal viisaastakul kokku ja 17 korda rohkem kui esimesel viisaastakul. Ainuüksi NSV Liidu idarajoonide loodusrikkuste kasutuselevõtmisele kulutatakse ligi 500 miljardit rubla.

Viie aasta jooksul saavutatakse tootmisvõimsuste laiendamise ja tööviljakuse tõstmise arvel niisugune tööstus- ja põllumajan-

dustoodangu juurdekasv, milleks varem läks vaja mitut viisaastakut. 1960. aastal ületab tööstustoodangu maht NSV Liidus 1940. aasta taseme rohkem kui viis korda, iga liiki põllumajandustoodangu tootmine aga suureneb viisaastaku jooksul poolteist kuni kaks korda.

1960. aastal toodab Nõukogude Liit terast, elektrienergiat, tsementi ja kütteaineid rohkem, kui praegu toodavad Inglismaa, Prantsusmaa ja Lääne-Saksamaa kokku.

Rahvatulu NSV Liidus kasvab viisaastaku jooksul 60% võrra ja on 4,5 korda kõrgem kui 1940. aastal. Kõik see parandab tunduvalt töötajate materiaalset heaolu ja tõstab rahva kultuuri uuele astmele.

Nagu eelmistel aastatel, näeb ka praegune plaan ette tootmisvahendeid tootvate tööstusharude arendamist eelisjärjekorras. Ühtlasi võimaldab majandusliku arenemise alal saavutatud tase märksa suuremas ulatuses kui varem laiendada tarbeesemete tootmist, elamu- ja kultuurilist ning elukondlikku ehitust.

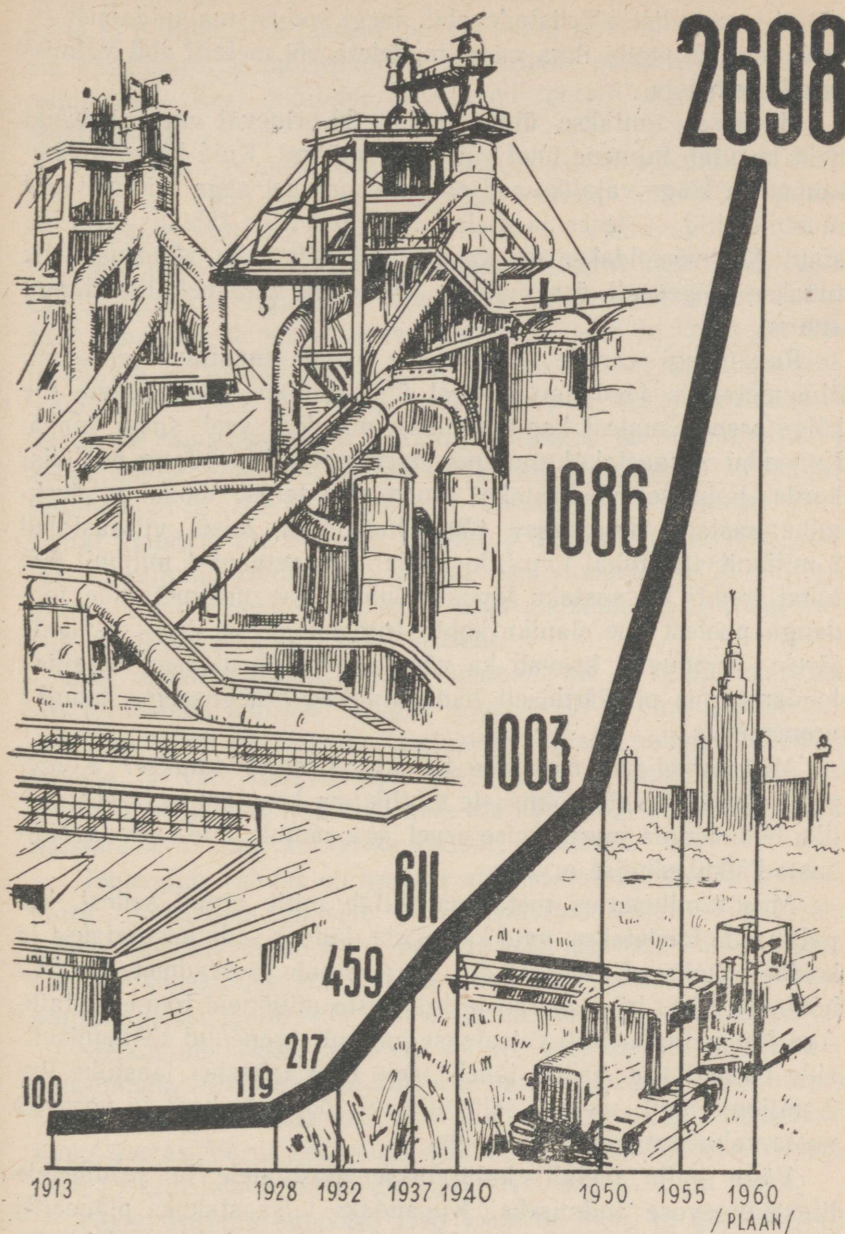
NLKP XX kongressi direktiivides kuuenda viisaastaku kohta on öeldud: «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani tähtsamateks ülesanneteks on garanteerida raske-tööstuse eelistatud arendamine, pideva tehnilise progressi ja tööviljakuse suurendamise baasil kõigi rahvamajandusharude edasine võimas kasv, saavutada järsk tõus põllumajanduslikus tootmises ning sel alusel nõukogude rahva materiaalse heaolu ning kultuuritaseme märgatav tõus.»

Üldiselt suureneb tööstustoodangu maht viisaastaku jooksul 65% võrra, kusjuures tootmisvahendite toodang kasvab 70% ja tarbeesemete toodang 60% võrra.

Kuidas siis arenevad põhilised rahvamajandusharud kuuendal viisaastakul?

Metallurgia- ja kütteainetööstus. Metall ja kütteaine koos elektrienergeetika, masinaehituse ja keemiatööstusega on juhtivaiks rahvamajandusharudeks. Nende harude edukast arendamisest sõltub teiste rahvamajandusharude ja meie maa kaitsevõime areng.

Tõepoolest, kas saab meie tänapäeva elu ette kujutada ilma masinate ja raudteedeta, ilma traktõrite ja kombainideta, ilma aurikute ja lennukiteta? Aga kõik need valmistatakse metallist

Rahvatulu kasv NSV Liidus (protsentides võrreldes 1913. aastaga)

või siis metallist tööriistade abil. Isegi kodust majapidamist on raske ette kujutada ilma metalltoodeteta või metalli abil valmistatud esemeteta.

Maakeral tuntakse üldse umbes 80 erinevat metalli. Kõiki neid kasutab inimene ühel või teisel määral. Kuid kõige levineumad ja kõige vajalikumad on juba ammust aega niinimetatud mustmetallid — teras ja malm. Mustmetallide tähtsus on väga suur. Kui võrreldakse eri maade majanduslikku võimsust, siis tuuakse kõigepealt ära malmi-, terase- ja valtsmetallitoodangu suurus.

Rauamaagi varude poolest me asume maailmas esikohal. Mustmetallide toodangu poolest ühe elaniku kohta jääme me kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest veel siiski maha. Kuuendal viisaastakul suureneb mustmetallide toodang poolteist korda. Esimesel viisaastakul moodustas terase toodangu keskmine aastane juurdekasv 400 tuhat tonni, teisel viisaastakul 2 miljonit 400 tuhat tonni, kuuendal viisaastakul 4 miljonit 600 tuhat tonni. Viisaastaku lõpuks jõuame me mustmetallide toodangu poolest ühe elaniku kohta Inglismaale ja Prantsusmaale järele. Tunduvalt kasvab ka värviliste ja haruldaste metallide toodang, mis on äärmiselt hädavajalikud praegusaegse tehnika arenemisele.

Mille arvel siis metallide toodangut suurendatakse? Kõigepealt olemasolevate võimsuste tootlikuma kasutamise ja eesrindliku tehnoloogia juurutamise arvel, aga samuti uute tootmisvõimsuste käikulaskmise arvel.

Maa kindlustatus metalliga sõltub mitte ainult sellest, kui palju seda toodetakse, vaid ka sellest, kuidas seda kasutatakse ja kokku hoitakse. Ei ole saladus, et masinate ja seadmete hooletu hoidmise tõttu hävitab rooste iga aasta miljoneid tonne metalli. Aga kui palju metalli raisatakse asjatult iganenud töötlemisviiside pärast! Iga aasta läheb meie maa tehastes laastuks ligi 3 miljonit tonni metalli selletõttu, et toorikute kaal ja vorm ei vasta valmistatavatele toodetele.

Väga palju metalli kulutatakse masinatele ja seadmetele liigse tugevuse andmiseks. Kuuendaks viisaastakuks planeeriti masinate kaalu vähendamine 22% võrra. Suurt kahju toob riigile metalli kasutamine mitte määratud otstarbeks. Kuni viimase

ajani ehitatakse metallist sildu, armatuure majadele, telegraafi-poste ja tihti peale ka tarasid. See on kallis ja ebapraktiline. Hoo-pis kasulikum ja mõistlikum oleks selleks otstarbeks kasutada raudbetooni. Real juhtudel asendavad metalli edukalt puit ja plastmassid.

Tuleb välja, et meie maa metallivajaduste täielikumaks rahul-damiseks on vaja arendada aseainete tootmist selleks, et metalli kasutataks ainult seal, kus ta tõepoolest on asendamatu.

Kogu meie suur kodumaa on läänepiiridest kuni Kaug-Idani kaetud ehitustellingutega. Ehitatakse šahte, kaevandusi, vabri-kuid, tehaseid, sovhoose, masina-traktorijaamu ja kolhoose, töö-lisasulaid ja terveid linnu. Kõik see nõuab tohutul hulgal ehi-tusmaterjale. Kui me raudbetooni tootmist aastast aastasse ei tõsta, siis raisatakse palju metalli ja hinnalist puitu ebatootlikult. Seepärast organiseerivadki partei ja valitsus kiirendatud tempos raudbetooni ja selle lähtematerjali — tsemendi — tootmist. 1940. aastal tootsime me tsemendi kõigest 6 miljonit tonni, 1955. aastal 22 miljonit tonni, 1960. aastal aga toodetakse 55 miljonit tonni. Monteeritavate raudbetoonkonstruktsioonide toodang kas-vab viisaastaku jooksul kuuekordseks.

Kui metallist valmistatakse masinaid ja teisi tootmisriistu, siis kütteained annavad kõigile masinatele ja mehhanismidele energiat. Ilma kütteainete ja elektrienergiata poleks tänapäeva tehaste ja vabrikute, raudtee-, vee-, auto- ja õhutranspordi töö võimalik. Asjata ei nimetata maa majandusliku võimsuse iseloo-mustamisel metalli kõrval ka kivisütt ja naftat.

Nõukogude rahvas on aastast aastasse suurendanud kivisöe-, nafta-, looduslike gaaside ja põlevkivitoodangut. Viisaastaku lõpuks kaevandatakse meie maal kivisütt ligi 600 miljonit tonni ehk üle kahekümne korra rohkem kui 1913. aastal. Kivisöetoo-dangu poolest jõuab NSV Liit 1960. aastaks maailmas esikohale.

Nõukogude söekaevurite ees seisab vastutusrikas ülesanne — suurendada kivisöetoodangut viie aasta jooksul 200 miljoni tonni võrra ja ehitada uusi kaevandusi võimsusega 240 miljonit tonni aastas. Võrdluseks olgu öeldud, et kolme sõjaeelse viisaas-taku jooksul kasvas kivisöetoodang 130 miljoni tonni võrra.

Veelgi kiirema tempoga peab arenema nafta ja gaaside toot-mine. Ja see on ka arusaadav. Nafta ja looduslikud gaasid on

kõige ökonoomsemad kütteineliigid. Ühe tonni gaasi omahind tuleb kaheksa korda ja ühe tonni nafta omahind 2—3 korda odavam ühe tonni kivisöe omahinnast. Kuid soojuserikaalu poolest ületab nafta tunduvalt parimad kivisöesordid.

Meie maal asuvad maailma kõige rikkamad naftaleiukohad. Läbiuuritud, naftat sisaldavate piirkondade arv kasvab iga aastaga. 1955. aastal toodeti NSV Liidus ligi 71 miljonit tonni naftat. See on peaaegu kaheksa korda rohkem, kui toodeti revolutsioonielisel Venemaal, kuid siiski peaaegu viis korda vähem, kui toodeti Ameerika Ühendriikides. Nõukogude naftatöölise ees seisab austav ülesanne — likvideerida see mahajäämus võimalikult lühema ajaga.

Kuuendal viisaastakul kasvab naftatoodang peaaegu kahekordseks ja gaasitoodang rohkem kui neljakordseks. Naftatoodangu kiire kasvu peamiseks reserviks on uute naftaleiukohtade eksploatatsiooni andmine Volgamaal, Uraalis ja teistes meie maa idarajoonides.

Elektrifitseerimise ja masinaehituse arendamine on peamine tehnilises progressis. Järgides Lenini nõuandeid on meie maa saavutanud kõige kõrgema elektrifitseerimise arendamise tempo maailmas. 1955. aastal toodeti NSV Liidus 85 korda rohkem elektrienergiat kui 1913. aastal tsaari-Venemaal. Kuid elektrienergia hulgalt ühe elaniku kohta jääb Nõukogude Liit ikka veel maha enamarenenud kapitalistlikest maadest.

Elektrienergia puudus pidurdab tootmise kasvu, raskendab uue tehnika ja tehnoloogia juurutamist. Seoses sellega nõuab partei, et elektrienergia tootmise kasv ennetaks tootmise kasvu teistes tööstusharudes. Kuuendal viisaastakul peab tööstustoodangu maht suurenema 65% võrra, elektrienergia toodang aga 88% võrra.

Laialdase ulatuse saab kuuendal viisaastakul elektrijaamade ehitamine — nii soojuselektrijaamade (s. t. kivisöe, turba ja muude kütteinetega köetavate) kui ka hüdrauliliste (vesi) elektrijaamade ehitamine. Elektrit hüdroelektrijaamades toodetakse mitte midagi maksva ja alaliselt uueneva vee-energia abil ja see energia on kõige odavam. Kuuendal viisaastakul viiakse lõpule Euroopa suurimate, Kuibõševi ja Stalingradi hüdroelektri- jaamade ehitamine Volgal, jätkatakse Saraatovi hüdroelektri-

jaama ehitamist ja alustatakse Alam-Kaama ja Tšeboksarõ elektrijaama ehitamist. Ukrainas ehitatakse ja lastakse käiku Krementšugi ja Dneprodzeržinski hüdroelektrijaam. Jätkatakse maailma suurimate hüdroelektrijaamade ehitamist NSV Liidu idarajoonides. Need on Bratski hüdroelektrijaam Angaraal ja Krasnojarski hüdroelektrijaam Jenisseil, kusjuures esimese elektrijaama võimsus on 3 miljonit 600 tuhat kilovatti, teise võimsus 3 miljonit 22 tuhat kilovatti. Kuuendal viisaastakul kasvab elektrijaamade võimsus rohkem kui kahekordseks, hüdroelektrijaamade võimsus aga peaaegu kolmekordseks.

Uus samm astutakse suurte energiasüsteemide loomises. Kuuendal viisaastakul luuakse NSV Liidu Euroopa-osas ühtne energeetikasüsteem; see saavutatakse Kuibõševi ja Stalingradi hüdroelektrijaamade ühendamise teel kesk-, lõuna- ja Uraali energeetikasüsteemidega. Samuti ühendatakse Gruusia, Aserbaidžani ja Armeenia energiasüsteemide elektrijaamad. Kesk-Siberis laiendatakse töid ühtse energeetikasüsteemi loomiseks Novosibirskist kuni Irkutskini. Hiljem 5—10 aasta pärast ühendatakse need ja teised süsteemid Nõukogude Liidu ühtsesse energeetikasüsteemi.

Mida annab rahvamajandusele niisugune elektrijaamade energia ühendamine? See võimaldab juhtida kogu meie maal toodetavat elektrienergiat ühtsest keskusest ja suunata energia reservest hetkel nendesse rajoonidesse, kus selle järele tekib vajadus. Luues energeetikasüsteeme allutab nõukogude inimene hiiglaslikud loodusjõud ühtsele arukale tahtele.

Elektrienergeetika arendamine kuuendal viisaastakul võimaldab saavutada uusi edusamme masinaehituses, masinate automaatsüsteemide loomisel.

Kuuendal viisaastakul on planeeritud suurendada täiuslikumate tööpinkide väljalaset 2,4 korda, automaat- ja poolautomaatliinide väljalaset 5 korda, raskete sepa-pressimasinate väljalaset 4 korda, käiku lasta vähemalt 220 automaatliini ja -tsehhi, asuda keemiatööstuse komplekssele mehhaniseerimisele ja automatiseerimisele, lõpule viia mullatööde ja peale- ning mahalaadimistööde mehhaniseerimine, lõpule viia põhiliste metsatööde kompleksne mehhaniseerimine. Tekstiilitööstuses moodustab automaat-tööpinkide park ligikaudu 60% kudumistelgede üld-

arvust. Sajad automaatliinid lastakse käiku toiduainetetööstuses ja teistes tööstusharudes. Suurt tähelepanu pööratakse aparateehitusele ja raadiotehnikatööstuse arendamisele.

Praegu seisab ülesanne mitte lihtsas masinate ja seadmete kvantitatiivses suurendamises rahvamajanduses, vaid nende kvaliteedi parandamises, masinate ja seadmete uuendamises ja täiustamises. Suur osa tehastes ja vabrikutes sõjaeelsetel ja esimestel sõjajärgsetel aastatel ülesseatud tööpinkidest ja aparateidest on vananenud. Muidugi ei saa kogu vananenud tehnikat uuendada ühe aasta või isegi ühe viisaastaku jooksul. Kuid seda võib ja on tarvis moderniseerida, s. o. asendada masinate kõige vastustusrikkamad osad uutega, täiuslikumatega, varustada tööpinke ja mehhanisme täiendavate seadistega, mis tõstaksid nende jõudlust. Kuid vähe on lihtsalt uue tehnika juurutamisest, — seda tuleb ka oskuslikult kasutada täie võimsuse rakendamiseks. Ainult siis kindlustab tehnika kõrge tootlikkuse.

Ida rikkused — kodumaa teenistusse. Tootlike jõudude õige paigutamine võimaldab täielikumalt kasutada maa loodusrikkusi ja saada toodangut vähema raha- ja töökulu juures.

Idarajoonidesse on koondunud 75% kõigist NSV Liidus leiduvaist kivisöevarudest ja kuni 80% hüdroenergiast, 80% metsarikkustest, peamised värviliste ja haruldaste metallide varud, määratu suured varud keemilisi tooraineid, rauamaake ja ehitusmaterjale. Seejuures tuleb kivisöe ja mustmetallide kaevandamine Siberis tunduvalt odavam kui NSV Liidu Euroopa osas. Siberi ja Kaug-Ida maagid ja kivisüsi asetsevad võrdlemisi teineteise lähedal, mis hõlbustab kivisöe- ja metallurgiabaaside organiseerimist. Hiiglaslikud jõed on võimelised suurel hulgal andma odavat elektrienergiat keemiatööstuse, elektrometallurgia ja teiste palju elektrienergiat nõudvate tööstusharude arendamiseks. Idas on küllaldaselt vabu põllumajanduslikke maid teraviljamajanduse ja loomakasvatuse arendamiseks ning köögiviljade ja tehniliste kultuuride kasvatamiseks.

Siberimaa on nõukogude võimu aastail tundmatuseni muutunud. Siia on kerkinud uusi linnu, ehitatud suuri tehaseid, vabrikuid, šahte, kaevandusi, elektrijaamu, rajatud tuhandeid kilomeetreid raudteid. Mitmekordseks on tõusnud teravilja ja teiste põllumajandussaaduste tootmine. Kuid idarajoonide erikaal kogu

maa majanduses ei vasta kaugeltki veel nende loodusrikkustele. Sõjajärgseil aastail on see isegi vähenenud.

Partei XX kongress tunnistas tarvilikuks Siber lähema 10—15 aastaga muuta Nõukogude Liidu suurimaks baasiks kivisöe kaevandamise, elektrienergia, mustade, värviliste ja haruldaste metallide tootmise alal.

Et seda ülesannet lahendada, on vaja inimesi. NLKP Keskkomitee ja Nõukogude valitsus pöördusid kõigi komsomoliorganiatsioonide poole, kogu nõukogude noorsoo poole üleskutsega välja valida enda hulgast 400—500 tuhat noormeest ja neidu ida loodusrikkuste kasutuselevõtmiseks. Need peavad olema julged, tugevad, raskusi mitte kartvad mehised noored inimesed. Kommunistlik noorsooühing — meie partei ustav abiline — reageeris tuliselt sellele üleskutsele.

KÕIGI PÕLLUMAJANDUSHARUDE JÄRSK TÕUS

Toiduainete ning põllumajandusliku tooraine täieliku külluse eest. Arendades kiire tempoga tööstust võtavad valitsus ja partei tarvitusele abinõusid põllumajanduse järsuks tõstmiseks. Kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides on ammendamata võimalusi põllumajandusliku tootmise kiireks kasvuks. Kuid neid võimalusi ei kasutatud kuni hiljutise ajani küllaldaselt. Esines tõsist hooletust ja vigu põllumajanduse juhtimises, suruti maha kohalike töötajate initsiatiivi, rikuti põllumajanduse alal töötajate materiaalse huvitatuse printsiipi oma töö tulemuste vastu.

Tunduvat kahju tekitasid tõsised vead, mida tegi Stalin põllumajanduse juhtimises, eriti oma viimastel eluaastatel. Põllumajanduse olukorda õpiti sõjajärgsetel aastatel halvasti tundma ja väga harva arutati seda partei ja nõukogude keskorganeis. Otsuseid põllumajanduse arendamise küsimuste kohta võeti vastu, arvestamata laia partei- ja majandusaktiivi arvamust. Meie maa reas oblasteis jäi põllumajandus mahajäetud olukorda ja jäi ühtlasi maha töötajate üha kasvavatest materiaalsetest vajadustest.

Partei ei võinud enam leppida põllumajanduse mahajäämusega. 1953. aasta septembris toimus NLKP Keskkomitee pleenum,

mis võttis Keskkomitee esimese sekretäri N. S. Hruštšovi ettekande põhjal vastu otsuse «Abinõudest põllumajanduse edasiseks arendamiseks NSV Liidus». Põllumajanduse küsimustele pühendati veel NLKP Keskkomitee kolm pleenumit: 1954. aasta veebruaris-märtsis ja juunis ning 1955. aasta jaanuaris. NLKP Keskkomitee pleenumite otsustes ja teistes partei ja valitsuse keskorganite määrustes on tegevusprogramm, mis on suunatud sellele, et lühikese ajaga likvideerida põllumajanduse mahajäämus ja luua meie maal toiduainete ning põllumajandusliku tooraine täielik küllus.

Kogu põllumajandusliku tootmise aluseks on teraviljamajandus. Teravilja tootmise kasvust sõltub eelkõige elanikkonna kasvavate vajaduste täielik rahuldamine kõrge kvaliteediliste saadustega. Teravili on vajalik ka loomakasvatuse edukaks arendamiseks. Teraviljatootmise suurendamine on vajalik ka selleks, et igakülgselt laiendada tehniliste kultuuride külvipinda rajoonides, mis spetsialiseeruvad nende tootmisele. Ühtlasi on vaja leivavilja rikkalikke reserve ja fonde väliskaubanduseks.

Teravilja tootmise järsu suurendamise ülesanne on lahendada kahel teel: kõigil külvipindadel teraviljakultuuride saagikuse tõstmise, saagi kadudeta koristamise ja säilitamise teel ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmise teel. Äärmiselt tähtis on ka kõrgeid teraviljasaake andva maisi külvipindade laiendamine.

NLKP Keskkomitee veebruari-märtsipleenumi (1954. a.) otsuse põhjal on organiseeritud suuri töid uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisel Kasahstanis, Siberis, Volga ääres, Põhja-Kaukaasias ja maa teistes rajoonides. Uutel ülesharitud maadel on loodud üle 400 uue sovhoosi, suur hulk masina-traktorijaamu. Nendesse rajoonidesse on saadetud üle 200 tuhande traktori (15-hobujõulises arvestuses) ja palju muud tehnikat.

Partei kutsel sõitis 350 tuhat nõukogude patriooti üles harima uudis- ja jäätmaid. Tänu nende kangelaslikule tööle künti kahe aasta jooksul, 1954. ja 1955. aastal üles üle 30 miljoni hektari uusi maid. Külvipindade juurdekasv kasutuselevõetud uudismaade arvel ületab külvipinna Prantsusmaal ja Itaalias kokku. Uutel maadel toodetakse kõige odavamalt teravilja meie maal.

Partei võitleb hoogsalt kõigi põllumajandusharude tõusu eest. Lähemal aastail toodetakse kartulit ja köögivilja sellisel hulgal,

mis täielikult rahuldab mitte ainult linnade elanikkonna ja töötleva tööstuse, vaid ka loomakasvatuse vajadused.

Tehniliste kultuuride, köögivilja ja kartulikasvatuse eduka arendamise eesmärgil valmistatakse nende harimiseks ja töötlemiseks täiuslikumaid masinaid, on tõstetud põllumajanduse alal töötajate materiaalsel huvitatust ja laiendatud külvipindasid ning tõstetud nende kultuuride saagikust.

NLKP Keskkomitee septembri- (1953. a.) ja jaanuaripleenumi (1955. a.) otsustes on erilist tähelepanu pühendatud loomakasvatuse arendamisele. Selle tähtsa põllumajandusharu kauaaegne mahajäämus hakkas tõsiselt takistama töötajate materiaalse heaolu edasist tõusu ja kerge- ning toiduainetetööstuse arengut.

Loomakasvatuse tõusu tähtsamaks tingimuseks on karja kindlustamine küllaldaselt hulgal kontsentreeritud, mahlaka ja koresöödaga. Tugeva söödabaasi loomisel pööratakse nüüd erilist tähelepanu maisi külvipinna laiendamisele. Mais on väärtuslik selle poolest, et ta annab teravilja ja karjale head silo. Kaasaegsete mehhaniseerimisvahendite juures on võimalik maisi harida suurtel pindadel. Mais ületab nii oma siloks mineva haljasmassi poolest kui ka terade saagikuselt kõik teised söödakultuurid, kusjuures ta ühele söötühikule ümberarvestatult vajab vähem tööd kui iga teine kultuur.

Otsustav osa põllumajanduse edasises tõusus kuulub masina-traktorijaamadele — kolhoosikorra industriaalsele materiaaltehnoloogiale baasile.

Tõsised puudused masina-traktorijaamade töös raskendasid tähtsate kolhoositootmise harude arengut. Masina-traktorijaamad mehhaniseerisid peamiselt teravilja ja tehniliste kultuuride tootmist. Loomakasvatus, kartuli- ja köögivilja tootmine jäid aga nõrgalt mehhaniseerituks. Neil aladel oli ülekaalus käsitsitöö ja kolhoosid ei olnud võimelised ette valmistama söötasid ühiskarjale ning eeskujulikult hoolitsema loomade eest.

NLKP Keskkomitee septembripleenum seadis ülesande mehhaniseerida põllutööd, asendada täielikult käsitsitöö kõigis töölohkudes — teraviljakultuuride külvist nende koristamise ja puhastamiseni.

Paljude masina-traktorijaamade ebarahuldav töö on tingitud eelkõige püsiva kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaadri puudu-

misest. Masina-traktorijaamade kallis ja keeruline tehnika usaldati kuni 1953. aastani hooajatöölisele, kes saadeti kolhoosidesse masina-traktorijaamadesse külvitööde ajaks. Mehhanisaatorid, kes ei olnud masina-traktorijaamade koosseisulised töölised ega saanud töötasu mitte masina-traktorijaamadest, vaid kolhoosidest, ei osutanud vajalikku hoolt tehnika säilitamise ja tootliku kasutamise eest. Niisugune kord tekitas mehhanisaatorite kaadri voolavuse, ei aidanud kaasa nende kvalifikatsiooni tõstmisele, täpsele töö organiseerimisele ja kindlale töödistsipliinile.

Sellise olukorraga ei olnud võimalik kauem leppida. Partei ja valitsus muutsid senise olukorra. Traktoristid, traktoribrigaadide brigadirid ja nende abid, ekskavaatorijuhid ja nende abid, arvestajad-tankijad arvati masina-traktorijaamade alaliste töötajate koosseisu. Järelikult muutusid kõik masina-traktorijaamade mehhanisaatorid nii töötasu kui ka oma asendi poolest tootmises riiklike ettevõtete töötajateks. Masina-traktorijaamadesse ja sovhoosidesse suunati palju mehhanisaatoreid linnadest ja tööstuskustest.

Nõukogude riik suurendab majanduslik-organisatoorset abi kolhoosidele sellega, et ta pidevalt varustab masina-traktorijaamu uue tehnikaga ja parandab nende tööd. Masina-traktorijaamad on tähtsamateks tugipunktideks Nõukogude riigile kolhooside juhtimisel. Masina-traktorijaamade osatähtsuse tõstmine kolhoositootmise organiseerimises tugevdab veelgi tootmisalast koostööd linna ja maa vahel, tugevdab töölisklassi ja kolhoositalurahva vahelise liidu majanduslikke aluseid.

Sotsialistlik suurtootmine ei saa areneda edukalt, kui teda juhivad vähese ettevalmistusega inimesed. Vaatamata sellele asusid paljud põllumajanduse spetsialistid linnadesse elama, kus nad töötasid mitmesugustes asutustes. Täites NLKP KK septembripleenumi otsust, suunasid nõukogude ja partei organid suure hulga agronome, zootehnikuid, insenere ja teisi spetsialiste vahetult masina-traktorijaamadesse, kolhoosidesse ja sovhoosidesse. Palju on tehtud ka kolhooside tugevdamiseks juhtiva kaadriga. Ainuüksi 1955. aasta kevadel siirdus partei kutsel ligi 25 tuhat vabatahtlikku juhtivale tööle kolhoosidesse.

Maa on põllumajandusliku tootmise tähtsaim vahend. Partei ja valitsus seadsid kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sov-

hooside töötajate ette ülesande saavutada kõigi kõlvikute täielik kasutamine ja toodangu suurendamine iga 100 hektari põllumajandusliku maa kohta. Iga hektari oskuslik kasutamine ja suurema toodangu saamine iga 100 hektari põllumajandusliku maa kohta vähema töö ja vahendite kuluga — see on kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside töö tähtsaim majanduslik näitaja.

Selleks et veelgi parandada kolhoosidele ja sovhoosidele kinnistatud maade kasutamist ja suurendada põllumajandus- ning loomakasvatussaaduste tootmist, võtsid NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. a. märtsis vastu määruse «Põllumajanduse planeerimise praktika muutmisest».

Varem püüdsid planeerimisorganid kõike planeerida keskuselt. Kolhoosidele, masina-traktorijaamadele, sovhoosidele kirjutati ülaltpoolt ette, milliseid kultuure ja missuguses ulatuses külvata, milliseid loomi ja kui suurel hulgal kolhoosis pidada, milliseid traktoritöid (ja kui palju) tehakse masina-traktorijaamade poolt. Kuid niisugune põllumajanduse planeerimise tsentraliseerimine ei olnud tingitud riiklikust vajadusest.

Sabloonne planeerimine pidurdas kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside initsiatiivi, nõrgendas nende vastutust ja huvi põllumajandusliku tootmise arendamise vastu, ei aidanud kaasa toodangu suurendamisele kolhoosidele kinnistatud maakõlvikutelt. Liigne planeerimise tsentraliseerimine viis selleni, et töötajad kohtadel ei ilmutanud initsiatiivi kohapeal vajalike põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks.

Põllumajandusliku tootmise planeerimise uus kord võimaldab kõigi põllumajandusharude igakülgset tõstmist. Planeerimist ja arvestust ei teostata praegu selle järgi, kui mitu hektarit üht või teist kultuuri on külvatud või mitu pead on karjas, vaid selle järgi, kui palju tsentnereid on saadud teravilja, kartulit, köögivilja ja teisi saadusi, või missugusel hulgal on toodetud liha, piima, villa ja teisi loomakasvatussaadusi.

Et anda rohkem iseseisvust töötajatele kohtadel, näevad riiklikud plaanid ette ainult plaani põhinäitajad, eelkõige kaubatoodangu väljalaske, mis kindlustab maa vajaduse toiduainete ja põllumajandusliku toorainega. Riiklikes plaanides nähakse ette: sovhoosidele — põllundus- ja loomakasvatussaaduste kaubaline

väljalase, kolhoosidele — riiklike müügikohustuste maht, naturaaltasu maht masina-traktorijaama töö eest, kontraktatsioonide ja riikliku kokkuostu maht, ühtlasi ka traktoritööde maht (ümber arvestatult künniks), mida masina-traktorijaamad teevad kolhoosides. Need ülesanded järgmiseks aastaks antakse kolhoosidele hiljemalt jooksva aasta 1. septembriks. Lähtudes saadud ülesannetest määravad kolhoosid masina-traktorijaama osavõtul kindlaks külvipindade ulatuse üksikute kultuuride järgi, aga samuti ka loomakasvatuse produktiivsuse ja loomade hulga eri liikide järgi. Seejärel arutatakse ja kinnitatakse need plaanid kolhoosi üldkoosolekuil ja vaadatakse läbi rajoonide täitevkomiteede poolt.

Planeerimise uue korra kehtestamine aitab piirata kolhoosnikute materiaalse huvitatusse printsiibi jämedaid rikkumisi ja tõstab kolhoosnikute huvi kolhooside majandusliku tegevuse tulemuste vastu. Materiaalse huvitatusse printsiibi rikkumine oli üheks põllumajanduse mahajäämuse põhjuseks.

Praktiliselt oli nii, et eesrindlikele, hästi töötavatele kolhoosidele pandi osa riiklikest kohustustest, mida mahajäänud kolhoosid ei täitnud. Selle tulemusena kaotasid eesrindlikud kolhoosid majandusliku huvi põllumajandusliku tootmise laiendamise vastu, mahajäänud kolhoosid aga ei kandnud materiaalselt vastutust neile kinnistatud maakõlvikute halva kasutamise eest. Peale selle ei loonud loomakasvatussaaduste, kartuli ja köögivilja kehivad madalad varumis- ja kokkuostuhinnad vajalikku majanduslikku huvi nende kolhoosi tootmisharude arendamise vastu. Tasu, mis saadi ühe normipäeva eest nende saaduste andmise korral riiklike müügikohustuste täitmiseks, oli 4—5 korda väiksem kui tehniliste kultuuride müügist.

Vastavalt NLKP Keskkomitee 1953. a. septembripleenumi otsusele on kehtestatud müügikohustuste normid hektarite järgi. On vähendatud teravilja, õlikultuuride seemnete, kartuli ja köögivilja müügikohustuste norme; tunduvalt on tõstetud teravilja, kartuli, köögivilja ja loomakasvatussaaduste varumis- ja kokkuostuhindu; on kehtestatud kindlad naturaaltasu normid masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest.

On muudetud ka põllumajandussaadustega varustamise korda linnades ja rajoonikeskustes. Mida rohkem toodetakse ja varu-

takse põllumajandussaadusi antud rajoonis, oblastis, krais, vabariigis, seda paremini kindlustatakse neid toiduainetega nii kohalikest kui ka riiklikest tsentraliseeritud fondidest. See kord ei laiene suurtele tööstuskeskustele, mida varustatakse sõltumata põllumajandusliku tootmise tulemustest antud rajoonis. Varumise uus kord ergutab kohalike partei- ja nõukogude organite initsiatiivi ja ettevõtlikkust võitluses põllumajandussaaduste tootmise ja varumise suurendamise eest, tõstab nende vastutust elanikkonna varustamisel toiduainetega.

Põllumajandussaaduste riiklik varumine ja kokkuost, naturaaltasu masina-traktorijaama töö eest kujutavad endast allikat maa plaaniliseks kindlustamiseks toiduainete ja põllumajandussaadustega. Seepärast on põllumajandussaaduste varumise ja kokkuostu plaanide õigeaegne täitmine ja masina-traktorijaama poolt tehtud töö eest tasumine Nõukogude Liidu majandusliku võimsuse edasise tugevdamise hädavajalikuks tingimuseks.

Kolhoosi ühiskondlike ja kolhoosnikute isiklike huvide õigel ühendamisel areneb kolhoositootmine edukalt. Nendel eesmärkidel vähendati 1954. aastal põllumajandusmaksu kolhoosnikutelt võrreldes 1952. aastaga kaks ja pool korda, vähendati põllumajandussaaduste müügikohustuste norme kolhoosnikute isiklikelt majapidamistelt. Uue seaduse järgi määratakse põllumajandusmaksu suurus kindlate normide järgi iga sajandiku hektari põllumaa kohta, mis on kinnistatud majapidamistele, sõltumata kolhoosniku tulust, mis ta saab oma majapidamisest. Selline maksumise süsteem äratab kolhoosnikutel materiaalse huvi õueaiamaa parema ärakasutamise ja tootmise suurendamise vastu.

Niiviisi isiklike ja ühiskondlike huvide igakülgse arvestamise alusel kindlustavad valitsus ja partei kolhooside ühismajapidamise tugevdamise, kolhoosnikute töödistsipliini tõstmise ja kolhoosiliikmete sissetulekute suurenemise.

Kolhooside ja kolhoosnikute tulud, põllumajandusliku tootmise üldine tase sõltuvad mitte ainult varumis- ja kokkuostuhindadest, vaid eelkõige külvipindade suurusest ja põllumajanduslike kultuuride saagikusest, loomade üldarvu ja loomakasvatuse produktiivsuse kasvust, toodetud põllumajandussaaduste hulgast iga saja hektari põllumajandusliku maa kohta. Seepärast suunavad valitsus ja partei maatöötajate peamise tähelepanu ühismaja-

pidamise arendamisele, külvipindade suurendamisele, põllumajanduskultuuride tõstmisele, ühiskarja üldarvu suurendamisele ja selle produktiivsuse tõstmisele.

1955. aastal, viienda viisaastaku viimasel aastal, tulid ilmsiks esimesed edusammud põllumajanduse järsu tõusu programmi täitmisel. Kapitaalmahutusi tehti põllumajandusse viiendal viisaastakul 2,5 korda rohkem kui neljandal viisaastakul. Sotsialistlik tööstus andis põllumajandusele 824 tuhat traktorit (15-hobujõulises arvestuses), 410 tuhat veoautot, 217 tuhat teraviljakombaini ja palju muud tehnikat. Sovhooside, masina-traktorijaaamade ja kolhooside materiaalse ning tehnilise baasi tugevdamine ja nende kindlustamine kvalifitseeritud kaadriga võimaldasid laiendada põllumajanduslike tööde mahtu ja tõsta nende kvaliteeti.

Kõigi põllumajanduslike kultuuride külvipinda suurendati peaaegu 40 miljoni hektari võrra, sealhulgas teraviljakultuuride külvipinda peaaegu 24 miljoni hektari võrra. 1955. aastal koguti teravilja 29% võrra rohkem kui 1950. aastal. Kasvas ka tehniliste ja söödakultuuride tootmine, suurenes kariloomade üldarv ja loomakasvatussaaduste maht.

Põllumajanduse järsu tõusu viisaastak. Põllumajanduse järsk tõus on üks kuuenda viisaastaku põhiülesandeid. Partei XX kongress tegi ülesandeks kuuenda viisaastaku jooksul viia teravilja kogusaak 11 miljardi puudani aastas, tehniliste kultuuride tootmist suurendada 35—55% võrra ja köögivilja, liha ning piima tootmine tõsta kahekordseks. Plaan näeb ette tööviljakuse tõstmise sovhoosides 70% ja kolhoosides 100% võrra. Ülesanne seisab järelikult selles, et suurendamata töötajate arvu põllumajanduses saavutada põllumajanduse peamiste toodanguliikide tootmises 1,5—2 ja enamkordne kasv. Niisugune ülesanne on jõukohane ainult võitnud sotsialismimaale, kus on võimas mehhaniseeritud kolhoosi- ja sovhoositootmine vilunud juhtiva kaadriga ja põllumajanduse eriteadlastega.

Missugused on siis põllumajanduse nii kiire kasvu reservid ja allikad? Need allikad ja reservid, mis on läbi proovitud juba eelmistel aastatel NLKP KK septembripleenumi otsuste ja partei ja valitsuse teiste abinõude elluviimise käigus, pääsevad ka kuuendal viisaastakul veelgi täielikumalt maksvusele.

Väljapaistvaid edusamme võitluses vilja eest saavutati 1956. aastal, kuuenda viisaastaku esimesel aastal. Oktoobri keskpaigaks olid Vene NFSV kolhoosid ja sovhoosid riigile andnud ja müünud 2 miljardit 4 miljonit puuda vilja; seega 319 miljoni puuda võrra rohkem, kui riiklik plaan ette näeb, ja 580 miljoni puuda võrra rohkem kui kogu 1955. aasta jooksul. Nende tõsiste edusammude tähtsus paistab sellest, et 1953. aastal varuti Nõukogude Liidus üldiselt 2 miljardit 10 miljonit puuda vilja. Kasahhi NSV andis kodumaale 1 miljard 340 tuhat puuda vilja ehk 402 miljonit puuda rohkem, kui riiklik plaan ette näeb. Seda on rohkem, kui vabariik andis kokku eelnenud 11 aasta jooksul enne uudis- ja jäätmaade ülesharimist. Kasahhi NSV on nüüd varutud vilja hulgaltpidi jõudnud teisele kohale Vene Föderatsiooni järel ja suuresti ette jõudnud Ukraina NSV-st.

Seega andsid ainuüksi Vene NFSV ja Kasahstani kolhoosid ja sovhoosid 1956. aastal meie maale üle 3 miljardi puuda vilja.

Nüüd näevad kõik, missugused tõepoolest suured muudatused on meie põllumajanduses aset leidnud viimase kolme aasta jooksul pärast NLKP Keskkomitee 1953. aasta septembripleenumit.

Elu on täielikult kinnitanud kui ettenägelik ning tark oli meie partei poliitika, mis oli suunatud uudis- ja jäätmaade ülesharimisele. Enneolematult lühikese aja jooksul künti üles 35,5 miljonit hektarit uusi maid. Kõigi kultuuride külvipinnad moodustasid 1956. aastal üle 194 miljoni hektari — 37 miljoni hektari võrra rohkem kui 1953. aastal. Just uudis- ja jäätmaade ülesharimine võimaldas nii järsult suurendada teravilja tootmist. Nüüd võime öelda, et üldrahvalik võitlus vilja eest on võidetud.

Meie kodumaa idarajoonides on veel palju ülesharimiseks kõlblikke maid ja edaspidi tulevad ka need ülesharimisele. Kuid peamiseks ja alati kehtivaks teravilja- ja teiste põllumajanduskultuuride suurenemise allikaks on saagikuse tõstmine. Tarvitseb kuuendal viisaastakul saagikust tõsta keskmiselt 90—100 puudani hektari kohta, kui teravilja kogusaak olemasolevalt pindalalt tõuseb 11—12 miljardi puudani.

Lähemal aastail on tarvis võitluses teravilja saagikuse tõstmise eest täielikumalt ära kasutada kohalikke väetisi, laiemalt tarvitusele võtta niisuguseid agrotehnilisi võtteid nagu sügisene kõrrekünd, kesa, kultuuride õige külvikord, võitlus umbrohu

vastu, külviaja lühendamine 4—5 päevani ja koristamisaja lühendamine 7—8 päevani. Kogemused on näidanud, et valik-koristamise rakendamine ja teised abinõud viljakoristamis-aegade lühendamiseks lubavad tõsta saaki keskmiselt 2 tsentneri võrra hektarilt, kõigilt pindaladelt meie maal aga täiendavalt saada 1,5 miljarдит puuda teravilja. Need agrotehnilised võtted on kättesaadavad igale kolhoosile, masina-traktorijaamale ja sovhoosile.

Suurt lisasaaki võib anda ka üleminek sordikülvidele.

Need on ainult mõningad reservid teravilja tootmise suurendamiseks. Neid ja teisi reserve leidub igas kolhoosis, masina-traktorijaamas ja sovhoosis.

Edusammud teravilja tootmise arendamisel on kindlaks aluseks ühisloomakasvatuse ja teiste põllumajandusharude tõstmisel. Üldine piimatoodang ja piima varumine Nõukogude Liidus suurenes 1956. aasta esimesel poolel 1955. aasta esimese poolega võrreldes tunduvalt. Märksa kasvas ka lihasaaduste tootmine ja varumine. Voroneži oblasti põllumajanduse alal töötajate algatusel on meie maal alanud võitlus selle eest, et partei poolt seatud ülesanne — tõsta piima- ja lihatoodang kahekordseks — täita mitte viie aastaga, vaid kahe, maksimaalselt kolme aastaga. Ukraina kolhoosid ja sovhoosid, arvestanud oma võimalusi, võtsid kohustuse 1957. aastal toota nii palju piima ja sealiha, kui palju on ette nähtud 1960. aastaks, loomakasvatussaaduste toodangu ülejäänud liikide osas loodetakse aga viie aasta plaan täita 1958. aastaks.

Meie põllumajandusel on suuri reserve loomakasvatus- ja teiste põllumajandussaaduste suurendamiseks. On teada näiteks, et Rjazani oblasti kolhoosid ja sovhoosid tõstsid piimakarja produktiivsuse kahekordseks karja sama koosseisu juures. Paljud Ukraina kolhoosid, sovhoosid ja mitmed rajoonid saavutasid piimatoodangu alal juba 1956. aastal 1960. aastaks ettenähtud taseme.

Nende edu «saladus» seisab selles, et nad varuvad küllaldaselt hulgal mahlakaid söötasid, peamiselt maisisilo, kindlustavad loomade rikkaliku söötmise ja nende hea hooldamise.

Nõukogude riik assigneerib hiiglasuuri summasid põllumajanduse arendamisele. Viiendal viisaastakul ületasid kapitaalmahu-

tused selleks otstarbeks 60 miljardit rubla, kuuendal viisaastakul aga tõusevad need kahekordseks. Tänu sellele varustatakse põllumajandust veelgi suuremal määral uue tehnikaga.

1956.—1960. aastal saab põllumajandus ligikaudu 1 miljon 650 tuhat traktorit (ümberarvestatult 15-hobujõulistele), 560 tuhat teraviljakombaini ja palju muud tehnikat. Soyhooside ja masina-traktorijaamade elektrifitseerimine viiakse lõpule ja elektrifitseeritud kolhooside arv kasvab kahekordseks. Koos tehnikaga kasvab ka kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaader.

Suuri töid tehakse maapinna viljakuse parandamiseks. Viisaastaku jooksul suureneb niisutatavate maade pindala rohkem kui 2 miljoni hektari ja kuivendatud maade pindala rohkem kui 3 miljoni hektari võrra; kõrbe-stepirajoonides tuleb veega varustada ligi 80 miljonit hektarit karjamaid.

Partei ja valitsus jätavad kohalikele partei-, nõukogude ja majandusorganitele, kolhoosidele, masina-traktorijaamadele ja sovhoosidele suure tulukusega ja paljude tootmisharudega majandite arendamisel üha rohkem initsiatiivi. NLKP Keskkomitee ja valitsus võtsid vastu otsuse põllumajandusliku artelli põhikirja muutmise, tootmise organiseerimise ja kolhooside juhtimise parandamise ning kolhoosnike igakuise avansseerimise ja täiendava töötasu kohta. Masina-traktorijaamade töös võetakse ette olulisi muudatusi. Masina-traktorijaamad viiakse üle isemajandamisele, mis tõstab nende materiaalsel vastutust kolhoositootmise saatuse eest. On loodud majanduslikud tingimused selleks, et kõik sovhoosid muutuksid kõrge rentaablusega (tulukaiks) ja eeskujulikeks majanditeks.

Kuuenda viisaastaku esimese aasta kogemused näitavad, et viie aasta plaani ülesande teravilja, köögiviljade ja tehniliste kultuuride saagi suurendamise ja loomakasvatustoodangu kasvu suhtes võib täita enne tähtaega.

Määratu suurtest reservidest, mis peituvad põllumajanduslikus tootmises, annab tunnistust üleliiduline põllumajandusnäitus Moskvast. Näitusel on esindatud palju põllumajandusliku tootmise eesrindlasi, kes enne tähtaega täitsid viie aasta plaani ülesanded. Üleliiduline põllumajandusnäitus on suurepärane üldrahvalik kõrge meisterlikkuse kool, kus õpitakse tundma eesrindlikke kogemusi ja põllumajandusteaduse ning -praktika saavutusi.

TÖÖTAJATE MATERIAALSE ELUTASEME TÕSTMINE, KULTUURI ARENDAmine, RAHVAHULKADE KOMMUNISTLIK KASVATAMINE

Nõukogude rahva heaolu kasv. Sotsialistlikku tootmist organiseeritakse töötajate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamiseks.

Kuuenda viisaastaku täitmise tulemusel suureneb tunduvalt NSV Liidu rahvatulu; tööliste ja teenistujate reaalpalk tõuseb 30% võrra ja kolhoosnike sissetulekud vähemalt 40% võrra.

Viie aasta plaan näeb ette madalamapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise. See tõstmine toimub 1. jaanuarist 1957. Suurenevad riigi kulutused elanikkonna kultuuriliste ja elukondlike vajaduste rahuldamiseks. Abirahadeks ja makseteks sotsiaalkindlustuse järgi töölistele ja teenistujatele, pensionideks sotsiaahoolduse järgi, abirahadeks paljulapselistele ja vallasemadele, stipendiumideks õpilastele, tasuta arstiabiks, tasuta ja soodustatud hinnaga tuusikuteks sanatooriumidesse ja puhkekodudesse, tasuta väljaõppeks ja kvalifikatsiooni tõstmiseks, töötasu maksmiseks puhkuse eest ja teisteks makseteks ning soodustusteks töötajatele kulutatakse 1960. aastal 210 miljardit rubla, s. o. 56 miljardit rohkem kui 1955. aastal.

NLKP XX kongressi direktiivid kuuenda viisaastaku kohta näevad ette tööpäeva lühendamise töölistele ja teenistujatele. Kahe tunni võrra on juba tööpäev töölistel ja teenistujatel lühendatud puhkepäeva- ja pidupäevaeelsetel päevadel, on taastatud kuuetunniline tööpäev 16—18-aastastele alaealistele täieliku töötasu säilitamisega. Alates 1957. aastast alustatakse üleminekut seitsmetunnilisele tööpäevale, mõnes tööstusharus aga viiepäevasele töönalale kaheksatunnilise tööpäevaga ja kahe puhkepäevaga.

Suure tähtsusega rahva materiaalse heaolu parandamisel on NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 1956. aasta juulis vastuvõetud riiklike pensionide seadus.

On teada, et elanikkonna tõelised, reaalsed sissetulekud sõltuvad mitte ainult rahasummast, mille töötajad saavad, vaid ka sellest, mis selle raha eest osta võib. Tänu rasketööstuse pidevale arendamisele ja põllumajanduse järsule tõstmisele viiakse kerge- ja toiduainetetööstust otsustavalt edasi. Nii kasvab villase riide

väljalase 45% võrra, linase riide väljalase 82% võrra, siidriide väljalase 104% võrra, kunstiu väljalase 199% võrra, jalatsite väljalase 52% võrra, kellade väljalase 71% võrra, raadioaparaatide ja televiisorite väljalase 155% võrra, mööbli väljalase 111% võrra, peensuhkru väljalase 91% võrra, lihatoodang 78% võrra, kalatoodang 57% võrra, või ja muude piimasaaduste toodang 85% võrra.

Vastavalt tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise kasvule laieneb kaubakäive meie maal. Riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaekaubakäive suureneb 50% võrra.

NLKP XX kongress nõudis kohalikelt partei- ja nõukogude organitelt suurema initsiatiivi ilmutamist tarbeesemete tootmise suurendamisel ja elanikkonna varustamise parandamisel kohalike ressursside arvel. Partei ja valitsuse erilise tähelepanu objektiks on rahva korteritingimuste parandamine. Riiklike summade arvel tahetakse kuuendal viisaastakul ehitada elumaju üldpinnaga 205 miljonit ruutmeetrit. See on peaaegu kaks korda rohkem kui viiendal viisaastakul. Peale selle annab riik abi ja toetust töotajatele individuaalmajade ehitamisel. Selleks võimaldatakse krediite, organiseeritakse defitsiitsete ehitusmaterjalide ja kokkupan-davate majakomplektide müüki.

Kultuurilise ülesehitustöö valdkonnas näeb kongress ette: põhiliselt ellu viia üldine keskharidus linnades ja maal; suurendada kõrgema ja keskharidusega eriteadlaste ettevalmistamist; parandada teaduslike asutuste tööd. Võetakse tarvitusele abinõusid kino, raadio, televisiooni ja raamatute kirjastamise parandamiseks. Suureneb lastesõimede ja -aedade, sanatooriumide ja puhkekodude, võimlate ja staadionide arv.

Viisaastaku täitmine sõltub meist. Kuues viie aasta plaan näeb ette suure sammu rahvamajanduse ja kultuuri edasiarendamisel. Peamine on praegu plaanid ellu viia, et arvude tulpade taga seisaksid uued vabrikud, tehased, koolid, elamud, ja nõukogude rahvas tunneks igapäevases elus oma ennastsalgava töö tulemusi.

Pärast seda, kui Nõukogudemaa täitis edukalt kõik eelnevad viie aasta plaanid, ei teki kellelgi kahtlust, et kuues viie aasta plaan mitte ainult täidetakse, vaid ka ületatakse. Kuid oleks andeksandmatu viga mõelda, et suurte tööde plaani saab täita

ilma pingutuseta, ilma nõukogude rahva kõigi, vaimsete ja füüsiliste jõudude mobiliseerimiseta.

Vabrikute, tehaste, sovhooside, masina-traktorijaamade ja kolhooside kollektiivid võtsid osa plaanide väljatöötamisest, nägid ette abinõusid plaaniülesannete täitmiseks. Üksikute kollektiivide plaanidest koostataksegi üldriiklik plaan. Ja kui iga ettevõtte, kolhoos, sovhoos, masina-traktorijaam täidab oma plaani, siis täidetakse ka viie aasta plaani ülesanded kogu maal.

Missugune on siis «löögi peasuund» võitluses viisaastaku täitmise eest? Selleks peasuunaks on tööviljakuse tõstmine.

Tööviljakuse tõstmise arvel peab viisaastaku jooksul tööstustoodang suurenema 85% võrra. Iga protsent tööviljakuse kasvu kuuendal viisaastakul kindlustab kivisöetoodangu suurenemise rohkem kui 4 miljoni tonni võrra aastas, elektrienergia toodangu suurenemise 1300 miljoni kilovatt-tunni võrra, naftatoodangu suurenemise peaaegu 800 tuhande tonni võrra, riidetoodangu suurenemise 75 miljoni meetri võrra aastas. Neist arvudest on näha, et kui tööviljakuse tõstmise plaan jääb täitmata kas või 2—3 protsendigi võrra, siis rahvamajanduses jääb suurel hulgal tööstus- ja põllumajandustoodangut saamata ja töötajail ei õnnestu saavutada plaanis ettenähtud elutaseme tõusu, sest selleks, et tõsta tööliste ja teenistujate reaalpalka 30% võrra, tuleb tõsta tööviljakust vähemalt 35—40% võrra. Muid töötasu kõrgendamise allikaid peale tööviljakuse tõstmise ei ole ega saagi olla.

Partei XX kongressi direktiivid kuuenda viie aasta plaani kohta nõuavad tööviljakuse suurendamist tööstuses vähemalt 50% võrra, ehitustööl 52% võrra, raudteetranspordis 34% võrra, meretranspordis 40% võrra, jõetranspordis 35% võrra, sovhoosides ja riiklikes põllumajanduslikes abiettevõtetes 70% võrra ja kolhoosides 2 korda.

Me oleme tööviljakuse tõstmise alal saavutanud suuri edusamme. 1913. aastaga võrreldes on tööviljakus NSV Liidus kasvanud kaheksakordseks, aga näiteks Ameerika Ühendriikides ainult 2,2 korda, Inglis- ja Prantsusmaal vähem kui 2 korda. Kuna revolutsiooniajaks Venemaal oli tööviljakus üheksa korda madalam kui Ameerika Ühendriikides, siis pole meil veel täielikult õnnestunud võita mahajäämust tööviljakuse tasemes, võrreldes tööviljakusega Ameerika Ühendriikides. Seni kui me aga

pole tööviljakuse alal saavutanud ülekaalu, ei saa me lahendada NSV Liidu põhilist majanduslikku ülesannet, s. o. ei saavuta ülekaalu toodangu väljalaske alal ühe elaniku kohta.

Võib teha ainult ühe järelduse: tööviljakuse tõstmisele tuleb mobiliseerida kõik meie jõud ja vahendid, selleks aga tuleb julgemini juurutada uut tehnikat, seda täielikumalt kasutada, õigemini organiseerida tööd, korraldada normeerimist ja töötasu maksmist, saavutada eeskujulik töödistsipliin, arendada tootmise majanduslike näitajate parandamiseks sotsialistlikku võistlust.

Tööviljakuse tõstmise ülesande kõrval on oluline toodangu omahinna alandamise ülesanne. Alandada omahinda tähendab kulutada iga toodanguühiku valmistamisele vähem tööd ja vahendeid. Toodangu omahinna alandamine sõltub tööviljakuse tõstmisest, parema tehnoloogia rakendamisest, ettevõtete rütmilisest tööst, ülearuse halduspersonali kõondamisest ja paljudest muudest teguritest. Ehitustöodel näiteks lubab üleminek industriaalmeetoditele hoonete ja ehituste maksumust vähendada kahe- kuni kolmekordselt.

Võib tekkida küsimus: kas toodangu omahinna alandamine on siis nii väga tähtis? Me ei organiseeri ju tootmist kasumite pärast. On õige, et me ei tööta kasumite pärast. Kuid sotsialistlike ettevõtete kasum on meie peamiseks akumulatsiooniallikaks, peamiseks vahendite allikaks, millede arvel me oma ülesehitustööd arendame. Me juba rääkisime, et kuuendal viisaastakul ulatuvad kapitaalmahutused 930 miljardi rublani. Selle summa võib saada ainult sel tingimusel, kui iga ettevõtte täidab akumulatsiooniplaani, s. o. alandab toodangu omahinda, kulutab säästlikult tooraineid, materjale, elektrienergiat, tööjõudu jne.

Omahinna alandamine on kasulik igale Nõukogude Liidu kodanikule, sest ainult toodangu omahinna alanemise puhul on võimalik jaehindade alandamine ja reaalpalka tõstmine.

Kuni seniajani vähesed arvestasid, kui palju läheb maksma kolhoositoodang, kui palju läheb maksma masina-traktorijaamade töö. Nüüd on mitte ainult tööstus- ja transpordiettevõtteis, vaid ka kolhoosides, sovhoosides ja masina-traktorijaamades alanud võitlus omahinna alandamise eest. See on suur üldriiklik üritus. Igas tehases, kaevanduses, sovhoosis, masina-traktorijaamas, kolhoosis ja ehitusobjektidel leidub palju sotsialistliku tootmise kasvu

allikaid. Neid selgitatakse vahetpidamata välja nõukogude inimeste loovas tööprotsessis. On ainult vaja, et partei- ja komso-moliorganisatsioonid ning ametiühingud näitaksid endid eesrindlike algatajatena ja organiseerijatena tootmises.

Meie maal on praegu kõik vajalikud tingimused selleks, et ajalooliselt lühikese aja jooksul lahendada NSV Liidu majanduse põhiülesanne — järele jõuda arenenumatele kapitalistlikele maadele toodangu hulgalt ühe elaniku kohta ja neist ette jõuda. Kuues viisaastak lähendab meid suuresti sellele ajale, mil see ülesanne on lahendatud.

Töötajate kommunistlik kasvatus. Tööliste, kolhoosnike ja intelligentsi marksistlik-leninlik kasvatus, nende poliitilise teadlikkuse ja ühiskondliku aktiivsuse tõstmine on üheks meie maa sotsialismilt kommunismile eduka arenemise tähtsaimaks tingimuseks. NLKP XX kongress rõhutas, et töötajate ja eelkõige noore põlvkonna kommunistlik kasvatamine on parteiorganisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks.

Kommunistlik kasvatus — see on uue inimese, kommunistliku ühiskonna haritud ja kultuurse ülesehitaja igakülgne arendamine. See on kõrgete moraalsete omaduste, ausa töössesuhtumise, rahva varasse hoolika suhtumise, sotsialistliku ühiselu reeglite range jälgimise, nõukogude kodumaa armastuse ja kõigi maade tööliste vastu solidaarsustunde kasvatamine.

Kommunistlik kasvatus — see on inimeste teadvuses minevikuigandite, väikekodanliku enesearmastuse (egoismi) ja harjumuste jäänuste hävitamine, mille aluseks on põhimõte: ma ajan taga oma kasu, muu ei lähe mulle korda.

Sotsialistliku majanduse loomise ja kultuurirevolutsiooni läbi viimise tagajärjel meie maal on tundmatuseni muutunud nõukogude inimese moraalne pale. Koostöö, kollektiivsus, vastastikune abi on peamine inimeste vahelistes suhetes sotsialistlikus ühiskonnas. Kuid inimeste teadvus ei ole veel täielikult vabanenud vaadetest, harjumustest, eelarvamustest, mida sajandeid istutasid neisse ekspluataatorid. Sotsialism, mis on arenenud kapitalismi rüpes, kannab endas mineviku sünnimärke. Sellepärast püüavad kapitalistlike riikide reaktsioonilised jõud kõikvõimalike vahenditega toetada ja elustada meie maa töötajate hulgas kodanlike vaadete jäänuseid.

Kapitalismi igandid inimeste teadvuses esinevad mitmel kujul. Valdav enamik NSV Liidu kodanikke töötab ausalt ja kohuse-
truult, täidab töödistsipliini, püüab pidevalt töötada paremini,
tootlikumalt. Kuid meil on veel kodanikke, kellel on säilinud
vanad vaated tööle. Ettevõtetes, kolhoosides ja asutustes riku-
vad nad töödistsipliini, töötavad halvasti, püüavad anda ühiskonnale
vähem, aga võtta temalt rohkem. Meil on ka veel inimesi, kes
üldse hoiavad eemale ühiskondlikult kasulikust tööst, elavad
tulude arvel, mis ei ole saadud töö eest, vaid spekulatsioonist, või
täiskasvanud noori inimesi, kes elavad vanemate arvel. Inse-
neride, agronoomide ja teiste spetsialistide hulgas kohtab niisugu-
seid töötajaid, kes umbusuga ja vahel koguni halvustavalt suhtu-
vad uutesse, eesrindlikesse töömeetoditesse, uuesse tehnikasse,
eelistavad töötada vana moodi, töötavad tootmisnovaatoritele
vastu. Meil ei ole veel kadunud teenistujad, kes kroonulikult täi-
davad oma kohustusi, suhtuvad hoolimatult töötajate vajadus-
tesse. Kommunistliku kasvatuse eesmärgiks on likvideerida need
negatiivsed nähtused, kasvatada kõigis inimestes vaateid töösse
kui auasjasse ja iga ühiskonnaliikme elulisse vajadusse.

NSV Liidu iga kodaniku kohustuseks on hoolitseda sotsialist-
liku omandi tugevdamise ja hoidmise eest. Põhiline osa nõuko-
gude inimesi täidab auga seda kohust. Kuid meil on veel palju
inimesi, kes hoolimatult suhtuvad ühiskondlikusse omandisse. On
niisuguseidki, kes ei põrku tagasi otsesest kallaletungist rahva
varale, riisuvad seda.

Nõukogude riik peab otsustavat võitlust ebaperemehelikkuse,
pillamise, hooletuse ja kuritahtliku suhtumise vastu ühiskond-
likusse omandisse.

Hoida ja tugevdada sotsialistlikku omandit, see tähendab
majandada ühiskonda ökonoomselt, kokkuhoidlikult, arendada
igakülgsest meie tööstust, põllundust, loomakasvatust, transporti
ja muid rahvamajandusharusid. Iga nõukogude inimese kodaniku-
kohuseks on ausalt töötada, võidelda lodevuse ja tööaja mitte-
tootlike kadude vastu, aidata kaasa eesrindlike töömeetodite levi-
tamisele, uue, enamtootliku tehnika juurutamisele, tootmise
parandamisele. Kasvatada nõukogude inimesi kommunismi vai-
mus — tähendab selgitada neile, et ükskõik kui tähtsusetu töö ka
inimesele on antud, töötades ausalt ja kohusetruult, annab ta oma

panuse kommunistliku ühiskonna ülesehitamisse. Nõukogude võimu esimestel aastatel V. I. Lenin ütles: «Meie peame iga töö, kui must ja raske ta ka on, korraldama nii, et iga tööline ja talupoeg vaataks endale nõnda: mina olen üks osa vaba töö suurest armeest...»¹

Kommunismi ehitamise huvid nõuavad inimeste kasvatamist kommunistliku moraali vaimus. Kommunistliku moraali mõiste sisaldab endas inimese ühiskondlikult tootva ja isikliku elu kõige erinevamaid külgi. Nõukogude inimene peab olema eesrindlik mitte ainult tootmises, vaid ka suhtumises perekonda, naisesse, seltsimeestesse. Ei ole õigus nendel, kes arvavad, et inimese käitumine väljaspool tööd, väljaspool oma teenistuskohustuste täitmist oleks nagu tema isiklik eraelu, millel ei ole midagi ühist ühiskonnas, riigi huviga. Meil on veel niisuguseid vördjalikke, ühiskonna-vastaseid nähtusi, kus üks või teine töötaja käitub tööl hästi, aga kodus rikub kõige elementaarsemaid reegleid. Nõukogude inimesed ei või leppida joomisega, huligaansusega, lodevusega elukommetes, silmakirjalikkusega ja muude säärase negatiivsete nähtustega, mis häbistavad inimese väärikust ja riivavad kogu ühiskonna huve. Lenin ütles, et moraalne on see, mis aitab kaasa kommunismi ülesehitamisele, aga kõike seda, mis segab meie tööd, ei saa pidada moraalseks, nõukogude inimesele väärikaks.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon ja sotsialismi võit NSV Liidus tegid lõpu meie maa sajandeid kestnud mahajäämusele. Nõukogude Liidu järele joonduvad kogu maailma tööliklass ja demokraatlikud jõud. Nõukogude inimestele on omane nõukogude patriotismi ülev tunne. Nõukogude inimesed armastavad palavalt oma kodumaad ja on uhked temale. Kuid on veel niisuguseid inimesi, kes kriitikata suhtuvad kodanlikku kultuuri ja on valmis kummardama selle ees, kõige välismaise ees, kui see oleks vaid «välismaine». Kuid see on kodanlaste ja mõisnike Venemaa needud minevikuigand, mil mõisnike ja kapitalistide valitsevad klassid lipitsesid välismaise ees.

Nõukogude patrioot töötab säästmata jõudu sotsialistliku kodumaa hüvanguks, hoolitseb tema rikkuste edasise kasvu ja võimsuse tugevdamise eest. Nõukogude patrioot avastab julgelt

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 267.

puudusi töös ja nõuab nende kõrvaldamist, uurib ja kasutab ühiskonna huvides eesrindlikke töökogemusi, nii meie kui ka välismaa teaduse ja tehnika saavutusi. Nõukogude patrioodile on võõras «väiklane patriotism», põlastav suhtumine teiste rahvaste saavutustesse, välismaa teaduse ja tehnika avastuste ja leiutuste alahindamine, mittetahtmine uurida ja kasutada kõike paremat, eesrindlikku, mis leidub teistes maades. Nõukogude ühiskonna ja nõukogude inimeste revolutsioonilisele vaimule on võõrad enesega rahulolu, upsakus ja hooplemine.

Partei võitleb igasuguste natsionalismi- ja šovinismi-igandite vastu. Partei kasvatab väsimatult rahvahulki kõikide rahvuste ja rasside võrdõiguslikkuse vaimus, rahvaste sõpruse vaimus. Natsionalismi ja šovinismi igasugused avaldused, kui nendega ei peeta otsustavat võitlust, võivad tekitada tõsist kahju meie paljurahvuselisele riigile, rahvusvahelise revolutsioonilise vabastusliikumise suurele üritusele.

Meie partei kasvatab nõukogude inimesi internatsionalismi vaimus, vennalikkuse vaimus kõigi maade töötajatega. See aitab kaasa demokraatia- ja sotsialismijõudude kasvule kogu maailmas.

Kommunistliku partei maailmavaate aluseks on maailma teaduslik tunnetamine, mis on vastuolus religioossete vaadetega. Partei selgitab rahvale religiooni vaenulikkust, sest partei toetub teadusele, religioon aga räägib teadusele vastu. Seepärast on ülesaamine religioossetest eelarvamustest, mis pesitsevad veel osa nõukogude inimeste teadvuses, rahvahulkade kommunistliku kasvatuses tähtsaks osaks. Parteiorganisatsioonide ülesandeks on pidevalt teostada loodusteaduslike teadmiste laialdast propagandat. Partei programm nõuab, et teaduslik-ateistliku propaganda läbiviimisel ei lubataks usklike religioossete tunnete solvamist. Partei kasvatab inimesi veenmise, aga mitte sundimise abil, püüab aidata usklikel inimestel välja kujundada õige materialistlik maailmavaade teadusliku maailmakäsituse kannatliku ja oskusliku selgitamise teel, ja sel moel vabastada nad usulistest eelarvamustest. Kommunistlik partei kasvatab inimesi vabana igasugusest ebausust ja eelarvamustest. Religioossed uskumused ja usukommete täitmine ei sobi kokku partei liikme nimetusega.

Töötajate kommunistlikus kasvatuses on tähtis osa ajakirjandusel, raadiol, kinol, teatril, kirjandusel. Partei võitleb kirjandusteoste kõrge ideelisuse ja meisterlikkuse eest, nõuab, et kirjandus ja kunst aitaksid kasvatada uut inimest, kommunistliku ühiskonna ehitajat.

Sotsialismilt kommunismile ülemineku edukas täitmine sõltub suurel määral töötajate teadlikkuse kasvust. Mida kõrgem on meie maa tööliste, talupoegade ja intelligentsi teadlikkus, seda paremini võitlevad nad nõukogude kodumaa hüvanguks, seda tugevam ja võimsam on Nõukogude riik, seda rikkamalt ja kultuursemalt elab kogu rahvas ja seda kiiremini ehitame me üles kommunismi.

III PEATÜKK

SOTSIALISTLIKE RIIKIDE MAAILMASÜSTEEMI KUJUNEMINE

(8., 9., 10., 11. õppus)

NSV LIIDU VÕIT TEISES MAAILMASÕJAS JA RAHVUSVAHELISE OLUKORRA POHJALIK MUUTUMINE

Nõukogude Liidu Suur Isamaasõda. Kaua aega ehtas nõukogude rahvas kommunismi üksinda. Nõukogudemaa oli saareks kapitalistlike riikide ookeanis ja teda ähvardas kogu aeg kallale tungi oht. Muidugi mõista oli teiste maade töölisklassi ja töötajate enamik nõukogude rahva poolel, toetas teda moraalselt, tundis uhkust tema edusammude üle, pidas sotsialismi ülesehitamist NSV Liidus oma südameasjaks. Kuid nad olid rõhutatud ega saanud osutada nõukogude rahvale otsest majanduslikku ja poliitilist abi ühiskondlikus elus uusi teid rajava pioneeri-novaatori vastutusrikka ajaloolise osa täitmisel.

Kõigi maade imperialistid vihkasid sotsialismimaad, kartsid, et sotsialistliku ülesehitustöö edusammud NSV Liidus kiirendavad nende hukkumist. Nad rakendasid kõige mitmesugusemaid võtteid, et sotsialismi ülesehitamist nurja ajada, taastada meie maal kapitalistlik kord. Kuid nõukogude rahvas läks tohutuid raskusi ületades kindlalt edasi, saavutas iga aastaga uut edu. NSV Liidu majandusliku võimsuse pidev suurenemine kutsus imperialistlikes ringkondades esile tõsise ärevuse. Ja nii otsustasid nad kasutada võitluses Nõukogudemaa vastu äärmist abinõu — sõda.

Maaailma imperialistliku reaktsiooni tumedate kavatsuste täideviija osa võtsid endale saksa monopolistid. Kommunismi

vastu võitlemise lipu all hakkasid nad tegema ettevalmistusi valitussõjaks. Ameerika pankurite abiga taastasid saksa monopolistid oma sõjatööstuse ja laiendasid seda. Inglismaa, Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriikide parempoolsete ringkondade otsesel mahitusel hakkasid nad energiliselt looma sõjamasinat, varustades seda oma aja uusima tehnikaga. Saksa monopolistid likvideerisid Saksamaal demokraatlikud õigused ja vabadused, purustasid kommunistliku partei ja teised rahvaorganisatsioonid ning kehtestasid fašismi näol oma avaliku verise diktatuuri. Lääne imperialistide nõusolekul vallutasid nad Austria ja Tšehhoslovakkia. Seejärel tungisid nad kallale Poolale. Euroopa väljadel puhkes Teine maailmasõda.

Hitlerlased vallutasid samuti Norra, Jugoslaavia, Kreeka, Belgia, Hollandi, Prantsusmaa, orjastasid sõjalise ja poliitilise liidu sildi all Ungari, Rumeenia, Bulgaaria, Itaalia. Kõigis maades, kuhu astus hitlerliku sõduri jalg, voolas jõgedena veri, kehtestati kõige reaktsoonilisem kord. Rahvas pandi sunnitööle, et toita saksa fašistlikku sõjamasinat, demokraatlikud vabadused hävitati, rahvuslikud rikkused läksid agressorite käsutusse.

Haaranud peaaegu kogu Euroopa majanduslikud ja sõjalised ressursid, tungisid hitlerlased kallale Nõukogude Liidule. Nende eesmärk seisis selles, et võita meie maa, orjastada nõukogude rahvas, likvideerida kõik sotsialismi võidusaavutused. Kuid rööv-vallutajad eksisid endi arvestustes rängalt.

Kui algas Suur Isamaasõda, liitus nõukogude rahvas meie kodumaad ähvardava suure ohu ees veelgi tihedamini kommunistliku partei ümber ja tõusis mehiselt oma võidusaavutuste kaitseks. Koos nõukogude rahvaga võitlesid mehiselt hitlerlike vallutajate vastu Prantsusmaa, Itaalia, Jugoslaavia, Bulgaaria, Poola, Tšehhoslovakkia ja teiste maade töötajad, kes ägasid fašistliku ikke all. Vaatamata sõja erinevatele eesmärkidele olid võitluses fašistliku Saksamaa ja tema liitlaste vastu NSV Liit, Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa ühes leeris.

Kaug-Idas arendasid aktiivseid sõjalisi operatsioone hiina rahvas ning Ameerika ja Inglise väed imperialistliku Jaapani vastu, kes tahtis orjastada Aasia maid. 1945. aastal astus sõtta Jaapani vastu Nõukogude Liit.

Kõigi vabadustarmastavate rahvaste ühiste jõupingutustega

purustati saksa ja jaapani agressorid. Nõukogude Liit etendas otsustavat osa saksa fašistlike röövvalutajate purustamisel. Nõukogude armee operatsioonidel oli esmajärguline tähtsus võidu saavutamisel imperialistliku Jaapani üle.

Sotsialismi väljumine ühe maa raamidest ja muutumine maailmasüsteemiks. Teise maailmasõja tagajärjel toimusid rahvusvahelises arenemises põhjalikud muudatused. Eelkõige muutus jõudude vahekord kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi vahel sotsialistliku süsteemi kasuks.

Vaatamata vaenuliku sissetungi tõttu tekitatud suurtele kaotustele ja purustustele väljus Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit sõjast võimsana ja tugevana. Maailma esimese sotsialismimaa autoriteet ja mõju kasvasid rahvusvahelisel areenil mõõtmatuks. Pärast Teist maailmasõda tuli kapitalismil end tublisti koomale tõmmata nii Läänes kui ka Idas.

Poola, Tšehhoslovakkia, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria, Jugoslaavia ja Albaania rahvad hävitasid revolutsioonilisel teel mõisnike ja kapitalistide võimu ning võtsid võimu enda kätte. Käesoleval ajal on kogu Euroopa umbes 600-miljonilisest rahvastikust rohkem kui pooled (üle 300 miljoni) juba kindlalt astunud sotsialismi ülesehitamise teele, nõukogude rahvas aga viib lõpule sotsialismi ülesehitamist ja teostab järkjärgulist üleminekut kommunismile.

Määratu suured muudatused toimusid ka Aasias. Aasia rahvastik koosneb 1,5 miljardist inimesest. See on rohkem kui pool kogu maakera rahvastikust. Praegu elab sellest tohutust rahvastiku hulgast rohkem kui 620 miljonit inimest rahvademokraatiamaaades, kes on vabanenud koloniaalsest ja feodaalsest rõhumisest ning on seadnud oma eesmärgiks sotsialismi ülesehitamise.

Suureks ajalooliseks sündmuseks oli hiina rahva võit, kes teostas rahvarevolutsiooni, heitis endalt võõramaise ikke, moodustas Hiina Rahvavabariigi ja ehitab praegu edukalt sotsialismi.

Palju aastakümneid oli Hiina suurte imperialistlike riikide poolkoloniaalses sõltuvuses. Inglismaa, Jaapani, Ameerika Ühendriikide ja teiste maade kapitalistid hiina mõisnike ja suur-

kapitalistide toetusel, kes olid seotud välismaise kapitaliga, röövisid ja ekspluateerisid seda määratu suurt, 600 miljoni elanikuga maad.

Pika aja jooksul pidas hiina rahvas kangelaslikku revolutsioonilist võitlust imperialistide ja reaktsioonilise feodaalrežiimi vastu. Hiinas arenevat imperialismi- ja feodalismivastast revolutsiooni toetas kuni 1927. aastani Kuomintangi partei, kes kehasas endas siis proletariaadi, talurahva, linna ja maa väikekodanluse ning kodanluse selle osa blokki, kes astus välja välismaise kapitali Hiina majandusse juurutamise vastu. Olles ära hirmutatud revolutsioonilise liikumise kasvust, teostas kodanlus eesotsas Tšiangu Kai-šiga imperialistlike riikide toetusel 1927. aastal kontrrevolutsioonilise riigipöörde. Haaranud võimu, reetis tšiangukaišilik Kuomintang revolutsiooni ja asus selle halastamatu mahasurumise teele. Sellest ajast alates võtsid hiina töölisklass ja tema eesmine väesalk — kommunistlik partei kogu vastutuse Hiina revolutsiooni juhtimise eest enda peale. Reas Hiina piirkondades kukutasid töölised ja talupojad kommunistide juhtimisel Kuomintangi reaktsioonilise võimu ja kehtestasid uue, rahva võimu. Lahingutes Kuomintangi vägedega karastus kommunistide poolt loodud ja juhitud Hiina Rahvavabastusarmee.

Kui jaapani vallutajad tungisid Hiinasse, andis Rahvavabastusarmee talle kangelasliku vastulöögi. Rahvavabastusarmee ja hiina partisanid vabastasid vaenlasest suure osa Hiinast. Kuid varsti pärast sõja lõppu Jaapaniga 1945. aastal päästis Kuomintangi valitsus valla kuritegeliku sõja hiina rahva vastu. 1946. aasta keskpaiku paiskasid kuomintanglased pealetungile rahvavabastuslike vägede vastu rohkem kui neljamiljonilise armee. Kuomintangi vägede käsutuses olid uusim Ameerika relvastus, laskemoon ja rohkesti välismaisi nõuandjaid ja instruktoreid. Kuomintangi ladvik sai Ameerika Ühendriikidelt 6 miljardit dollarit sõja pidamiseks. Ja ikkagi kukkusid imperialistide plaanid Hiinas läbi.

Hiina Rahvavabastusarmee peatas Kuomintangi vägede pealetungi ja läks 1947. aasta suvel ise üle pealetungile. Kolm aastat kestis äge võitlus. Rahvavabastusarmee lõi otsustavalt puruks vaenulikud jõugud, purustas täielikult tšiangukaišiliku Kuomintangi paljumiljonilise armee kogu tema Ameerika tehni-

kaga. Kuomintangi vägede riismed põgenesid Taivani saarele ja varjavad end seal Ameerika sõjalaevastiku kaitse all.

Hiina rahvahulgad saavutasid töölisklassi ja tema võitlus-avangardi — Hiina Kommunistliku Partei juhtimisel 1949. aastal rahvarevolutsioonis võidu, kukutasid reaktsoonilise Kuomintangi korra, rahvusliku reetmise, feodaalse rõhumise ja koloniaalse ekspluateerimise režiimi. Võtnud revolutsioonilisel teel võimu enda kätte, ajas hiina rahvas nurja ameerika imperialistide röövellikud plaanid, kes unistasid Hiina muutmisest oma asumaaks ja uue sõja vallapäästmise tohutuks platsdarmiks (kindlustatud piirkonnaks, baasiks). Hiina sai lõpuks vabaduse ja sõltumatuse.

Hiina Rahva Poliitilise Konsultatiivnõukogu istungjärk, kes esindas hiina rahva laialdasi hulki, kuulutas 1. oktoobril 1949 pidulikult välja Hiina Rahvavabariigi loomise ja kujundas Keskrahvavalitsuse eesotsas hiina rahva kuulsusriikka poja, Hiina Kommunistliku Partei kogenud juhi Mao Tze-dungiga.

Hiina rahva rohkem kui sada aastat kestnud kangelaslikku võitlust oma vabaduse ja sõltumatuse eest kroonis täielik võit. See hiina rahva ajalooline võit sai võimalikuks tänu Nõukogude Liidu suurtele edusammudele, demokraatlike jõudude kasvule kogu maailmas, hiina rahva kangelaslikule võitlusele oma vabanemise eest. Mao Tze-dung ütles, et ilma Nõukogude Liidu olemasoluta, võiduta fašismivastases Teises maailmasõjas, Jaapani imperialismi purustamiseta, rahvademokraatiamaade tekkimiseta Euroopas oleks olnud võimatu Hiina rahvarevolutsiooni võit, oleks olnud võimatu kindlustada seda võitu.

Hiina Rahvavabariigi moodustamine tähistas Hiina revolutsiooni üleminekut kodanlik-demokraatlikult etapilt sotsialistlikule etapile, teiste sõnadega, astumist kapitalismilt sotsialismile ülemineku perioodi.

Hiina Rahvavabariik on rahvademokraatia riik, keda juhib töölisklass ja kes rajaneb tööliste ja talupoegade liidule. Kogu võim Hiina Rahvavabariigis kuulub rahvale Ülehiinalise Rahvaesindajate Kogu ja kohalike rahvaesindajate kogude näol. Kangelasliku võitluse käigus Hiina Rahvavabariigi loomise eest moodustati demokraatlikest klassidest, demokraatlikest parteidest ja gruppidest ning rahvaorganisatsioonidest ulatuslik rahvademokraatlik ühisrinne, keda juhib Hiina Kommunistlik Partei.

Seega on Teise maailmasõja tähtsaimaks tulemuseks see, et kapitalism mitte ainult lakkas olemast ühtne, kõikehaarav maailmasüsteem, mille lagunemisele pandi algus Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga, — vaid sotsialism väljus nüüd juba ühe maa raamidest ja muutus võimsaks, kasvavaks ja tugevnevaks maailmasüsteemiks, kusjuures kapitalism osutus võimetuks takistama seda maailma-ajaloolist protsessi.

Enne Teist maailmasõda langes sotsialistliku süsteemi arvele ainult 17 protsenti maakera territooriumist, ligi 9 protsenti rahvastikust ja kõigest 7 protsenti maailma tööstustoodangust. Pärast Teist maailmasõda hõlmavad maad, kus on kindlustunud sotsialistlik kord, 26,6 protsenti maakera territooriumist, neile kuulub 36 protsenti kogu tema rahvastikust ja nad toodavad ligi 30 protsenti maailma tööstustoodangust. Sotsialistlike riikide hulka, kus võimul on tõeliselt rahvahulgad — töölised, talupojad, intelligents —, kuuluvad Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, Hiina Rahvavabariik, Poola Rahvavabariik, Tšehhoslovakkia Vabariik, Jugoslaavia Föderatiivne Rahvavabariik, Saksa Demokraatlik Vabariik, Ungari Rahvavabariik, Rumeenia Rahvavabariik, Bulgaaria Rahvavabariik, Albaania Rahvavabariik, Korea Rahvademokraatlik Vabariik, Mongoolia Rahvavabariik, Vietnami Demokraatlik Vabariik.

Leninism eri maade sotsialismile ülemineku vormide iseärasustest. Iga revolutsiooni põhiküsimuseks on võimuküsimus. Töölisklass võitleb võimu eest, et kasutada seda kui ühiskonna juhtimise ja ühiskonna sotsialistlikel alustel ümberkujundamise vahendit. Kuid ekspluataatorlikud klassid ei loobu vabatahtlikult võimust, nad hoiavad kõigi jõududega kinni oma ülevõimu, oma rikkuse säilitamisest, vana korra säilitamisest, nad ei jää peatuma ühegi vahendi ja meetodi ees, asuvad vandenõude, relvastatud ülestõusude, kodusõdade vallapäästmise teele. Töölised ja talupojad on võitluses võimu ja selle tugevdamise eest sunnitud tarvitusele võtma relvi, et ekspluataatorlike klasside vastupanu maha suruda. Kuid marksism-leninism ei eita ka võimu rahulikku üleminekut, revolutsiooni rahulikku arenemist. Kõik oleneb iga maa konkreetsetest tingimustest, klassivõitluse teravnemise ja ekspluataatorlike klasside poolt töötava rahva tahtele vastupanu avaldamise astmest, rahvahulki ekspluataatorlike klasside

poolt rõhumise astmest ja muudest asjaoludest. Kommunistid eelistavad võimu võtmist proletariaadi poolt ilma vägivallata ja verevalamiseta. Marx, kes pidas töölisklassi poolt poliitilise võimu kättevõitmise kõige tüüpilisemaks viisiks relvastatud ülestõusu, ei eitanud samal ajal ka töölisklassi rahulikul teel võimule tulemise võimalust, parlamendis enamuse võitmise teel. Eriti pidas Marx niisugust teed võimalikuks Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide suhtes möödunud sajandi 70-ndail aastail. Ta arvestas tolelaegset kodanliku demokraatia arenemise taset neis maades ja seal tol ajal tugeva politseilis-bürokraatliku võimuaparaadi puudumist, mis hiljem, imperialismi perioodil, paisus neis maades tohutus ulatuses.

Lenin arvas, samuti nagu Marx, et proletariaat võib poliitilise võimu kätte võita relvastatud ülestõusu teel. Kuid ka tema ei eitanud võimu kättevõtmist rahulikul teel, ühe või teise maa sotsialistliku ümberkujundamise rahulikke meetodeid. Omal ajal oletas Lenin seda võimalust ka Venemaa suhtes.

Ja mitte bolševikud, mitte töölised ja talupojad, vaid reaktiooniline kodanlus ja mõisnikud asusid 1917. aasta juulis kontr-revolutsioonilise vägivalla teele ja sundisid rahvast haarama relvi. Nimelt nemad kutsusid pärast Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitu endile abiks välismaised intervendid ja päästsid riigis valla kodusõja. Seega lükkavad ajaloo kogemused ümber kõik reaktioonilise kodanluse propaganda laimavad väljamõeldised selle kohta, et marksism-leninism peab vägivalda, kodusõda kapitalistliku ühiskonna sotsialistlikuks ühiskonnaks revolutsioonilise ümberkujundamise ainukeseks teeks.

V. I. Lenin ütles: «Kõik rahvused jõuavad sotsialismi, see on paratamatu, kuid mitte kõik ei jõua täiesti ühtviisi, igaüks toob omapära ühte või teise demokraatia vormi, proletariaadi diktatuuri ühte või teise erikujusse, ühiskondliku elu mitmesuguste külgede sotsialistlike ümberkujunduste nii- või teistsugusesse temposse.»¹

Paljude rahvademokraatiamaade arenemise üheks erinevaks omapäraks ongi nimelt see, et võimu üleminek tööliste ja talupoe-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 23. kd., Tallinn, 1953, lk. 57.

gade kätte toimus rahulikul teel, ilma verevalamiseta, ilma kodusõjata.

Hitlerliku Saksamaa purustamine ning paljude Euroopa rahvaste ja riikide fašistlikust orjastamisest vabastamine Nõukogude Liidu poolt lõi soodsad tingimused rahvahulkade initsiatiivi arenemiseks, kõigi demokraatlike jõudude ja organisatsioonide tegevuseks võitluses reaktsioonijõudude vastu. Rahvademokraatlikes maades kujunenud ajalooline olukord ei võimaldanud ekspluataatorlikel klassidel valla päästa kodusõda, organiseerida ülestõususeid ja mässuseid, nagu see leidis aset Venemaal. Võimsa Nõukogude Liidu ja tema relvastatud jõudude olemasolu kaitses neid maid ka imperialistlike riikide interventsiooni eest. Kõik see lõi niisugused soodsad tingimused, kus rahvademokraatlike riikide töötavad hulgad võisid rahulikult, ilma kodusõdade ja verevalamisteta asuda sotsialistlike ümberkujunduste teele.

Nagu teada, viisid kommunistlikud ja töölisparteid neis maades revolutsiooni algperioodil endaga kaasa tööliklassi valdava enamuse, liitsid tema ümber töötava talurahva, tõmbasid enda poolele intelligentsi laialdased kihid, väikekodanluse ja osa kesk-kodanlusest ning võtsid järk-järgult, rahulikult, ilma iga-suguse vägivallata riigivõimu. See võim tugevdas samm-sammult tööliklassi ja töötavate hulkade majanduslikke ja poliitilisi positsioone, täites edukalt proletariaadi diktatuuri funktsioone. Nende maade rahvademokraatlikel revolutsioonidel oli rohkesti iseärasusi. Nii näiteks Tšehhoslovakkia kommunistid tulid võimule, sõl-mides liidu mitte ainult neile lähedaste töölisparteidega, vaid ka kodanlike parteidega, kes toetasid Rahvusrinnet. Reaktsiooniliste jõudude katsed teostada 1948. aasta veebruaris pööret Tšehhoslovakkias ja taastada seal vana kord likvideeriti ilma ainsagi lasuta, kõigist parlamenditavade kinnipidamisega ja rangelt konstitutsioonilisel teel. Teistes rahvademokraatlikes maades toimus revolutsioon samuti rahulikult, ilma kodusõjata, kuid oma-moodi. Ka pärast revolutsiooni võitu ilmnes neis maades sotsia-lismi ülesehitamisel rohkesti erivarjundeid ja omapära, mis on seletatavad iga maa erinevate ajalooliste tingimustega, majan-dusliku arenemise astmega ja rahvuslike iseärasustega. Näiteks Euroopa rahvademokraatiamaades ei teostatud maa natsionali-seerimist, nagu seda tehti Venemaal.

Väga palju uut ja omapärast toob sotsialistliku ülesehitustöö vormidesse Hiina Rahvavabariik, kelle majandus oli enne revolutsiooni võitu äärmiselt mahajäänud ning kandis poolpärisorjuslikku (poolfeodaalset) ja poolkoloniaalset iseloomu. Hiina rahvademokraatlik valitsus viib ellu eratööstuse ja -kaubanduse sotsialistlikuks omandiks, põllumajanduses ja kodutööstuses aga individuaalse omandi sotsialistlikuks kollektiivseks omandiks rahuliku ümberkujundamise kurssi. «Meetodid, mida me kasutame sotsialistliku revolutsiooni teostamisel,» ütleb Mao Tze-dung, «on rahulikud meetodid... Meie maa tingimustes saab rahulike meetoditega, s. o. veenmise ja kasvatamise meetoditega mitte ainult asendada individuaalset omandit sotsialistliku kollektiivse omandiga, vaid saab ka asendada kapitalistlikku omandit sotsialistliku omandiga.»¹

Kuid missugused ka oleksid erinevused ja iseärasused sotsialistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamise käsitamisel, kõigile maadele on omane ühine peamises ja otsustavas: proletariaadi diktatuuri ühe või teise vormi olemasolu, see, et võimul on tööliised ja töötav talurahvas; juhtivaks jõuks on tööliklass, innustavaks ja suunavaks jõuks, kes juhib nende maade rahvaid sotsialismi teed mööda, on aga marksistlik-leninlikud kommunistlikud ja töölisparteid.

Ülemaailmse sotsialistlike riikide süsteemi eksisteerimine, koloniaalrahvaste rahvusliku vabadusliikumise aktiveerumine, töölis- ja demokraatliku liikumise kasv ja tugevnemine kapitalistlikes maades — kõik see on loonud täiesti uued tingimused võitluseks sotsialismi eest mitte ainult neis maades, kus on juba võimu juures tööliklass, vaid ka neis, kus võimutseb veel kapitalistlik kord, kus võim kuulub kodanlusele. Kaasaja olukorras on täiesti teisiti asetatud küsimus parlamentlike võitlusvormide kasutamise võimalusest võitluses sotsialismi eest.

NLKP XX kongressi resolutsioonis, mis võeti vastu partei Keskkomitee aruande põhjal, on selle kohta öeldud, et kaasaja tingimustes tekivad «selle tulemusena, et rahvusvahelisel areenil toimuvad põhjalikud nihked sotsialismi kasuks ning et sotsialismi külgetõmbejõud tööliste, talupoegade ja töötava intelli-

¹ «Rahva Hääl», 28. jaanuaril 1956.

gentsi hulgas tohutult kasvab, soodsamad tingimused sotsialismi võiduks. Reas kapitalistlikes maades on töölisklassil, keda juhib tema eesrindlik osa, kaasaja tingimustes reaalne võimalus ühendada oma juhtimisel rahva rõhuv enamus ja garanteerida põhiliste tootmisvahendite üleminek rahva kätte. Parempoolsed kodanlikud parteid ja nende poolt kujundatud valitsused jäävad üha sagedamini pankrotti. Sellistes tingimustes on töölisklassil, kes ühendab enda ümber töötavat talurahvast, intelligentsi laiu ringkondi ja kõiki patriootlikke jõude ning annab kindlaid vastulööke oportunistlikele elementidele, kes ei ole suutelised loobuma kapitalistide ja mõisnikega kokkuleppimise poliitikast, võimalus anda purustav löök reaktsioonilistele, rahvavastastele jõududele, võita parlamendis kindel enamus ja muuta ta kodanliku demokraatia organist rahva tõelise tahte tööriistaks».

Sellega loob niisuguste maade töölisklass vajalikud tingimused, mis kindlustavad ühiskonna põhjalikku sotsiaalset ümberkujundamist sotsialismi alustel.

Reaktsioonilised jõud mõnedes kapitalistlikes maades, olles ära hirmutatud töötajate aktiivsuse kasvust, nende tegevusühisuse taotlustest, rakendavad kõik jõud selleks, et jätta rahvahulki ilma demokraatlikest õigustest, vähendada parlamentide tähtsust. Reaktsiooniline kodanlus ja tema poliitilised tegelased esinevad ähvardustega kommunistide aadressil ja kutsuvad üles kommunistlikke parteisid ära keelama, asuma vägivalla ja ebaseaduslike tegude teele. Valitsuse nõudmisel keelati 1956. aasta augustis Lääne-Saksamaal ära Saksamaa Kommunistlik Partei, tema vara konfiskeeriti, tema esindajailt, kes olid rahva poolt valitud üksikute maade (piirkondade) landtagidesse (parlamentidesse) ja kohalikesse omavalitsustesse, võeti ära mandaadid. Lääne-Saksamaa võimud toimivad Saksa monopolide ässituse kohaselt, kes üles turgutavad verist hitlerlikku jõuku ja kes ise on asunud hitlerismi teele — demokraatlike vabaduste hävitamise, töölisliikumise lämmatamise, uue sõja ettevalmistamise teele.

Faktid näitavad, et üksikutes maades, kus kodanlusel on tugev sõjalis-poliitiline masin, ei taha ta vabatahtlikult loovutada võimu rahvale, ta püüab proletariaadile peale sundida relvastatud võitlust, et kaitsta oma ülevõimu. Töölisklass on sunnitud

sesta arvestama. Sotsialismile üleminekul on igal juhul otsustav tähtsus töölisklassi ja tema partei tegevusühtsusel. Käesoleval ajal on paljudes kapitalistlikes maades olemas kõik tingimused kommunistide ja sotsialistide tegevusühtsuseks, töörahva jõudude ühendamiseks.

Marksistlik-leninlikul käsitusel sotsialismile rahuliku ülemineku võimalusest ei ole midagi ühist reformismiga. Reformistid (nii hüütakse neid end sotsialistideks nimetavaid tegelasi, kes ei taotle kapitalistliku korra põhialuste likvideerimist) väidavad, nagu oleks sotsialismi võimalik üles ehitada põhiliste tootmisvahendite eraomanduse säilitamise korral. Inglise leiboristid viisid oma võimuloleku ajal läbi Inglise panga, raudteede ja mõningate tööstusharude natsionaliseerimise, esitades seda kõike sotsialismi ülesehitamisena. Kuid see natsionaliseerimine ei muutnud Inglismaa ühiskondliku ja riikliku korra olemust. See jäi endiselt kapitalistlikuks. Tegelikult said sellest natsionaliseerimisest kasu ainult kapitalistid: natsionaliseeritud ettevõtete peremehed said nende eest rohkem kui need ettevõtted maksid. Leiboristid ainult näitasid veel kord kujukalt, et üksikute, osaliste reformidega ekspluataatorliku kapitalistide klassi ning kapitalistliku korra majandusliku põhialuse — põhiliste tootmisvahendite eraomanduse säilitamise korral ei saavutata mingisugust sotsialismi. Sotsialismi saab üles ehitada ainult siis, kui laialdased rahvahulgad, eesotsas töölisklassiga, tulevad võimule, võtavad riigi valitsemise enda kätte ja muudavad põhilised tootmisvahendid ühiskondlikuks omanduseks. Ainult neil tingimustel on võimalik kapitalistliku ühiskonna ümberkujundamine sotsialistlikuks ühiskonnaks rahulikul teel.

SOTSIALISTLIKU ÜLESEHITUSTÖÖ EDUSAMMUD EUROOPA JA AASIA RAHVADEMOKRAATIAMAADES

Suured ümberkujundused. Rahvademokraatiamaade arenemise ajaloolised kogemused näitavad, mida võivad saavutada töötavad hulgad, kes on vabanenud kapitalistliku ekspluateerimise köidikuist, mõisnike ja kapitalistide ikkest. Kõigis neis maades võitlevad töötajad ennastsalgavalt rahvamajanduse ja kultuuri tõusu eest, rahva heaolu tõstmise eest, sotsialismi üles-

ehitamise eest. Sotsialistliku ülesehitustöö edusammud rahvademokraatiamaades on tähtsaks panuseks kõigi rahvaste võitlusse rahu, demokraatia ja sotsialismi eest.

Milles konkreetselt avalduvad need edusammud?

Euroopa rahvademokraatiamaades on mõisnike maavaldus likvideeritud, pangad, transport, suured ja keskmised tööstusettevõtted on kapitalistidelt ära võetud ning muudetud riiklikuks omanduseks. Valdav hulk tööstustoodangust toodetakse riiklikes ettevõtetes. Riigi kätte on keskendatud kogu pangandus, kogu sisemine hulgikaubandus ja põhiline osa jaekaubandusest ning kogu väliskaubandus.

Seega on rahvademokraatiamaade majanduses hakanud juhtivat osa etendama ja vallutanud domineeriva koha sotsialistliku formatsiooni elemendid, s. o. sotsialistlik majandussektor. Tõsi küll, neis maades on veel säilinud väikekaubamajanduslik sektor — talupoegade üksikmajapidamine, samuti väikesed käsitöonduslikud töökojad, mis rajanevad nende valdajate isiklikule tööle. On säilinud veel ka kapitalistliku sektori jäänused — kulaklikud majapidamised, erakaubandusettevõtted ja väikesed tööstusettevõtted, kus lubatakse veel palgatööd. Kuid neil sektoritel ei ole enam endist kaalu ega tähtsust.

Riigivõimu, samuti suurtööstuse, transpordi ja pankade üleminek rahva kätte andis Euroopa rahvademokraatiamaadele võimaluse rajada sotsialismi alused ja asuda rahvamajanduse plaanipärasele juhtimisele.

Vaatamata tohutuile purustustele, mida neis maades põhjustas saksa fašistlik sissetung, taastasid töötavad hulgad kommunistlike ja töölisparteide juhtimisel kiiresti purustatud majanduse ja asusid sotsialismi ülesehitamisele.

Rahvamajanduse edukas taastamine lõi neis maades kindla baasi nende sotsialistlikuks ümberkorralduseks. Rahvademokraatiamaade esimestes rahvamajandusplaanides oli peamiseks sotsialistlik industrialiseerimine, omaenda sotsialistliku tööstuse ehitamine ja arendamine, s. o. sotsialismi aluste loomine.

Tööstustoodangu kasvutempolt ületasid rahvademokraatiamaad, samuti nagu Nõukogude Liitki, kapitalistlikud riigid tunduvalt. On küllaldane, kui öelda, et 1955. aastal ületati tööstustoodangu sõjajärgne tase Poolas rohkem kui 4-kordselt, Bulga-

rias rohkem kui 5-kordselt, Tšehhoslovakkias üle kahe korra, Ungaris 3,5-kordselt, Rumeenias peaaegu 3-kordselt, Albaanias rohkem kui 11-kordselt, Saksa Demokraatlikus Vabariigis rohkem kui 2-kordselt.

Tuginedes tööstuse edusammudele ja kasutades NSV Liidu rikkalikke kogemusi, on rahvademokraatiamaade töötajad arendanud võitlust põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise eest, tema kõigi harude tõusu eest. Järk-järgult ühinevad vabatahtlikkuse alusel tootmiskooperatiividesse väikesed ja keskmised talumajapidamised. Kõrvuti sellega aitavad rahvademokraatlikud riigid kaasa kehvikute ja keskmike majapidamiste tõusule.

Euroopa rahvademokraatiamaades tehti juba 1948.—1949. aastal lõpp tööpuudusele. Aasta-aastalt kasvab neis maades tööliste arv, kes töötavad sotsialistlikes ettevõtetes, tõusevad tööliste ja teenistujate reaalpalk ja talupoegade sissetulekud, kasvab rahvuslik tulu. Varem kodanluse ja mõisnike poolt rõhutatud töötavad hulgad omandavad nüüd üha rohkem kultuuri ja teadmisi.

Demokraatliku leeri suureks edusammuks ja imperialistliku leeri uueks kaotuseks oli Saksa Demokraatliku Vabariigi moodustamine 1949. aasta oktoobris. Saksa Demokraatlikus Vabariigis kuulub riigivõim rahvale: töölistele, talupoegadele ja töötavale intelligentsile; juhtivat osa etendab töölisklass.

Varem suurkapitalistidele, sõjaroimaritele ja aktiivsetele fašistidele kuulunud ettevõtete natsionaliseerimine, pankade ja raudteede muutmine riiklikuks omanduseks, suurmõisnike maade ülevõtmine talupoegadele ja teised Saksa Demokraatlikus Vabariigis läbi viidud tähtsad demokraatlikud ümberkujundused on rajanud kindla aluse vabariigi majanduse arenemiseks sotsialismi teed mööda. Saksa Demokraatliku Vabariigi rahvamajandust organiseeritakse plaani alusel. Vabariigis arendatakse rahuaegseid tööstusharusid. Seda soodustavad Saksa Demokraatliku Vabariigi laienenud kaubandussidemed NSV Liidu ja rahvademokraatiamaadega.

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsust toetavad kõik demokraatlikud jõud ja vabariigi laialdased töötavad hulgad. Poliitilised parteid on ühinenud Rahvusrindesse. Nende parteide ja parteijuhtide ühine tegevus etendab suurt osa Saksa Demokraatliku Vabariigi edu saavutamisel ning majanduse ja kultuuri

arendamisel, Saksa Demokraatliku Vabariigi, Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade vaheliste sõbralike suhete edasisele tugevdamisel.

Väljendades saksa rahva huve, astub Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsus välja Saksamaa remilitariseerimise (taasrelvastamise) vastu, ühtse demokraatliku rahuarmastava Saksa riigi loomise eest, kes tahab elada teiste rahvastega rahu ja sõpruses.

Hiina Rahvavabariik ehitab sotsialismi. On möödunud kõigest seitse aastat Hiina Rahvavabariigi moodustamisest, kuid selle lühikese aja jooksul on Hiinas toimunud määratu suured muudatused.

Hiinas on lõpp tehtud feodalismi pikaajalisele võimutsemisele. Minevikus olid feodaalse ekspluateerimise süsteem ja välismaise imperialismi rõhumine Hiina stagnatsiooni, mahajäämuse ja õiglusetuse peamiseks põhjuseks. Hiina Rahvavabariigis on teostatud agraarsed ümberkujundused, mille tulemusena said maata ja vähese maaga talupojad tasuta kasutamiseks 47 miljonit hektarit mõisnikelt konfiskeeritud maid. Riigi kätte läksid transport, sidevahendid, samuti tööstus, põllumajandus ja teised ettevõtted, mis kuulusid hiina suurvõimadele, kes oli tihedalt seotud välismaise kapitaliga.

Praegu domineerivad elektrienergia-, metallurgia-, masinaehitus-, kütuse- ja tsemenditööstuses ning teistes Hiina tähtsamates tööstusharudes riiklikud ettevõtted, mille tõttu juhtival kohal Hiina majanduses asub sotsialistlik sektor.

1955. aastal algas Hiinas eratööstusettevõtete muutmine segaettevõteteks — riiklikeks ja eraettevõteteks, mille tulemusena tööstuses veelgi kasvas sotsialistliku ja poolsotsialistliku sektori erikaal. 1955. aastal moodustas riiklike tööstusettevõtete erikaal Hiina üldises tööstustoodangus 63 protsenti, kooperatiivsete ettevõtete erikaal — 5 protsenti, segaettevõtete (riiklike ja eraettevõtete) erikaal — 16 protsenti ja eraettevõtete erikaal — 16 protsenti.

Hiina Rahvavabariik sai minevikult mahajäänud ja purustatud rahvamajanduse. Kuid lühikese rahuliku ülesehitustöö aja jooksul on hiina rahvas oma kommunistliku partei juhtimisel saavutanud määratu suurt edu purustatud rahvamajanduse taas-

tamisel ja edasiarendamisel. Tänu hiina tööliste ennatsalgavale tööle ja töövõistlusele ettevõtetes kasvas tööstustoodangu väljalase Hiina Rahvavabariigis 1955. aastal, võrreldes enne Hiina vabastamist saavutatud kõige kõrgema tasemega, rohkem kui kahekordseks.

1953. aastal asus Hiina Rahvavabariik majandusliku ülesehituse esimese viie aasta plaani täitmisele, Hiina sotsialistliku industrialiseerimise teostamisele. Plaan näeb ette rasketööstuse eelisarendamist. Viisaastaku jooksul ehitatakse ja rekonstrueeritakse palju suuri tööstusettevõtteid. Käesoleval ajal ehitatakse Hiinas viie aasta plaani järgi 694 suurt ettevõtet. Hiina hakkab saama oma autosid, traktoreid, lennukeid, vedureid ja auri-
kuid.

Esimese viie aasta plaani järgi peab tööstuse kogutoodang kasvama rohkem kui 90 protsendi võrra. Plaan täitmise käik näitab, et see täidetakse ennetähtaegselt, kogutoodangu kasvu osas aga isegi ületatakse umbes 15 protsendi võrra.

Hiinas on põhiliselt juba teostatud kõigi kapitalistlike tööstus- ja kaubandusettevõtete muutmine segaettevõteteks (riiklikeks ja eraettevõteteks). 1956. aasta juuni lõpuks oli kapitalistlik tööstus toodangu väärtuse järgi 99 protsendi ulatuses ning selles töötavate tööliste ja teenistujate arvu järgi 98 protsendi ulatuses muudetud segatööstuseks (riiklikuks ja eratööstuseks).

Hiina Kommunistliku Partei Keskkomitee töötas välja ja esitas 1956. aasta jaanuaris Hiina Rahvavabariigi Kõrgemale Riiginõukogule läbivaatamiseks Hiina Rahvavabariigi põllumajanduse arendamise programmi aastaiks 1956—1957. See programm leidis rahva poolt üldist heakskiitmist. Hiinas on 120 miljonit talundit. Nende ühendamine kooperatiividesse on väga keerukas ülesanne. Kuid see on osutunud suurele hiina rahvale täiesti jõukohaseks. Käesoleval ajal on juba 110 miljonit talundit Hiinas astunud põllumajanduslikesse tootmiskooperatiividesse, neist on 75 miljonit, s. o. enamik astunud kõrgemat tüüpi kooperatiividesse, millel on täielikult sotsialistlik iseloom. Vastavalt kõrgemat tüüpi põllumajandusliku tootmiskooperatiivi põhikirjale on tähtsamad tootmisvahendid — maa, veoloomad ja suured põllutööriistad — ühiskondlik omandus. Tüüppõhikiri ei näe ette ränge kitsendusi endiste mõisnike ja kulakute kooperatiivi astumi-

sel, kuna see ei ole praegu vajalik. Kõik need elemendid kasvata-
takse ümber füüsilise tööga ja muude meetodite abil.

Suurt majanduslikku abi osutab Hiinale Nõukogude Liit. Ta
saadab Hiina Rahvavabariigile palju hinnalisi tööstusseadmeid,
vedureid, vaguneid, traktoreid jne.

Rahva-Hiinas on lõpp tehtud kunagisele töötajate õigusetu-
sele, mineviku vaenule ja usaldamatusele rahvuste vahel. Kogu
Hiinas on kehtestatud rahu, on saavutatud rahva enneolematu
ühtsus. Hiina Rahvavabariik on muutunud ühtseks paljurahvuse-
liseks riigiks, ta esineb rahvusvahelisel areenil kui maailma suur-
riik.

1956. aasta septembris toimus Hiina Kommunistliku Partei
ülehiinaline VIII kongress. Sel kongressil on määratu suur aja-
looline tähtsus hiina rahva elus ning kogu rahvusvahelises kom-
munistlikus ja töölisliikumises. Kongressil tehti kokkuvõtte Hiina
Kommunistliku Partei grandioossest tööst, üldistati tema poolt
kogutud kogemusi ja märgiti ära edasise sotsialistliku ülesehitus-
töö ülesanded.

Hiina rahvas, olles kätte võitnud vabaduse ja sõltumatuse,
hoiab valvsalt oma võidusaavutusi. Suure hiina rahva ajaloolised
võidud, tema purustamatu sõprus Nõukogude Liiduga, rahva-
demokraatiamaadega ja kogu maailma rahuarmastavate rahvas-
tega on tohutu suureks panuseks rahvaste võitlusse rahu, demo-
kraatia ja sotsialismi eest.

Uut teed mööda. Tõsist edu uue elu ehitamisel on saavutanud
korea rahvas. 40 aastat võimutsesid Koreas jaapani imperialistid.
1945. aasta sügisel vabastasid Nõukogude väed Põhja-Korea Jaa-
pani ikke alt ja seal kehtestati rahva võim. Põhja-Koreas on ellu
viidud suured demokraatlikud ümberkujundused, on teostatud
maareform, mille tulemusena said 725 tuhat maata ja vähese
maaga talumajapidamist rohkem kui üks miljon hektarit tasuta
maad, on natsionaliseeritud suurtööstus, transport, pangad, ette-
võtetes on kehtestatud 8-tunniline tööpäev. 1948. aasta septemb-
ris kuulutas vabalt valitud Korea Kõrgem Rahvakogu Korea
rahvademokraatlikuks vabariigiks, võttis vastu vabariigi konsti-
tutsiooni ja valis valitsuse eesotsas tööpartei juhi Kim Ir Seniga.

Põhja-Koreas teostatud demokraatlikud ümberkujundused olid
kogu Korea Rahvademokraatliku Vabariigi rahvamajanduse ja

kultuuri kiire tõusu kindlaks aluseks. Kuid korea rahva rahuliku loova töö katkestas 1950. aastal sõda, mille ameerika imperialistide näpunäidetel valla päästis Lõuna-Korea Li Sõn Mani reaktiooniline klikk. Korea rahvas ja tema vaprad relvastatud jõud Korea Tööpartei ja Korea Rahvademokraatliku Vabariigi valitsuse juhtimisel pidasid auga vastu kolm aastat kestnud isamaa vabastussõja karmidele katsumustele. Vennalikule korea rahvale tulid appi hiina vabatahtlikud. Mehiselt ja kindlalt võitlesid nad koos Korea Rahvaarmeeга edukalt korea rahva au, vabaduse ja sõltumatuse eest.

Kuulsusrikka korea rahva kangelaslik võitlus imperialistide vastu leidis toetust kõigi rahuarmastavate jõudude poolt, kes rohkem kui kolme aasta jooksul taotlesid sõja lõpetamist Koreas. Nõukogude Liidu algatusel toimunud läbirääkimiste tulemusena kirjutati 1953. aasta 27. juulil alla vaheahu-kokkuleppele Koreas. See kokkulepe oli kangelasliku korea rahva, vaprate hiina rahva vabatahtlike ning kogu rahu-, demokraatia- ja sotsialismileeri suureks võiduks.

Kolme aasta jooksul, mis on möödunud pärast vaheahu sõlmimist, on Korea Rahvademokraatliku Vabariigi töötav rahvas, ületades sõjajärgseid raskusi, teinud suuri edusamme majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös. Edukalt täideti Korea Rahvademokraatliku Vabariigi rahvamajanduse taastamise ja arendamise kolme aasta plaan. Tööstusliku tootmise maht on juba ületanud sõjaeelse taseme. On loodud vajalikud eeldused põllumajanduse tõusuks. Tõuseb linna- ja maatöötajate heaolu, kasvab ka kultuuriline tase, ulatuslikult arendatakse elumajade, koolide, haiglate ja muude kultuuri- ja elukondlike hoonete ehitust. Korea Rahvademokraatlik Vabariik taotleb siiralt seda, et leida teid maa taasühendamiseks ühtseks rahuarmastavaks demokraatlikuks riigiks.

Suurt edu on oma majanduslikus, poliitilises ja kultuurilises arenemises saavutanud Mongoolia Rahvavabariigi töötajad. Minevikus oli Mongoolia poolkoloniaalne, mahajäänud ja rõhutatud maa, kus võimutsesid mitmesuguste maade imperialistid. 1921. aasta rahvarevolutsiooni tulemusena ja maa vabastamisega Punaarmee abiga välismaistest interventidest võitis Mongoolia rahvas endale kätte sõltumatuse. 1924. aastal kuulutati välja

Mongoolia Rahvavabariik. Rahvarevolutsiooni võit viis feodaalide klassi likvideerimisele. Feodaalidele ja kloostritele kuulunud kari anti üle araatidele (talupoegadele). Araadid vabanesid feodaalsest ekspluateerimisest ja hakkasid töötama enda jaoks. Laieneb araatide liikumine põllumajanduslikesse koondistesse astumise eest. Kõik juhtivad positsioonid tööstuse ja kaubanduse valdkonnas on riigi käes. Käesoleval ajal ehitatakse lisaks juba rajatud tööstusettevõtetele veel ligi 20 tööstus- ja transpordiettevõtet. Mongoolia rahvas on saavutanud tõsist edu ka kultuurilise ülesehitustöö alal. On küllalt, kui öelda, et Mongoolia Rahvavabariigis on täielikult likvideeritud kirjaoskamatus täiskasvanud elanikkonna hulgas.

Suured muudatused on toimunud Vietnami rahva elus. Enne Teist maailmasõda oli Vietnam Prantsuse asumaa, sõja ajal vallutati ta aga jaapanlaste poolt. Vietnamlased-patrioodid võitlesid ennastsalgavalt jaapani röövvalutajate vastu ja pärast nende pagemist 1945. aasta lõpul moodustasid demokraatliku vabariigi. Esmakordselt kogu Vietnami ajaloo kestel viidi siin läbi üldised valimised, ja vabalt valitud Rahvuskogu moodustas tõelise rahvalitsuse, eesotsas presidendi Ho Si Miniga.

Alates Vietnami Demokraatliku Vabariigi eksisteerimise esimestest päevadest püüdsid prantsuse imperialistid kõigi jõududega teda hävitada ja paisata Vietnami rahvas uuesti koloniaalse rõhumise ikkesse. Nad saatsid Vietnami suuri relvastatud jõude. Kuid imperialistide relvastatud kallaletung pörkas rahva visale vastupanule. Tuginedes kogu elanikkonna toetusele, vabastas Vietnami Rahvaarmee vaenlastest 90 protsenti maa territooriumist.

Vietnami rahva kangelaslik võitlus asetas kolonisaatorite armee sõjalise lüüasaamise äärele. Nõukogude Liidu aktiivsel kaasabil saavutati 1954. aasta juulis Genfis kokkulepe sõja lõpetamise kohta Vietnamis. See oli kogu maailma rahuarmastavate jõudude tähtsaks võiduks.

Rahvademokraatiamaad ehitavad sotsialismi klassivõitluse olukorras. Kukatatud ekspluataatorlikud klassid ja teised demokraatia vaenlased püüavad taastada vana, kapitalistlikku korda. Kapitalistlikes maades leidub veel sääraseid sõjakalt meelestatud inimeste rühmi, kes tahaksid rahvademokraatiamaades hävitada

rahvavõimu, muuta need maad uue sõja platsdarmiks. Nad organiseerivad sel eesmärgil spionaaži ja mõrvamisi, kahjurlust ja diversiooni, kõikvõimalikke provokatsioonilisi väljaastumisi rahvavõimu vastu, püüavad kõigi vahenditega õonestada rahvusvahelise rahu-, demokraatia- ja sotsialismileeri ning eelkõige tema juhtiva jõu — Nõukogude Liidu üha kasvavat võimsust. Iga liiki reaktsioonilised elemendid otsivad endile demokraatia- ja sotsialismimaades tuge igasuguste ekspluataatorlike klasside jäänuste, kontrrevolutsioonilise pörandaaluse, spekulantide, ülejooksikute ja laostunud inimeste näol, intensiivistavad oma agendituuri õonestavat tegevust. Selle näiteks võivad olla sündmused Ungaris, mis leidsid aset 1956. aasta oktoobri lõpul ja novembri alguses. Ära kasutades Ungari endiste juhtide poolt tehtud jämedaid vigu, tõusid reaktsioonilised elemendid, keda suunasid piiritagused imperialistlikud ringkonnad, kontrrevolutsiooniliseks mässuks rahvademokraatliku korra vastu. Neil läks korda ajutiselt petta õige suuri rahvahulki, eriti noorsugu. Kuid ungari rahva sotsialistlikud jõud koos Nõukogude armee väeosadega, kes tulid appi revolutsioonilise tööliste ja talupoegade valitsuse palvel, purustasid kontrrevolutsiooni ega lasknud tal taastada Ungaris kapitalistlikku korda.

Demokraatlike maade rahvad tugevdavad väsimatult oma revolutsioonilist valvsust.

Rahvademokraatiamaade noorsoo osavõtt sotsialismi ülesehitamisest. Pärast rahvademokraatliku korra kehtestamist ja kindlustumist Hiinas, Poolas, Tšehhoslovakkias, Rumeenias ning reas teistes Euroopa ja Aasia maades on põhjalikult muutunud nende maade noorsoo elu. Rahvademokraatiamaade noormeestele ja neiudele on kindlustatud õigus tööle, haridusele ja puhkusele. Nad on jäädavalt vabanenud tööpuuduse, viletsuse ja nälja koledustest. Rahvademokraatlike maade noorsugu elab õnnelikku, rõõmsat elu, vaatab kindlalt tulevikku. Ta võtab aktiivselt osa poliitilisest elust, riigi valitsemisest. Võrdselt täiskasvanud elanikkonnaga kasutavad noored, kes on saanud 18 aastaseks, valimisõigust, neile on kindlustatud kõik demokraatlikud vabadused. Rahvademokraatiamaade noormehed ja neiud on ümbritsetud kommunistlike ja töölisparteide ning rahvavalitsuste alalise hoolitsuse ja tähelepanuga.

Võib tuua rohkesti näiteid, mis tõendavad põhjalikke muudatusi rahvademokraatiamaade noore põlvkonna elus. Toome neist mõned.

Vanas Hiinas oli valdav enamus elanikkonnast kirjaoskamatu, tööraha lastel ei olnud õppimisvõimalust. Praegu likvideeritakse Hiina Rahvavabariigis edukalt kirjaoskamatust. Õpilaste arv Hiina alg- ja keskkoolides ning kõrgemates õppeasutustes aasta-aastalt suureneb. Kapitalistlikus Poolas puudus igal viiendal lapsel võimalus omandada isegi kõige elementaarsemaid teadmisi. Käesoleval ajal õpivad kõik uue Poola lapsed koolides. Rumeenias on kõrgemate õppeasutuste arv sõjaeelse ajaga võrreldes suurenenud rohkem kui 3-kordseks, Tšehhoslovakkias — rohkem kui 4-kordseks. Albaanias on esmakordselt tema ajaloo kestel loodud kõrgemad õppeasutused.

Sajad tuhanded rahvademokraatiamaade noored töölised, talupojad, kooliõpilased ja üliõpilased kasutavad staadione ning tegelevad süstemaatiliselt spordiga mitmesugustes spordiühingutes. Tuhanded raamatukogud, tehaseklubid ja küla-kultuurimajad, rohkearvulised teatrid, kinod ja muuseumid, sanatooriumid ja puhkekodud on avatud noorte jaoks.

Rahvademokraatiamaade noorel põlvkonnal on olemas kõik tingimused mitte ainult hariduse saamiseks, tervislikuks ja kultuurseks puhkuseks, vaid ka kõige laialdasemad õigused ja võimalused osavõtuks oma riikide majanduslikust ja poliitilisest elust.

Uus ühiskondlik kord on kutsunud noorsoos esile loomingu- lise initsiatiivi ja seninägemata entusiasmi. Uue elu ehitamise suured ideed, Nõukogude Liidu eeskuju innustavad rahvademokraatiamaade noorsugu kangelastegudele kodumaa ja oma rahva õitsengu nimel. Kõikjal võtavad loovast tööst osa miljonid noormehed ja neid. Nad töötavad vaimustusega tehastes ja vabrikutes, linnade, elektrijaamade ja kanalite ehitusel, raudteede rajamisel ja põldudel. Rahvademokraatiamaade noored patrioodid annavad suure ning väärtusliku panuse sotsialismi ülesehitamisse, võitlusse rahu säilitamise ja rahvastevahelise sõpruse tugevdamise eest.

Hiina noorsugu võtab aktiivselt osa oma maa industrialiseerimisest. Hiina tööstusettevõtetes töötab rohkem kui 6 miljonit

noormeest ja neiut. Noorte tööliste initsiatiivil on tööstuses ja transpordis arenenud töövõistlus tööviljakuse tõstmise, toodangu kvaliteedi parandamise ja kokkuhoiu eest. Pidevalt kasvab noorte töökangelaste, eesrindlaste ja tootmisnovaatorite arv.

Poolas on paljudes ettevõtetes ja uusehitustel loodud tuhanded noortebrigaadid, kes näitavad kõrge tööviljakuse eeskuju. Tšehhoslovakkias on kõik viimaseil aastail rajatud suurehitised — Gottwaldi-nimeline metallurgiakombinaat, hüdrojaamad Váhi ja Doonau jõel ning teised — ehitatud tunduvas osas noorte jõududega. Kümned tuhanded bulgaaria noormehed ja neiud ehitasiid nooruse linna, Bulgaaria tähtsamat tööstuskeskust — Dimitrovgradi. Mitte kaugel sellest linnast ehitati noorte aktiivsel osavõtul ja anti ekspluatatsiooni esimene metallurgiatehas Bulgaarias — Lenini-nimeline tehas. Albaania noorsugu võttis osa nelja raudteeliini ehitamisest. 1952. aastal viisid rohkem kui 12 000 albaania noormeest ja neiut ennetähtaegselt lõpule maantee ehitamise, mida nimetatakse «Valguse teeks».

Suurepäraste töökangelastegudega on kuulsust pälvinud ka teiste Euroopa ja Aasia sotsialistlike maade noormehed ja neiud.

Noorte uue elu ehitajate esimestes ridades sammuvad neis maades noorsooliidud, mis ühendavad noormeeste ja neiude parimat, eesrindlikku osa. Hiinas on selleks Uusdemokraatlik Noorsoo Liit, Poolas — Poola Noorsoo Liit, Bulgaarias — Dimitrovi Rahvaliku Noorsoo Liit, Tšehhoslovakkias — Tšehhoslovakkia Noorsoo Liit, Rumeenias — Töötava Noorsoo Liit, Ungaris — Töötava Noorsoo Liit, Saksa Demokraatlikus Vabariigis — Vaba Saksa Noorsoo Liit, Albaanias — Töötava Noorsoo Liit, Koreas — Demokraatliku Noorsoo Liit, Vietnami — Vietnami Noorsoo Föderatsioon, Mongoolias — Mongoolia Noorsoo Revolutsiooniline Liit, Jugoslaavias — Rahvaliku Noorsoo Liit.

Noorsooliidud on massilised noorteorganisatsioonid. Nad abistavad aktiivselt kommunistlikke ja töölisparteisid oma maade sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse ümberkorraldamise poliitika teostamisel. Kommunistlike ja töölisparteide juhtimisel teevad nad suurt poliitilist, kasvatus- ja kultuuritööd noorsoo hulgas, sisendavad noormeestele ja neiudele armastust ja ustavust kodumaa vastu, sotsialistliku korra vastu. Noorsooliidud

dud juhivad pioneeriorganisatsioone, kasvatavad noorte sotsialismi ehitajate uut vahetust.

Pidevalt tugevnevad sotsialismimaade noorsoo vennaliku sõpruse sidemed. Noored patrioodid vahetavad töökogemusi. Tuhanded rahvademokraatiamaade noormehed ja neiud õpivad Nõukogude kõrgemates õppeasutustes, viibivad praktilal Nõukogude Liidu ettevõtetes. Nõukogude üliõpilased omakorda õpivad paljude rahvademokraatiamaade ülikoolides ja instituutides.

Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade töötajate vennalik sõprus ja koostöö. Demokraatliku leeri rahvaste ja riikide vahel on kehtestatud uued, ajaloos seninägemata suhted. Need on rajatud vastastikusele abile ja vennalikule toetusele, eesmärkide ja ülesannete ühtsusele, tõelise võrdõiguslikkuse, majandusliku koostöö ja vabade rahvaste rahvusliku sõltumatuse sügava austamise alusele.

Nõukogude valitsus tõendas veel kord seda oma deklaratsioonis 30. oktoobrist 1956 «Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike riikide vahel sõpruse ning koostöö arendamise ja edasise tugevdamise alustest». Deklaratsioonis leidis uue, ereda väljenduse täieliku võrdõiguslikkuse, territoriaalse terviklikkuse, riikliku sõltumatuse ja suveräänsuse austamise ning siseasjadesse vastastikuse mittevahelesegamise leninlik printsiip.

Sotsialistlikel maadel ei ole ega saa olla huvide vastandlikkust, seepärast ei ole ka vastastikust vaenu, majanduslikku võistlust ja konkurentsi, ühe rahvuse rõhumist teise rahvuse poolt. Sotsialistlike maade majanduslik, poliitiline ja kultuuriline koostöö kujutab endast uut tüüpi rahvusvahelisi suhteid, milliseid ei ole ajaloos varem olnud.

Mis ühendab ning liidab sotsialistlikke maid? Kõigis sotsialistlikes maades on võimu juures rahvas, linna- ja maatöötajad. Ühe maa töötajail aga, kes omaenda kätega loovad kõik materiaalsed hüved, ei saa olla ega ole mingisuguseid kasuahneid huve teise maa töötajate suhtes, seepärast neil ei teki ega saa tekkida vaenulikke kavatsusi üksteise suhtes. Töö ei eralda, vaid ühendab inimesi.

Ehkki sotsialistlikud maad erinevad veel küllaltki tunduvalt teineteisest majandusliku ja tehnilise arenemistaseme poolest, on kõikjal majanduses otsustav tähtsus tootmisvahendite ühiskondli-

kul omandusel, mis ei eralda, vaid ühendab rahvaid. Nende vahel kujuneb majanduslike huvide ühtsus. Nagu teada, kitsendab kapitalistlikus maailmas ühe maa kiire arenemine teise huve; areneb konkurentsivõitlus müügiturgude ja tooraine allikate pärast. Teisiti on olukord sotsialistlikus maailmas. Tootmise kiire kasv ühel või teisel sotsialistlikul maal ei kitsenda teise majanduslikke huve, vaid vastupidi, aitab kaasa üldisele tõusule, aitab teistel maadel kiiremini edasi minna. Kapitalistlike maade valitsevad ringkonnad on huvitatud mahajäänud maade olemasolust, kust nad välja pumpavad tohutuid rikkusi. Sotsialistlikus maailmas, vastupidi, on tootmise madal arenemistase, mille üks või teine maa on saanud päranduseks vanalt korralt, kahjulik kõigile sotsialistlikele maadele, ja nad abistavad üksteist mahajäämuse ületamisel. Siit tuleneb sügav huvi majanduse pideva ning kiire arenemise vastu kõigis sotsialistlikes maades.

Kõik Euroopa ja Aasia sotsialistlikud maad juhinduvad ühtselt ideoloogiast — marksismist-leninismist, mille lipule on kirjutatud: «Kõigi maade proletaarlased, ühinege!». Sotsialistlik ideoloogia on rahvastevahelise sõpruse tugevdamise võimsaks vahendiks, ta tugevdab inimeste teadvuses suurt vennalikkuse ideed.

Kõigil sotsialistlikel maadel on ühised ideed, ühtne peaülesanne — kommunistliku ühiskonna ülesehitamine. Seda eesmärki võib saavutada ainult tõelise sõpruse, vankumatu poliitilise ühtsuse olemasolu puhul, mis on seda enam vajalik, et eksisteerib kallaletungi oht väljastpoolt, et imperialistid töötavad ööd ja päevad välja rahvademokraatliku korra kukutamise plaane. Kommunistliku ühiskonna ülesehitamise ülesannet võib ainult siis lahendada, kui on olemas tingimused üksteise ulatuslikuks abistamiseks, tootmisalaste kogemuste, tehnika- ja kultuurisaavutuste vastastikuseks vahetamiseks.

Seega ei ole sotsialistlike maade ühtsus, nende vastastikune abi välja kujunenud juhuslikult, vaid tuleneb nende ühiskondliku ja riikliku korra iseloomust.

Milles väljendub sotsialistlike maade sõbralik koostöö ja vastastikune abi?

Eelkõige teostavad sotsialistlikud maad kõige ulatuslikumat koostööd poliitika valdkonnas, lahendavad ühiste jõupingutus-

tega rahvusliku sõltumatuse säilitamise ja tugevdamise ülesannet. Iga sotsialistliku maa rahvad teavad hästi, et nende jõud on ühtsuses. Seni kui nad elavad sõpruses ja ühtsuses, ei ole neile ohtlik ükski agressor. Kui aga seda ühtsust rikutakse, siis imperialistid kahe- ja kolmekordistaksid oma jõupingutusi, et taastada kapitalismi. Sotsialistlikud maad on eluliselt huvitatud rahust ja peavad ühist võitlust sõdade vältimise eest, pinevuse lõdvendamise eest rahvusvahelistes suhetes, kõigi maailmapoliitika küsimuste rahuliku lahendamise eest.

Sotsialistlike maade vahel on välja kujunenud tihe ja omakasupüüdmatu majanduslik koostöö. Selle koostöö eesmärgiks on vastastikune abi sotsialistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisel, rahvahulkade elutaseme tõstmisel.

Majandusliku koostöö arenemine ja tugevnemine sotsialistlike maade vahel viib uue — sotsialistliku rahvastevahelise tööjaotuse kujunemisele; see tööjaotus on oma põhialuselt erinev sellest rahvastevahelisest tööjaotusest, mille on sünnitanud kapitalism.

Kapitalistlikus maailmas kujuneb tööjaotus sunni ja vägivalla teel majanduslikult tugevate riikide poolt. Ta on suunatud sellele, et jäädvustada nõrkade riikide majanduslikku mahaäämüst ja kasutada nende ressursse monopolistide rikastamiseks.

Sotsialistlikus leeris kujuneb rahvastevaheline tööjaotus igal maal olemasolevate majanduslike ressursside, tooraine ja energia looduslike varude, juba saavutatud tootmisalaste kogemuste ja muude võimaluste arvestamise alusel. Selle tööjaotuse eesmärgiks on kõige täielikumalt ja ökonoomsemalt kasutada kõigi maade ressursse, kiirendada sotsialistliku tootmise arendamist kogu sotsialistlikus leeris, saavutada iga riigi kiire tõus.

See tähendab, et sotsialistlikud maad ei või killustada oma vahendeid kõigi tööstusharude arendamiseks. Pealegi ei ole niisugustel väikestel maadel, nagu Albaania, Mongoolia ja mõned teised, selleks võimalusi. Nad võivad keskenduda oma jõud mõningate, majanduslikult kõige tähtsamate ja kasulikumate harude arendamiseks. Tööjaotuse tingimustes võivad riigid kõige õigemini kasutada looduslikke ressursse ja olemasolevaid tootmisalaseid kogemusi. Neil ei ole vaja organiseerida niisuguste kaupade tootmist, mida on kasulikum tuua teistest maadest.

Vastu müüvad nad kaupu, millede tootmiseks on olemas kõige soodsamad tingimused.

Kõigist sotsialismi ehitavatest maadest on kõige võimsam majandus Nõukogude Liidul. Tema omakasupüüdmatu ja sõbralik abi on olnud rahvademokraatiamaade majandusliku tõusu tähtsaks tingimuseks. Kõik nad on sõlminud Nõukogude Liiduga ja üksteisega kokkuleppeid ja kaubanduslepinguid majandusliku koostöö ja kaubakäibe kohta. Käesoleval ajal osutab Nõukogude Liit rahvademokraatiamaadele abi 446 mitmesuguse ettevõtte ning 96 üksiku tsehhi ja seadeldise ehitamisel, monteerimisel, töökorda seadmisel ja käikulaskmisel.

Üheks sotsialistliku leeri maade majandusliku koostöö põhiliiks vormiks on väliskaubandus vastastikku kasulikel tingimustel. Iga maa veab sisse niisuguseid kaupu, mida ta vajab, ja veab välja niisuguseid kaupu, mis on vajalikud teistele maadele. Ükski maa, demokraatliku maailmaturu osaline ei sunni teisele maale peale temale mittevajalikke kaupu, nagu seda sageli juhtub kapitalistlike maade vahelises kaubanduses.

Nõukogude Liit, kelle käsutuses on kõrgestiarenenud raske-tööstus ja eriti masinaehitus, saadab rahvademokraatiamaadele suurel arvul masinaid, tööpinke ja mitmesuguseid seadmeid. Tšehhoslovakkia veab välja oma masinaehitus-, metallurgia-, keemia- ja jalatsitööstuse toodangut. Poola saadab kivisütt, koksi, musti valtsmetalle, tsinki, raudtee liikuvat koosseadu, toidukaupu. Rumeenia väliskaubanduses asuvad tähtsal kohal nafta, naftasaadused, metsamaterjalid. Bulgaaria veab välja tubakat, seatina- ja tsingikontsentraate, tsementi, veine. Saksa Demokraatlik Vabariik veab välja masinaehitus-, elektrotehnika- ja keemiatööstuse toodangut, täppismehaanika ja optika tooteid. Hiina Rahvavabariigist saavad sotsialistliku leeri maad tööstuslikku ja põllumajanduslikku toorainet ning toidukaupu.

1949. aastast eksisteeriv Vastastikuse Majandusliku Abistamise Nõukogu, kuhu kuuluvad NSV Liidu ja rahvademokraatiamaade esindajad, organiseerib majanduslike kogemuste vahetamist, tehnilise abi osutamist, tooraine, toiduainete, masinate ja seadmete vastastikust vahetamist. Üheks sotsialismimaade majandusliku koostöö vormiks on nende maade rahvamajanduse arendamise plaanide koordineerimine (kooskõlastamine). See

võimaldab neil otstarbekamalt arendada iga maa rahvamajandust vastavalt selle maa looduslikele, majanduslikele ja rahvuslikele iseärasustele ja arvestades kogu sotsialistliku leeri huve. Niisugune majandusliku koostöö vorm võimaldab plaanipäraselt ja otstarbekamalt kasutada looduslikke ressursse, arendada niisuguseid rahvamajandusharusid, milleks ühes või teises sotsialistlikus riigis on eriti soodsad tingimused.

NSV Liidu ja rahvademokraatlike maade koostööd arendatakse ka kultuuri valdkonnas, mis rikastab iga maa kultuuri, aitab tõsta rahvahulkade kultuuritaset.

Erakordne tähtsus kogu sotsialismi- ja demokraatialeeri tugevdamiseks on sõprusel kahe suure demokraatliku riigi — Nõukogude Liidu ja Hiina Rahvavabariigi vahel.

Pärast Hiina Rahvavabariigi loomist tegid imperialistlikud riigid katseid lämmatada teda majandusliku blokaadi (välismaailmaga majandussidemete vägivaldse katkestamise) teel. Kapitalistlikud maad katkestasid igasuguse kaubanduse Hiinaga, arvestades seda, et sellega esile kutsutud tõsised majanduslikud raskused õõnestavad uue võimu olukorda ja aitavad Hiinas taastada vana korda. Kuid hiina rahvas ei kartnud raskusi; ta ületas need sotsialismileeri vennalike maade abil.

Teostades majanduse tõusu ja maa industrialiseerimise grandioosseid plaane, sõlmis Hiina Rahvavabariik 1953. aasta suvel NSV Liiduga kokkuleppe, mille kohaselt Nõukogude Liit aitab Hiinat 141 suure tööstusettevõtte ehitamisel. 1954. aasta oktoobris kirjutati alla kokkuleppele Nõukogude valitsuse poolt Hiina Rahvavabariigi valitsusele pikaajalise krediidi andmise kohta 520 miljoni rubla suuruses summas ja protokollile Nõukogude Liidu poolt Hiinale abi osutamise kohta täiendavalt 15 tööstusettevõtte ehitamisel.

1956. aasta aprillis kirjutati alla uuele kokkuleppele, mis näeb ette veel 55 tööstusettevõtte ehitamist, sealhulgas metallurgia-, masinaehitus- ja keemiatehased, kunstkiu ja plastmassi tootmise tehased, elektrotehnika- ja raadiotehnikatööstuse ettevõtted jt. Seadmete hangete, projekteerimistööde ja muud liiki tehnilise abi üldväärtus, mida Nõukogude Liit osutab Hiinale nende 55 ettevõtte ehitamisel, moodustab umbes 2,5 miljardit rubla. Selle

summa maksab Hiina valitsus edaspidi tagasi mitmesuguste kaupade hangete teel.

Nõukogude Liit abistab tõsiselt ka korea rahvast rahvamajanduse taastamisel. Nõukogude valitsus eraldas tasuta 1 miljard rubla Põhja-Korea tööstuse, transpordi ja põllumajanduse taastamiseks. Samasugust vennalikku abi osutasid korea rahvale Hiina Rahvavabariik ja teised rahvademokraatiamaad.

Omakasupüüdmatu sõpruse näiteks võivad olla samuti nõukogude rahva ja kangelasliku Vietnami rahva vahelised suhted. Nõukogude valitsus eraldas 400 miljonit rubla tasuta abi näol Vietnami Demokraatliku Vabariigi elanikkonna elutaseme tõstmiseks ja majanduse taastamiseks, sealhulgas 25 tööstus- ja kommunaaletevõtte taastamiseks ja ehitamiseks. NSV Liidu valitsus aitab kaasa Vietnami spetsialistide ettevalmistamisel NSV Liidu kõrgemates ja keskastme tehnilistes õppeasutustes ning spetsialistide ettevalmistamise organiseerimisel Vietnami enda õppeasutustes. Vietnami Demokraatlikule Vabariigile osutatakse tehnilist abi geoloogiliste uurimistööde ja muude tööde läbiviimisel. Koos Nõukogude Liiduga aitavad Vietnami rahvast tema õilsas ja ennastsalgavas võitluses sõja poolt purustatud majanduse taastamise eest Hiina Rahvavabariigi ja teiste rahvademokraatiamaade töötajad.

Taotledes majanduse tõusu, kasutavad rahvademokraatiamaad laialdaselt nõukogude teaduse saavutusi, Nõukogude Liidu tööstuse ja põllumajanduse eesrindlasi. Nõukogude Liit omakorda kasutab rahvademokraatiamaade teaduse saavutusi ja eesrindlikke tootmisalaseid kogemusi.

Sotsialistliku süsteemi maade majanduslik, poliitiline ja kultuurialane koostöö on otsustavaks sotsialismi võidu tingimuseks kõigis maades ning tähtsaimaks rahu säilitamise ja tugevdamise teguriks kogu maailmas ja vastab järelikult kogu maakera töötava rahva huvidele.

RAHVASTE VÕITLUS RAHU EEST KOGU MAAILMAS

(12., 13., 14. ja 15. õppus)

**KAHE ERINEVA SÜSTEEMI RAHULIKU KOOSEKSISTEERIMISE
LENINLIK PRINTSIIP ON NSV LIIDU VÄLISPOLIITIKA PEAJOONEKS**

Ära hoida sõda, säilitada rahu. Rahupoliitika tuleneb nõukogude võimu olemusest endast ja vastab mitte ainult meie rahva, vaid ka kõigi teiste rahvaste eluliste huvidele. Nõukogude Liidus ei ole klasse, kes oleksid huvitatud sõjast ja võõraste territooriumide vallutamisest. NSV Liidu töölised ja talupojad tahavad püsivat ja kindlat rahu, mis võimaldaks üles ehitada kommunismi, töötajate õnneliku ja jõuka elu. Nõukogude rahva rahuliku töö tagamine on kommunistliku partei ja Nõukogude riigi välispoliitika peamiseks ülesandeks.

Rahu ja rahvaste julgeolekut taotlev Nõukogude poliitika tuleneb V. I. Lenini erakordselt tähtsast programmisest juhendist, et on võimalik kahe süsteemi — sotsialismi ja kapitalismi — rahulik kooseksisteerimine.

Reaktsioonilised kodanlikud tegelased väidavad, et kooseksisteerimise poliitika, mida Nõukogude Liit toetab ja ka praktiliselt teostab, olevat tingitud mingisugustest ajutistest kaalutlustest. See pole õige.

Rahulik kooseksisteerimine on elav tegelikkus. Elu on kujunenud selliseks, et maailmas eksisteerib kaks süsteemi — sotsialistlik ja kapitalistlik süsteem. Nõukogude inimestele ja kõigi sotsialistlike maade töötajatele ei meeldi kapitalistlik kord.

Mõnedele kapitalistlikes maades ei meeldi meie kord. Kuid ühe või teise riigikorra kehtestamine jääb iga riigi rahva enda otsustada. Kui aga juba eksisteerivad erineva ühiskondliku ja riikliku korraga riigid, siis, vaatamata nende vastandlikule iseloomule, peavad nad oma vastastikused suhted ühel või teisel viisil korda seadma. Kaasaja tingimustes, kus on olemas aatomi- ja vesiniku-pommid, on olemas ainult kaks teed: kas erinevate sotsiaalsete süsteemide rahulik kooseksisteerimine ja rahulik võistlus või kõige purustavam sõda, mis toob kogu inimkonnale loendamatuid hädasid. On endastmõistetav, et kõik rahvad on eluliselt huvitatud rahust kogu maailmas, järelikult on nad ka huvitatud erinevate sotsiaal-poliitiliste süsteemidega riikide püsivast ja kindlast rahulikust kooseksisteerimisest.

Nõukogude Liit ja kõik rahvademokraatiamaad taotleavad, et erinevate sotsiaalsete süsteemidega riigid, peale selle et nad üksteise kõrval eksisteerivad, parandaksid ka oma vastastikuseid suhteid ja rajaksid need usalduse ning koostöö alusele. Suurt osa võivad sel alal etendada rahvusvaheliste suhete viis tuntud printsiipi, mis on paljude riikide välispoliitika aluseks. Millised siis on need printsiibid? Need on: territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse vastastikune austamine, mittekallaletungimine, mittevahelesegamine üksteise siseasjadesse, riikidevaheliste suhete arendamine võrdõiguslikkuse ja vastastikuse kasulikkuse alusel, rahulik kooseksisteerimine ja majanduslik koostöö.

Juba nõukogude võimu esimestel aastatel, pärast interventide põhiliste jõudude purustamist, ütles V. I. Lenin: «...me võitsime endale kätte tingimused, milledes me saame eksisteerida kõrvuti kapitalistlike riikidega, kes on nüüd sunnitud astuma meiega kaubanduslikesse suhetesse... meil on mitte ainult hingedõmbeaeg, — vaid on saabunud uus ajajärk, kus meie olemasolu kapitalistlike riikide süsteemis on rahvusvaheliselt seisukohalt põhiliselt kätte võidetud.»¹ V. I. Lenin rääkis sellest, et rida kapitalistlikke maid on huvitatud kaubavahetusest Nõukogude Vene-maaga.

Juhindudes neist Lenini teesidest, ei ole Nõukogude Liit keeldunud ega keeldu majanduslikust koostööst kapitalistlike maa-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 377.

dega. Seda, et selline koostöö on täiesti võimalik ja kasulik, tõendab see tõsiasi, et Nõukogude Liit on vastastikuse kasulikkuse alusel sõlminud kaubanduslikud kokkulepped Prantsusmaa, India, Soome, Iraani, Belgia, Kreeka, Norra, Rootsi, Argentiina, Islandiga, maksete kokkuleppe Egiptusega ja teiste riikidega. Käesoleval ajal on meie maa kaubavahetuses rohkem kui 60 välisriigiga. NSV Liidu väliskaubanduse maht kasvas 1955. aastal sõjaeelse tasemega võrreldes üle nelja korra. Nõukogude Liit kavatseb ka edaspidi arendada kaubandust välismaadega.

Taotledes rahvusvahelist koostööd, suhtub Nõukogude Liit leppimatult igasugustesse katsetesse rajada suhteid meie riigiga ebavõrdsuse alusel, lükkab tagasi igasugused katsed temale peale sundida ühepoolseid järeleandmisi. Hirmutamise või ähvardamise meetodid ei ole Nõukogude Liidu suhtes kunagi eesmärki saavutanud ega võigi seda saavutada. Nõukogude Liit on küllalt tugev ega karda ähvardusi. Meie maa on oma jõudude õitsengul. Tal on suured majanduslikud võimsused, kõrgelt arenenud tööstus, eesrindlik tehnika, aatomi- ja muu kaasaegne relvastus. Kõik see on kindlaks garantiiks, et agressiivsed riigid ei üllataks meid igasuguste ootamatustega, kindlustab nõukogude inimeste usku oma jõududesse. Nõukogude rahvas pole arg, ja kui tekib vajadus, siis suudab ta end ka kaitsta.

Nõukogude Liidu võitlus rahvusvahelise pinevuse nõrgendamise ja rahuliku koostöö eest. Suurte ja väikeste riikide võrdõiguslikkuse tunnustamine, kõigi rahvaste enesemääramise õiguse ja riikliku iseseisvuse tunnustamine on alati olnud ja jääb ka edaspidi üheks tähtsamaks Nõukogude välispoliitika põhimõtteks.

Kui sõlmiti rahulepingud Saksamaa endiste liitlastega — Itaalia, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria ja Soomega, siis püüdsid lääneriikide juhtivad ringkonnad neilt iseseisvust ära võtta. Nõukogude Liit ei lasknud seda sündida. Saksamaa endiste liitlastega sõlmitud rahulepingutes võeti arvesse sõjategevuse läbi kannatada saanud riikide huvisid. Kuid seejuures ei rikkunud need lepingud Saksamaa poolel sõdinud maade sõltumatust ega territoriaalset terviklikkust, ei lubanud nende majanduslikku orjastamist ja kindlustasid nende iseseisva arenemise.

Nõukogude Liit sõlmis sõpruse ja vastastikuse abistamise lepingu Poola, Tšehhoslovakkia, Bulgaaria, Rumeenia, Ungari,

samuti ka Soomega. Kõigi nende lepingute eesmärgiks on takistada võimalikku agressiooni ja kindlustada nende maade sõltumatus. Neis lepingutes on pandud alus uutele suhetele riikide vahel, võrdõiguslikkuse ja üksteise huvide vastastikuse austamise suhetele.

Samasugust rahuarmastavat poliitikat teostas ja teostab Nõukogude riik ka Aasia maade suhtes.

Nõukogude Liit on alati toetanud suure hiina rahva võitlust vabaduse ja sõltumatuse eest ning tunnustas esimesena Hiina rahvavalitsust. 1950. aasta veebruaris kirjutas Nõukogude Liit Hiina Rahvavabariigi valitsusega alla sõpruse, liidu ja vastastikuse abistamise lepingule. Kõiki selle lepingu punkte läbib püüe kindlustada rahvastele üldine rahu, vabadus ja sõltumatus.

Nõukogude Liit on korduvalt esitanud ja esitab ka edaspidi selgeid ja täiesti teostatavaid ettepanekuid selle kohta, kuidas kindlustada kestev rahu ja rahvusvaheline julgeolek.

Milles need ettepanekud seisid? Nõukogude Liit tegi ettepaneku, et suurriigid koos teiste riikidega otsustavalt piiraksid relvastust, vähendaksid relvastatud jõude ja sõjalisi kulutusi ning lepiksid kokku aatomirelva keelamise kohta. Nõukogude Liit tegi ka ettepaneku sisse seada niisugune rahvusvaheline kontroll, mis teeks võimatuks nende otsuste rikkumise ükskõik millise riigi poolt.

Meie valitsuse sõnad ei lähe lahku tegudest. Pärast sõja lõppu viis Nõukogude valitsus lühima aja vältel oma sõjaväeosad välja Hiina, Korea, Tšehhoslovakkia, Bulgaaria, Norra ja Jugoslaavia territooriumilt, kus need väeosad viibisid fašistlike agressorite vastu teostatud sõjaliste operatsioonide ajal. Nõukogude Liit näitas kõigile maadele eeskuju sõjapropaganda vastu peetavas võitluses. NSV Liidu Ülemnõukogu võttis 12. märtsil 1951 vastu Rahukaitseeaduse, milles kuulutati sõjapropaganda kõige rängemaks kuriteoks inimkonna vastu.

Nõukogude Liit peab aktiivset võitlust rahu eest Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis. See organisatsioon loodi pärast Teist maailmasõda. Tema koosseisu kuulub enamik riike. Kõigi maade rahvad panevad selle rahvusvahelise organisatsiooni peale suuri lootusi ning loodavad tema abiga säilitada ja tugevdada rahu.

Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis on kaks peamist organit: Peaassamblee (üldkoosolek) ja Julgeolekunõukogu. Peaassambleesse kuuluvad kõigi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni liikmeks olevate maade esindajad. Julgeolekunõukogu koosneb viiest alalisest liikmest — NSV Liidu, Ameerika Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa ja Hiina esindajaist ning kuuest mittealalisest liikmest, kes valitakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee poolt kaheks aastaks. Julgeolekunõukogu otsus on seaduslik, kui selle poolt on hääletanud vähemalt seitse nõukogu liiget, sealhulgas kõik viis alalist nõukogu liiget. Seda nimetatakse ühehäälsuse reeglits.

NSV Liit kasutab ühehäälsuse reeglit selleks, et mitte lasta Julgeolekunõukogus vastu võtta niisuguseid otsuseid, mis on suunatud rahu, demokraatia ja rahvaste sõltumatuse huvide vastu.

Suurt kahju ÜRO ja Julgeolekunõukogu tööle tekitab suure hiina rahva esindajate puudumine neis organeis. Nii veider kui see ka on, ei esinda suurte kapitalistlike riikide surve Hiinat ÜRO-s ja Julgeolekunõukogus mitte Hiina Rahvavabariigi seadusliku valitsuse esindajad, vaid tšangkaishilased, keda hiina rahvas on oma maalt minema kihutanud.

Nõukogude Liit peab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni väga tähtsaks ja võitleb vankumatult selle eest, et ükski valitsus ei saaks seda rahvusvahelist organisatsiooni muuta oma välispoliitika abiorganiks. Hoolimata tohutuist raskustest, mida tekitavad rahu vaenlased, taotleb Nõukogude Liit Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis selliste ettepanekute vastuvõtmist, mis on suunatud agressiivsete jõudude ohjeldamisele ja uue sõja ärahoidmisele.

Nõukogude valitsus on Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis korduvalt teinud järgmisi ettepanekuid:

1. Keelata reas kapitalistlikes maades teostatav uue sõja propaganda ja võtta süüdlased selles propagandas vastutusele.
2. Tingimata keelata aatomirelv, sisse seada range rahvusvaheline kontroll sellest keelust kinnipidamise üle; tunnistada sõjaroimariks see valitsus, kes esimesena võtab tarvitusele aatomirelva või muud inimeste massilise hävitamise vahendid.
3. Avaldada soovi, et Ameerika Ühendriigid, Suurbritannia, Prantsus-

maa, Hiina ja Nõukogude Liit ühendaksid oma rahupüüdlused ja tunduvalt vähendaksid oma relvastatud jõude.

Nõukogude valitsus on viimasel ajal astunud rea uusi väga tähtsaid välispoliitilisi samme, mis on suunatud rahvusvahelise pinevuse nõrgendamisele.

Nõukogude valitsuse ettepanekud relvastuse vähendamise, aatomi- ja vesinikurelva keelamise ning uue sõja ohu kõrvaldamise küsimustes on leidnud rahuarmastavate rahvaste palava heakskiidu.

Suuresti aitasid rahvusvahelise pinevuse nõrgenemisele kaasa niisugused sündmused nagu Austriaga Riikliku lepingu sõlmimine ning NSV Liidu ja Jugoslaavia vaheliste suhete normaliseerimine. Nõukogude Liidu initsiatiivil Austriaga Riikliku lepingu sõlmimise tulemusel on Austria saanud sõltumatuks riigiks ja võtnud enda peale kohustuse teostada alalise neutraliteedi poliitikat (sõjalistest liitudest ja sõdadest mitte osa võtta), mis vastab nii austria rahva rahvuslikele huvidele kui ka Euroopas rahu säilitamise huvidele.

Nõukogude Liidu ja Jugoslaavia läbirääkimiste tulemusel, mis toimusid Belgradis 1955. aasta mais-juunis, tehti järsk pööre Nõukogude Liidu ja Jugoslaavia Föderatiivse Rahvavabariigi vastastikuste suhete paranemise suunas. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ja Ministrite Nõukogu kutsel viibis 1956. a. juunis Nõukogude Liidus Jugoslaavia Föderatiivse Rahvavabariigi valitsusdelegatsioon, eesotsas president Josip Broz-Titoga. Nüüd on täielikult taastatud ammused sõbralikud suhted Nõukogude Liidu ja sotsialistliku Jugoslaavia vahel. NSV Liidu ja Jugoslaavia Föderatiivse Rahvavabariigi vaheline sõprus ning koostöö vastab mõlema riigi rahvaste põhilistele huvidele, ühtlasi vastab see ka täielikult Euroopa rahvaste üldise rahu ja julgeoleku kindlustamise ülesannetele. Jugoslaavias valitseb põhiliste tootmisvahendite ühiskondlik omandus suur- ja kesktööstuse ning transpordi alal, samuti ka pangasüsteemis, hulgikaubanduses ja jaekaubanduse valdavas osas. Põhilisteks klassideks Jugoslaavias on töölisklass ja töötav talurahvas. Jugoslaavia riikliku korra määrab kindlaks see, et riigivõim kuulub töölisklassile ning talurahvale. Hoolimata kapitalistlike riikide tugevast survest säilitas Jugoslaavia siiski oma rahvusliku sõltumatuse ja pani vastu

väliskapitali katsetele tungida Jugoslaavia majandusse. Hoolimata teatud raskustest, on Jugoslaavia Föderatiivne Rahvavabariik saavutanud sotsialistlikus ülesehitustöös suurt edu. Ta tööstustoodangu sõjaeelne tase on ületatud 2,8-kordselt. Vastava sotsialistliku sise- ja välispoliitika teostamisel, Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaadega poliitiliste ja majanduslike suhete ning koostöö laiendamisel ja kindlustamisel on suur tähtsus sotsialistliku ülesehitustöö edasiarenemiseks Jugoslaavias. 1948. aastal tekkinud vaenulikkus ja isoleeritus NSV Liidu ja Jugoslaavia vahel oli kasulik ainult meie rahvaste vaenlastele, rahu vaenlastele. On täiesti loomulik, et NSV Liidu ja Jugoslaavia Föderatiivse Rahvavabariigi vaheliste suhete paranemine lõdvendab rahvusvahelist pinevust, vastab kõigi rahuarmastavate rahvaste, kõigi maade töötajate huvidele.

Hoolitsedes rahu säilitamise ja kindlustamise eest, võttis Nõukogude valitsus tarvitusele abinõud, et normaliseerida suhteid Saksa Föderatiivse Vabariigiga. NSV Liidu ja Saksa Föderatiivse Vabariigi valitsusdelegatsioonide vahel 1955. a. septembris toimunud läbirääkimiste tulemusel saavutati kokkulepe diplomaatiliste suhete sisseseadmiseks mõlema maa vahel. Valitsusdelegatsioonid leppisid kokku ka selles, et Nõukogude Liidu ja Saksa Föderatiivse Vabariigi vahel peetakse läbirääkimisi kaubanduse arendamise küsimustes. Kuid Saksa Föderatiivse Vabariigi valitsusel, eesotsas Adenaueriga, pole märgatavat soovi parandada oma suhteid Nõukogude Liiduga.

Tähtsaks panuseks rahu kindlustamisse Kaug-Idas ja kogu maailmas oli Nõukogude Liidu ja Jaapani suhete normaliseerimine.

Pärast kümneaastast vaheaega tulid 1955. aasta juulis Genfis kokku Prantsusmaa, Inglismaa, Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide valitsuste juhid. Genfi nõupidamine näitas, et valitsuste juhtide läbirääkimised võivad soodustada rahvusvahelise pinevuse nõrgenemist ja et läbirääkimiste teel saab lahendada ka kõige keerulisemaid küsimusi. Selleks on muidugi tarvis, et pooled püüaksid saavutada koostööd ja kokkulepet.

Väga suur tähtsus kestva rahu saavutamiseks kogu maailmas oleks Euroopa julgeoleku kindlustamisel. Teatavasti on kõige verisemad ja laastavamad sõjad toimunud Euroopas. Euroopas

algas nii Esimene kui ka Teine maailmasõda, mis levisid seejärel maailma teistesse maadesse, nõudsid inimkonnalt loendamatu ohvrid ja tekitasid materiaalseid purustusi. Sellest lähtudes on Nõukogude valitsus olnud ja on ka edaspidi arvamisel, et Euroopas julgeoleku garanteerimise kõige kindlamaks vahendiks oleks üleeuroopalise lepingu sõlmimine, s. o. kollektiivse julgeoleku süsteemi loomine, kusjuures lepingust võtaksid osa kõik Euroopa riigid ja Ameerika Ühendriigid. Niisuguse kollektiivse julgeoleku süsteemi loomine Euroopa riikide nende sõjaliste rühmituste asemel, mis on suunatud teiste Euroopa riikide vastu, aitaks suurel määral kaasa julgeoleku säilitamisele Euroopas ja üldise rahu kindlustamisele. Käesoleval ajal on Euroopas kaks riikide rühmitust. Ühe rühmituse moodustavad Põhja-Atlandi pakti (NATO) ja Lääne-Euroopa Liidu riigid. Teine riikide rühmitus loodi Varssavi lepinguga 1955. a. mais. Sellele lepingule, vastuseks lääne-riikide Pariisi kokkulepetele, kirjutasid alla Nõukogude Liit ja teised Euroopa rahuarmastavad maad. Erinevalt Pariisi kokkulepetest ja Põhja-Atlandi paktist on Varssavi lepingul täielikult kaitse-iseloom ja see ei ole suunatud ühegi väikese ega suure riigi vastu. Sellest räägib väga veenvalt lepingu 9. artikkel, mille kohaselt iga riik, sõltumata tema ühiskondlikust ja riiklikust korra, võib ühineda käesoleva lepinguga, kui ta ainult avaldab valmisolekut käesolevast lepingust osavõtmise teel kaasa aidata sellele, et ühendada rahuarmastavate riikide jõupingutusi rahu ja rahvaste julgeoleku kindlustamiseks.

Sellest räägib ka 11. artikkel, mille kohaselt Varssavi leping muutub üleeuroopalise lepingu kehtima hakkamise päevast kehtetuks juhul, kui luuakse Euroopas kollektiivse julgeoleku süsteem ja sõlmitakse selleks üleeuroopaline kollektiivse julgeoleku leping. NSV Liidu valitsuse poolt ettepanud Euroopas kollektiivse julgeoleku lepingu sõlmimine oleks suur samm edasi rahu kindlustamisel kogu maailmas ja soodustaks edaspidi rahvusvahelise pinevuse vähenemist.

Rahu kindlustamiseks on väga suur tähtsus Saksamaa küsimuse lahendamisel. Selle küsimuse lahendamiseks on kaks teed. Üks tee on Saksamaa militarismi taastamise tee, mida soovivad lääneriigid ja millele tõukab Lääne-Saksamaad Saksa Föderatiivse Vabariigi valitsus, kes võttis 1956. aasta juunis vastu

üldise sõjaväeteenistuskohustuse seaduse. See tee sisaldab aga uue sõja ohtu Euroopa rahvastele, eriti saksa rahvale endale. Relvastatud Saksamaad võidakse kiskuda uutesse sõjalistesse avantüüridesse ja ta võib sel teel kujuneda palju laastavama ja purustavama sõja tandriks, kõigi Euroopa ning paljude teiste rahvaste hädade allikaks. Kuid on olemas ka teine tee Saksamaa probleemi lahendamiseks, ainuõige tee, mida on kindlalt kaitsnud ja ka edaspidi kaitseb Nõukogude valitsus. See on ühtse, rahuarmastava, demokraatliku Saksamaa loomise tee.

Nõukogude valitsus leiab, et Saksamaa küsimuse lahendamisel tuleb lähtuda konkreetsest olukorrast, mis kujunes pärast Teist maailmasõda. Sõja lõppemisest Euroopas on möödunud 11 aastat. Selle aja kestel on tegelikult välja kujunenud kaks Saksa-maad — Saksa Demokraatlik Vabariik idas ja Saksa Föderatiivne Vabariik läänes. Pariisi kokkulepete tulemusel asus Lääne-Saksamaa militariseerimise teele ja on võetud lääneriikide sõjalistesse rühmitustesse. Ida-Saksamaa aga otsustas kujunenud olukorra tõttu osa võtta Varssavi lepingust.

Nõukogude valitsus lähtub ka sellest, et Saksamaa mõlemas osas on välja kujunenud sisult erinev ühiskondlik ja majanduslik elukorraldus. Saksa Demokraatlikus Vabariigis on võimul töötajad. Siin on likvideeritud kapitalistlikud monopolid; suurmõisnikele kuulunud maa on antud talupoegadele; fašistlikud kurjategijad on saanud teenitud karistuse. Saksamaa selles osas on olemas ja töötavad vabalt saksa demokraatlikud organisatsioonid, antifašistlikud parteid, ametiühingud. Teistsuguseks kujunes Lääne-Saksamaa sõjajärgne areng.

Järelikult ei saa Saksamaa probleemi lahendamisel arvestamata jätta ei Saksa Demokraatliku Vabariigi ega ka Saksa Föderatiivse Vabariigi arvamust; seda küsimust ei saa lahendada ilma sakslaste eneste osavõtuta, veel vähem aga Saksa Demokraatliku Vabariigi huvide arvel. Nõukogude valitsus leiab, et nii-sugustes tingimustes ei tohi seada Saksamaa kahe osa mehaanilise liitmise küsimust, kuna see tähendaks reaalse tegelikkuse mitteamestamist. Väljakujunenud olukorras on Saksamaa ühendamise ainsaks teeks Euroopas kollektiivse julgeoleku süsteemi loomine, millest võtaks osa nii Saksa Demokraatlik Vabariik kui ka Saksa Föderatiivne Vabariik, ja majanduslike ning poliitiliste

sidemete tugevdamine ja arendamine Saksamaa mõlema osa vahel.

Nõukogude Liit on olnud ja on ka edaspidi järjekindlalt selle poolt, et Saksamaa kui rahuarmastava ja demokraatliku riigi rahvuslik ühtsus tuleb taastada. Käesoleval ajal, kus Saksamaal on olemas kaks iseseisvat riiki, on Saksamaa taasühendamine võimalik ainult Saksa Demokraatliku Vabariigi ja Saksa Föderatiivse Vabariigi vaheliste otseste läbirääkimiste ja kokkulepete teel.

Meie valitsus ei vähenda jõupingutusi selleks, et saavutada kokkulepe desarmeerimise küsimuses. Kuid ka selles küsimuses põrkab ta lääneriikide vastupanule. Näiteks, kui Nõukogude Liit nõustuks ühinema lääneriikide ettepanekutega relvastatud jõudude suuruse suhtes, siis taganeksid need riigid igasuguste ettekäänete all nende endi ettepanekutest. Et leida väljapääs kujunenud ummikust, tegi Nõukogude valitsus 1956. a. märtsis ettepaneku leppida esialgu kokku tavalise relvastuse vähendamise küsimuses, seadmata üles tingimust selle kohta, et kokkuleppe saavutamiseks selles küsimuses on eelkõige vaja kokku leppida aatomirelva küsimuses. Ka see ettepanek leidis vastupanu. Lääneriigid sidusid desarmeerimisprobleemi teiste veel lahendamata rahvusvaheliste probleemidega, sealhulgas ka Saksamaa küsimusega, tegid ettepaneku kehtestada veelgi kõrgem relvastuse tase kui varem kavatsatud. Kõik see annab põhjust arvata, et lääneriigid ei taha relvastuse tegelikku vähendamist.

Püüdes saavutada rahvusvahelise pinevuse edasist nõrgendamist, võttis NSV Liidu valitsus pärast Genfi nõupidamist vastu otsuse tuua Austriast ennetähtaegselt ära Nõukogude väed ja vähendada Nõukogude relvastatud jõude Austriast äratoodavate vägede hulga võrra. Pärast seda võttis Nõukogude valitsus vastu otsuse vähendada Nõukogude relvastatud jõude 640 000 inimese võrra. 1956. aasta mais teatas meie valitsus, et ta vähendab oma relvastatud jõude ühe aasta jooksul, s. o. kuni 1. maini 1957 veel 1 200 000 inimese võrra. Vastavalt sellele vähendatakse ka relvastust, sõjatehnikat, samuti riigikaitseks minevaid kulutusi.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees N. A. Bulganin saatis reale riikidele, sealhulgas ka Ameerika Ühendriikidele, Inglis-

maale ja Prantsusmaale läkituse üleskutsega järgida Nõukogude Liidu eeskuju. 1956. a. juulis pöördus NSV Liidu Ülemnõukogu maailma kõigi maade parlamentide poole läkitusega desarmeerimise kohta. 1956. a. novembris tegi Nõukogude valitsus uue tähtsa avalduse desarmeerimise ja rahvusvahelise pinevuse vähendamise küsimuses.

Erinevalt Nõukogude Liidu valitsuse seisukohtadest teevad lääneriikide valitsused selliseid ettepanekuid, mis ei arvesta peamist — relvastatud jõudude ja relvastuse vähendamise ning aatomirelva keelamise küsimust. On selge, et seda liiki ettepanekud ei soodusta tegelikku relvastumise võidujooksu lõpetamist ega saa kaotada uue sõja ohtu.

Üldise rahu kindlustamist soodustaks oluliselt NSV Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheliste suhete otsustav parandamine. Nõukogude valitsus tegi Ameerika Ühendriikide valitsusele ettepaneku sõlmida NSV Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel sõpruse ja koostöö leping. Niisugune leping vastaks nõukogude ja ameerika rahva ja ka teiste rahvaste elulistele huvidele. Kuid sellest ei ole huvitatud Ameerika Ühendriikide reaktioonilised ringkonnad, kes avaldavad tugevat survet Ameerika valitsusele; need ringkonnad ei soovi rahu, vaid sõda, mis tooks monopolidele uusi miljardilisi kasumeid.

NSV Liit teostab ka edaspidi rahu ja rahvusvahelise koostöö poliitikat. Ühtlasi jälgivad nõukogude inimesed valvsalt rahvusvahelises elus toimuvaid sündmusi, seda enam, et kaasaegses muutunud rahvusvahelises olukorras tegutsevad veel jõud, kes püüavad segada riikidevaheliste normaalsete suhete jaluleseadmist ning rahu kindlustamist kogu maailmas.

Suurt tähtsust rahu ja rahvusvahelise julgeoleku kindlustamise eest peetavas võitluses omab rahvusvaheliste suhete igaüks laiendamine. Nõukogude Liit näitab sel alal suurt initsiatiivi. Siia kuuluvad: Nõukogude riigitegelaste isiklik kontakt teiste maade riigitegelastega, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja teiste maade töölisparteide esindajate vaheline ning ametiühingute vaheline kontakt ja suhtlemine, parlamendi-, ühiskondlike ja teiste delegatsioonide vahetamise laiendamine, kultuurisidemete, kaubanduse ja teiste vastastikuse suhtlemise viiside laiendamine ja tugevdamine.

AASIA JA AAFRIKA RAHVASTE RAHVUSLIKU VABADUSVÕITLUSE EDUSAMMUD. IMPERIALISMI KOLONIAALSÜSTEEMI LAGUNEMINE

Asumaade rahvaste võitlus vabaduse ja sõltumatuse eest. Hitlerliku Saksamaa ja militaristliku Jaapani purustamine andis rahvuslikule vabadusliikumisele võimsa tõuke kogu maailmas. See liikumine on rahvaste poolt vabaduse, demokraatia ja rahvusliku sõltumatuse eest peetava üldise võitluse koostisosaks.

Aasia ja Aafrika rahvad, kes ka varem on koloniaalse rõhumise vastu võidelnud, intensiivistasid pärast Teist maailmasõda võitlust oma rahvusliku vabaduse ja sõltumatuse eest. See kiirendas tunduvalt imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemise protsessi.

Koloniaalsüsteem püsis kaua. Inglise kolonisaatorid näiteks pidasid paljumiljonilist India rahvast peaaegu kaks sajandit oma alluvuses. Peale India rahva allutasid nad ka Birma, Tseiloni, paljude Lähis-Ida ja Aafrika maade rahvad. Veel Teise maailmasõja eel tuli iga Inglise elaniku kohta 10—12 Inglise asumaa elanikku. Prantsusmaa vallutas Indo-Hiina, mõned Lähis-Ida maad, laialdased maa-alad Põhja- ja Kesk-Aafrikas. Saksamaal oli kuni Esimese maailmasõjani (1914.—1918. a.) asumaid Lõuna-Aafrikas ja ta kindlustas end ka Lähis-Idas, Hiinas ja Vaikse ookeani saartel. Itaalia vallutas asumaid Põhja- ja Kesk-Aafrikas. Kesk- ja Lõuna-Ameerika maid allutasid endale järjest rohkem Ameerika Ühendriigid, kes selleks küll enamasti ei kasutanud relva jõul vallutamist, vaid rahvaste orjastamist kaubandusse, rahandusse ja tööstusse tungimise teel. Jaapan vallutas Korea ja Mandžuuria ning püüdis vallutada kogu Hiinat, alustanud tema vastu sõda.

Sellele hargnenud koloniaalsüsteemile, mis loodi kapitalistlike suurriikide poolt XVIII, XIX ja osalt XX sajandi jooksul, andis esimese löögi Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon. Oktoobrirevolutsioon, vabastanud koloniaalsest rõhumisest tsaari-Venemaa rahvad, näitas kõigile asumaadele ja sõltuvatele riikidele kätte tee rahvuslikule vabadusele ning innustas neid võitlusse oma sõltumatuse eest. Nõukogude riik tühistas kõik orjastavad lepingud, mis tsaari-Venemaa Hiinale, Pärsiale ja mõnedele teistele riikidele oli peale sundinud, ja kuulutas kogu maailmale, et

suhted kõigi riikide vahel, sõltumata nende territooriumi suuruselt, rahvaarvust ja poliitilisest režiimist, tuleb rajada rahu, võrdõigusliku koostöö ja sõpruse alusel.

Imperialismi koloniaalsüsteemi kriis, mis algas pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni, haaras viimasel aastakümnel kogu kapitalistliku maailma. Rahvusliku vabadusvõitluse lained, mis said alguse Kaug-Idas, Hiinas, liikusid mööda kogu Aasiat ning jõudsid välja Aafrika ja Lõuna-Ameerikani.

Pärast Teist maailmasõda võitis endale kätte riikliku sõltumatuse rahvaarvult teine riik maailmas — India. Vabanenud inglise kolonisaatorite ikkest, ühendas india rahvas oma maa, mille kolonisaatorid olid tahtlikult killustanud sadadeks vürstkondadeks, ja muutis selle ühtseks riigiks, kellel on oma valitsus, parlament ja kohalikud võimuorganid, kes tegutsevad India konstitutsiooni alusel. Hoolimata neist takistustest, mida on teinud ja teevad inglise kolonisaatorid ja ameerika monopolistid, rajab India edukalt alust oma rasketööstusele, ilma milleta pole teatavasti võimalik saavutada majanduslikku sõltumatust.

Vabariigiks on saanud ka Pakistan, kes varem oli koloniaalse India osa.

Pärast kehtvat ja sageli ägedat võitlust võitsid endale kätte riikliku sõltumatuse Birma, Indoneesia, Tseilon, Egiptus, Süüria, Liibanon, Liibüa, Sudaan, Maroko, Tuneesia.

Rahva-Hiina ja sõltumatu India on tõusnud suurriikide hulka ning avaldavad kogu rahvusvahelisele poliitikale suurt mõju. Nende häält võetakse nüüd kuulda mitte ainult Aasia, vaid ka kogu maailma probleemide lahendamisel. Hiina ja India rahvad, kelle arv on üle miljardi inimese, on näidanud oma siirast huvi rahu säilitamiseks ja kindlustamiseks.

Kolonisaatorid väidavad, et nemad ise olevat koloniaalrahvastele oma heast tahtest sõltumatuse andnud. See ei vasta tõele: rahvuslik vabadus võideti peaaegu kõikjal kätte relva jõul. Kolonisaatorid olid sunnitud andma koloniaalrahvastele riikliku sõltumatuse. Imperialistlikud riigid pole nüüd enam suutelised koloniaalrežiimi säilitama.

Kagu-Aasia ja Lähis-Ida rahvad, kes võitsid endale kätte rahvusliku vabaduse, innustasid selleks ka teisi rahvaid.

Egiptuse rahvas kukutas inglise kolonisaatorite poolt kaitsta-

vate feodaalide võimu ja rajas sõltumatu vabariigi. Noor vabariik pidas visa ja järjekindlat võitlust Egiptusele peale sunnitud orjastavate lepingute vastu. Egiptuse patriootlikud jõud saavutasid nende territooriumil asuvate Inglise sõjaväebaaside likvideerimise ja Inglise sõjavägede väljaviimise Suessi kanali piirkonnast. Egiptuse valitsus natsionaliseeris Suessi kanali kompanii, andes Egiptusele tagasi temale seaduslikult kuuluva omandi.

Koloniaalriigid — Inglismaa ja Prantsusmaa — püüdsid Suessi kanalit vallutada relva jõul. Nad valmistasid ette oma marioneti — Iisraeli riigi röövelliku kallaletungi Egiptusele ja tungisid 1956. a. novembri algul ka ise Egiptuse territooriumile. Egiptlased avaldasid röövvallutajaile kangelaslikku vastupanu. Kogu maailma rahuarmastavad rahvad naelutasid agressorid häbiposti ja toetasid Egiptust tema õiglasel võitluses. Agressorid olid sunnitud taganema.

Viimastel aastatel on aktiivsemaks muutunud Põhja-Aafrika rahvaste võitlus oma vabaduse eest. Prantsusmaal tuli anda riiklik sõltumatus Tuneesiale ja Marokole, Alžeeriat aga hoiavad prantsuse monopolid veel kramplikult enda käes.

Alžeeria rahvas peab juba kaua õiglast võitlust oma rahvusliku sõltumatuse ja vabaduse eest. Prantsuse koloniaalväed õien-davad seal kaitsetu elanikkonna kallal veriselt arveid. Alžeerias voolab veri. Prantsuse valitsus, kelle eesotsas on sotsialistliku partei parempoolsed liidrid, varjab oma nime all koloniaalset röövimist.

Kesk-Aafrikas kestab juba aastaid äge võitlus inglise kolonisaatorite ja rahvuslikku vabadust taotleva Keenia rahva vahel.

Rahvuslik vabadusvõitlus on haaranud ka kõik Ladina-Ameerika maad. Tšiilist kuni Mehhikoni areneb võimas liikumine Ameerika Ühendriikide monopolide ülevõimu vastu majanduses, nende agentuuri ülevõimu vastu Ladina-Ameerika riikide valit-sustes ja valitsevates ringkondades. See on laiaulatuslik rahvalik liikumine. Mitte ainult töötajad, vaid ka tunduv osa rahvuslikust kodanlusest püüavad ameerika monopolide ikkest vabaneda.

Guatemalaalas näiteks õnnestus rahvuslikel jõududel saavutada mõneks ajaks võit. Et purustada need jõud, organiseerisid Põhja-Ameerika kolonisaatorid Guatemalalesse relvastatud interventsiooni. Ameerika Ühendriikide monopolide poolt palgatud sõjaväe-

osad, kes olid varustatud Ameerika Ühendriikides valmistatud relvastusega ja keda juhtisid põhja-ameerika ohvitserid, tungisid Guatemala territooriumile, kus kukutasid seadusliku valitsuse ja seaduslikult valitud presidendi.

Ka Brasiilias püüdsid rahvuslikud jõud võtta oma maa saatuse enda kätte. Kuid Ameerika agentuur, kes tegutses oma pere-meeste otseste käskude kohaselt, provotseeris sisemisi rahutusi ja purustas kiiresti rahvuslikud jõud.

Kuid mitte mingi vägivald ega provokatsioonid ei suuda peatada võimast rahvuslikku vabadusliikumist, mis on suunatud Ameerika Ühendriikide monopolide ülevõimu vastu Ladina-Ameerikas. See liikumine avaldub kord ühes, kord teises Ladina-Ameerika riigis tööliste streikidena, rahva väljaastumistena Ameerika Ühendriikide käsilaste vastu, Ameerika Ühendriikidest sisse veetud kaupade ning kinofilmide boikoteerimisena.

Oma vabaduse eest võitlust alustanud Aasia ja Aafrika rahvad andsid kolonisaatoritele löögi ja sundisid nad taganema. See sai võimalikuks sellepärast, et progressiivsed jõud maailma kõigis maades otsustavalt toetasid imperiaalistide poolt rõhutatud rahvaste püüet vabaneda koloniaalsest orjusest.

Hoolimata sellest, et mõned Aasia maad ja suurem osa Aafrika maid pole veel võõramaisest ülevõimust vabanenud, on kapitalismi koloniaalsüsteem hävimas. Juba üle ühe miljardi kaheksa miljoni inimese on ennast vabastanud koloniaalsest sõltuvusest ja ehitavad nüüd vaba elu. On alanud nende rahvaste suur taasisünni protsess, keda kolonisaatorid sajandeid rõhusid ja julmalt ekspluateerisid. Need rahvad on saanud võimaluse osa võtta rahvusvaheliste asjade otsustamisest ja kaitsta rahu, mis on neile vajalik nii majanduslikuks kui ka kultuuriliseks arenguks.

Endiste koloniaal- ja sõltuvate rahvaste hääl, mida koloniaalriigid varem summutasid, kõlab nüüd rahvusvahelisel areenil järjest võimsamalt ja järjekindlamalt. 1955. aastal Indoneesia linnas Bandungis kokku tulnud esindajad Aasia ja Aafrika 29 maalt, kelle hulgas olid silmapaistval kohal endised asumaad ja sõltuvad riigid, teatasid üksmeelselt, et mitte keegi peale nende eneste ei või otsustada nende saatust. Nad astusid otsustavalt välja koloniaalsüsteemi säilitamise vastu.

Kolonisaatorid püüavad vana läbikukkunud kolonialismi asen-

dada rõhumise ja ekspluateerimise uue vormiga. Koloniaalriikide valitsevad ringkonnad on aru saanud, et neil endiste meetoditega — toore jõu avaliku kasutamisega — ei lähe korda oma ülevõimu säilitada. Nad on nüüd küll muutnud oma koloniseerimispoliitika meetodeid, kuid mitte olemust. «Uus» on selles poliitikasse, et kolonisaatorid püüavad niinimetatud nõrgaltarenenud maadele majandusliku ja sõjalise «abi» andmise sildi all uuesti endale allutada majanduslikult mahajäänud rahvaid. Järjest sagedamini asendatakse kolonisaatorite toores jõud igasuguste sõjaliste ja majanduslike kokkulepetega, millele olevat sõltuvad maad vabatahtlikult alla kirjutanud, kuid mida neile kapitalistlikud suurriigid tegelikult peale sundisid.

Vanadele koloniaalriikidele tulevad appi, mõnikord aga asendavad neid Ameerika Ühendriikide monopolid. Nad mässivad majanduslikult nõrgaltarenenud maid orjastavasse lepinguisse ja muudavad neid Ameerika majanduse ripatsiks.

Orjastavaid majanduslikke lepinguid täiendatakse sõjaliste kokkulepete ahelatega. Ettekäändel, et nad kaitsevad sõltuvaid maid «Nõukogude ohu» eest, sunnivad ameerika-inglise kolonisaatorid sõltuvaid maid astuma sõjalistesse blokkidesse ja ostma neile tarbetut ameerika relvastust. Ameerika-inglise diplomaatia löi Kagu-Aasias sõjalise bloki — SEATO, kuhu peale kapitalistlike suurriikide kuuluvad ühtlasi Pakistan, Tai ja Filipiinid. Lähis-Idas klopsiti peamiselt Inglise diplomaatia püüdluste abil kokku sõjaline blokk — Bagdadi pakt. Sellesse blokki on kistud Pakistan, Türgi, Iraak ja Iraan. Sellised blokid on vaid uutest tingimustes teostatava koloniaalpoliitika vahendeiks, mis võimaldavad kolonisaatoreil sõltuvaid maid oma alluvuses hoida ja ekspluateerida.

Kuid sõjaliste blokkide kokkuklopsimine võib Aasiat, Aafrikat, Ladina-Ameerikat haaranud suurt vabastusprotsessi vaid pidurdada, kuid mitte peatada. Peaaegu pool maailma elanikkonnast on vabanenud koloniaalorjusest ja võitleb nüüd selle eest, et kaitsta oma riiklikku sõltumatust ja luua sellele kindel majanduslik alus. Iseseisvaks eluks taassündinud riigid ehitavad oma tööstust, valmistavad ette tehnilist ja kultuurialast kaadrit, rajavad alust rahva heaolu ja kultuuritaseme tõstmiseks.

Koos majandusliku tõusuga kasvab ka endiste asumaade ja

sõltuvate riikide poliitiline tähtsus. Kaitstes oma õigusi iseseisvate välispoliitikale, asuvad need maad rahvusvahelistes asjades üha sihikindlamalt ja otsustavamalt iseseisvale positsioonile, valmistades mõnikord koloniaalriikidele tõsiseid raskusi.

Vabanenud maad sisendavad oma eeskujuga usku nende rahvaste südameisse, kes pole veel vabadust saavutanud, ja innustavad neid võitlema rahvusliku sõltumatuse eest. Rahvuslik vabadusliikumine haarab järjest uusi ja uusi rahvaid, seades päevakorda, nagu märgiti NLKP Keskkomitee aruandes partei XX kongressile, ühe kõige aktuaalsema küsimusena häbiväärse koloniaalsüsteemi likvideerimise küsimuse.

Sotsialistlike maade abi endiste asumaade rahvastele. Sotsialistliku süsteemi riigid, eriti Nõukogude Liit, olid valmis abistama endisi asumaid ja sõltuvaid riike nende tööstuse loomisel ja majanduslikult iseseisvaks saamisel. See ajas lõplikult nurja peamiste kapitalistlike riikide valitsevate ringkondade lootused sellele, et neil õnnestub hoida majanduslikus orjuses hiljuti riikliku sõltumatuse saavutanud maid. Kolonisaatorid olid veendunud, et endised asumaad ja sõltuvad riigid ei suuda ilma nende masinate ja tööpinkideta luua oma tööstust ning on sunnitud uuesti oma hiljutisi peremehi kummardama minema. Nad lootsid, et saavad neid maid endist viisi ära kasutada tooraine ja odava tööjõu saamiseks. Sellepärast pidurdasid kolonisaatorid tahtlikult endiste asumaade tööstuse arenemist ja keeldusid neile andmast vajalikke tööstusseadmeid. Kuid kõrgeltarenenud sotsialistlike maade valmisolek nende seadmete andmiseks muutis olukorda.

Tõsi küll, sellised maad nagu Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa hoiavad endistes asumaades ja sõltuvates riikides ikka veel enda käes kindlaid majanduslikke positsioone, kuid nad ei saa neid enam kasutada selleks, et vabanenud rahvastele peale sundida oma majandusliku arenemise kurssi. «Imperialistid,» nagu rõhutatakse Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruandes NLKP XX kongressile, «ei saa enam vaadelda nõrgaltarenenud maid ainuüksi maksimaalsete kasumite saamise võimaluse seisukohalt. Imperialistid on sunnitud oma vastastikutest suhetes nendega nõustuma järeleandmistega.»

Nõukogude Liit on alati toetanud oma rahvusliku sõltumatuse eest võitlevaid rahvaid. Alates nõukogude võimu esimestel päe-

vadel vastuvõetud deklaratsioonist, mis tunnistas Venemaa rahvaste enesemääramise õigust kuni lahkulöömiseni ja iseseisva riigi moodustamiseni, on Nõukogude riik järjekindlalt kaitsnud kõigi rahvaste õigust riiklikule sõltumatusele ja suveräänsusele. Nõukogude rahvas pole kunagi varjanud, et ta tunneb sügavat sümpaatiat koloniaal- ja sõltuvate rahvaste vastu. Pärast Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni loomist on Nõukogude Liit, hoolimata koloniaalriikide ühendatud survest, kõrvalekalduvatult kaitsnud sõltuvate maade huvisid ning toetanud nende seisukohti.

Esimene sotsialismimaa on kõigi endiste asumaade ja sõltuvate riikidega, kellel on võimalikuks saanud iseseisvalt teostada oma välispoliitikat, sisse seadnud tõeliselt sõbralikud suhted.

Rahvaste- ja riikidevaheliste uute suhete ilmekaks näiteks on Nõukogude Liidu ja India vahelised suhted. Olgugi et diplomaatilised suhted nende kahe riigi vahel seati sisse hiljuti, alles pärast seda, kui India saavutas sõltumatuse, on NSV Liidu ja India rahvaste vahel sõbralikud suhted valitsenud tegelikult juba ammu. India rahvas jälgis suure vaimustusega esimese sotsialistliku riigi kiiret arenemist, mis teda innustas võitlusele oma rahvusliku vabaduse eest. Nõukogude rahvas tundis siiralt ja sügavalt kaasa india rahvale, soovis temale peatset võitu ja vabanemist koloniaalikest.

Oma olemasolu esimestest päevadest alates võtab India Vabariik koos Nõukogude Liiduga osa rahu kaitsmisest rahvusvahelisel areenil. India toetab aktiivselt Nõukogude Liidu jõupingutusi anda Hiina Rahvavabariigile tagasi temale Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogus seaduslikult kuuluv koht. India astus välja ka selle poolt, et rahulikult reguleerida ameeriklaste käsilase Tšang Kai-ši poolt anastatud Taivani saare küsimust. Sealjuures rõhutas India esindaja, et tuleb arvestada hiina rahva seaduslikke huvisid.

Viimastel aastatel on India ja Nõukogude Liidu vahel sisse seatud tihe koostöö majanduslikul ja kultuurilisel alal, mis aitab tõsta mõlema maa rahva heaolu ja kultuuritaset.

India valitsusel, kes otsustas luua omaenda rasketööstuse, ei õnnestunud saada abi metallurgiatehase ehitamiseks ei Inglismaalt ega Ameerika Ühendriikidelt. Inglise ja ameerika monopolid püüdsid takistada India metallitootmise suurendamist ja

oma masinaehituse korraldamist. Kõige rohkem kartsid inglise ja ameerika kapitalistid Indias rahvusliku tehnilise kaadri tekkimist. Sellepärast tegid nad erilisi jõupingutusi, et takistada indialastel tehnika kasutamise kätteõppimist.

Nõukogude valitsus oli meeleldi nõus India ettepanekuga ehitada suur metallurgiatehas, mis toodab aastas miljon tonni terast. Koos indialastega leidsid nõukogude spetsialistid tehase ehitamiseks sobiva koha. Tehase ehitus- ja montaažitöid viivad nõukogude spetsialistide juhtimisel läbi indialased, kellest valmistatakse ette selleks vajalik kvalifitseeritud kaader. Ühtlasi nõustus Nõukogude Liit ette valmistama india rahvuslikku kaadrit, kes võiks iseseisvalt uut tehast juhtida, malmi valada, terast sulatada jne. Seega saab India koos suure metallurgiatehasega endale ka ettevalmistatud spetsialiste-metallurge — tehnikuid, meistreid, kvalifitseeritud töölisi.

Kui inglise ja ameerika firmad nõudsid Indialt oma teenete eest välisvaluutat, millest India juba niigi puudust tunneb, oli Nõukogude Liit nõus kõigi tema poolt Indiale saadetavate ehitusmaterjalide, seadmete ja masinate eest vastu võtma India valuutat. Seda valuutat kohustus Nõukogude Liit kasutama india kaupade ostmiseks, aidates sellega kaasa ka teiste India majandusharude arendamisele. Seega aitab Nõukogude Liiduga metallurgiatehase ehitamiseks sõlmitud kokkulepe Indiale mitte ainult suurendada metalli tootmist ja ette valmistada oma kvalifitseeritud tehnilist kaadrit, vaid ka laiendada olemasolevaid tööstusharusid ja võimaldada töötule tööd. Tehase ehitamise kokkulepe toob kasu mõlemale maale.

Väga iseloomustav on see, et inglise firmad pikemat aega ei nõustunud ehitama Indias metallurgiatehast, nüüd aga kiirustasid Indiaga kokkuleppele allakirjutamisega, kohustudes, olgugi et teistsugustel tingimustel, ehitama niisama suurt tehast. Inglise laste kannul hakkasid veel üht tehast ehitama Lääne-Saksamaa firmad.

Edukalt areneb Nõukogude Liidu ja India vahel ka kultuuri-alane koostöö. Nõukogude rahvas, kes on india rahva rikkalikku kultuuripärandisse alati suhtunud lugupidamisega, tutvub meeleldi India kaasaegse kunsti ja kirjandusega, võtab vastu india näitlejaid, kunstnikke, muusikuid, tõlgib ja annab suurtes tiraaži-

des välja tema kirjanike ja luuletajate teoseid. Paljudes Nõukogude Liidu linnades korraldati india kunsti ja kunstkäsitöö näitusi.

India rahvas omakorda tutvub nõukogude rahva kultuuri, kunsti ja kirjandusega. Paljud nõukogude näitlejad, kunstnikud ja kirjanikud on käinud Indias, nõukogude autorite teoseid on tõlgitud India rahvaste keeltesse ja need on lugejate hulgas väga populaarsed.

India Vabariigi ja Nõukogude Liidu juhid on sisse seadnud isikliku kontakti, mis aitas kaasa mõlema maa lähenemisele. 1955. aasta suvel külastas Nõukogude Liitu India peaminister Džavaharlal Nehru. Teda võttis kogu nõukogude rahvas vastu erakordse külalislahkusega.

Sellesama aasta talvel külastasid Indiat Nõukogude Liidu juhid. India rahvas võttis neid vastu kui sõbraliku maa saadikuid. Kõikjal, kus N. A. Bulganin ja N. S. Hruštšov käisid, kohatasid ja saatsid neid loendamatud rahvahulgad loosungiga: «Indialased ja venelased on vennad!»

Ustavana oma vabaduse ja sõltumatuse eest võitlevate rahvaste toetamise leninlikule poliitikale, püüab Nõukogude Liit arendada võrdõiguslikku sõbralikku koostööd kõigi teiste Aasia, Aafrika ja Ladina-Ameerika maadega. Nõukogude Liit on sisse seadnud majanduslikud suhted Indoneesia, Birma, Afganistani, Süüria, Liibanoni, Egiptusega.

Nõukogude valitsus teatas, et ta on aidanud ja kavatseb ka edaspidi aidata endisi asumaid ning sõltuvaid riike nende loodusrikkuste kasutuselevõtmisel, industrialiseerimisel, nende oma tööstuse loomisel, ja et ta sealjuures ei esita mitte mingisuguseid poliitilisi tingimusi ega nõudmisi, mis võiksid riivata nende maade huvisid.

Nõukogude Liidu poolt võrdõiguslikkuse alusel Aasia ja Aafrika maadega sisse seatavad koostöö suhted kutsuvad kapitalistlike suurriikide valitsevates ringkondades esile viha. Rahvusliku sõltumatuse kättevõitnud rahvaid aga innustavad sellised suhted võitlusele oma sõltumatuse majanduslike aluste eduka loomise eest. Need rahvad teavad hästi, et sotsialistlikud maad neid abistavad ja et neil ei tule abi saamiseks jälle minna imperialiste kummardama.

«RAHUTSOONI» KUJUNEMINE. RAHU-, DEMOKRAATIA- JA SOTSIALISMIJÕUD KASVAVAD NING TUGEVNEVAD

Maailma rahvad ei taha sõda. Rahvad on õppinud kahe maailmasõja kibedatest kogemustest. Tunda saanud sõja koledusi ja hädasid, soovib rõhuv enamik inimesi kõigis maades rahulikult töötada ja kasutada rahu hüvesid. Rahvastele on võõrad ja vastikud imperialistide üleskutsed uueks maailmasõjaks.

Rahvad on alati ja igal pool taotlenud rahu, kuid see liikumine pole kunagi olnud nii massiline ja organiseeritud kui käesoleval ajal. Esmakordselt ajaloos on tekkinud võimas rahvusvaheline rahupooldajate rinne, mille eesmärk seisab selles, et päästa inimkond uuest maailmasõjast ja kindlustada rahvaste rahulik koostöö. Rahvaste tahte kohaselt loodi Ülemaailmne Rahunõukogu, kuhu kuuluvad kõigi rahvaste esindajad.

Rahukaitseliikumine on haaranud kogu maakera. Selle liikumise eesmärgiks ei ole kapitalismi likvideerimine. See on erinevate poliitiliste vaadete ja uskumustega sadade miljonite inimeste rahulik, demokraatlik liikumine, ühiskonna kõige erinevamate klasside ja kihtide liikumine, kes on huvitatud rahu säilitamisest ja uue sõja vältimisest. Võitlusest rahu eest võtavad osa töötava rahva massiorganisatsioonid: ametiühingud, naiste-, noorsoo-, üliõpilaste, kooperatiivsed ja teised organisatsioonid, samuti ka paljud religioossed, hariduslikud ja igasugused muud organisatsioonid, kes seisid varem poliitikast eemal.

Eriti suure ulatuse võttis rahupooldajate liikumine seoses allkirjade kogumisega üleskutsele aatomirelva keelamise kohta ja selle valitsuse sõjaroimariks kuulutamise kohta, kes esimesena võtab tarvitusele aatomirelva. Selle üleskutse võttis Ülemaailmne Rahunõukogu vastu Stokholmis (Rootsis). Stokholmi üleskutsele allkirjade kogumine muutus kõikjal üldrahvalikuks hääletamiseks rahu kaitseks, uue sõja ohu vastu. Üleskutsele kirjutas alla 600 miljonit inimest. Üleskutsele, mis nõuab viie suurriigi vahel rahupakti sõlmimist, anti üle 600 miljoni allkirja. 1955. aastal pöördus Ülemaailmne Rahunõukogu kõigi rahvaste poole üleskutsega aatomisõja ettevalmistamise vastu. Sellele üleskutsele kirjutas alla üle 655 miljoni inimese. Rahupooldajate liikumine avaldas mõju vaherahu sõlmimisele Koreas ja sõja lõpetamisele Indo-Hiinas.

Rahupooldajad püüavad uue sõja vallapäästmise plaane nurja ajada. Kõikjal kasvab liikumine aatomi-, vesiniku- ja bakterioloogilise relva keelamise eest. Rahuarmastavate jõudude võitlus tugevneb ka Ameerika Ühendriikides. Ameerika rahvas, samuti nagu kõik maailma rahvad, ei taha sõda, sest ta teab, et sõda ei too temale midagi head, et sõda on kasulik ainult imperialistlikele ninameestele, kes rikastuvad lihtsate inimeste vere ja kannatuste arvel.

Rahvaste kindel tahe võidelda rahu eest, kapitalistlike maade rahvahulkade surve valitsustele peab kindlasti tõsist mõju avaldama kodanlike valitsevate ringkondade poliitikale; rahvad nõuavad valitsustelt, et hakataks rahulikult koos elama ja vaidlusküsimusi läbirääkimiste teel lahendama.

Rahvaste suur valvsus ning nende kindel otsustavus kõigi jõudude ja vahenditega võidelda rahu eest võivad uue sõja organiseerijate kuritegelikud kavatsused nurja ajada.

Sõdade vältimise võimalusest kaasaegsel epohhil. Miljonid inimesed kogu maailmas küsivad: kas uut sõda on võimalik vältida? Kas tõesti pole inimkonnal jõudu ja vahendeid, et ära hoida uut laastavat sõda? Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongress, analüüsides rahvusvahelist olukorda, andis sellele kaasaaja kõige erutavamale küsimusele ammendava vastuse. Marksism-leninism õpetab, et niikaua, kui on olemas imperialism, on olemas ka uute sõdade tekkimise majanduslik alus. Niikaua, kui maailmas on olemas kapitalism, taotlevad kapitalistlike monopolide huve esindavad reaktsioonilised jõud ka edaspidi sõjalisi avantüüre: sõda on ju neile tuluallikaks, et aga sõjas võivad hukkuda miljonid inimesed, see neid ei häiri ega huvita. Kuid peale imperialistide on maailmas olemas veel teisi jõude — jõude, kes sõda ei vaja ja kes seetõttu sõja vastu võitlevad.

Marksismi-leninismi seisukoht sõdade paratamatusest imperialismi ajastul töötati välja siis, kui, esiteks, imperialism oli kõikehõlmav maailmasüsteem ja kui ei olnud veel võimast ning kasvavat ülemaailmset sotsialistlikku süsteemi, ja, teiseks, need ühiskondlikud ja poliitilised jõud, kes sõjast ei ole huvitatud, olid nõrgad, ei olnud küllaldaselt organiseeritud ega suutnud seetõttu sundida imperialiste sõdadest loobuma. Pärast Teist maailmasõda on maailmas toimunud suuri muudatusi. Nüüd ei ole kapi-

talistlik süsteem maailmas enam ainsaks süsteemiks, vaid on tekkinud ja areneb ka ülemaailmne sotsialistlik süsteem. Selle süsteemi näol on rahuarmastavatel jõududel olemas mitte ainult moraalsed, vaid ka materiaalsed vahendid uue sõja vältimiseks. Peale selle toetab rahuarmastavat sotsialismileeri suur grupp teisi sadadesse miljonitesse ulatuva elanikkonnaga riike, kes samuti ei taha sõda, on eluliselt huvitatud rahust ja selle eest aktiivselt võitlevad. Nüüd on kujunenud hiiglasuur «rahutsoon», kuhu kuulub nii sotsialistlikke kui ka mittesotsialistlikke Euroopa ja Aasia rahuarmastavaid riike.

On tekkinud võimas üldrahvalik rahupooldajate liikumine. Määratu suureks jõuks on kujunenud kapitalistlikes maades töölisliikumine. See kõik räägib sellest, et meie päevil sõdade fataalsed (saatuslikku, vältimatut) paratamatust ei ole. Võimsatel ühiskondlikel ja poliitilistel jõududel on tõsised vahendid selleks, et sõdasisid ära hoida, et anda sõjaõhutamajatele purustav vastulöökk, ajada nurja nende avantüristlikud plaanid.

Kuid selleks on vaja, et kõik sõja vastu välja astuvad jõud oleksid alati valvsad ning tegutseksid ühiselt ja tihedas koostöös.

Võitlus tööliklassi ühtsuse eest. Kõige otsustavamaks ja järjekindlamaks võitlejaks rahu, demokraatia ja sotsialismi eest on tööliklass. Teise maailmasõja aastail ja sõjajärgsel ajajärgul on töölisliikumine kasvanud ja tugevnenud. Rahvademokraatiamaades on jalule seatud tööliklassi kindel ühtsus ning moodustatud ühtsed töölisparteid ja ametiühingud. Paljudes kapitalistlikes maades on ametiühingud pärast Teist maailmasõda taas elustunud mitmesuguste poliitiliste veendumustega tööliste ühtsuse alusel.

Kõigi maade teadlikud tööliselised on ustavad proletaarsete rahvaste ühtsusele ja kõigi tööliste klassiühendusele. Nad abistavad üksteist võitluses. Kõigi maade töötajate solidaarsus ja ühtsus on vajalik sellepärast, et töötajail on üks ühine eesmärk. Nende võitlus saab edukas olla vaid sel juhul, kui nad on ühtsed ja koondunud.

Tööliklassi ühtsuse suureks edusammuks oli 1945. a. oktoobris Ülemaailmse Ametiühingute Föderatsiooni asutamine. See rahvusvaheline ametiühingute koondis kaitseb tööliklassi elulisi huve, rahvaste demokraatlikke õigusi ja kindla rahu säilitamist

kogu maailmas. Seepärast kapitalistlike maade töölised ei kiidagi heaks parempoolsete sotsialistide ja ametiühingute reaktsiooniliste liidrite tegevust, kes püüavad purustada Ülemaailmset Ametiühingute Föderatsiooni.

Ülemaailmne Ametiühingute Föderatsioon ühendab oma ridades üle 88 miljoni töotaja enamikust maailma maadest. See võimas organisatsioon võitleb otsustavalt ametiühingute ühtsuse, rahu ja rahvaste demokraatlike õiguste eest.

Kõigis maades on olemas demokraatlikud noorsoo- ja naisteorganisatsioonid. 97 maa noorsoo-organisatsioonid on ühendatud Ülemaailmsesse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni, kes hõlmab 85 miljonit liiget. 80 maa naisteorganisatsioonid moodustasid Rahvusvahelise Demokraatliku Naiste Föderatsiooni, kes ühendab 200 miljonit naist. Rahvusvahelised naiste- ja noorsooorganisatsioonid on tähtsaks väesalgaks võitluses rahu eest.

Tööliste ja kogu töötava rahva võitlust rahu ja demokraatia eest juhivad kommunistlikud ja töölisparteid, kes juhivad marksismi-leninismi suurest õpetusest. Viimaseil aastail on kommunistlikud parteid tugevnenud ja karastunud. 20—25 aastat tagasi oli välismaa kommunistlikes parteides umbes 500 000 liiget. Praegu on välismaa kommunistlike parteide ja ühinenud töölisparteide ridades üle 18 miljoni inimese.

Miks on kommunistide mõju nii tugevasti kasvanud? Sellepärast, et neil raskeil aastail, kus Euroopas võimutses fašism, olid kommunistid kõige julgemad ja ennastsalgavamad võitlejad fašistliku orjuse vastu, rahvaste vabaduse ja rahvusliku sõltumatuse eest. Kommunistide võitlus kindla ja kestva rahu eest, rahujõudude organiseerimise ja kokkuliitmise eest, imperialistide sepitsuste vastu on veelgi tugevdanud kommunistlike ja töölisparteide mõju rahvahulkadele.

Eriti suur tähtsus on nüüd kommunistlike parteide võitlusel tööliklassi ühtsuse eest. Kogu rahvusvahelise töölisliikumise ajaloos kestel ei ole sellel küsimusel olnud sellist otsustavat tähtsust kui praegu. Tööliklassi ridade ühtsus on vajalik eelkõige selleks, et kaitsta rahu, nurja ajada sõjaõhutajate kuritegelikud kavatsused ning edukalt võidelda töötava rahva eluliste huvide eest.

Oma otsuses Keskkomitee aruande põhjal märkis NLKP XX kongress: «Rahu tugevdamise huvides on väga tähtis, et kõik

sõja vastu välja astuvad jõud tegutseksid ühtse rindena ega nõrgendaks oma jõupingutusi võitluses rahu säilitamise eest. Määratu suur tähtsus selles ürituses on jagusaamisel lõhest töölislükumises ning asjaliku kontakti loomisel kommunistlike parteide ja sotsialistide vahel, samuti teiste parteidega, kes tahavad tõeliselt kaitsta rahu, võidelda imperialistliku rõhumise vastu, kaitsta oma rahvaste rahvuslikke huve, demokraatiat ja sõltumatust.»

Tõsi küll, kapitalistlikes maades on veel jõude, kes takistavad ühtsuse saavutamist. Nii näiteks lükkas Sotsialistliku Internatsionaali büroo pärast NLKP XX kongressi ühes oma avalduses tagasi igasugused kommunistlike parteidega koostöö arendamise vormid. Selline seisukoht kahjustab muidugi töölisklassi huve. Kuid sotsialistlikes parteides, eriti reasotsialistide hulgas on palju neid, kes püüavad saavutada töölisklassi tegevusühtsust.

MAAILMA DEMOKRAATLIK NOORSUGU VÕITLUSES RAHU, DEMOKRAATIA JA PAREMA TULEVIKU EEST

Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon. 1945. aastal, varsti pärast Teise maailmasõja lõppu, toimus ülemaailmne noorsoo konverents, mis kutsuti kokku rea maade demokraatlike noorsoo-organisatsioonide algatusel. Konverentsist võttis osa 437 delegaati ja 148 vaatlejat. Tookord sõitis Londonisse noori töölisi, talupoegi, üliõpilasi, teenistujaid 63 maalt. Nende hulgas oli sotsialiste ja kommuniste, katoliiklasi ja luterlasi — inimesi kõige erinevamaist rahvustest, kõige erinevamate poliitiliste ja usuliste veendumustega.

Konverentsil arutati küsimusi, mis puudutasid noorsoo sõjajärgseid vajadusi, kestva ja kindla rahu säilitamise eest võitlemise ja noorsoo rahvusvahelise koostöö korraldamise küsimusi. Konverentsil loodi Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon (ÜDNF).

See konverents oli oma tähtsuselt Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni asutavaks kongressiks.

ÜDNF-i loomine oli suureks sündmuseks kõigi maade progressiivse noorsoo elus. Mitmesugused noorsoo-organisatsioonid,

sõltumata poliitilistest ja usulistest veendumustest, klassikuuluvusest, rassist ja rahvusest, ühinesid esmakordselt rahvusvahelise noorsooliikumise ajaloos ühiseks võitluseks rahu, demokraatia, rahvaste rahvusliku sõltumatuse, noorsoo sotsiaalsete ja majanduslike nõuete rahuldamise eest. Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni võitlusdeviisiks sai loosung: «Noored, ühinege! Edasi kindla rahu, demokraatia, rahvaste rahvusliku sõltumatuse ja noorsoo parema tuleviku eest!» Selle loosungi all on föderatsioon oma eksisteerimise aastail läbi viinud palju üritusi.

1948. aasta veebruaris kutsus Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon Kalkutas (Indias) kokku Kagu-Aasia maade noorsoo konverentsi. 39 mitmesuguse noorsoo-organisatsiooni esindajad, kes kogunesid sellele konverentsile, teatasid oma valmisolekust võidelda rahu ja rahvusliku sõltumatuse eest, imperialistide vastu, kes tahavad orjastada nende maid. Sama aasta aprillis viidi läbi Ladina-Ameerika maade demokraatliku noorsoo kongress. Kongress kutsus nende maade noorsoo-organisatsioone üles võitlema Ameerika Ühendriikide monopolistide vastu, kes segavad end Ladina-Ameerika riikide siseasjadesse, kaitsma rahu. 1948. a. augustis toimus Varssavis Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni poolt kokku kutsutud rahvusvaheline töölisnoorte konverents. Seal arutati noorte tööliste kõige elulisemaid vajadusi ja võeti vastu rida otsuseid, mis olid suunatud töölisnoorte — Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni kõige aktiivsemate ja juhtivamate jõudude ühendamisele.

Järgmistel aastatel viidi ÜDNF-i aktiivsel osavõtul läbi rahvusvaheline noorsoo õiguste kaitsmise konverents (1953. aasta märtsis) ja rahvusvaheline maanoorte kokkutulek (1954. aasta detsembris).

Kapitalistlikes maades tugevdasid demokraatlikud noorsoo-organisatsioonid koos ametiühingutega võitlust selliste nõudmiste eest, nagu noorte töötajate kindlustamine tööga, noortele täiskasvanutega võrdse palga maksmine, alaealistele tööpäeva lühendamine, töökaitse parandamine, iga-aastase palgalise puhkuse andmine, sotsiaalkindlustuse kehtestamine, õppeaja lühendamine, kutsealase väljaõppe, üldharidusliku õppuse, füüsilise ja kultuurilise arenemise võimaldamine.

ÜDNF-i poolt töötava noorsoo õiguste kaitseks tehtav töö on tõsiseks panuseks demokraatlike jõudude ühisesse võitlusse töörahva elutaset allaviivate kapitalistlike monopolide vastu.

Noorsoo rahvusvahelise demokraatliku liikumise kasvavate ja tugevnevate jõudude eredaks demonstratsiooniks oli II ja III ülemaailmne noorsoo kongress.

II ülemaailmne noorsoo kongress, mis toimus 1949. aasta septembris Budapestis, arutas ÜDNF-i Londoni konverentsi järgset tegevust ja kavandas ÜDNF-i järjekordsed ülesanded võitluseks rahu, demokraatia, rahvaste rahvusliku sõltumatuse, noorsoo parema tuleviku eest. III ülemaailmne noorsoo kongress toimus 1953. aasta juulis Bukarestis. Selle kongressi tööst võttis osa 1515 delegaati, vaatlejat ja külalist, kes esindasid ligi 200 rahvuslikku ja kohalikku noorsoo-organisatsiooni 106 maalt.

Demokraatlikust noorsooliikumisest võtab osa ka Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit (RÜL), mis loodi progressiivse üliõpilaskonna poolt 1946. aastal. Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu ridadesse on tänapäeval koondunud üle 5 miljoni üliõpilase 70 maalt. Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit astub välja üliõpilaste eluliste huvide kaitseks, ühendab neid võitlusse hariduse demokraatiseerimise ja üliõpilasorganisatsioonide vabaduse eest, kõrgemate koolide militariseerimise vastu, üliõpilaste elutingimuste parandamise eest, kultuuri- ning spordialaste kogemuste vahetamise eest üliõpilasorganisatsioonide vahel. Sel eesmärgil viib Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit läbi kongresse ja konverentse, rahvusvahelisi üliõpilaste spordimänge, maleturniire, näitusi, üliõpilaslaagreid õppevaheaegadel, aitab kaasa üliõpilasdelegatsioonide ja -gruppide vahetamisele.

Suurteks sündmusteks noore põlvkonna elus on ülemaailmsed noorsoo ja üliõpilaste festivalid. 1947. aastal toimus Prahas esimene festival. Pärast seda on festivale korraldatud iga kahe aasta tagant. Esimesest festivalist võtsid osa 71 maa noormehed ja neiud; teisest, mis toimus 1949. aastal Budapestis, — 82 maa noormehed ja neiud; kolmandast, mis toimus 1951. aastal Berliinis, — 105 maa noormehed ja neiud; neljandast, mis toimus 1953. aastal Bukarestis, — 111 maa noormehed ja neiud ja viiendast, mis toimus 1955. aastal Varssavis, võttis osa 30 000 noormeest ja neiu 114 maalt.

Nüüd valmistutakse kõigis maades ette VI ülemaailmseks noorsoo ja üliõpilaste festivaliks, mis toimub 1957. aasta suvel kui noorsoo suur pidupäev meie kodumaa pealinnas Moskvas.

Noorsoo festivale viiakse läbi eesmärgil, mis on selge ja arusaadav igale noormehele ja neiule ja mis väljendub kahes sõnas: «Rahu ja sõprus». Noorsugu koguneb festivalidele püüdlusega kaitsta ja kindlustada rahu kogu maailmas, tugevdada sõbralikke suhteid ja sisse seada kõigi maade noorte vahel koostöö võitluseks oma õiguste ja parema tuleviku eest.

Festivalide programmis on kunstilisi esinemisi, spordivõistlusi, kutsealaseid kokkutulekuid, karnevale, ekskursioone, eri maade delegatsioonide kohtumisi, kinofilmide demonstreerimisi, näitusi, massirongkäike, diskussioone, miitinguid, koosolekuid. Sõbralikus ja soojas õhkkonnas jutustavad festivalide delegaadid üksteisele oma maa noorsoo elust ja võitlusest, vahetavad vastamisi kingitusi, aadresse, räägivad oma tulevikuplaanidest. Arutades erutavaid rahvusvahelisi probleeme, jutustades oma maa noorsoo elust, näidates oma kunsti- ja spordimeisterlikkust, kindlustavad ja laiendavad festivalidest osavõtjad noorsoovahelisi sidemeid, leiavad teid vastastikuse arusaamise ja usalduse saavutamiseks.

ÜDNF on muutunud suureks ja autoriteetseks rahvusvaheliseks noorsoo-organisatsiooniks. Kui see organisatsioon oma asutamise ajal 1945. aastal ühendas 30 miljonit noormeest ja neitut 63 maalt, siis käesoleval ajal on tema ridades 85 miljonit noort 97 maalt.

Rahu eest võitlejate esimestes ridades. Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon ja Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit võtavad aktiivselt osa rahu eest peetavast võitlusest. See on ka arusaadav, sest imperialistlike sõdade läbi saab eelkõige ja kõige rängemalt kannatada just noorsugu. Ainult rahutingimustes saavad noormehed ja neid korraldada oma elu nii, nagu nad on unistanud, võivad rahulikult õppida, töötada ja puhata.

ÜDNF-i üleskutsel kirjutasid miljonid noored erinevatest rahvustest alla Stokholmi üleskutsele, Ülemaailmse Rahunõukogu üleskutsele viie suurriigi vahel rahupakti sõlmimise kohta, Viini üleskutsele aatomisõja ettevalmistamise vastu. Tuhanded noormehed ja neid kogusid neile dokumentidele allkirju.

Relvastumise võidujooks ja sõjalisteks otstarveteks tehtavad tohutud kulutused lasuvad raske koormana kapitalistlike maade tööraha õlgadel, valmistavad noortele rasket elu ja kannatusi. Ameerika Ühendriikides, Inglismaal, Lääne-Saksamaal, Prantsusmaal ja teistes kodanlikes maades vähendatakse seoses suurte sõjaliste kulutustega assigneeringuid haridusele, tervishoiule ja kultuurile. Sajad tuhanded noored jäävad ilma tööta. Need noored aga, kellel töö on olemas, saavad 30—50 protsenti madalamat palka kui täiskasvanud, olgugi et teevad viimastega võrdset tööd. Paljudel noortel talupoegadel pole maad ja nad on sunnitud töötama sulastena mõisnike ning kulakute juures.

Sõjalised kulutused võtavad töötavalt noorsoolt võimaluse õppimiseks, hariduse saamiseks. Koolide vähesuse ja vahendite puudumise tõttu jäävad miljonid lapsed kapitalistlikes maades ja eriti asumaades kirjaoskamatuiks.

Noormehed ja neiud veenduvad järjest rohkem selles, et nende raske olukorra põhjustajaks on relvastumise võidujooks, mida teostavad reaktioonilised imperialistlikud ringkonnad. Sellepärast astub noorsugu aktiivselt välja imperialistide agressiivsete plaanide vastu, sõjaliste blokkide ning rühmituste loomise vastu, inimeste massilise hävitamise relva keelamise ja rahu säilitamise eest.

Demokraatliku noorsooliikumise suureks ja aktiivseks väesalgaks on Prantsusmaa noorsugu. Noored prantslased, kelledest eesrindlikum osa on koondunud Vabariikliku Noorsoo Liitu ja Neiude Liitu, võitlevad otsustavalt koos kõigi teiste nende maa patriootidega rahu, oma maa rahvusliku sõltumatuse ja noorsoo elutaseme tõstmise eest.

Noored prantsuse patrioodid võtavad aktiivselt osa rahupooldajate rahvusliku komitee ja kohalike komiteede tööst, nõuavad koloniaalsõdade lõpetamist, protesteerivad Saksa militarismi taastamise vastu. Sõja lõpetamine Vietnami on rahujõudude suur võit ja prantsuse patriootide poolt selle «rämpase sõja» vastu peetud energilise võitluse tulemus.

Aastast aastasse kasvab Itaalia noorsoo demokraatlik liikumine. Sellest liikumisest võtab osa mitte ainult Itaalia Kommunistliku Noorsoo Föderatsioon, kelle ridadesse kuulub 430 000 inimest ja kes sammub Itaalia noore põlvkonna avangardis, vaid

ka Sotsialistliku Noorsoo Föderatsioon. Koos noorte kommunistide ja sotsialistidega hakkavad ikka sagedamini rahupooldajate ridadesse astuma ka noored katoliiklased ja liberaalid, inimesed, kes kuuluvad väga mitmesugustesse parteidesse, ja parteitud.

Suurt aktiivsust näitas Itaalia noorsugu üles allkirjade kogumisel Ülemaailmse Rahunõukogu üleskutsele, mis taotles aatomirelva keelamist. Itaalia linnades võib sageli näha noormehi ja neiusid, kes käivad bülletäänidega majast majja või vestlevad tänaval vastutulejatega aatomisõja ohust. Paljudes Torino, Milano, Genua ja teiste linnade tehastes astus sõjaliste tellimuste täitmise vastu esimesena välja noorsugu. Roomas seab noorsugu tänavale üles transparente ja levitab lendlehti üleskutsega Lääne-Saksamaa relvastamise ja aatomisõja ohu vastu, rahu ja rahvaste julgeoleku eest. Selliseid üleskutsesid võib näha trammiliini juhtmete ja õhupallide küljes rippumas, hoonete seintele kleebitult, kinodes ja teatrites laialipillatult, kohvikute laudadele pandult.

Ühtse, sõltumatu, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa eest võitleb ennastalgavalt Lääne-Saksamaa noorsugu. Ta pole unustanud neid miljoneid inimesi, kes hukkusid kahe maailmasõja lahinguväljadel, ega taha uut sõda.

Demokraatliku noorsoo jõud tugevnevad Jaapanis, kelle rahvalt nõudsid aatomipommid esimesi ohvreid. Jaapani rahvas ja ta noorsugu protesteerivad aatomi- ja vesinikurelva uute katsetamiste vastu. Nad astuvad järjest otsustavamalt välja massilise hävitamise relva keelamise ja rahu säilitamise eest. Jaapanis on kogutud aatomirelva keelamise nõudele üle 31 miljoni allkirja.

India rahvas ja tema noorsugu võitlevad koos kogu progressiivse inimkonnaga rahu säilitamise eest Aasias ja kogu maailmas. Sellised loosungid, nagu «Lõpetada aatomisõja ettevalmistamine!», «Keelata aatomirelv!», kõlavad järjest suurema jõuga mitte ainult India suurimais linnades — Delhis, Kalkutas, Bombay —, vaid ka maa kõige kaugemates punktides. Nende loosungite all viivad India noorsoo- ja üliõpilasorganisatsioonid läbi festivale, koosolekuid, karnevale.

Oma võitlust rahu eest aktiveerib Inglismaa progressiivne noorsugu. Inglise noorsoo demokraatlikud organisatsioonid nõua-

vad sõjaliste kulutuste vähendamist, taotlevad Ameerika sõjavägede väljaviimist Inglismaalt ning sõbralike suhete sisseseadmist Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaadega.

Ka Ameerika Ühendriikide noorsugu võitleb rahu ja demokraatia eest. Paljudes Ameerika ülikoolides ja kolledžites on loodud üliõpilaste rahukaitsekomiteed, korraldatakse diskussioone, konverentse, kus mõistetakse hukka «külma sõja» poliitika ja õppeasutuste militariseerimine.

Ka teistes kapitalistlikes maades kasvab ning tugevneb demokraatliku noorsoo liikumine rahu ja demokraatia eest. Demokraatlikesse organisatsioonidesse koondunud noored rahukaitsjad kasutavad rahu säilitamise eest võitlemisel kõiki võimalikke vahendeid ja meetodeid.

Rahvusliku vabaduse eest toimuva liikumise esimestes ridades sammub asumaade noor põlvkond. Nende maade noormehed ja neiud teavad, et tööpuuduse ja viletsuse kaotamiseks, kirjaoskamatus e likvideerimiseks, kõigile hariduse saamise võimaluse kindlustamiseks tuleb vabaneda koloniaalsest rõhumisest ja saavutada tõeline rahvuslik sõltumatus.

Kõigi maade noorsoo ühtsuse eest. Rahvusvahelise demokraatliku noorsooliikumise avangardis sammub Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike maade noorsugu.

Kommunistliku partei poolt proletaarse internatsionalismi ja rahvastevahelise sõpruse vaimus kasvatatud nõukogude noorsugu oli üks Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni organiseerijaid. NSV Liidu noorsugu võtab aktiivselt osa ÜDNF-i tegevusest, toetab ning viib ellu tema otsuseid, organiseerib ja laiendab koostööd mitmesuguste maade demokraatlike noorsoo-organisatsioonidega. Nõukogude noorsoole on demokraatliku noorsooliikumise eesmärgid ja ülesanded lähedased ja selged. Kõigi maade noormeestele ja neiuks on nõukogude noorsugu alati olnud ja jääb ka edaspidi kõige siiramaks ja usstavaks sõbraks ning seltsimeheks ühises võitluses rahu ja rahvaste rahvusliku sõltumatuse säilitamise eest, noore põlvkonna eluliste õiguste ja huvide eest.

Õlg õla kõrval nõukogude noorsooga astub rahu ja rahvastevahelise sõpruse eest välja Hiina Rahvavabariigi ning kõigi rahvademokraatiamaade noor põlvkond.

Kogu maailma eesrindlik noorsugu teab, et noore põlvkonna jõud peitub tema ühtsuses. Noorsugu võib rahvaste üldises võitluses rahu ja progressi eest olla aktiivseks võitlusjõuks ainult siis, kui ta on liitunud.

ÜDNF püüab laiendada koostööd noorsoo teiste rahvusvaheliste, rahvuslike ja kohalike koondistega, ametiühingu-, religioossete, kultuurialaste ja spordiorganisatsioonidega, kes astuvad välja rahu ja rahvastevahelise sõpruse eest. Föderatsioon on avaldanud valmisolekut toetada iga algatust selles suunas, ükskõik kust see ka tuleks.

ÜDNF ja tema koosseisu kuuluvad organisatsioonid jätkavad püsivalt ja sihikindlalt oma õilsat üritust — noorsoo demokraatliku liikumise edasist laiendamist ja tugevdamist, aktiveerivad võitlust rahu, demokraatia ja noore põlvkonna helge tuleviku eest.

VIIES PEATÜKK

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIK PARTEI ON NÕUKOGUDE ÜHISKONNA JUHTIV JA SUUNAV JÕUD

(16., 17. ja 18. õppus)

NLKP ON NSV LIIDU TÖÖTAJATE EESMINE VÄESALK

Kommunistlik partei on uut tüüpi partei. Selles peatükis räägitakse sellest, millist osa etendab nõukogude ühiskonnas kommunistlik partei ja kuidas ta juhib kommunistlikku ülesehitustööd.

Poliitiline partei on klassi kõige aktiivsem ja organiseeritum osa, kes väljendab ja kaitseb tema huvisid. V. I. Lenin märkis, et ühiskonna jagunemine parteideks ja nendevaheline võitlus väljendab kõige kujukamalt ja täielikumalt klasside poliitilist võitlust. Klassivõitlust juhivad poliitilised parteid.

Kapitalistlikes maades on poliitilisi parteisid tavaliselt rohkem kui klasse. Kodanlikud parteid väljendavad kodanluse mitmesuguste kihtide, rühmade huvisid. Ehkki nende parteide vahel toimub võitlus, on nad kõik üksmeelsed ühes: töörahva vihkamises ja taotluses igavesti säilitada kapitalistlikku korda. Milleks on kapitalistidel vaja mitut parteid? Selleks, et viia eksiteele poliitikas vähekögenud inimesi, petta töörahvast, sisendada temale arvamust, nagu kavatseks üks või teine kodanlik partei kaitsta rahva huvisid.

Tsaari-Venemaal näiteks oli mitu kodanluse ja mõisnike parteid, kuid sisuliselt tegutsesid nad kõik ühteviisi ekspluataatorite huvides, ekspluateeritavate vastu. Ameerika Ühendriikides eksis-

teerib juba ammust ajast kaks suurt kodanlikku parteid: vabariiklik ja demokraatlik partei. Kumbki neist seab üles oma kandidaate presidendi ja kongressi liikmete kohale. Nende kandidaatide ümber toimub võitlus parteide vahel. Kuid vabariikliku ja demokraatliku partei vahel ei ole kuigi olulist vahet. Need mõlemad parteid kaitsevad monopolide huvisid.

Kodanlikud parteid nimetavad end sageli maskeerimise eesmärgil «rahvalikeks», «rahvuslikeks», «progressiivseteks», «demokraatlikeks» ja selletaolisteks parteideks ning kinnitavad, et nad kaitsevad «rahva», «demokraatia», «progressi» huvisid. Kuid kõik kodanlikud parteid, ükskõik kuidas nad end ka nimetaksid, kaitsevad tegelikult kapitalismi ja on vaenulikud töölisklassile, kõikidele töötajatele. Iga kodanlik poliitiline partei püüab kinni mätsida ekspluataatorite ja ekspluateeritavate klassivastuolusid ja sel teel rahvahulki kõrvale juhtida kodanluse vastu peetavast revolutsioonilisest võitlusest.

Marksism-leninism õpetab, et proletariaat ei suuda end vabastada rõhumisest valitsevate klasside poolt, ei suuda kätte võita ega kindlustada võimu, kui tal ei ole oma poliitilist parteid.

Kommunistlik partei kujutabki endast proletariaadi eesmist väesalka, avangardi ning on tema poliitiliseks juhiks. Kommunistlik partei suunab proletariaadi massiorganisatsioonide — ametiühingu-, kooperatiivsete, kultuurhariduslike ja teiste organisatsioonide tegevust. Kommunistlik partei on töölisklassi kõige revolutsioonilisem, teadlikum ja organiseeritum osa.

Bolševike partei rajaja V. I. Lenin nimetas kommunistlikku parteid uut tüüpi parteiks. Mispärast? Sellepärast, et kommunistlik partei, erinevalt reformistlikest, sotsiaaldemokraatlikest kokkuleplaste parteidest, tekkis, arenes ja tugevnes kui partei, mis on kutsutud viima töölisklassi ja töötava talurahva miljonilisi hulki võitlusse tsarismi ja kapitalismi kukutamise eest, proletaarse revolutsiooni võidu eest, ühiskonna sotsialistliku ümberkujundamise, kommunismi võidu eest.

Kui meie partei loodi, olid Lääne-Euroopa maades sotsiaaldemokraatlikud töölisparteid juba olemas. 1889. aastal ühinesid nad rahvusvaheliseks organisatsiooniks — II Internatsionaaliks (I Internatsionaal, mille asutasid Karl Marx ja Friedrich Engels, eksisteeris 1864. aastast 1872. aastani).

Oma tegevuse algul astusid sotsiaaldemokraatlikud parteid välja töölisklassi huvide kaitseks, kuid hiljem läks juhtimine neis parteides ja kogu II Internatsionaalis järk-järgult oportunistide kätte, see tähendab inimeste kätte, kes lähevad kokkuleppele valitsevate, ekspluataatorlike klassidega. Oportunistid kaitsevad sõnades küll proletariaadi huvisid, tegelikult aga on nad kodanluse agendid töolisliikumises. Nad püüavad töolisliikumist kapitalismile ohutuks muuta, sisendavad töölisklassile, et sotsialismile võib jõuda ka kehtivas korras mõningate mitteoluliste muudatuste tegemise, selle korra reformimise teel, milleks tuleb vaid kodanlusega kokku leppida. Pettes töölisi võltsjutlusega, et sotsialismi on võimalik üles ehitada ilma revolutsioonita, ilma proletariaadi diktatuuri kehtestamiseta, aitavad oportunistid säilitada kapitalismi. Nimelt selliseks, oportunistmist nakatatud parteiks oligi Venemaal menševike partei.

Imperialismi ajastul, kui saabus aeg proletariaadi avalikuks revolutsiooniliseks tegevuseks, osutusid vanad sotsiaaldemokraatlikud parteid täiesti kõlbmatuks proletariaadi ees seisvate ajalooliste ülesannete lahendamiseks. Luua Venemaal sellist tüüpi partei oleks tähendanud Vene proletariaadi vältimatule lüüasaamisele määramist. Talle oli vaja uut tüüpi parteid, parteid, kes julgelt ja otsustavalt arendaks revolutsioonilist võitlust. Niisuguseks parteiks sai meie kommunistlik partei.

Kommunistlik partei on viinud meie rahva sotsialismile. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei, mis rajati enam kui 50 aastat tagasi geniaalse Lenini poolt, on läbi käinud kangelasliku võitluse suure ja kuulsusrikka tee.

Oma tegevuse algul ei olnud meie partei suur. Kui partei loodi, oli tema ridades ainult mõni tuhat inimest. Need olid mehised ja kindlad revolutsionäärid, ennastsalgavad võitlejad tööraha huvide eest. Oma olemasolu esimesest päevast alates astus kommunistlik partei lepitamatusse võitlusse töölisklassi rohkearvuliste vaenlastega. Tsarismi vastu peetud ägedas võitluses karastus ja tugevnes kommunistliku partei kaader, kindlad ja mehised revolutsionäärid, kes ei kartnud mingisuguseid raskusi ega hädaohte. Tsaaripolitsei jälitas revolutsionääre, neid saadeti asumisele, sunnitööle ja tõmmati võllasse. Kuid mitte midagi ei suutnud peatada meie partei ridade ja tema mõju kasvu töolis-

klassi hulgas. Langenute asemele asusid uued võitlejad, partei, valides oma ridadesse töölisklassi, rahva hulgast paremaid jõude, kasvas pidevalt. 1917. aasta Veebruarirevolutsiooni ajaks, kui bolševikud põranda alt välja tulid, oli neid ligemale 40 000—45 000 inimest. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni eelõhtul oli bolševike partei ridades juba ligi 240 000 inimest.

Kui meie partei sai valitsevaks parteiks, valis ta oma ridadesse veelgi rohkem paremaid esindajaid töötajate hulgast. Sealjuures suurenes juurdevool parteisse iga kord, kui Nõukogude maa elas üle kõige suuremaid raskusi.

Kodusõja ja välismaise interventsiooni aastail astus parteisse 300 000 inimest; paljud neist läksid aega viitmata rindele, et kaitsta relvaga sotsialistlikku isamaad.

1924. aastal, kui parteid tabas suur mure — suri Vladimir Iljitš Lenin, — valisid töölised endi hulgast välja parimad seltsimehed ja saatsid nad parteisse. Nad ütlesid: «Lenin suri — on tarvis tugevdada Lenini parteid.» Ligi kakssada viiskümmend tuhat töolist astus siis lühikese aja jooksul kommunistlikku parteisse. See oli leninlik kutse parteisse; see näitas, kui lähedane on töölistele kommunistlik partei ja kui kalliks nad teda peavad.

Tormiliselt toimus juurdevool parteisse 1929. aasta lõpul. Partei arendas meie maa industrialiseerimist ja põllumajanduse kollektiviseerimist. Oli tarvis võita suuri raskusi. Ja siis astusid ÜK(b) Partei ridadesse uued sajad tuhanded teadlikud ja aktiivsed tööinimesed.

Isamaasõja aastail, kui otsustati Nõukogude riigi olemise või mitteolemise küsimus, astusid miljonid nõukogude patrioodid nii rindele kui tagalas kommunistliku partei ridadesse. Hoolimata sellest, et partei kandis rindele suuri kaotusi, ei vähenenud tema ridade arv, vaid, vastupidi, suurenes enam kui ühe miljoni kuuesaja tuhande inimese võrra.

Praegu on meie partei ridades üle seitsme miljoni inimese.

Milles siis seisab selle saladus, et partei on nii suureks kasvanud ja et talle kuulub nii suur usaldus rahva hulgas? Kõigepealt selles, et kogu partei poliitika, kogu tema rohkem kui pooleaja-aastane revolutsiooniline tegevus väljendab töörahva huve.

Enne revolutsiooni oli Venemaal mitu kodanluse ja mõisnike parteid. Kõik nad hukkusid koos nende ekspluataatorlike klassi-

dega, kelle huvisid nad kaitsesid. Juba ammu pole meie maal ka enam selliseid väikekodanlikke parteisid, nagu sotsialistid-revolutsionäärid (essee-rid) ja menševikud. Need parteid lõpetasid oma kuulsusetu eksisteerimise kontrrevolutsiooni poolel. Rahvas tundis ära nende parteide olemuse ja pööras neile selja. Töölised ja talupojad veendusid oma kauaaegsete kogemuste najal, et ainult kommunistlik partei võitleb ennastsalgavalt, jõudu säästmata töötajate õnne eest ja seisab kindlalt rahva huvide kaitsel, et ta juhib rahvahulki ainuõiget teed mööda.

Meie maa töötajate maailma-ajaloolised võidud on kommunistliku partei poliitika elluviimise tulemus.

V. I. Lenin ütles, et bolševike partei on «meie ajastu mõistus, au ja südametunnistus». Partei ühendab oma ridades töölisklassi ja töötava rahva teiste kihtide parimaid inimesi, kellele on maailmas kõige kallim rahva õnn, kellele pole midagi kõrgemat kui võitlus kommunismi võidu eest.

«Klassi aju,
klassi tegu,
klassi jõud
ja klassi au —
vaat' mis on partei.»

Nii kirjutas kommunistlikust parteist silmapaistev nõukogude luuletaja Vladimir Majakovski.

Marksismi-leninismi teooria on partei võimas relv. Olla töölisklassi eesmiseks väesalgaks, töötajate eesmiseks väesalgaks, tähendab olla tema teadlik väesalk, aru saada, kuhu ja kuidas on tarvis juhtida töölisklassi, kogu töötavat rahvast. Selleks peab partei olema varustatud eesrindliku revolutsioonilise teooriaga.

«Ilma revolutsioonilise teooriata ei saa olla ka revolutsioonilist liikumist... **eesrindliku võitleja osa võib täita ainult partei, keda juhib eesrindlik teooria,**»¹ kirjutas V. I. Lenin partei loomise eest peetud võitluse ajajärgul. Ja tõepoolest, kogu meie partei ajalugu tõendab, et partei ei saaks täita oma klassi juhtija osa, sotsialistliku revolutsiooni ja uue ühiskonna ülesehitamise orga-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 5. kd., lk. 331, 332.

niseerija osa, kui ta ei ole omandanud töölisliikumise eesrindlikku teooriat — marksismi-leninismi.

Marksism-leninism on teadus looduse ja ühiskonna arenemise seadustest, teadus proletaarsest revolutsioonist, teadus sotsialismi ja kommunismi ehitamisest.

Rohkem kui sada aastat tagasi, kui kapitalism sammus veel tõusuteed, ennustasid Karl Marx ja Friedrich Engels geniaalselt, et kapitalism paratamatult hakkub, et inimühiskond vabaneb kapitalistlikust eksploatimisest ja ehitab üles kommunismi.

V. I. Lenin arendas marksismi edasi vastavalt proletariaadi klassivõitluse tingimustele imperialismi ajastul, rikastas marksistlikku õpetust uute järelduste ja teesidega, tõstis selle uuele astmele. Lenin rajas esimesena marksismi ajaloos õpetuse parteist kui proletariaadi juhtivast organisatsioonist, kui peamisest relvast proletariaadi käes, ilma milleta on võimatu kätte võita proletariaadi diktatuuri, üles ehitada sotsialismi ja kommunismi.

Marksismi-leninismi teooriat arendatakse loovalt edasi partei kongresside, konverentside, pleenumite otsustes, NLKP Keskkomitee otsustes, Lenini õpilaste — Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtide, teiste maade kommunistlike ning töölisparteide juhtide töödes.

Marksistlik-leninlik õpetus aitab parteil orienteeruda olukorras, tunnetada, kuidas ja millises suunas arenevad sündmused. Ühiskonna arenemise seaduste tundmine võimaldab parteil teostada õiget poliitikat, teaduslikult ette näha sündmusi ja järelikult ka suunata sündmuste käiku rahva huvides suurele eesmärgile — kommunismi ülesehitamisele.

Kommunistlik partei on tugev oma ühtsuse, organiseerituse ja distsipliiniga. V. I. Lenin hoolitses kogu oma eluaja jooksul partei tugevdamise ja tema ühtsuse säilitamise eest. Selles nägi ta kommunistliku partei võitmatuse panti. Oma ustavuse tõttu leninismile säilitas ja tugevdas meie partei oma ühtsuse.

Jäädes ustavaks Lenini õpetustele, pidas partei kõige otsustavat võitlust mitmesuguste antileninlike gruppide — trotskistide, parempoolsete oportunistide, rahvuskallaklaste — vastu, kes kujutasid endast tegelikult menševismi sabarakke. Nagu menševikud, nii ka nemad tahtsid parteid leninlikult teelt kõrvale juhtida, püüdsid õõnestada partei distsipliini, kõigutada partei

ridu, tekitada temas lõhet; nad nõudsid parteivastastele fraktsioonidele ja rühmitustele vabadust parteis, milline nõue on kokkubimatu partei ühtsuse ja raudse distsipliiniga. Kui partei oleks läinud seda teed, siis oleks sotsialistlik ülesehitustöö meie maal nurjunud ning rahva poolt vihatud kapitalistlik kord oleks taastatud.

Partei paljastas ja kihutas oma ridadest välja trotskistid, parempoolsed oportunistid ja kõik, kes tõstsid käe leninismi vastu, ning kindlustas sellega oma ridade täieliku ühtsuse.

Meie partei just sellepärast ongi tugev, et ta, ühendades oma ridades miljoneid liikmeid ja kandidaate, tegutseb kui üks mees. Niisuguses organisatsioonis ei ole kohta lodevusel ega distsiplineerimatusel.

Tänu oma organiseeritusele, distsiplineeritusele ja raudsele ühtsusele on kommunistlik partei võimeline vajalikul hetkel oma ridu ümber korraldama partei ja Nõukogude riigi ette kerkivate uute tähtsate ülesannete lahendamiseks.

Kommunistlik partei täidab edukalt oma ülesandeid mitte ainult sellepärast, et tal on selge eesmärk ja et ta teostab õiget poliitikat, vaid ka sellepärast, et ta organiseerib õigesti oma siseelu. Võib omada head programmi ja õiget poliitilist joont, kui aga seda programmi ja joont ei kinnitata teatava organisatsioonisüsteemiga, siis ei saa partei oma eesmäärke teostada.

Meie partei struktuuri, kommunistide kohustuste ja parteiorganisatsioonide ülesannete peamised teesid on väljendatud NLKP põhikirjas. Milles erineb partei põhikiri programmist? Kui programm esitab ja teaduslikult põhjendab partei eesmäärke ja ülesandeid ning nende lahendamise teid, siis põhikiri määrab kindlaks partei praktilise tegevuse viisid, tema ehituse vormid ja siseelu reeglid.

Partei põhikiri määrab kindlaks, kes võib astuda parteisse, millised on partei liikmete kohustused ja õigused, kuidas on ehitatud partei, tema kõrgemad ja kohalikud organid, ning millised on nende vastastikused suhted, milliseid ülesandeid peab lahendama partei algorganisatsioon.

Kuid partei töö vormid ja meetodid ei saa olla muutmatud. Kui muutub olukord, milles elab ja võitleb partei, kui on kogunenud uusi kogemusi, korraldab partei seda arvestades ümber oma

ridu. On arusaadav, et tsarismi ajal, kui parteid julmalt taga kiisati, töötas partei teisiti kui ta töötab praegu, kus ta seisab Nõukogude riigi eesotsas. Töötades pööranda all, ei saanud partei näiteks valida kõiki oma organeid, nii nagu ta seda praegu teeb.

Iga kord, kui muutus ajalooline olukord, tegi partei vastavad muudatused ka oma põhikirjas. Uues olukorras otsustati parteisse vastuvõtmise, partei ehituse vormide, parteiorganisatsioonide töö küsimus uut viisi. Kuid milliseid muudatusi ka ei tehtaks partei põhikirjas, jäävad alati vankumatuks tema organisatsioonilised põhialused: range tsentralism parteiorganisatsioonide tegevuses, teadlik sisemine distsipliin, tahte- ja tegevusühtsus, fraktsioonide ja rühmituste lubamatus parteis, parteisse astujate hoolikas valik, partei kaitsmine oportunistlike väikekodanlike elementide eest, pidev hoolitsus partei liikmete aktiivsuse tõstmise ja siseparteilise demokraatia ning kriitika ja enesekriitika arendamise eest.

Partei põhikirja on partei kongressid ja konverentsid mitu korda läbi vaadanud ja kinnitanud. Praegu kehtiv partei põhikiri võeti vastu NLKP XIX kongressi poolt 1952. aasta oktoobris. Võrreldes endise, ÜK(b)P XVIII kongressil 1939. aasta märtsis vastuvõetud põhikirjaga on uude põhikirja tehtud olulisi muudatusi ja täiendusi, mille eesmärgiks on parandada organisatsioonilist tööd parteis, laiendada kohalike parteiorganisatsioonide õigusi, muuta parteiorganisatsioonid veelgi võitlusvõimelisemateks võitluses kommunismi ülesehitamise eest.

Uues põhikirjas märgitakse, et kommunistlik partei on mõttekaaslaste-kommunistide vabatahtlik võitlusliit, mis on organiseeritud töölisklassi, töötava talurahva ja töötava intelligentsi hulka kuuluvatest inimestest.

NLKP põhikirjas kajastub kongressi otsus partei nimetuse muutmise kohta. Meie partei endine, kahekordne nimetus: «kommunistlik» ja «bolševistlik» — oli tekkinud ajalooliselt, menševike vastu peetud võitluse tulemusena ja selle nimetuse eesmärgiks oli eraldumine menševismist. Kuivõrd menševistlik partei on NSV Liidus juba ammu areenilt lahkunud, on partei kahekordne nimetus kaotanud oma mõtte. Peale selle väljendub nimetuses «kommunistlik» kõige täpsemalt partei ülesannete sisu. Seda arvesse võttes otsustas partei XIX kongress nimetada meie parteid «Nõukogude Liidu Kommunistlikuks Parteiks».

Partei põhikiri on partei elu ja partei ehituse vankumatuks aluseks. Sellepärast nõuab partei kõigilt kommunistidelt põhikirja kõigi nõuete tingimatut täitmist.

Partei liikmete kohustused ja õigused. Kuidas on ehitatud NLKP. Vastavalt põhikirjale võib partei liikmeks olla iga töötaja, võõrast tööd mitte ekspluateeriv Nõukogude Liidu kodanik, kes tunnistab partei programmi ja põhikirja, aitab aktiivselt kaasa nende teostamisele, töötab ühes partei organisatsioonis ja täidab kõiki partei otsuseid.

Igale partei liikmele on pandud ka vastutavad kohustused.

Ta on kohustatud kõigepealt kaitsma partei ühtsust kui partei jõu peatingimust. Kommunist on aktiivne võitleja partei otsuste täitmise eest. Partei liikmele ei ole küllaldane ainult nõustuda partei otsustega; ta on kohustatud ka aktiivselt võitlema nende elluviimise eest ja sellega suurendama partei võitlusvõimet.

Partei liige on kohustatud olema eeskujuks töös, õppima tundma oma töö tehnikat, pidevalt tõstma oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni, igati kaitsma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandust kui Nõukogude riigi püha ja puutumatut alust.

Arvestades, et kommunistliku partei jõud ja võitmatuus seisab tema elulises ja lahutamatus sidemes massidega, rahvaga, kohustab põhikiri iga kommunisti pidevalt kõvendama sidet massidega, õigeaegselt reageerima töötajate nõuetele ja tarvidustele, selgitama parteitutele massidele partei poliitika otsuste mõtet.

Üks tähtsamatest partei liikme kohustustest on igapäevane töö oma teadlikkuse tõstmiseks, marksismi-leninismi aluste omandamiseks. Partei õpetab, et kommunist võib olla ainult siis rahvahulkade tõeliseks juhiks, kui ta pidevalt täiendab oma teadmisi marksismi-leninismi alal, rikastab end partei kogemustega.

Partei põhikiri kohustab iga kommunisti rangelt pidama partei ja riiklikku distsipliini, mis on kohustuslik kõigile partei liikmetele. Meie parteis ei saa olla kaht distsipliini — üks juhtijate, teine lihtliikmete jaoks. Parteil on üks distsipliin, üks seadus kõigi kommunistide jaoks, sõltumata nende teenetest ja ametikohadest. Partei ja riikliku distsipliini rikkumine on vastuolus partei ridades viibimisega. Partei nõuab kõigilt kommunistidelt õiglust ja ausust, oma parteiliste ning riiklike kohustuste kõrvalekaldu-

matut täitmist. Igasugust partei ja riigi petmist, missuguses vormis see ka ei väljenduks, tõe iga varjamist või moonutamist, tuleb pidada kõige raskemaks kuriteoks partei suhtes.

Partei liige on kohustatud arendama ja toetama enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat, välja selgitama puudusi töös ja taotlema nende kõrvaldamist, võitlema paraadliku heaolu ja tööedusammudest joobumise vastu. See, kes lämmatab kriitikat ning asendab seda paraadlikkuse ja ülistamisega, ei või olla partei ridades.

Suurte kohustuste kõrval on igale partei liikmele antud ka laialdased õigused. Tal on õigus osa võtta partei poliitika küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest parteikoosolekuil või partei ajakirjanduses; kritiseerida parteikoosolekuil iga parteitöötajat; valida või saada valitud keskorganeisse; nõuda enda isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus tehakse otsus tema tegevuse või käitumise kohta; pöörduda igasuguse küsimuse ja avaldusega partei iga instantsi poole, kaasa arvatud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee.

Meie partei organisatsioonilise struktuuri juhtivaks põhimõtteks on demokraatlik tsentralism, mis tähendab kõigi partei juhtivate organite valitavust alt kuni üles, partei organite perioodilist aruandmist oma parteiorganisatsioonidele, ranget partei distsipliini ja vähemuse allumist enamusele, kõrgemate organite otsuste tingimatut kohuslikkust alamaile organitele.

Vastavalt põhikirjale on partei ehitatud territoriaal-tootmisalase tunnuse järgi. See tähendab, et mingit rajooni hõlmav parteiorganisatsioon loetakse kõrgemaks kõigi teiste selle rajooni osades tegutsevate parteiorganisatsioonide suhtes, või tervet tööharu hõlmav parteiorganisatsioon loetakse kõrgemaks kõigi selle tööharu osades tegutsevate parteiorganisatsioonide suhtes. Kõik parteiorganisatsioonid on kohalike küsimuste otsustamises iseseisvad, ehk nagu öeldakse, autonoomsed, kuivõrd need otsused pole vastuolus partei otsustega tervikuna.

Parteiorganisatsiooni kõrgeimaks juhtivaks organiks on algorganisatsioonidel partei üldkoosolek, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide organisatsioonidel — konverents, liiduvabariikide kommunistlikel parteidel, Nõukogude Liidu Kommunistlikul Parteil — kongress.

Üldkoosolek, konverents või kongress valib büroo või komitee, mis on nende täidesaatvaks organiks ja juhib parteiorganisatsiooni kogu jooksvat tööd.

Liiduvabariigi kommunistliku partei kongress valib kommunistliku partei Keskkomitee.

Partei põhikirjas on täpselt määratud nii partei kõrgemate kui ka alamate organite ja parteiorganisatsioonide õigused ja kohustused, alates Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kongressist ja kongressi poolt valitavast Keskkomiteest ning lõpetades linna ja maa partei-algorganisatsioonidega, samuti ka parteiorganisatsioonidega Nõukogude armees ja mereväes.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kõrgeimaks organiks on partei kongress.

NLKP iga kongress on suureks sündmuseks partei ja kogu meie maa elus. Kongressi otsused väljendavad kogu partei tahet. Kongressiks valmistub kogu partei. Keskkomitee kuulutab kongressi päevakorra välja poolteist kuud enne kongressi kokkukutsumist. Seda tehakse selleks, et kommunistid arutaksid läbi kongressi tähtsamad küsimused.

Kongresside vahelisel ajal juhib kogu partei tööd Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee. Keskkomiteesse valitakse kõige paremad ja kõige kogenenumad kommunistid — partei- ja majandustöötajad, sõjaväelased, teaduse- ja kultuuritegelased, kel on suur autoriteet partei liikmete ja kõigi töötajate hulgas. Keskkomiteesse on koondunud meie partei kollektiivne tarkus. See on partei juhtiv tuumik. NLKP Keskkomitee on partei poliitiline, ideeline ja organisatsiooniline keskus.

Kõige tähtsamad poliitilised ja organisatsioonilised küsimused arutatakse läbi NLKP Keskkomitee pleenumitel, see tähendab partei Keskkomitee kõigi liikmete ja liikmekandidaatide poolt. NLKP Keskkomitee organiseerib Keskkomitee töö juhtimiseks pleenumite vahelisel ajal Presiidiumi, jooksva töö juhtimiseks aga, peaaegjalikult partei otsuste täitmise kontrolli organiseerimise ja kaadri valiku alal, Sekretariaadi.

NLKP Keskkomitee Presiidiumi liikmeteks on valitud seltsimehed N. A. Bulganin, K. J. Vorošilov, L. M. Kaganovitš, A. I. Kiritšenko, G. M. Malenkov, A. I. Mikojan, V. M. Molotov, M. G. Pervuhhin, M. Z. Saburov, M. A. Suslov, N. S. Hruštšov.

NLKP Keskkomitee esimeseks sekretäriks on valitud N. S. Hruštšov.

Venemaa Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi kui kõige suurema liiduvabariigi oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide parteilise juhtimise tunduva parandamise eesmärgil on loodud NLKP Keskkomitee VNFSV Büroo.

Partei aluseks on partei algorganisatsioonid vabrikutes, tehastes, sovhoosides, masina-traktorijaamades ja muudes ettevõtetes, kolhoosides, Nõukogude armee ja merejõudude väeosades, külades, asutustes, õppeasutustes.

Partei algorganisatsioon seob tööliste, talupoegade ja intelligentsi hulki partei juhtivate organitega, teostab agitatsiooni- ja organiseerimistööd rahvahulkades partei loosungite ja otsuste elluviimiseks, värbab uusi liikmeid parteisse ja kindlustab nende poliitilist kasvatust.

Partei on ustav proletaarsele internatsionalismile. Rohkem kui sada aastat tagasi esitasid Marx ja Engels oma kuulsas «Kommunistliku partei manifestis» loosungi: «Kõigi maade proletaarlased, ühinege!» See kogu maailma töölisklassile esitatud innustav üleskutse väljendab proletaarse internatsionalismi olemust.

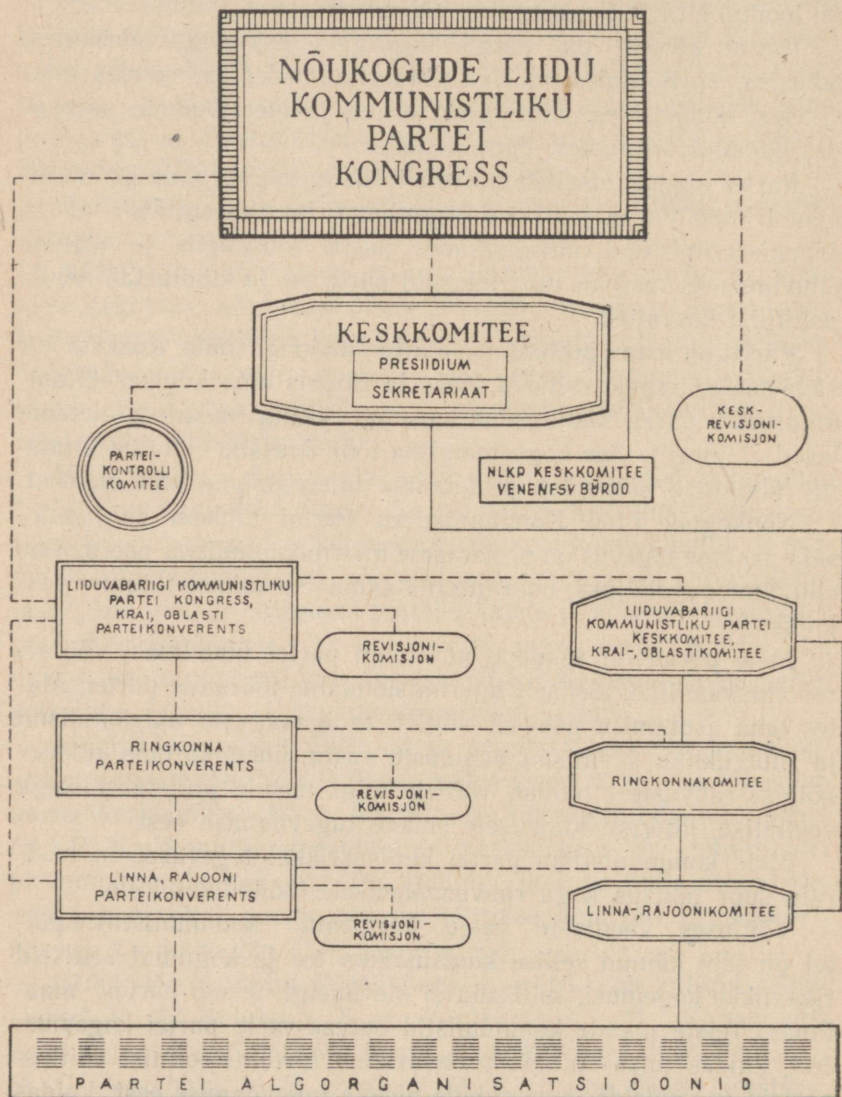
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei rohkem kui poole-saja-aastane tegevus on proletaarse internatsionalismi põhimõtete elluviimise eeskujuks, oma internatsionaalse kohuse täitmise eeskujuks.

Meie partei oli esimene uut tüüpi partei maailmas, võitlev, revolutsiooniline, tõeliselt internatsionaalne töörahva partei. Alates oma asutamise päevast võitleb ta igasuguste natsionalismi ja suurriikliku šovinismi avalduste vastu, ühendab oma ridades kõigist rahvustest töölisi, võitleb kõigi maade proletaarlastega vennalike, internatsionaalsete suhete tugevdamise eest.

Meie kommunistliku partei kuulsusrikkal tegevusel on määratu suur tähtsus kogu rahvusvahelisele töölisliikumisele.

Võitluses vaenlaste vastu karastatud kommunistlik partei on läbi käinud sellise kuulsusriikka tee ja kogunud selliseid rikkalikke kogemusi, milliseid ei ole ühelgi teisel parteil maailmas. Teiste maade kommunistid õpivad meie partei kogemustest, kuidas tuleb ehitada proletariaadi revolutsioonilist võitlusparteid ja võidelda tema ridade pideva tugevdamise eest, kuidas

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI ORGANISATSIOONILINE EHITUS

--- Valitavuse ja aruandluse joon

— Alluvuse joon

organiseerida ja innustada laiu töölisklassi hulki ja kõiki töotajaid aktiivsele võitlusele kodanluse vastu, proletariaadile võimukättevõitmise eest, sotsialismi võidu eest. Sotsialismi ülesehitamise suures töös sammusid meie maa töölised ja talupojad kommunistliku partei juhtimisel varem käimata ja tundmata teed mööda. Oma kangelasliku võitlusega ja ennastsalgava tööga on nad kogu maailma rahvastele näidanud teed sotsialismile.

V. I. Lenin kirjutas, et «bolševism **kõlbab kui taktika eeskuju kõigile**». Vennalikud kommunistlikud ja töölisparteid, arvestades oma maa arengu omapära ja iseärasusi, toetuvad oma tegevuses Venemaa töölisklassi poolt kapitalismi vastu peetud võidurikka võitluse ja NSV Liidus edukalt teostatud sotsialistliku ülesehitustöö kogemustele.

Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei jagab oma suuri sotsialismi eest võitlemise kogemusi rahvademokraatiamaade vennalikele kommunistlikele ja töölisparteid. Meie partei omakorda õpib tähelepanelikult tundma rahvademokraatiamaades sotsialismi ülesehitamise kogemusi, õpib tundma kõike eesrindlikku, mida on nendes maades majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö alal.

Kommunistlik partei loeb oma kohuseks kasvatada nõukogude rahvast solidaarsuse vaimus kapitalistlike maade töotajatega, luua ja tugevdada nendega sõbralikke, internatsionaalseid sidemeid.

NLKP põhikiri nõuab igalt kommunistilt ennastsalgavat tööd vennalike, internatsionaalsete suhete tugevdamiseks nii NSV Liidu rahvaste töotajate vahel kui ka kõigi maade proletaarlastega.

MARKSISM-LENINISM PARTEI POOLT JUHITAVATE RAHVAHULKADE OTSUSTAVAST OSAST SOTSIALISTLIKUS ÜLESEHITUSTÖÖS JA ISIKUKULTUSE KAHJULIKKUSEST

Rahvas on ajaloo looja. Kogu oma tegevuses kommunismi ühitamise organiseerimisel lähtub meie partei sellest, et rahvas, miljonid töotajad on ajaloo peamiseks edasiviivaks jõuks, ajaloo loojateks.

Enne marksismi tekkimist oli rohkesti mitmesuguseid õpetusi,

teooriaid, mis püüdsid nii või teisiti selgitada ühiskonna elu käiku, esile tuua neid põhjusi, mis võimaldavad ühe inimese ekspluateerimist teise inimese poolt, ja leida teid töötajate vabane-miseks majanduslikust ja poliitilisest rõhumisest. Nii kritiseerisid möödunud sajandil sotsialistid-utopistid (sõna utopist on tuletatud sõnast «utoopia», see tähendab «unistus», «fantaasia», «eba-reaalne ettekujutus») kapitalistlikku ühiskonda, mõistsid selle hukka ja needsid seda, unistasid paremast ühiskondlikust korrast. Kuid nende unistustel polnud pinda. Nende ideed ei saanud laiade hulkade omandiks.

Milles seisis nende õpetuste ebaedu peapõhjus? Kõigepealt selles, et nad ei osanud õigesti selgitada ühiskonna arengu seadusi ja ei näinud seda ühiskondlikku jõudu, mis on suuteline looma uut, sotsialistlikku korda. Selliseks jõuks on oma eesmise väesalga — partei poolt juhitud tööraha hulgad.

Seda näitasid esmakordselt hästi Marx ja Engels. Nad avastasid tööliklassi näol suure revolutsioonilise jõu, kes on kutsutud kapitalistlikku ühiskonda ümber kujundama sotsialistlikuks.

K. Marx rääkis: töötajate miljonilised hulgad on need, kes toodavad materiaalseid hüvesid, toidavad ja riietavad kogu maailma, — see on jõud, mis on suuteline teostama revolutsioonilist pööret ja üles ehitama uue ühiskonna, mis on vaba igasugusest inimese rõhumisest inimese poolt.

Marx ja Engels paljastasid ebaõige, ebateadusliku teooria, nagu etendaksid ühiskonna arengus otsustavat osa üksikud väljapaistvad isikud, kangelased.

Marksismi rajajad tõestasid, et ajalugu teevad rahvahulgad. Nende õpetust selles küsimuses arendas hiilgavalt edasi V. I. Lenin.

1887. aastal hukati Vladimir Iljitš Lenini vend Aleksandr osavõtu eest tsaari vastu toime pandud atentaadi ettevalmistamisest. Aleksandr mõtles ekslikult, et kui tappa tsaar, võib vabastada rahva isevalitsuse rõhumisest. Lenin, kes oli tol ajal alles seitsmeteistkümne-aastane noormees, sai juba selgesti aru, et nii üksiku kangelase ennastohverdav kangelastegu kui ka terror üksikute tsarismi esindajate suhtes, kui kõrge nende ametikoht ka oleks, on kasutu. Vladimir Iljitš ütles otsustavalt:

«Ei, meie ei lähe seda teed!»

Ainuõige teena isevalitsuse kukutamiseks nägi V. I. Lenin partei poolt juhitava rahva, tööliste ja talupoegade massilist võitlust. Seepärast asus V. I. Lenin looma massilist töölisparteid, kes on kutsutud organiseerima miljoneid töötajaid ja juhtima neid võitluses vabaduse ja sotsialismi eest. Ta õpetas, et ükski tähtsam ajalooline sündmus ei ole mõeldav ilma laiade töörahva hulkade aktiivse osavõtuta.

Lenin astus otsustavalt välja narodnikute ja hiljem esseeride poolt jutlustatava kahjuliku «kangelase» ja «inimkarja» teooria vastu, mille kohaselt pidid rahvahulgad olema vaid pimedaks relvaks üksikute «kangelaste» käes.

Marksismi-leninismi õpetust rahvahulkade otsustavast osast ühiskonna arengus on täielikult kinnitanud revolutsioonilise võitluse praktika.

Isevalitsuse kukutamine Venemaal ja seejärel võidukas Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon oleksid olnud võimatud, kui kommunistlik partei poleks viinud endaga kaasa miljoneid töölisi ja talupoegi. Ilma kommunistliku partei poolt juhitud tööliste, talupoegade ja intelligentsi ennastsalgava töö ja kangelasliku võitluseta poleks saadud teha sammugi edasi sotsialismi ehitamisel meie maal.

Kas võib enesele ette kujutada, et selline ülesanne nagu maa industrialiseerimine lahendatakse ilma rahvahulkade aktiivse osavõtuta? Kolmkümmend aastat tagasi, kui partei kuulutas välja industrialiseerimise poliitika, jäi meie kodumaa enamarenenud kapitalistlikest maadest tehniliselt ja majanduslikult 50—100 aastat maha. See mahajäämus oli tarvis likvideerida 10—15 aastaga. Seda tehti kolme mittetäieliku viisaastakuga. Ennenägemata lühikese ajaga kerkisid metallurgia- ja masinaehitustehased, loodi võimsat söe- ja metallurgiabaasi Uraali, ehitati Dneprogressi, rajati uusi raudteid, ehitati uusi linnu, muutus meie ääretu maa ilme. Sotsialistlikku võistlust laialdaselt arendanud masside ammendamatu loov energia ja töökangelaslikkus kindlustasid NSV Liidus võimsa sotsialistliku tööstuse loomise.

Poleks olnud võimalik teostada ka põllumajanduse sotsialistlikku ümberkujundamist, kui partei poleks liikumisse kaasa tõmanud miljoneid kehvikuid ja keskmikke, kes asusid ise kolhooside ehitamisele, uue, sotsialistliku elu loomisele külas.

Nõukogude rahva, rahva-kangelase suur ajalooline osa väljendus erilise jõuga fašistlike röövvalutajate vastu peetud Isamaasõjas. See oli tema, nõukogude rahvas, kes kindlustas kommunistliku partei juhtimisel tugeva ja ohtliku vaenlase purustamise, kaitses meie kodumaa vabadust ja aitas Euroopa rahvaid endilt heita fašistliku ikke.

Rahvamajanduse kiire taastamine ja võimas areng sõjajärgsel perioodil säävutati samuti tänu sellele, et kangelaslik töölisklass, tubli kolhoositalurahvas ja nõukogude intelligents saatsid partei kutsel korda seninägematuid töökangelastegusid.

Millest need näited räägivad? Sellest, et rahvas ja ainult rahvas on ajaloo tõeline looja.

Oma eesmise väesalga — kommunistliku partei poolt juhitud rahvahulgad on võimelised tegema imet. Sellest räägivad mitte ainult Nõukogude Liidu kogemused, vaid ka Hiina Rahvavabariigi ja kõigi teiste sotsialistlike maade kogemused, kus töötajad võitlevad ennastsalgavalt uue elu ülesehitamise eest ning teevad suuri edusamme.

Tunnustades, et rahvas on ajaloo peamine edasiviiv jõud, ei eita marksism-leninism sugugi väljapaistvate isikute, juhtide osa. V. I. Lenin rõhutas korduvalt, et sotsialismi eest võitlev töölisklass vajab tingimata kogenud, autoriteetseid juhte. «... Klasse juhivad tavaliselt ja enamasti, vähemalt kaasaegseis tsiviliseeritud maades, poliitilised parteid,» kirjutas Lenin. «... Poliitilisi parteisid juhivad tavaliselt enam-vähem stabiilsed grupid kõige autoriteetsemaist, mõjukamaist, kogenumaist ja kõige vastutusrikkamaile ametikohtadele valitavaist isikuist, keda nimetatakse juhtideks.»¹

Kui ühiskonnategelane on eesrindlike ideede, vaadete väljendajaks, siis etendab ta väga suurt osa ühiskonna arengus. Sellest annab tunnistust ennekõike marksismi-leninismi rajajate — Marxi, Engelsi ja Lenini eneste tegevus. Nende suured nimed, nende teod jäävad jäädavalt elama. Nad olid töötajate õpetajad ja targad juhid võitluses sotsialismi eest.

Suurte inimeste jõud seisab selles, et nad mõistavad õigesti ühiskonna arengu vajadusi ning aitavad ühiskonda edukalt

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 24.

lahendada aktuaalseid ülesandeid. Järelikult võib üks või teine väljapaistev isik etendada ja etendab ühiskonnas tähtsat osa vaid sel juhul, kui tema soovid ja tegevus on kooskõlas ühiskonna, rahva soovide ja tegevusega.

Marksism-leninism pole kunagi asunud autoriteetide eitamise seisukohal. Töölisklassi revolutsioonilise liikumise kõik kogemused, rahvahulkade poolt sotsialismi ülesehitamise eest peetud võitluse kogemused näitavad, et mitte mingisugune edasiliikumine pole mõeldav, kui selle eesotsas ei ole kogenud juhte. V. I. Lenin kirjutab, et töölisklass, kes kogu maailmas peab raskest ja visa võitlust täieliku vabanemise eest, vajab autoriteete, kuid loomulikult ainult selles mõttes, kuidas noored töölised vajavad nende vanade rõhumise ja ekspluateerimise vastu võitlejate kogemusi, kes on läbi viinud palju streike, osa võtnud reast revolutsioonidest, kes on targaks saanud revolutsiooniliste traditsioonide ja avara poliitilise silmaringi abil.

Sotsialistliku ühiskonna tingimustes, kus on tarvis ühendada miljonite inimeste jõupingutusi ja neid jõupingutusi suunata ühisele eesmärgile, on juhtidel eriti suur osatähtsus.

Mispärast on isikukultus võõras marksismile-leninismile. Selle tunnustamisel, et väljapaistvatel inimestel on ühiskonna elus suur osatähtsus, ei ole midagi ühist isikukultusega.

Mis on isikukultus? See on ühe või teise inimese teatav jumalaks pidamine, tema ees lõmitamine. Isikukultus on see, kui üksikule inimesele omistatakse mingit üleloomulikku jõudu, kui arvatakse, et üks inimene võib teha kõike, et ta on ilmeksimatu.

Isikukultuse vastu astusid kõige otsustavamalt välja Marx, Engels ja Lenin. Nad likvideerisid juba eos igasugused katsed neid ülistada. Marx ütles otseselt, et see sisendab talle suurimat vastikust. Ta naeris halastamatult välja need poliitikategelased, kes kannatasid hooplemise ja eneseülistamise all. Kirjasaksa poliitikategelasele Wilhelm Blossile kirjutab Marx järgmist: «... Vastumeelsusest igasuguse isikukultuse vastu ei lubanud ma Internatsionaali olemasolu ajal kunagi avalikult teatavaks teha rohkearvulisi läkitusi, milles tunnustati minu teeneid ja millega mind tüüdati mitmesugustest maadest, — ma isegi ei vastanud neile kunagi, mõnikord ainult noomisin nende pärast. Engelse ja minu esimene astumine kommunistide salaühingusse toimus tin-

gimusel, et põhikirjast jäetaks välja kõik, mis soodustab ebausklikku lõmitamist autoriteetide ees.»¹

Tagasihoidlikkuse suurimaks eeskujuks oli V. I. Lenini elu ja tegevus. Lenin ei sallinud väikseimatki katset teda ülistada. 1920. aastal, esinedes Moskva parteikomitee poolt tema 50. sünnipäeva puhul organiseeritud koosolekul kõnega, palus Lenin, et teda vabastataks juubelikõnede kuulamisest.

Lenin hoiatas parteid, et ta ei laseks saavutatud võitudest tekkida peapööritust ja et ta ei satuks upsakaks läinud inimese ohtlikku ja naeruväärsesse olukorda. Lenin tegi kõik, et parteis oleksid õiged vastastikused suhted juhtide ja reakommunistide vahel, et mitte keegi ei kuritarvitaks võimu ega riikuks kollektiivse juhtimise printsiipe.

Marksismi-leninismi rajajate tarkadest õpetustest juhindub meie partei, tema Keskkomitee, kes astusid otsustavalt välja isikukultuse vastu, mis võttis eriti laialdase ulatuse J. V. Stalini elu viimasel perioodil.

Milles konkreetselt avaldus J. V. Stalini isikukultus? Selles, et teda kujutati kui inimest, kes omab mingit üleloomulikku jõudu. Kõik meie rahva edusammud, mida ta on teinud kommunistliku partei juhtimisel, kuulutati Stalini isiklikuks teeneks. Meie edusammud seletati tema kui juhtija mingite eriliste omadustega. Stalin ise ei vaielnud sellele vastu, vaid koguni toetas ja ergutas igati tema ülistamist.

J. V. Stalini isikukultuse vastu võitlemise küsimuse ülestõstmisel lähtus NLKP Keskkomitee sellest, et selle kultuse levitamine vähendas partei ja rahvahulkade osatähtsust, viis alla partei kollektiivse juhtiva tegevuse osatähtsust ja tõi sageli kaasa tõsiseid lünki ja vigu töös. J. V. Stalini isikukultus oli vastuolus sotsialistliku korra loomusega ja sai piduriks nõukogude ühiskonna liikumisel kommunismile.

Isikukultus soodustas partei- ja majandustöö juhtimise halbade meetodite levimist — paljast administreerimist, kamandamist, tõukas mõned juhtivad töötajad sotsialistliku seaduslikkuse rikkumisele ja võimu kuritarvitamisele. Isikukultus kasvatas alahindavat suhtumist altpoolt tulevasse laiade töörahva hulkade

¹ K. Marx ja F. Engels, Teosed, I väljaanne, XXVI kd., lk. 487—488 (v. k.).

initsiatiivi, tekitas selliseid ebaterveid nähtusi nagu puuduste kinnimätsimine, tegelikkuse ilustamine, puru silma ajamine.

Suurt kahju tekitas isikukultus ideoloogilise töö alal. Propagandas ja agitatsioonis, marksismi-leninismi küsimusi käsitlevais teaduslikes töodes levitati just isikukultuse tõttu dogmatismi ja tähenärimist. Oldi arvamusel, et teooriat arendada ja edasi viia, midagi algupärast ja uut öelda võib ainult üks inimene — Stalin, kõik teised aga peavad tema mõtteid ainult populariseerima. Kõik see pidurdas marksismi-leninismi teooria arenemist.

Missugused põhjused aitasid kaasa Stalini isikukultuse kindlustumisele?

Ammendava vastuse andis sellele küsimusele NLKP Keskkomitee otsus 30. juunist 1956. «Isikukultusest ja selle tagajärgedest ülesaamise kohta».

Sotsialismi ehitati meie maal esmakordselt maailmas. Rohkem kui veerand sajandi vältel oli meie kodumaa ainus maa, kes rajas inimkonnale teed sotsialismile. Meie maa oli kui piiratav kindlus, mida ümbritsesid vaenulikud kapitalistlikud riigid. Vaenlased püüdsid igati Nõukogudemaa jõudu õõnestada, ootasid momenti, millal avaneb võimalus talle kallale tungida ja teda hävitada. Sellises olukorras pidi partei olema kogu aeg võitlusvalmis, kasvatama kogu rahvast suure valvsuse vaimus. Samal ajal käis Nõukogudemaal kaua aega äge klassivõitlus kukutatud ekspluataatorite ja töörahva hulkade vahel.

Pärast V. I. Lenini surma (1924. aastal) aktiveerisid oma tegevust parteivastased vaenulikud voolud — trotskistid, parempoolsed oportunistid, kodanlikud natsionalistid, kes püüdsid meie maad leninlikult teelt, sotsialismi ehitamise teelt kõrvale juhtida kapitalismi taastamise teele. Parteil tuli pidada lepitamatut võitlust nende voolude vastu, ületada määratu suuri raskusi, mis oli seotud väga keerulise rahvusvahelise ja siseolukorraga. See olukord nõudis parteilt raudset distsipliini ja juhtimise rangeimat tsentraliseerimist. Selline tsentraliseerimine mõjus negatiivselt nõukogude demokraatia arenemisele. Mõningal määral tuli seda ajutiselt kitsendada, selleks et hiljem, vastavalt nõukogude korra tugevnemisele, anda uuesti laialdased arenemisvõimalused sotsialistlikule demokraatiale meie maal.

Viibides partei Keskkomitee peasekretäri kohal, võitles

J. V. Stalin ühes teiste juhtivate tegelastega aktiivselt Lenini juhendite elluviimise eest. Ta oli ustav marksismile-leninismile. Kui teoreetik ja suur organisaator juhtis ta võitlust leninismi vaenlaste vastu, kapitalistliku ümbruse salasepitsuste vastu. Selles võitluses, sotsialismi ehitamise suurte edusammude taustal omandas Stalin suure autoriteedi ja populaarsuse. Kuid pikka-mööda hakati tema nimega ebaõigesti ühendama kommunistliku partei ja Nõukogudemaa poolt saavutatud kogu edu. See edu ja ülistused Stalini aadressil ajasid ta pea pöörutama.

Isikukultuse arenemist soodustasid suurel määral ka mõned Stalini individuaalsed omadused: võimuahnus, toorus, tujukus, tähelepanematus seltsimeeste suhtes. Neid iseloomujooni märkis juba V. I. Lenin. 1922. aasta lõpul partei korralisele kongressile kirjutatud kirjas avaldas V. I. Lenin kahtlust, kas Stalin suudab küllalt ettevaatlikult kasutada oma ääretult suurt võimu Keskkomitee peasekretäri kohal. Täienduses selle kirja juurde tuletas V. I. Lenin 1923. aasta jaanuari algul veel kord meelde: «Stalin on liiga jäme, ja see puudus, mis on täiesti sallitav meie, kommunistide hulgas ja meie omavahelises läbikäimises, muutub lubamatuks peasekretäri ametikohal. Seepärast teen seltsimeestele ettepaneku järele mõelda, kuidas Stalinit sellelt kohalt üle viia ja sellele kohale teine inimene panna, kes igas muus suhtes erineb sm. Stalinist ainult ühe paremusega, on nimelt seltsimeeste suhtes sallivam, lojaalsem, viisakam ja tähelepanelikum, vähem tujukas jne.»

Partei XIII kongressil, mis toimus varsti pärast V. I. Lenini surma, tehti tema kirjad delegatsioonidele teatavaks. Arutamise tulemusena tunnistati otstarbekaks jätta Stalin peasekretäri kohale, kuid selle tingimusega, et ta arvestaks V. I. Lenini kriitikat.

Jäänud partei Keskkomitee peasekretäri kõrgele ametikohale, hakkas Stalin aja jooksul mõõtmatuult ülehindama oma teeneid, uskuma oma eksimatusse. Mõningaid kitsendusi siseparteilises ja nõukogude demokraatias, mis olid vältimatud ägedas võitluses klassivaenlase ja tema agentuuri vastu ning hiljem saksa fašistlike röövvallutajate vastu peetud sõja tingimustes, hakkas Stalin muutma siseparteilise ja riikliku elu normideks, rikkudes jämedalt nõukogude seaduslikkust, jalge alla tallates leninlikke

juhtimisprintsiipe. Keskkomitee pleenumid ja partei kongressid toimusid ebaregulaarselt, hiljem aga ei kutsutud neid üldse kokku paljude aastate vältel. Stalin osutus faktiliselt väljaspool kriitikat seisvaks.

Suurt kahju sotsialistlikule ülesehitustööle ning demokraatia arendamisele parteis ja riigis tekitas Stalini ekslik vormel, et vastavalt sellele, kuidas Nõukogude Liit jõuab lähemale sotsialismile, muutub klassivõitlus üha teravamaks. See vormel tõsteti Stalini poolt esile 1937. aastal, ajal, kus sotsialism oli meie maal juba võitnud, kus ekspluataatorlikud klassid ja nende majanduslik baas olid likvideeritud. Praktikas sai see ekslik teoreetiline vormel põhjenduseks kõige toorematele sotsialistliku seaduslikkuse rikkumistele ja massilistele repressioonidele.

Just eriti nendes tingimustes kujunes eriseisund riikliku julgeoleku organite jaoks, kellele osutati määratu suurt usaldust, sest neil oli rahva ja maa ees kaheldamatuid teeneid revolutsiooni võitude kaitsmises. Pikema aja kestel õigustasid riikliku julgeoleku organid seda usaldust ja nende eriseisund ei kutsunud esile mingisugust ohtu. Asi muutus pärast seda, kui partei ja valitsuse kontroll nende üle asendati järk-järgult Stalini isikliku kontrolliga ning õiglane nõukogude õigusemõistmine asendati tema ainuisiklike otsustega. Olukord komplitseerus veelgi rohkem, kui riikliku julgeoleku organite etteotsa pääses rahvusvahelise imperialismi agendi Beria kuritegelik jõuk. Vaenlaste septsuste tagajärjel osutusid laimatuks ja said süütult kannatada paljud ausad kommunistid ja parteitud nõukogude inimesed.

Vaatamata sellele, et Stalini isikukultus tekitas suurt kahju sotsialistliku demokratismi arengule, pidurdas rahvahulkade loova initsiatiivi tõstmist, ei suutnud see muuta ega muutnud meie ühiskondliku korra olemust. Mitte mingisugune isikukultus ei suutnud muuta sotsialistliku riigi olemust, mille aluseks on tootmisvahendite ühiskondlik omandus, töölisklassi liit talurahvaga ja rahvaste sõprus.

NLKP Keskkomitee astus otsustavalt välja isikukultuse ja selle tagajärgede vastu ning võtab tarvitusele abinõusid, et selline nähtus ei saaks edaspidi mitte kunagi enam tekkida. Partei tõstis julgesti ja avameelselt üles isikukultuse likvideerimise küsimuse, paljastas Stalini poolt tehtud vead. See annab tunnis-

tust sellest, et partei seisab kindlalt leninismi kaitsel, rahva huvide kaitsel. Isikukultuse hukkamõistmine meie partei poolt leidis heakskiitu nii nõukogude rahva kui ka kõigi vennalike kommunistlike ja töölisparteide poolt välismaal.

NLKP XX kongress tegi Keskkomiteele ülesandeks mitte nõrgendada võitlust isikukultuse igandite vastu. Üksmeelselt heaks kiites kongressi otsuseid, mis mõistavad hukka isikukultuse, näevad kommunistid, kõik nõukogude inimesed nendes tõendit meie partei kasvanud jõu, leninliku printsiipiaalsuse, tema ühtsuse ja monoliitsuse kohta.

NLKP Keskkomitee on juba ellu viinud terve rea tõsiseid abi-nõusid, mis etendasid tähtsat osa kommunistide ja kõigi töötajate aktiivsuse tõstmisel ning nõukogude korra edasisel tugevdamisel. On taastatud partei- ja riigielu leninlikud normid, on ära tehtud suur töö siseparteilise ja nõukogude demokraatia arendamiseks, partei juhtiva tegevuse meetodite parandamiseks, kriitika ja enesekriitika arendamiseks. Likvideerides isikukultuse tagajärgi, taastades leninlikke, bolševistlikke parteielu norme, laiäldaselt arendades sotsialistlikku demokratismi, on partei tugevdanud sidet rahvaga, veel tihedamini koondanud töötajad oma lipu alla.

KUIDAS NLKP JUHIB NÕUKOGUDE ÜHISKONDA. KOLLEKTIIVSUS ON PARTEILISE JUHTIMISE KÕRGEIM PRINTSIIP

Kommunistlik partei on töötajate kõigi organisatsioonide juhtiv tuumik. Kommunistlik partei on nõukogude rahva ainus poliitiline partei. See tuleneb Nõukogude sotsialistliku ühiskonna olemusest endast.

Kodanlikus ühiskonnas on iga partei ühe või teise klassi poliitiline organisatsioon ja kaitseb selle klassi huvisid võitluses teiste klasside vastu.

Nõukogudemaaal on loodud uus, ühetaoline ühiskond, kus ei ole antagonistlikke (lepitamatute vastuoludega lahutatud) klasse, järelikult pole ka pinda mitme partei olemasoluks. Nõukogude Liidus on ainult kaks sõbralikku klassi, töölised ja talupojad, kellel on samuti nagu nõukogude intelligentsil ühised huvid, ühised eesmärgid ja ülesanded. Sellepärast on NSV Liidus pinda ainult ühe partei jaoks, kommunistliku partei jaoks, kes

väljendab kogu nõukogude rahva huvisid. Partei suured eesmärgid on alati olnud ja on ka edaspidi kogu nõukogude rahva eesmärkideks. Nõukogude Liidu töötajad tunnistavad kommunistliku partei oma ainsaks poliitiliseks juhiks.

NSV Liidu Konstitutsiooni 126. paragrahv kinnitas seadusandlikult partei juhtiva osa Nõukogude riigis. Konstitutsioonis on öeldud, et kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud töölisklassi, töötava talurahva ja töötava intelligentsi ridadest ühinevad vabatahtlikult Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse, kes on töötajate eesmine väesalk nende võitluses kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest ja töörahva kõigi, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtiv tuumik.

Partei on meie maa töötajate eesmine väesalk. Kuid töötajatel on veel teisi neile vajalikke organisatsioone: nõukogud, ametiühingud, kommunistlik noorsooühing, kooperatiivid, kultuurhariduslikud ja teised ühiskondlikud organisatsioonid.

Kuidas teostada kõigi nende organisatsioonide ühtset juhtimist? Kuidas vältida lahkkelisid nende tegevuses? Kus on see organisatsioon, kes töötab välja üldise joone nende võitluses ning suunab nende jõupingutused ühtsele eesmärgile?

Selliseks organisatsiooniks on kommunistlik partei. Menševikud ja trotskistid püüdsid igati vähendada ja alla kiskuda partei juhtivat osa teistes proletariaadi organisatsioonides. Nad astusid välja selle vastu, et partei juhiks ideeliselt ja poliitiliselt nõukogude riigiorganeid ja ametiühinguid ning püüdsid õõnestada partei juhtivat osa neis organisatsioonides. See kõik oleks võinud isoleerida, nõrgendada meie rahva jõude ning nurja ajada sotsialismi ülesehitamise.

Meie partei paljastas otsustavalt menševike, trotskistide ja teiste leninismi vaenlaste selle tegevuse ning tõestas praktika varal töötajaile, et nende jõud seisab parteilises juhtimises.

Proletariaadi diktatuuri süsteemis on iga töötajate organisatsioon selle ühtse mehhanismi osaks, mis seob parteid rahvahulkadega ja ilma milleta pole mõeldav töölisklassi diktatuur. V. I. Lenin ütles: «Diktatuuri ei saa teostada ilma mõningate «veorihmadeta» eelväest eesrindliku klassi hulkade ja nende juurest töörahva hulkade juurde,»¹ teisiti öeldes — partei on töölis-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 32. kd., lk. 3.

klassi diktatuuri juhtiv ja suunav jõud, töörahva massiorganisatsioonid aga on veorihmad või hoovad.

Kõige massilisemaks organisatsiooniks on meil töörahva saadikute nõukogud, nad hõlmavad sotsialistliku ühiskonna kõiki töotajaid. Nõukogude kaudu teostab tööliklass ühiskonna riiklikku juhtimist. Nõukogud on valitavad kollektiivsed riigivõimuorganid, nende tööst võtavad osa miljonid töotajad. Nõukogudel on palju harusid nii keskuses kui ka kohtadel. Nad juhtivad administratiivseid, majanduslikke, sõjalisi, kultuurhariduslikke ja teisi organisatsioone. Mitmesugustes riigiorganites, majandusvalitsustes, keskasutustes, ministeeriumides töötava nõukogude aparaadi kaudu toimub meie sotsialistliku riigi suur majanduslik organiseerimistöö. Ilma rahvaga tihedalt seotud riigiaparaadita pole võimalik juhtida majanduslikku ega kultuurilist tegevust ükskõik millises sotsialistliku ülesehitustöö lõigus. Seepärast pöörab kommunistlik partei raugematut tähelepanu nõukogude juhtivate organite ja riigiaparaadi kogu praktilise tegevuse parandamisele, nende vastutuse tõstmisele majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimise eest.

Teiseks töotajate massiorganisatsiooniks on meil ametiühingud, kes ühendavad oma organisatsioonides peaaegu kõiki töölisi ja teenistujaid ning kellel on üle 45 miljoni liikme. Ametiühingud on kasvanud ja tugevnenud partei juhtimisel. Nad etendavad tähtsat osa meie maa poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus ning aitavad parteid kommunistlikule ülesehitustööle kaasa tõmmata tööliste, teenistujate ja intelligentsi laiu hulki.

V. I. Lenin nimetas ametiühinguid kommunismi kooliks, juhtimise ja majandamise kooliks. Ametiühingud kasvatavad töölistes ja teenistujates kommunistlikku suhtumist töösse, tugevdavad töödistsipliini ettevõtteis ja asutustes, võitlevad rahvamajanduse arendamise plaanide täitmise eest. Ametiühingute tähtsaks ülesandeks on sotsialistliku võistluse organiseerimine tootmisplaanide täitmiseks ning ületamiseks. Nad organiseerivad tööliste ja teenistujate üldrahvalikku liikumist tööviljakuse tõstmise ja tehnika parema kasutamise eest, toodangu omahinna alandamise ja kvaliteedi tõstmise eest. Ametiühingud hoolitsevad töotajate materiaalse ja kultuurilise elutaseme tõstmise eest. Nad valvavad

töökaitseaduste täitmise järele, käsutavad sotsiaalkindlustuse fonde, kontrollivad ohutustehnikast kinnipidamist, peavad ülal rohkearvulisi puhkekodusid ja sanatooriume. Ametiühingute kätte on koondatud sellised tähtsad kultuurharidusliku töö vahendid, nagu kultuuripaleed, klubid, raamatukogud, staadionid.

Ametiühingud töötavad oma liikmete laialdase isetegevuse alusel; ametiühingute põhiliseks töömeetodiks on veenmine, selgitamine.

Partei osutab ametiühingutele praktilist abi ja taotleb, et nende töös oleks rohkem võitlusvaimu ja teravust, ülesannete loovat käsitlemist, et ametiühingud näitaksid üles initsiatiivi tööviljakuse tõstmise, tööliste ja teenistujate korteriolude ja teiste elutarbeliste tingimuste parandamise küsimustes, töötajate kommunistlikul kasvatamisel.

Üheks kõige suurearvulisemaks ja levinumaks töötajate organisatsiooniks on kooperasiion, niihästi tootmisalane (kolhoosid, töönduslikud artellid) kui ka tarbijate kooperasiion. See organisatsioon ühendab peamiselt miljonilisi talurahva hulki, samuti ka laialdasi linnaelanikkonna kihte. Kooperasiion hõlbustab linna sidet maaga, aitab kaasa tööliklassi ja talurahva liidu tugevdamisele, laialdaste talurahva hulkade kaasatõmbamisele kommunistlikule ülesehitustööle. Sellepärast hoolitsebki partei nii püsivalt kõigi kooperasiioniliikide tugevdamise eest ning aitab kaasa kooperasiiooni tegevuse parandamisele.

Nõukogude noorsoo massiorganisatsiooniks on Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing, kes ühendab oma ridades üle 18,5 miljoni meie maa noormehe ja neiu. Kommunistlik noorsooühing on parteitu, kuid parteiga tihedasti seotud organisatsioon. Kommunistlik noorsooühing abistab parteid noore põlvkonna kasvatamisel kommunismi vaimus. Ta valmistab ette noorte reservi kõigile teistele töötajate massiorganisatsioonidele.

Partei ei asenda ühtki töötava rahva parteitut organisat-siooni. Ta ei käsuta parteituid organisatsioone, vaid juhib nende tegevust neis organisatsioonides töötavate kommunistide kaudu. Kommunistid kui eesrindlikud ja mõjukad inimesed taotleavad veenmise ja selgitamise abil seda, et nende organisatsioonide kõik liikmed läheksid partei poolt kättenäidatud teed mööda.

Veenmine ja selgitustöö — see on põhiline meetod, mida partei rakendab töötavate hulkade juhtimiseks.

Riiklikud ja ühiskondlikud organisatsioonid, kes ühendavad kümneid miljoneid inimesi, võtavad täie usaldusega vastu juhtimise kommunistliku partei poolt ja teostavad tema poliitikat omaenda poliitikana.

Partei jõud peitub juhtimise kollektiivsuses. Kommunistliku partei rajaja suur Lenin õpetas, et partei võib edukalt teostada oma juhtivat osa, kui ta rangelt kinni peab juhtimise kollektiivsuse printsiibist. Lenin nägi parteis töötajate kollektiivset juhti, partei Keskkomiteed aga nimetas ta «juhtijate kollektiiviks».

Partei kui kollektiivse juhtiva jõu osatähtsus kasvab eriti sotsialistlikus ühiskonnas. Millega seda seletada?

See seletub sellega, et sotsialistliku korra tingimustes tõmatakse aktiivsele loovale tööle, riigi valitsemisele kaasa laialdased rahvahulgad.

Lenin nägi ette, et ainult sotsialismi tingimustes algab kõigil ühiskondliku ja isikliku elu aladel kiire, tegelik, tõeliselt massiline edasiliikumine, millest võtab osa suurem osa elanikkonnast ja seejärel kogu elanikkond.

Seda suurt Lenini ettenägelikkust on kinnitanud elu. Sotsialistlikus ühiskonnas esinevad töölised ja talupojad, kogu rahvas kui uue elu loojad. Siin ei saa lahendada ühtki ülesannet ilma rahvahulkade aktiivse osavõtuta. Ja mida laiemalt võtavad töötajad osa uue ühiskonna ülesehitamisest, seda suuremaid hulki hõlmab liikumine, seda vastutusrikkam on kommunistliku partei osa. Koos rahvahulkade osatähtsuse suurenemisega suureneb väga ka partei enese kui rahva juhtija osatähtsus.

Oma tegevuses maa juhtijana lähtub kommunistlik partei, nagu eespool juba öeldud, marksismi-leninismi teooria tähtsast teesist selle kohta, et rahvahulgad, töötajad on uue elu tõelised loojad, kommunismi ehitajad, partei aga nende kollektiivne juhtiv ja suunav jõud.

Ainult kollektiivsed kogemused ja kollektiivne tarkus kindlustavad meie maa õige, juhtimise, poliitika, majanduse, kultuurilise ülesehitustöö küsimuste õige lahendamise. Juhtimise kollektiivsus kindlustab ka parteihulkade isetegevuse ja initsiatiivi suurima arengu. Partei õpetab meie kaadrit kõige rangemalt teos-

tama Lenini poolt välja töötatud parteielu norme, parteilise juhtimise bolševistlikke printsiipe.

Juhtimise kollektiivsus on parteilise juhtimise kõrgeimaks printsiibiks. Nagu näitavad ajaloolised kogemused ja elu ise, on üksikisiku otsused alati või peaaegu alati ühehülgised otsused. See on ka arusaadav. Kui kogenud inimene, üks või teine partei juhtiv töötaja ka oleks, kui palju ta ka teaks, ei suudaks ta kunagi asendada kollektiivi kogemusi ega teadmisi. Seepärast astubki partei otsustavalt välja isiku osa ülespühumise ja rahvahulkade endi, partei juhtivate organite osatähtsuse vähendamise vastu.

Nagu juba öeldud, tekitas Stalini isikukultus kommunistlikule parteile ja nõukogude ühiskonnale palju raskeid tagajärgi. Üks isikukultuse ohtlikke avaldusi seisis parteilise juhtimise leninlike põhimõtete rikkumises ja eelkõige kollektiivse juhtimise põhimõtte rikkumises; paljusid tähtsaid kommunistliku ülesehitustöö küsimusi otsustati üksi, ilma laialdase kollektiivse arutamiset, mistõttu need otsused olid ühehülgised ja pahatihti ekslikud. Isikukultus takistas parteihulkade ja kõigi töötajate aktiivsuse ja initsiatiivi tõstmise tähtsa vahendi — kriitika ja enesekriitika arenemist.

Juhtimise leninlike põhimõtete taastamine partei kogu tegevuses kindlustab rahvahulkade aktiivsuse ennenägematu tõusu, avab laia tegevusvälja rahva loova initsiatiivi avaldumiseks kõigis kommunistliku ülesehitustöö lõikudes.

Partei suudab kommunistliku ülesehitustöö küsimusi õigesti lahendada sellepärast, et ta tugineb kogu oma tegevuses rahva kollektiivsetele kogemustele, ühendab juhtijate kogemused rahvahulkade kogemustega. Otsuste projektid, mida partei ja valitsuse juhtivad organid välja töötavad rahvamajanduse arendamise, rahva materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmise tähtsais küsimustes, antakse töötajatele läbiarutamiseks ning nende vastuvõtmisel arvestatakse töötajate poolt tehtud märkusi ja ettepanekuid, arvestatakse kõike uut ja eesrindlikku, mida sünnitab rahvahulkade võitlus. Keskkomitee otsused on suure kollektiivse töö vili; nad ei ole üksikisiku seisukohta väljendavad otsused, vaid otsused, mis on välja töötatud kollegiaalselt (kollektiivselt).

Marksismi-leninismi teooria teaduslikule alusele ning kogu partei ja rahva suurtele kogemustele tugineva kommunistliku partei Keskkomitee kollektiivsed poliitilised kogemused, kollektiivne tarkus kindlustavad partei ja meie maa õige juhtimise, kommunismi eduka ülesehitamise meie maal. Kollektiivses juhtimises peitub meie partei suur jõud.

Kommunistliku partei katkematu side rahvaga. Meie partei võib elada ja areneda ainult siis, kui ta toetub töötajate miljoni-
listele hulkadele, kui temale kuulub nende usaldus, ja vastupidi, ta võib hukkuda, kui ta rahvahulkadest eraldub.

V. I. Lenin, rääkides partei avangardsest, eesrindlikust osast, kriipsutas alla partei ja masside tiheda sideme vajalikkust. «Avangard täidab ainult siis avangardi ülesandeid, kui ta oskab mitte irduda tema poolt juhitud massist, oskab kogu massi tõesti edasi viia. Ilma liiduta, mis on sõlmitud mittekommunistidega kõige mitmekesisematel tegevusaladel, ei saa mingisugusest edukast kommunistlikust ülesehitustööst juttugi olla.»¹

Partei tugevdab oma sidet rahvahulkadega eelkõige sel teel, et ta selgitab töötajale oma sise- ja välispoliitika mõtet ja eesmärgi, meie maal rahvamajanduse ja kultuurilise ülesehitustöö alal teostatavate abinõude tähtsust. Mida paremini töötajad partei poliitikast aru saavad, seda kõrgem on nende teadlikkus, seda tugevam on partei side rahvahulkadega. Partei poliitika õigsuse selgitamine parteitutele hulkadele on partei ja rahvahulkade vastastikuste suhete tähtis meetod.

Partei ja rahvahulkade sidemete tugevdamisel etendab määratu suurt osa kriitika ja enesekriitika arendamine. Partei ei karda öelda rahvale tõtt nende puuduste kohta, mis segavad meie edasiliikumist. Parteil ei ole vaja rahva ees puudusi varjata, kuna partei peajoon on õige. Partei joone õigsust on kontrollinud aastakümneid kestnud kangelaslik võitlus töötajate huvide eest ja kinnitanud nõukogude rahva väljapaistvad võidud. Partei avastab julgelt tööstuses, põllumajanduses ja riigiaparaadi tegevuses esinevaid puudusi, tõmbab laialdasi rahvahulki kaasa võitlusse bürokratismi, töös esinevate vigade ja puuduste vastu, kõrvaldab igasugused takistused, mis pidurdavad töötajate initsia-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 33. kd., lk. 200.

tiivi. Enesekriitika, eriti aga altpoolt tulev kriitika on partei tähtis relv võitluses sotsialistliku korra arendamise ja kommunismi ülesehitamise eest.

Partei ja rahva tiheda sideme eredaks väljenduseks on kommunistide ja parteitute blokk, nende liit valimiste ajal nõukogude võimu organeisse. Kogu rahvas valib nõukogudesse kommunistide ja parteitute bloki kandidaate, kogu rahvas hääletab kommunistliku partei poliitika poolt.

Üheks iseärasuseks, mis eraldab kommunistlikku parteid kõigist kodanlikest ja väikekodanlikest parteidest, on vankumatu usk rahvasse, tema loovatesse jõududesse. Tihe side rahvaga on kommunistliku partei jõu ja võitmatuse allikas.

KUUES PEATÜKK

**ÜLELIIDULINE LENINLIK KOMMUNISTLIK NOOR-
SOOÜHING — NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU
PARTEI ABILINE JA RESERV**

(19., 20., 21. ja 22. õppus)

**NLKP — LENINLIKU KOMMUNISTLIKU NOORSOOÜHINGU
ORGANISEERIJAJA JUHTIJAJA**

Kommunistlik noorsooühing — partei ustav poeg. «Minu parteipileti vahel on tema väike poeg — leninliku kommunistliku noorsooühingu liikmepilet».

Nende sõnadega väljendas kirjanik Nikolai Ostrovski veerand sajandit tagasi kujukalt kommunistliku partei ja kommunistliku noorsooühingu vahekorda: kommunistlik noorsooühing on partei poeg, partei kindel reserv ja abiline; partei on kommunistliku noorsooühingu organiseerija ja juhtija.

Kogu komsomoli tegevus on lahutamatu seotud kommunistliku parteiga. Kommunistlikule parteile võlgneb komsomol tänu oma edusammude ja saavutuste eest, kogu oma olemasolu eest.

Kommunistide partei on oma tegevuse algusest peale hoolitsenud noorsoo ja tema revolutsioonilise kasvatamise eest. Juba partei II kongressil 1903. aastal võeti vastu resolutsioon Venemaa õppivasse noorsoosse suhtumisest. Tervitades noorsoo revolutsioonilise isetegevuse elavnemist, tegi kongress kõikidele parteikomiteedele ülesandeks aidata noorsoole kõigiti kaasa tema püüdlustes organiseeruda.

1905. a. tormistel revolutsioonipäevadel kutsus partei, Lenin

bolševikke järjekindlalt üles: minge noorsoo juurde, värvake teda laialdasemalt ja julgemalt revolutsiooni eest võitlejate ridadesse; asutage noortest sadu ringe ja ergutage neid töötama kõigest jõust; looge igal pool võitlussalku: nii üliõpilaste kui ka eriti noortööliste hulgas. Peamine, õpetas Lenin, seisab selles, et töölisnoored õpiksid oma organisatsioonis tundma end suure revolutsioonilise klassi osana, selle klassi osana, kes on kutsutud maailma ümber kujundama, ja et nad tegelikult hakkaksid osa võtma võitlusest sotsialistlike ideaalide teostamise eest.

Juhindudes Lenini nõuandeist, aitas partei töötavaid noori organiseeruda ja revolutsioonilise võitluse teele asuda.

Esimesi noorte proletaarlaste massiorganisatsioone — töölisnoorte sotsialistlikke ühinguid — hakati Venemaal looma kommunistide initsiatiivil ja juhtimisel varsti pärast tsaari-isevalitsuse kukutamist. Sel ajal tekkisid meie maal noorte proletaarlaste ühinemiseks soodsad tingimused: üha kõrgemale tõusis revolutsioonilise liikumise laine, aktiivsest poliitilisest elust hakkasid osa võtma laialdased töörahva hulgad.

Petrogradis tekkis 1917. a. aprillis esimesena Peterhofi—Narva rajooni töölisnoorte ühing. Tema ridadesse kuulus ligi 3000 noormeest ja neiu. Tema tuumiku moodustasid Putilovi (praeguse Kirovi) tehase kõige aktiivsemad noored proletaarlased. Hiljem tekkisid samasugused ühingud Moskvas ja Uraalis, Kiievis, Odessas ja Harkovis, Tuulas ja Rostovis Doni ääres, Volgamaal ja Taga-Kaukaasias.

Eriti laia ulatuse omandas noorte proletaarlaste liikumine pärast partei VI kongressi, kes võttis kursi relvastatud ülestõusu nõukogude võimu kättevõitmiseks. Kongress juhtis partei-komiteede tähelepanu vajadusele osutada maksimaalset tähelepanu töölisnoorsoo sotsialistlike klassiorganisatsioonide loomisele.

1917. a. oktoobriks olid enamuses Venemaa tööstusrajoonides loodud töölisnoorte ühingud. Bolševikel läks korda kinnitada need ühingud bolševike partei juurde kui partei reservi.

Oktoobrilahingute tules said noorsooühingute liikmed esimesed tuleristsed. Eesotsas kommunistidega võitlesid revolutsiooni eest vapralt Petrogradi, Moskva, Rostovi Doni ääres, Voroneži, Saraatovi ja teiste linnade noored punakaartlased. Pärast nõu-

kogude võimu kehtestamist meie maal hakkasid noorsooühingud tekkima ka külas.

Sotsialistlike noorsooühingute liikmed läksid kommunistliku partei kutsel revolutsioonilise võitluse otsustavasse lõikudesse. Kuid algul tegutsesid kohalikud ühingud tihtilugu omaette, side nende vahel oli nõrk. Selleks, et tõsta töötava noorsoo aktiivsust uue elu ehitamisel, oli vaja laialipillatud noorsoo-organisatsioonid ühendada ühtseks ühinguks. 1918. a. juulis kutsuti noorsooühingute esindajad kommunistliku partei Keskkomiteesse. Otsustati moodustada Organiseerimisbüroo kogu maa noorsooühingute kongressi kokkukutsumiseks. Büroosse kuulusid Petrogradi, Moskva ja Uraali noorsoo-organisatsioonide esindajad.

29. oktoobril 1918. aastal avati Moskvas I ülevenemaaline töölis- ja maanoorte ühingute kongress. Seda päeva loetakse kommunistliku noorsooühingu asutamise päevaks. Kongressist võttis osa 176 delegaati. Nad esindasid 22 100 noorsooühingute liiget. Komsomoli I kongressi töö, samuti nagu kõigi järgnevate kongresside töö, toimus partei Keskkomitee otsesel juhtimisel.

Oma auesimeheks valis kongress Vladimir Iljitš Lenini. Olles seotud Nõukogude riigi juhtimise hiiglasuure tööga, ei saanud Lenin kongressile tulla. Tema kutsel tuli tema juurde Kremliisse kongressist osavõtjate delegatsioon. Lenin vestles temaga kaua: tundis huvi noorsooühingute praktilise töö vastu, õppis sügavalt tundma nende vajadusi, näitas kätte tee noore põlvkonna elu kõige pakilisemate küsimuste lahendamiseks.

Kongress ühendas töölis- ja maanoorte laialipillatud organisatsioonid ühtseks organisatsiooniks — Venemaa Kommunistlikuks Noorsooühinguks (lühendatult — komsomol). Kongress võttis vastu kommunistliku noorsooühingu programmi peamised põhimõtted, rõhutades eriti, et kommunistlik noorsooühing on solidaarne kommunistliku parteiga. Ühingu eesmärk, öeldi kongressi otsuses, on levitada kommunismi ideid ning tõmmata töölis- ja maanoori kaasa Nõukogude Venemaa aktiivsele ülesehitamisele. Kongressil valiti kommunistliku noorsooühingu Keskkomitee ja kinnitati põhikiri.

V. I. Lenini juhendite järgi ja tema osavõtul töötas partei välja põhiseisukohad kommunistliku noorsooühingu tegevuse kohta, sotsialistliku ühiskonna tingimustes noorte töö, hariduse

ja kasvatuse kohta. Paljudes Lenini teostes leidub otseseid juhendeid kommunistliku noorsooühingu ülesannete, tema töö sisu ja meetodite kohta. Noorsoo kommunistliku kasvatuse programmiks on olnud ja on Lenini tuntud kõne komsomoli III kongressil 2. oktoobril 1920. aastal.

Kongressi tribüünilt ütles Lenin, et kogu töörahva kasvav põlvkond tuleb õpetada kommunismi üles ehitama. Iga noor inimene, kes astub kommunistlikku noorsooühingusse, peab aitama parteil kommunismi üles ehitada. On vaja, et iga päev igas linnas ja igas külas noorsugu lahendaks praktiliselt ühise töö ühe või teise ülesande, olgugi kõige väiksema, olgugi kõige lihtsama. Selleks peab kommunistlik noorsooühing kasvatama noort põlvkonda teadliku ja distsiplineeritud töö varal. Ainult töötades koos tööliste ja talupoegadega võib saada tõeliseks kommunistiks.

Eriti rõhutas Lenin noortes nõukogude rahva kõige paremate moraalsete omaduste kasvatamise tähtsust. Ta õpetas, et kogu kasvatus-, haridus- ja õppetöö peab olema allutatud noorte inimeste kommunistliku moraali vaimus kasvatamise ülesandele. Ja selgitas, miks see on tähtis: kommunistliku moraali aluseks on võitlus kommunismi ülesehitamise kindlustamise ja lõpuleviimise eest.

Noortes kommunistliku moraali kasvatamine aga, hoiatas Lenin, ei seisa sugugi selles, et serveerida noormeestele ja tütarlastele igasuguseid magusaid jutte ja kõlbluse reegleid. Nõukogude inimese moraalsed väärtused ei kujune lahus elavast tegelevusest. Nad kujunevad ja tugevnevad üldrahvalikus võitluses kommunistliku partei poliitika elluviimise eest.

Vladimir Iljitš Lenin õpetas kommunistlikku noorsooühingut rajama oma tööd loova isetegevuse põhimõttele, alati juhinduma partei näpunäidetest, õpetas, et noorsooühingu tegevus oleks kogu kasvavale põlvkonnale kommunistliku töö eeskujuks.

Pärast Lenini surma 1924. aastal hakati kommunistlikku noorsooühingut nimetama Leninlikuks Kommunistlikuks Noorsooühinguks. Manifestis, millega komsomoli VI kongress sel ajal pöördus kogu meie maa töötava noorsoo poole, oli öeldud: Lenini nime, kõigist nimedest kõige parema nime, võttis kommunistlik noorsooühing sellepärast, et kogu nõukogude noorsugu valdaks

ühine tahe ja kindel otsus õppida elama ja töötama leninlikult, viia ellu Lenini õpetused.

Tänapäeva noor põlvkond ei ole näinud elusat Leninit. Kuid meil on Vladimir Iljitši geniaalsed teosed, tema surematu õpetus valgustab meile teed kommunismile. Meid juhib sellel teel Lenini poolt loodud partei, tema Keskkomitee. Vanad bolševikud — suure Lenini võitluskaaslased — on kandnud meieni helge, igavesti elava Lenini kuu.

Kommunistlik noorsooühing, keda innustab kommunistlik partei, kasvatab nõukogude noorsoos valmisolekut alati ja kõiges käia Lenini õpetuste, partei juhendite järgi. Parteiline juhtimine on olnud, on ja jääb kommunistliku noorsooühingu eduka töö kõige peamiseks ja kõige tähtsamaks tingimuseks.

Parteiline juhtimine on kommunistliku noorsooühingu jõu ja tugevuse allikas. Kommunistlik partei vaatab kommunistliku noorsooühingu juhtimise tööle kui kogu oma tegevuse lahutamatu osale. Ja komsomol kasvab, areneb ja tugevneb tänu partei hoolitsusele. Komsomoli parteiline juhtimine avaldub selles, et partei annab printsipiaalsed juhendid, mis kindlustavad ÜLKNU arvukate organisatsioonide töö õige suuna.

See on ja on olnud nii Nõukogude riigi kõigil arenemisetappidel. Kommunistliku noorsooühingu töö küsimusi on arutatud paljudel parteikongressidel, partei Keskkomitee pleenumitel. Kommunistliku ülesehitustöö üldrahvalikest ülesannetest lähtudes näitavad parteikongressid ja partei Keskkomitee pleenumid oma otsustes komsomolile, kus ja kuidas on vaja antud ajal rakendada noorte jõudu kodumaa hüvanguks. Partei aitab komsomolil leida oma koht üldriiklike ülesannete lahendamisel.

Toome näitena partei VIII kongressi, mis toimus kõigest viis kuud pärast komsomoli moodustamist, 1919. a. märtsis. Sel ajal valmistas partei ette töölisi ja talupoegi kodusõja otsustavaiks lahinguiks, mobiliseeris neid Nõukogude Vabariigi edasilükkamatute majanduslike ülesannete täitmisele. Neis tingimustes oli eriti suur tähtsus uute revolutsiooniliste võitlejate ettevalmistamisel. Ja kongress kutsus töölisklassi ja töötava talurahva noort põlvkonda aktiivselt osa võtma revolutsioonilisest ülesehitustööst, ette valmistuma revolutsiooni jätkamiseks ja süvendamiseks. Parteil, on öeldud kongressi resolutsioonis, peab olema

hästi ettevalmistatud reserv, millest ta võib ammutada uusi, revolutsioonilisest entusiasmist läbitud, ausaid ja teadlikke töötajaid. Kongress tegi komsomolile ülesandeks võtta enda peale austav ülesanne — valmistada ette partei reserv.

Partei XIV kongress, kus partei 1925. a. detsembris võttis kindla kursi Nõukogude Liidu sotsialistlikule industrialiseerimisele, näitas oma otsustes kõigile nõukogude rahva massiorganisatsioonidele, sealhulgas ka kommunistlikule noorsooühingule, kätte nende ülesanded võitluses selle eest, et viia ellu partei peajoon rasketööstuse eelistatud arendamiseks. Eriti rõhutati kommunistliku noorsooühingu kohustust mobiliseerida kogu noor põlvkond selleks, et see võtaks aktiivselt osa rasketööstuse loomisest, uute tehaste, kaevanduste, murdude, elektrijaamade, raudteede ehitamisest ja vanade laiendamisest.

Tähtsad ülesanded komsomoli tööks tulenesid partei XV kongressi direktiividest, kes 1927. a. detsembris võttis vastu otsuse põllumajanduse kollektiviseerimise igakülgse arendamise kohta.

See kongress kinnitas NSV Liidu rahvamajanduse arendamise esimese viie aasta plaani koostamise direktiivid. Kongress märkis leninliku kommunistliku noorsooühingu kui partei ühe peamise abilise hiiglasuurt osa partei poliitika elluviimisel. Kommunistlik noorsooühing, on öeldud kongressi otsuses, peab olema uute algatuste initsiaatoriks ja elluvijaks linnas ja külas, peamiseks hoovaks töölis- ja maanoorsoo laiade hulkade kasvatamisel sotsialismi ülesehitamise vaimus.

Partei XVIII kongress, mis toimus 1939. a. märtsis, täiendas partei põhikirja eri osaga «Partei ja kommunistlik noorsooühing». Põhikirjas oli öeldud, et komsomol teeb oma tööd partei juhtimisel. ÜLKNÜ Keskkomitee kui kommunistliku noorsooühingu juhtiv organ allub partei Keskkomiteele. Kohalike komsomoliorganisatsioonide tööd suunavad ja kontrollivad vastavad vabariikide, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide parteiorganisatsioonid. Komsomoliorganisatsioonid peavad olema partei direktiivide aktiivseteks teostajateks kõigil sotsialistliku ülesehitustöö aladel, eriti seal, kus puuduvad partei algorganisatsioonid. Komsomoliorganisatsioonidele on antud laialdase initsiatiivi õigus arutusele võtta ja vastavate parteiorganisatsioonide ees üles tõsta küsimusi, mis on seotud ettevõtete, kolhooside, sovhooside

side, asutuste töö parandamisega, sotsialistliku võistluse arendamisega, massiliste poliitiliste kampaaniate läbiviimisega.

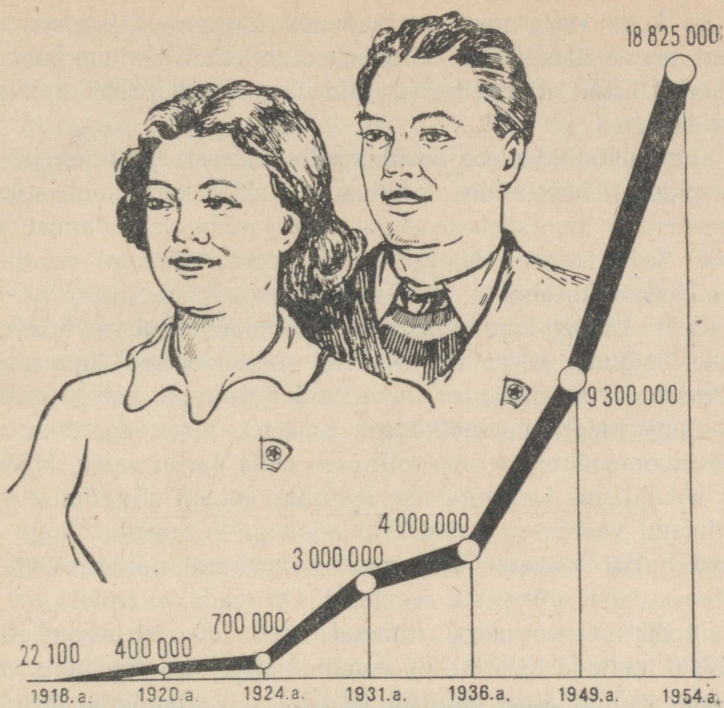
Need kommunistliku noorsooühingu elu seisukohalt tähtsad põhimõtted on kõik sisse võetud ka praegu kehtivasse NLKP põhikirja, mis kinnitati 1952. a. oktoobris partei XIX kongressil ja mida osaliselt muudeti 1956. a. veebruaris meie partei ajaloolisel XX kongressil.

NLKP XX kongress pühendas palju tähelepanu kommunistliku noorsooühingu tööle. Kongress märkis, et kommunistlikul noorsooühingul on tähtis koht meie maa ühiskondlikus elus: kommunistlik noorsooühing võtab aktiivselt osa riiklikust, majanduslikust ja kultuurialasest ülesehitustööst, aitab parteil kasvatada kasvavat põlvkonda kommunistlikus vaimus. Ühtlasi juhtis kongress tähelepanu tõsistele puudustele komsomoliorganisatsioonide tegevuses: komsomoliorganid ei oska vahel noori kaasa tõmmata praktilisele tööle, teostavad nõrgalt ideelist kasvatustööd, asendavad elavat organiseerimistööd resolutsioonide, paraadlikkuse ja käratagemisega. Selleks, et need puudused kõrvaldada, nõudis kongress parteiorganisatsioonidelt, et nad parandaksid kommunistliku noorsooühingu juhtimist, hoolitseksid rohkem noorte hulgas tehtava kasvatuse ja massilise kultuuritöö eest. Kongressi otsustes rõhutati, et eriti on vaja kindlustada kommunistlike noorte, kogu nõukogude noorsoo veelgi aktiivsem osavõtt riiklikust, majanduslikust ja kultuurialasest ülesehitustööst, meie maa kogu ühiskondlik-poliitilisest elust.

Sotsialistlik maa võib korraldada ja peab korraldama võrsuma põlvkonna kasvatamist veelgi paremini, veelgi täielikumalt, kujundama uue ühiskonna ennastsalgavaid ehitajaid — nii märgiti NLKP XX kongressi resolutsioonis Keskkomitee aruande kohta ja delegaatide sõnavõttudes.

Kommunistliku noorsooühingu kohus on kasvatada väsimatult nõukogude noorsugu kodumaa ennastsalgava teenimise ja kommunistlikule parteile ustavuse vaimus, NSV Liidu rahvaste murdmatu sõpruse vaimus, kasvatada noortes nõukogude inimeste parimaid omadusi: tööarmastust, optimismi, kartmatust, veendumust meie ürituse võidus, valmisolekut võita kõik raskused ja takistused kommunismile viival teel.

Komsomoliorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis, õpetab

Kommunistliku noorsooühingu ridade kasv

partei, peavad olema elusad inimesed — kommunistlikud noored, nõukogude noormehed ja tütarlapsed. Nende töö, elu, hariduse ja kasvatuse, noorsoo järjest kasvavate vajaduste ja huvide rahuldamise eest on kohustatud väsimatult hoolitsema iga ÜLKNU organisatsioon.

Kommunistliku noorsooühingu igapäevast tegevust suunab NLKP Keskkomitee. Ta innustab ja rikastab ideeliselt kommunistlikku noorsooühingut, koondab tema ridu, annab talle edasi rahvahulkades tehtava organisatsioonilise ja poliitilise töö kogemusi. Kohtadel juhivad komsomoliorganisatsioonide tööd liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, NLKP krai-, oblasti-, ringkonna-, rajoonikomiteed ja alamad parteiorganid.

Kommunistlikus noorsooühingus töötavad kommunistid viivad pidevalt ellu partei direktiive. Veenmismeetodiga, selgitades par-

tei ja kogu meie maa ees seisvaid ülesandeid, organiseerides noori nende ülesannete täitmisele, taotlevad kommunistid seda, et kõik ÜLKNÜ liikmed võitleksid üksmeelselt partei, rahva ürituse eest.

Kommunistlikku noorsooühingut suunavalt juhtides ja tema eest pidevalt hoolitsedes kindlustab partei komsomoli sidemete tugevnemist noorsoohulkadega, tema mõju laiendamist noorsoole. Seda tõendab kommunistliku noorsooühingu ridade võimalik kasv. (Vt. tabel lk. 175.)

Partei kaitseb kommunistlikku noorsooühingut vaenulike, kahjulike mõjude eest. Trotskistid, parempoolsed oportunistid, kodanlikud natsionalistid on teinud korduvalt katset eraldada kommunistlikku noorsooühingut parteist, kasutada kommunistlikku noorsooühingut oma võitluses meie partei vastu, NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise leninliku plaani elluviimise vastu. Leninismi vaenlased kavatsesid nõukogude noorsoo, kogu meie rahva hulka külvata meie maal sotsialismi võidu võimalusse mitteuskumise mürgiseid seemneid. On teada, et trotskistid meelitasid õppivat noorsugu, nimetasid teda «partei baromeetriks», püüdsid levitada teooriat, et kommunistlik noorsooühing olevat parteist «sõltumatu», püüdsid ÜLKNÜ-d vastandada parteile ja partei leninlikule Keskkomiteele. Partei andis leninismi vaenlaste sepitsustele otsustava vastulöögi. Ka praegu likvideerib partei igasugused katsed poetada kommunistlikku noorsooühingusse, noorsoo hulka nõukogude ühiskonnale võõraid vaateid ja meeleolusid. Partei hoolitseb selle eest, et kommunistlik noorsooühing tugevdaks ja parandaks ideoloogilist tööd noorsoo hulkades, seoks noorsugu kommunistliku ülesehitustöö praktiliste ülesannetega.

Ideeline veendumus ja ustavus partei üritusele — selles seisab kommunistliku noorsooühingu jõud. Vladimir Iljitš Lenin kutsus juba esimese Vene revolutsiooni ajal noorsugu järgima parteiinimeste eeskuju — meie kõige paremate, esireas sammuvate kaasmaalaste eeskuju. Töötagem endale, ütles Lenin, sammuda nende jälgedes, käituda niisama kartmatult ja kangelaslikult.

See töotus on püha ka meie rahva praegusele noorele põlvkonnale. Kogu seda teed, mille kommunistide partei on läbi käinud, ja seda, kuidas partei on targalt juhtinud meie määratu suurt maad, peab nõukogude noorsugu kangelasteoks, mehisuse

ja kangelaslikkuse eeskujuks. Kommunistlikud noored, kõik meie maa noormehed ja neid õpivad parteilt, võtavad eeskuju kommunistidelt. Olla esirinnas, minna julgelt sinna, kus on raskem, olla niisugused nagu kommunistid, — see on kommunistlike noorte palav südamesoov. Nad peavad endale suureks auks ette valmistada Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteisse astumiseks.

Komsomol kui partei reserv täiendab partei ridu. Noored astuvad kuni kahekümnenda eluaastani parteisse ainult kommunistliku noorsooühingu kaudu. Miljonid kommunistid on saanud esimese poliitilise karastuse kommunistlikus noorsooühingus.

Nõukogude riigi kõigil arenemisetappidel on kommunistlik noorsooühing kandnud partei mõju kogu nõukogude noorsoo hulka.

LENINLIKU KOMMUNISTLIKU NOORSOOÜHINGU VÕITLUSTEE

Kodusõja rinnetel. Juba kommunistliku noorsooühingu olemasolu esimestel aastatel kirjutas NLKP Keskkomitee läkituses kõigile kommunistlikele noortele: «Parteist ootab teilt suuri tegusid... Ja partei on veendunud selles, et te täidate tema lootused.»

Kommunistlik noorsooühing on alati auga täitnud partei lootusi. Partei juhtimisel on ta läbi käinud suure ja kuulsusriika tee, korda saatnud palju patriootlikke tegusid.

Revolutsiooni aastail ellu astunud töötav noorsugu võitles vapralt kodusõja võitlejate esimestes ridades. Kommunistide eeskujust innustatuna ilmutasid kommunistlikud noored kõigil rinnetel võrratut kangelaslikkust, võitlesid vapralt Budjonnõi ratsapolkude lippude all, ründasid võidukalt vaenlast Perekopi all ja Orenburgi steppides, pidasid vastu punase Pētrogradi eest peetud lahingutes, rünnakute öödel Spasski all.

Tol ajal saatis kommunistlik noorsooühing oma parimad pojad tegevarmeesse, punaste komandöride kursustele. Kui olukord rinnetel muutus keerulisemaks, viis kommunistlik noorsooühing partei kutsel läbi kommunistliku noorsooühingu liikmete ülevenemaalise mobilisatsiooni. Esimene mobilisatsioon viidi läbi 1919. a. mais Idarindele, teine — sama aasta oktoobris Lõuna-

rindele, kolmas — 1920. a. kevadel Läänerindele. Kommunistide eeskujul läks rindele üle poole kogu kommunistliku noorsooühingu koosseisust.

Kirjanik Arkadi Gaidar astus vabatahtlikuna Punaarmeele, kui ta oli kõigest neljateistkümne aastane. Kommunistlik noorsooühing saatis ta komandöride kursustele. Lõpetanud kursused, juhatas Gaidar roodu, hiljem pataljoni, ja sai seitsmeteistkümne aastaselt polgukomandöriks. Ta võitles Lõuna- ja Läänerindel, hävitas valgekaartlasi Kesk-Aasias, jõudis lahinguid pidades Mongoolia piirini.

Vapper nõukogude sõjamees Sokolov-Sokoljonok on praegu kindralleitnant. Nõukogude relvastatud jõudude ridadesse tuli Sokolov-Sokoljonok kommunistliku noorsooühingu lähetuskirjaga, mille andis 1919. aastal välja kommunistliku noorsooühingu Vladimiri kubermangukomitee. Tulnud selle lähetuskirjaga rindele, sattus ta partisanisalka ja sai selle komissariks. Kui salk ühines Punaarmeelega, määrati noorkommunist Sokolov brigaadikomissariks. Kui langes rivist välja brigaadikomandör, võttis juhtimise üle Sokoljonok (kotkapoeg) — nii nimetasid võitlejad oma komisari tema julguse pärast. Kui kodusõda lõppes, oli tema, kahekümneaastane nooruk, juba suurte teenetega sõjamees, keda oli autasustatud kahe Punalipu ordeniga.

Ilmekaks leheküljeks kodusõja ajaloos on Kiievi kommunistlike noorte Tripolje sõjaretk.

Ataman Zeljonõi kulaklikud jõugud olid vallutanud Tripolje küla, mis laiub Dnepri kõrgel kaldal. Kiievi parteikomitee saatis jõuku likvideerima komsomoli erisalga: sada kommunistlikku noort. Koos Punaarmee väeosadega murdis see salk läbi Tripoljesse. Bandiidid põgenesid külast. Kuid südaööl tungisid nad äkki kallale kommunistlikele noortele, kes olid Tripoljesse öökorterisse jäänud.

Algas äge võitlus. Jõud olid ebavõrdsed, kuid ükski kommunistlik noor ei mõelnud allaandmisele. Julgelt käitus kuulipildur Orlikova, kui aga padrunid lõppesid, laskis ta viimase granaadiga õhku enese ja oma kuulipilduja. Salga peajõud eesotsas kommunistliku noore Duboviga löid mehiselt tagasi loomastunud bandiitide pealetungi. Olles surutud vastu jõe kallast, läksid kommunistlikud noored mitmel korral vasturünnakule, sundisid

vaenlast käsitsivõitlusse astuma. Paljud noored võitlejad paisati järsult kaldalt alla Dneprisse. Neid, kes püüdsid jõest üle ujuda, külvasid bandiidid üle kuulirahega...

Kommunistlik noorsooühing ei unusta kunagi partisani-kaugidalast Vitali Banevuri — Karl Liebknechti nimelise kuulsusrikka komsomolipataljoni kartmatut võitlejat, pataljoni komsomolikomitee sekretäri; kommunistlikku noort Pavlina Kuznetsovat — Esimese Ratsaarmee kuulsat kuulipildurit; kommunistliku noorsooühingu roodude, soomusrongide ja salkade kangelastegusid; Odessa ja Simferopoli noorte põrandaaluste lahingutegevust ja paljusid teisi kangelasi.

Kodusõja aastail tegi kommunistlik noorsooühing läbi esimese eksami ka tööriindel. Koos eesrindlike töölistega võtsid kommunistlikud noored aktiivselt osa kommunistlikest laupäevakutest, aitasid Nõukogude vabariigi relvastatud jõude varustada kõigega, mis oli vajalik võidu saavutamiseks.

Meie maa industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise aastail. Pärast kodusõja lõppemist võtsid kommunistlikud noored partei üleskutsel aktiivselt osa rahvamajanduse taastamisest: Donbassis pumpasid nad üleujutatud kaevandustest välja vee ja suurendasid söe tootmist, aitasid korda seada tööd tehastes ja raudteedel, aitasid kaasa põllumajanduse tõusule.

1926. aastal loodi komsomoliorganisatsioonide algatusel Leningradi, Moskva, Sverdlovski ja Donbassi tööstusettevõtetes esimesed noorte löökbrigaadid. Neil aastail tekkis ja omandas hiljem suure ulatuse noorte löökbrigaadide, -vahetuste ja -jaoskondade sotsialistlik võistlus ehitustel, tehastes ja vabrikutes. 1931. a. jaanuaris aga kuulutas ÜLKNÜ IX kongress 3 miljoni kommunistliku noore nimel kogu kommunistliku noorsooühingu esimese viisaastaku löökbrigaadiks.

Võideldes noorte tööviljakuse tõstmise eest, võtsid tehaste ja vabrikute komsomoliorganisatsioonid oma šefluse alla tööpingid ja masinad, korraldasid löökbrigaadide vahelisi võistlusi ja ülevaatusi, konkursse parima noortöölise nimele. Kommunistliku noorsooühingu aktiivsel osavõtul tekkisid paljudes ettevõtetes ahelbrigaadid: need brigaadid ühendasid mitmesuguste tsehhide töölisi, kes olid seotud ühe või teise masina ühise valmistamisega.

Laialdaselt levisid tol ajal «vastuplaanid»: löökbrigaadides

uurisid noortöölised hoolikalt tootmisvõimalusi ja tegid omapoolseid ettepanekuid tootmisplaanide täitmiseks lühema ajaga. Kommunistlike noorte algatusel loodi tsehhides ratsionaliseerijate grupid, leiutajate ringid. «Kerge ratsaväe» komsomoligrupid avastasid kitsaskohti tootmises ja taotlesid nende kõrvaldamist.

Esimeste nõukogulike viisaastakute ajal oli sotsialismi eest peetud üldrahvaliku võitluse otsustavaks lõiguks rasketööstuse ettevõtete ja raudteede ehitamine. Kommunistlik noorsooühing võttis väga aktiivselt osa võitlusest meie maa industrialiseerimise eest. Esimese viisaastaku (1928.—1932. a.) uuehitustele suunas ta 350 000 noormeest ja neiu.

Lööktöölisena töötasid Magnitogorski metallurgiakombinaadi noored ehitajad. Tookord Magnitogorski ehitusel viibinud välisfirmade esindajad väitsid, et Uraali jõe kaartammi ehitamiseks kulub vähemasti viis kuud. Komsomolibrigaadid ehtasid tammi kaks korda kiiremini. Nad ehtasid ka rekordiliselt lühikese aja jooksul ühe meie maa kõige suurema kõrgahju — «Komsomolskaja» — ja püstitasid mõne talvekuu jooksul elektrijaama seitsmekordse hoone. Töö ei katkenud isegi kõige karedama pakasega.

Noored töötasid ennastalgavalt Dnepri hüdroelektrijaama ehitamisel. Siin läks hoogu võistlus vasakpoolsel kaldal töötavate ehitajate ja paremkalda brigaadide vahel. Võisteldi selleks, et paigaldada ennetähtaegselt pool miljonit kuupmeetrit betooni Dneprogressi tammi korpusse. Ohtuti säras ehituse kohal kõrge masti otsas suur elektritäht. Tähe süütamise õiguse sai selle kalda kollektiiv, kes sel päeval oli ületanud oma vastuplaani. Betoneerimisel sammusid esirinnas noortebrigaadid.

Kommunistlike noorte töövaprus avaldus ka Uraali masinaehitustehase, Gorki autotehase, Berezniki keemiakombinaadi, Rostovi põllutöömashinate tehase ja Turkestan-Siberi raudtee ehitamisel, Valgevene, Aserbaidžani, Gruusia, Usbeki ja teiste liiduvabariikide uuehitustel. Leninlik kommunistlik noorsooühing oli Uraali—Volga naftarajooni ettevõtete ehitamise šefiks, Uraali—Kuznetski kombinaadi kõigi ehituste šefiks.

Kirvelöökide ja saehelinaga äratasid noored entusiastid Kaug-Idas ellu põlise taiga, et ehitada sinna noorte linn — Komsomolsk Amuuri ääres. Esimestena maabusid 1932. aastal selle suure jõe inimtühjale kaldale kommunistliku noorsooühingu poolt

saadetud 3000 noormeest ja neiut. Nad saabusid aurikul «Kolumbus» ja tundsid ennast ka kolumbustena, imekauni, kuid sinnani veel asustamata maa esimeste avastajatena. Noored ehitajad kohatasid siin palju raskusi. Otse jõe kaldalt tuli juurida põlist taigat, kus inimest varitsesid nii röövloomad kui ka õel skorbuut. Inimesed käisid kevadel ja sügisel põlvist saadik poris, külmetasid talvel neljakümnekraadises pakases, vaevlesid suvel putukate ja sääskede käes. Ja ehtasid linna. Elasid muldonnides ja telkides ning unistasid suurtest majadest, elektrist, graniidist kaldaäärseist, uutest tehastest. Unistasid — ja kangelaslike jõupingutustega muutsid unistuse tegelikkuseks. Need, kes pidasid katsumusele lõpuni vastu, kes võitsid raskused ja puudused, — neist said karastatud ja tugevad inimesed, tõelised uue elu ehitajad.

Olgu nimetatud üks neist — Aleksei Maresjev, hiljem kuulsaks saanud lendur, Nõukogude Liidu kangelane. Esimeste kommunistlike noorte hulgas sõitis ta Stalingradist Amuuri äärde nooruse linna ehitama ja sai seal väga kõva karastuse eluks. Nüüd tunneb teda noorsugu nii meie maal kui ka välismaal: ta on ju Boris Polevoi raamatu «Jutustus tõelisest inimesest» kangelase algkuju.

Kui meie maal algas põllumajanduse kollektiviseerimine, astusid küla kommunistlikud noored kommunistide eeskujul üksmeelselt kolhoosidesse. 1929. a. juunikuuks olid igast sajast kommunistlikust noorest maal juba 93 kolhooside liikmed. Kõikjal võitlesid kommunistlikud noored ennastsalgavalt ühisel maal kollektiivsele tööle ülemineku eest.

Uue elu ehitamine külas toimus kulakluse metsiku vastupanu tingimustes. Kommunistlikud noored tegutsesid vapralt: nende entusiasmi ei suutnud murda ei süütamised, peksmised ega tapmised.

Kui sotsialistlik tööstus saatis kolhoosipõldudele sadu tuhandeid traktoreid, kutsus partei: «Kommunistlikud noored — traktorile!» Ja lühikese ajaga valmistati ette terve armee noori mehhanisaatoreid, sealhulgas ka 100 000 tütarlast-traktoristi.

Kommunistlik noorsooühing oli partei aktiivne abiline ka kultuurirevolutsiooni suure ülesande lahendamisel. Sajad tuhanded kommunistlikud noored juhatasid kirjaoskamatusel likvideerimise ringe ja koole. Kommunistliku noorsooühingu abiga õpetati juba

nõukogude võimu esimese 20 aasta jooksul kirjaoskus 50 miljonile täiskasvanule ja kindlustati laste üldine algõpetus.

Kommunistliku noorsooühingu osavõtul organiseeriti neil aastail ettevõtetes ja ehitustel palju mitmesuguseid koole ja kursusi, mis andsid noortööliste tehnilisi teadmisi. Üksnes 1934. aastal sooritas tehniliste teadmiste miinimumi ühiskondliku eksami 170 000 kommunistlikku noort ja 850 000 noortöölist. Partei Keskkomitee ja Nõukogude valitsus hindasid kõrgelt seda kommunistliku noorsooühingu algatust: tehnilise miinimumi eksami sooritamine laiendati kõigile meie maa töölistele, kes töötasid keerukatel agregaatidel ja masinatel.

Kommunistliku noorsooühingu suunamisel astusid noored sel ajal kõrgematesse õppeasutustesse, tehnikumidesse ja teistesse õppeasutustesse. Ainuüksi kahe esimese viisaastaku (aastad 1928—1937) jooksul valmistati kommunistliku noorsooühingu liikmete hulgast ette 286 000 inseneri ja tehnikut, põllumajanduse spetsialisti, arsti, õpetajat. Kommunistliku noorsooühingu liikmete hulgast on võrsunud palju kogu meie maal kuulsaks saanud tootmisnovaatoreid, teadlasi, konstruktoreid, leiutajaid, kultuuritegelasi.

1941.—1945. aasta suurtes lahingutes. Suure Isamaasõja esimestest päevadest alates tuli Nõukogude armee ridadesse sadu tuhandeid kommunistlikke noori. Noored patrioodid ei säästnud oma jõudu ega elu, et kaitsta kodumaa vabadust ja sõltumatust.

Kangelastegudega on kuulsaks saanud Aleksandr Pokrõškin, kommunistliku noorsooühingu kasvandik, Novosibirski linna treial, hävituslendur, kolmekordne Nõukogude Liidu kangelane. Ta võttis sõja esimesest päevast peale osa õhulahingutest, võitles paljudel rinnetel, sooritas 550 lahinglendu. Lennuväeüksus, mida ta juhatas, lõpetas sõja Võidupühal — 9. mail 1945 — õhulahinguga vabastatud Praha kohal.

Nõukogude Liidu kangelase kolm kuldtahte ehivad ka teise kuulsa nõukogude lenduri — Ivan Kožedubi rinda. Kooliaastail oli ta pioneer, hiljem kommunistlik noor Sumõ oblasti Obraževka külas Ukrainas. Sõja-aastail võttis Kožedub osa 120 õhulahingust. Viimase võidu saavutas ta lahingus Berliini kohal 1945. a. aprillis.

1941.—1945. aasta sõda oli raske. See läks meie rahvale

maksma palju ohvreid. Mitte kõik kommunistlikud noored — kangelased ei tulnud lahinguväljadelt tagasi. Nende kangelasteod on läinud ereda leheküljena kommunistliku noorsooühingu kuulsusrikka tegevuse kroonikasse.

Meie mäletame tagasihoidliku nooruki, Ufaa linnast pärineva kaardiväe reamehe Aleksandr Matrossovi kangelastegu. Ta elas kõigest üheksateist aastat. Tema süda, läbi puuritud fašistide kuulidest, lakkas tuksumast talvehommikul 23. veebruaril 1943. aastal. See oli iidse Vene jõe Lovati kaldal, Velikije Luki linna lähedal.

On säilinud Matrossovi komsomolipilet number 17251590. Üle kogu lehekülje, kuhu märgitakse liikmemaksud, on ümmarguse käekirjaga kirjutatud: «Kattis oma kehaga vaenlase tulepunkti ja lämmatas selle. Ilmutas kangelaslikkust.»

Pole ununenud Zoja Kosmodemjanskaja kuulsusrikas nimi.

Moskva-eelse Vereja linna lähedal, Petrištševo külas, võtsid fašistid kinni noore naispartisani. Ülekuulamisel nimetas ta end Tanjaks. Kuidas teda fašistid ka piinasid, ta ei reetnud oma võitluskaaslast. Tanjat peksti metsikult, sunniti paljajalu lumes käima, torgiti tääkidega. 29. novembril 1941 hukkasid fašistid tema. Seistes võllase all, kutsus vapper tütarlaps nõukogude inimesi võitlusele, uskudes kindlalt saabuvasse võitu.

Pärast Petrištševo vabastamist õnnestus kindlaks teha partisani õige nimi. See oli Zoja Kosmodemjanskaja, Moskva linna 201. kooli kümnenda klassi õpilane. Ta oli kaheksateistkümne aastane. Grupi kommunistlike noorte — partisanidega läks ta Naro-Fominski linna lähedal üle rindejoone ja jõudis edukalt täita mitu rasket ülesannet vaenlase tagalas.

Igaveseks on läinud ajalukku kaevurite linn Krasnodon: siin elasid ja võitlesid põrandaaluste kommunistide juhtimisel «Noore Kaardiväe» kangelased. Mitte üksnes meie maal, vaid ka kaugel tema piiride taga peavad inimesed kalliks Oleg Koševoi, Uljana Gromova, Ivan Semnuhhovi, Sergei Tjulenini, Ljubov Sevtsova ja teiste kangelaste-noorkaardiväelaste, nõukogude rahva patriarhate poegade ja tütarde helget mälestust.

Mitte kaugel neist, Ukraina külas Krõmkas, tegutses aastail 1941—1943 veel üks kangelaslik põrandaalune komsomoliorganisatsioon — «Partisaní Säde». Selle liikmed kahjustasid fašiste

kõigea, millega suutsid, aidates kaasa Nõukogude armee ja rahva võitlusele.

Kõigis vaenlase poolt okupeeritud rajoonides kokku tegutses 1943. a. keskpaiku ligemale 2000 põrandaalust komsomoliorganiatsiooni ja -gruppi.

Vanema põlvkonna eeskujul läksid nõukogude noormehed ja neid võitlusse fašismi vastu, kartmata ei surma ega sõjaraskusi. Sõda oli nende jaoks karmiks ja vastutusrikkaks eksamiks kodumaa ees. Nad sooritasid selle väarikalt. Seitsmele tuhandele kommunistlikule noorele ja kommunistliku noorsooühingu kasvandikule omistati Nõukogude Liidu kangelase kõrge aunimetus. Rohkem kui 3 miljonit kommunistlikku noort — sõjameest autasustati Nõukogude Liidu ordenite ja medalitega.

Sõja-aastail paistsid kommunistlikud noored silma ka töökan-gelastegudega. Kõige eredamalt avaldus tookord kommunistlike noorte initsiatiiv kahesajalaste liikumises — nende eesrindlike tööliste liikumises, kes täitsid töönorme vähemalt kahekordselt, samuti ka noortebrigaadide üleliidulises võistluses. Rinde üles-andeid eeskujulikult täitnud brigaadidele omistati rindebrigaadi nimetus. 1945. a. augustis oli tehastes ja vabrikutes 155 000 kom-munistlike noorte ja noorte rindebrigaadi.

Kogu maal arenes noortööliste võistlus üleplaanilise toodangu andmiseks kaitsefondi. Kommunistlikud noored löid oma sum-made arvel terveid tankikolonne, milledele anti nimetusi «Sverd-lovski kommunistlik noor», «Tšeljabinski kommunistlik noor»... Isegi ümberpiiratud Leningradis, lakkamatu kahuritule ja õhu-rünnakute tingimustes, andsid noored üksnes 1943. aastal üle-plaanilist toodangut 70 miljoni rubla suuruses summas.

Kolhoosides, sovhoosides ja masina-traktori- ja amades organi-seeris kommunistlik noorsooühing sõja ajal noorte traktori- ja viljapeksubrigaadide, suurte saakide lülide, riigile vilja vedamise brigaadide võistlust. Kõik need brigaadid ja lülid koosnesid pea-asjalikult tütarlastest ja noortest naistest. Nad õppisid lühikese ajaga juhtima traktoreid, kombaine, tegid tööd, mis tavaliselt on meeste ülesandeks.

Kui Isamaasõda võidukalt lõppes, suunas kommunistlik noor-sooühing noorte jõud rahvamajanduse taastamisele ja edasiaren-damisele. Partei kutsel läksid 200 000 noort patriooti Donbassi

kaevandustesse. Kümned tuhanded kommunistlikud noored ehitasid varemeist üles meie rahva loomingu ja uhkuse — Dnepri hüdroelektrijaama, meie tööstuse kantsid — «Zaporožstali» tehase, «Azovstali» kõrgahjud ja Krivoi Rogi kaevandused. Noored patrioodid töötasid vabal ajal ilma mingi tasuta saðu miljooneid tunde, taastades fašistlike okupantide poolt purustatud linnu ja külasid.

Kommunistlikud noored, kodumaa noored patrioodid aitasid oma ennastsalgava tööga rahval edukalt ellu viia neljanda ja viienda viisaastaku suurejoonelisi plaane. Need olid kommunistlike noorte noored ja tugevad käed, mis ehitasid üle Doni kolmeteistkümne kilomeetri pikkuse tammi, süütasid elektrituled «Irtõši metsikul kaldal», tõkestasid Volga tee Žiguli juures. Nemad ehitasid monteeritava raudbetooni tehaseid ja palju teisi tööstusettevõtteid, rajasid steppidesse ja mägedesse raudteid.

KOMMUNISTLIKE NOORTE OSAVÕTT KUUENDA VIIIE AASTA PLAANI EDUKAST TÄITMISEST

Noored on suur jõud meie tööstuses. Kommunistlikud noored, noormehed ja neiud, moodustavad väga suure osa NSV Liidu töölisklassist ja kolhoositalurahvast. Võtame ükskõik missuguse tehase, kolhoosi, sovhoosi, mistahes vabriku, kaevanduse, elektrijaama, masina-traktorijaama. Ligemale poole tööliskollektiivist moodustavad neis tavaliselt noored. Meie maa tehastes ja vabrikutes töötab üle kolme ja poole miljoni kommunistliku noore. Noorte inimeste jõupingutustest ja energiast sõltub järelikult suurel määral rahvamajandusplaanide täitmine, ühiskondliku rikkuse, töötajate heaolu ja kultuuritaseme tõus.

Noorte initsiatiivi, tööalase algatusvõime avaldused on mitmesugused. Kuid kõik nad on suunatud praegu ühele eesmärgile: kuuenda viisaastaku suurejoonelistele ülesannetele edukale elluviimisele.

Komsomoliorganisatsioonid peavad mobiliseerima noortöölisti võitlusele selle eest, et iga ettevõtte täidaks viie aasta plaani ennetähtaegselt. Selleks aga on vaja laiendada noorsoo massilist liikumist edasise tehnilise progressi eest, avastada ja ära kasutada tootmisreservid, pidevalt tõsta tööviljakust.

Kas te teate, mis tähendab ülesannete ja plaanide kõige väiksemgi ületamine kogu meie maa ulatuses? Kui näiteks kõik terasesulatajad ületaksid plaani kasvõi ühe protsendi võrra, siis saaks meie maa aasta jooksul täiendavalt ligemale pool miljonit tonni terast.

Kõigest viis aastat tagasi võitlesid meie maa terasesulatajad selle eest, et anda 300—350 sulatist martäänahjude külmremontide vaheajal. Tookord näis see äärmise piirina. Hiljaaegu lõpetas Dnepropetrovski metallurgiatehases töötav Aleksei Špaki komsomolibrigaad ahju nr. 7 töötsükli 763 sulatisega. See on lõunas asuvate tehaste jaoks rekordiline näitaja. Kuid selle brigaadi kommunistlikud noored alustasid võitlust 1000 sulatise andmise eest.

Samasugune mõte tekkis noortel terasesulatajatel meie ääretu Nõukogude kodumaa teises servas — Kuznetski metallurgiatehase binaadis. Ja see mõte on nüüd saanud reaalsuseks: neil läks korda anda oma martäänahjuga 1011 sulatist: ennenägematu saavutus kogu meie maa tehaste jaoks. Selle tulemuseks on tuhanded tonnid üleplaanilist terast ja 200 000 rubla kokkuhoidu.

Missugused suurepärase saavutused on aga noortel kõrgahjutöölistel! Nii näiteks andis Magnitka kõrgahju nr. 7 kommunistlike noorte ja noorte kollektiiv üksnes kuuenda viisaastaku esimese nelja kuu jooksul 7000 tonni malmi üle plaani ja 600 000 rubla üleplaanilist kokkuhoidu.

Palju on tootmisnovaatoreid ja -eesrindlasi söetööstuse kommunistlike noorte hulgas. Kuulsusrikkad noored mäetöölised annavad suure panuse Donbassi arendamisse. Kommunistlik noorsooühing suunas söekaevandustesse tööle üle 75 000 kommunistliku noore, noormehe ja neiu. Ainuüksi Stalino oblastis töötab kaevandustes 210 noortebrigaadi ja 125 kommunistlike noorte ja noorte jaoks. Nad on eeskujuks töös, ületavad plaaniülesandeid.

Suured on noorte naftatöölise edusammud. Kommunistliku noore Mihhail Beloglazovi juhtimisel töötav brigaad saavutas kõige suurema puurimiskiiruse «Teise Bakuu» rajoonis — 3388 meetrit agregaadi kohta kuus. 1806 meetri sügavune puurauk läbiti 16 päevaga normijärgse 44 päeva asemel. Tänu sellele läks puurimine 200 000 rubla võrra odavamaks.

Analoogilisi näiteid on meie tööstuse kõigis harudes väga palju. Mitte enam sajad ja tuhanded, vaid sajad tuhanded noored töölised on üle läinud uutele, progressiivsetele töömeetoditele: puuraukude kiirläbimisele, terase kiirsulatamisele, metalli kiirtöötlemisele jne. Kommunistliku noorsooühingu initsiatiiv sünnitab üha uusi efektiivseid võitlusvorme võitluses kuuenda viisaastaku ülesannete ennetähtaegse täitmise eest.

Kuid tähtsad ei ole mitte üksnes töö kvantitatiivsed tulemused. Riigi ja rahva huvid nõuavad ka seda, et metallisulatamine, söe ja nafta tootmine, masinate ja rahvatarbekaupade tootmine tuleks võimalikult odavam, et pidevalt alaneks tööstustoodangu omahind. Omahinna alandamise tähtis allikas on kokkuhoid ja säästlikkus tootmisel.

Kommunistlikud noored ja töölisnoored jätkavad ka kuuendal viisaastakul võitlust igale tootele langeva materjalide ja tooraine kulu alandamiseks, tootmiskadude vähendamiseks. Üha laiemalt levib kokkuhoiu eest peetava võitluse uus vorm — isiklikud arved: noortööliste isiklikud kohustused tooraine, elektrienergia ja instrumentide kokkuhoiu alal.

Esimese Moskva Laagritehase kommunistlike noorte algatusel on Vene föderatsiooni, Ukraina, Valgevene, Läti ja teiste liiduvabariikide paljude ettevõtete ÜLKNÜ organisatsioonid asunud võitlusse selleks, et seada sisse puhtus ja kord tootmisel. Nad taotlevad seda, et tsehhides, tööpinkide ja masinate juures valitseks alati puhtus ja kord. Kõrge tootmiskultuur aga on tehnilise progressi kaaslane.

Võitlusele tehnilise progressi eest aitavad kaasa noorte leiutajate ja ratsionaliseerijate konkursid. Neid konkursse organiseerivad tööstusettevõtete komsomolikomiteed. Üksnes meie maa tööpingiehitus- ja instrumenditehastes võtab üle 3000 noore töölise ja spetsialisti osa konkurssidest parima ratsionaliseerimisetepaneku või parima leiutise saamiseks. 1956. a. viie kuu jooksul tegid nad üle 4000 ettepaneku. Neist on 1500 ettepanekut juba tootmisse juurutatud ja on andnud 4 miljonit rubla kokkuhoiu.

Kommunistlik noorsooühing — kuuenda viisaastaku uusehituste šeff. Nagu esimeste viisaastakute aastail, nii aitab kommunistlik noorsooühing aktiivselt ehitada meie maal uusi tehaseid,

kaevandusi, elektrijaamu, linnu, kasutusele võtta loendamatuid maagi, nafta ja söe leiukohti, rikkalikke hüdroenergia ressursse, eriti NSV Liidu ida- ja põhjarajoonides.

Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu pöördusid 19. mail 1956. aastal kommunistlike noorte, kogu nõukogude noorsoo poole üleskutsega suunata oma parimad seltsimehed Ida, Põhja, Kasahstani ja Donbassi ehitustele. Partei ja valitsus avaldasid veendumust, et kahe aasta jooksul sõidab uusehitustele 400 000—500 000 noormeest ja neiu, sealhulgas 1956. aastal 210 000 inimest.

Entusiasmiga vastas nõukogude noorsugu partei ja valitsuse üleskutsele. Donbassi, meie maa ida- ja põhjarajoonidesse asusid teele komsomoliešelonid. Üksnes 1956. aasta maist kuni oktoobrini sõitis uutesse kohtadesse umbes 200 000 noort vabatahtlikku. Kokku aga saabus selle lühikese aja jooksul komsomolikomiteedesse sadu tuhandeid avaldusi noormeestelt ja neiuelt, kes palusid end suunata kaugetele uusehitustele. Kõiki avaldusi läbis üks mõte: «Me teame, et algul ei ole kerge elada ja töötada kaugetes, sageli täiesti asustamata paikades, kuid raskused meid ei kohuta.»

Leninlik kommunistlik noorsooühing on maailma suurima hüdroelektrijaama — Angara jõel asuva Bratski hüdroelektri- jaama šefiks, samuti ka aatomielektrijaamade ehitamise šefiks. Ukraina kommunistlik noorsooühing aitab aktiivselt ehitada uusi söekaevandusi, Dneprodzeržinski ja Kremensjugi hüdroelektri- jaama ning Severnõi Donetsi — Donbassi kanalit. Kasahstani kommunistlik noorsooühing on šefiks vabariigi suurima ettevõtte — Karaganda metallurgiatehase ja Sokolovski-Sarbai söerikastamise kombinaadi ehitamisel. Aktiivselt võtavad uute tööstusettevõtete ehitamisest osa Armeenia, Gruusia, Kirgiisia, Tadžikistani ja teiste liiduvabariikide noored.

1956. a. septembris kutsus ÜLKNÜ Keskkomitee kommunistlike noori, nõukogude noorsugu võitlusele linnade, töölis- ja maa-asulate, tänavate ja väljakute, tehaste ja koolide õuede haljastamise eest. Vastates sellele üleskutsele, asusid nõukogude noormehed ja neiuud innuga uuele tööle — aedu, parke, marja-aedu, viinamarjaistandusi, teede äärde rohelisi varjulisi alleesid rajama.

Kommunistlike noorte ennatsalgav töö maal. Palju head tuleb kuuendal viisaastakul korda saata kommunistlikel noortel maal. Põllumajanduses töötab ligemale 3 miljonit ÜLKNÜ liiget. Üle 150 000 neist töötab kolhoosiesimeestena, brigadiridena, lülivane-matena, farmijuhatajatena.

Partei kutsus kommunistliku noorsooühingu maaorganisat-sioone olema noorte sotsialistliku võistluse algatajaiks, ilmutama suuremat initsiatiivi selleks, et tõsta parteiorganisatsioonide ees üles küsimusi, mis on seotud kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside töös esinevate puuduste kõrvaldamisega. Eriti täh-tis on suunata kommunistlike noorte, maanoorte energia masi-nate paremale ärakasutamisele ja agrotehnika oskuslikule raken-damisele põllumajandusliku tootmise kõigis harudes.

Aidata kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside par-teiorganisatsioonidel tõsta kuuenda viisaastaku lõpuks teravilja kogutoodang meie maal 11 miljardi puudani — sellele on koon-datud maa-komsomoliorganisatsioonide peamine tähelepanu.

Suurt osa etendab kommunistlik noorsooühing, noorsugu uudis- ja jäätmaade edukal ülesharimisel. Ennatsalgav töö, mida on teinud kommunistlikud noored, nõukogude noored selle õilsa ürituse läbiviimiseks, jääb meie rahva mälestusse alatiseks püsima.

Üle miljoni noormehe ja neiu vastasid kommunistliku partei üleskutsele võtta osa uudis- ja jäätmaade ülesharimisest. Sajad tuhanded noored patrioodid asusid kommunistliku noorsooühingu lähetuskirjaga teele Siberi, Kasahstani, Uraalimaa, Volgamaa, Põhja-Kaukaasia ääretuiste steppidesse.

Algul ei olnud uusasukatel kerge. Elumajad, töökojad, garaa-žid, sööklad, saunad — kõik tuli ehitada iseendal, sageli rasketes tingimustes. Kuid ennatsalgav töö võitis: 1956. a. alguseks olid ülesharitud uudismaade rajoonides rajatud sajad uued sovhoosid, kunagistele tühjadele kohtadele olid tekkinud asulad, rajatud teed.

Rohkem kui 10 000 noort patriooti autasustati ÜLKNÜ Kesk-komitee märgiga «Uudismaade ülesharimise eest», tuhanded võt-sid osa üleliidulisest põllumajandusnäitusest. Kommunistlik par-tei hindas kõrgelt kommunistlike noorte ja noorte teeneid võitlu-ses miljonite hektarite uudismaade ülesharimise eest. NLKP

Keskkomitee aruandes partei XX kongressile avaldati palavat tänu uudismaade noortele ülesharijatele.

1956. a. suvel aga, kui uudismaal oli valminud rikkalik saak, pöördus ÜLKNÜ Keskkomitee kommunistlike noorte, kogu meie maa noorsoo poole üleskutsega:

«Aidakem uudismaade ülesharijail koristada saak kiiresti ja kadudeta!»

Linnades ja töölisasulates hakati noortest töölistest, teenistujatest, üliõpilastest moodustama komsomoli lööksalku ja -brigade.

Noored töötasid edukalt 1956. a. rikkaliku saagi koristamisel uudis- ja jäätmaadel. Üle 220 000 nõukogude noormehe ja neiu ning koos nendega rahvademokraatiamaade noorsoo esindajad töötasid põldudel.

Saagi koristamisel paistsid eriti silma noored kombainerid ja autojuhid Nikolai Ivannikov, Ivan Bartov, Sergei Monahhov, Anatoli Voropajev, Nikolai Startsev, Aleksandr Lusta, Nikolai Rešetnjak, Anatoli Grigovets, Vassili Dratšuk, Aleksandr Šatonin ja paljud teised. Üle 100 000 noormehe ja neiu on autasustatud töösaavutuste eest 1956. a. saagi koristamisel uudismaadel ÜLKNÜ Keskkomitee aumärgiga «Uudismaade ülesharimise eest».

Sadade tuhandete meie noorte inimeste jaoks oli töö uudismaal väga heaks mehisuse ja töökangelaslikkuse kooliks. Paljud neist on nüüd põllumajandusliku tootmise novaatorid.

Palju jõudu pühendab kommunistlik noorsooühing maisikasvatusele, mis võimaldab kiiresti suurendada teravilja tootmist ja loomakasvatuse söödabaasi kindlustamist. Selle suurepärase kultuuri kasvatamisega tegeles 1955. aastal üle 100 000 kommunistlike noorte ja noorte lüli. Need lülid moodustatakse kolhoosijuhataste poolt kommunistliku noorsooühingu maakomiteede soovitusel. Kui arvestada, et igas lülis on 3 kuni 7 inimest, siis võib endale ette kujutada, kui suur jõud see on. Kommunistlikud noored aitasid kolhoosidel ja sovhoosidel 1956. a. kevadel külvata maisi rohkem kui 23,5 miljonile hektarile — peaaegu 6 miljoni hektari võrra rohkem kui eelmisel aastal.

Külvata mais maha — see ei ole veel kõik. Tuleb rangelt kinni pidada ka maisi kasvatamise agrotehnilistest nõuetest, kanda

suurt hoolt külvide eest ja saada igal pool suur saak. Sellele suunab partei kommunistlike noorte jõupingutused maal.

Võttes oma jõu kohaselt osa teraviljakultuuride tootmise suu- rendamisest, aitab kommunistlik noorsooühing kaasa ühislooma- kasvatuse arendamise ülesande lahendamisele.

Komsomoliorganisatsioonid suunasid alalisele tööle looma- kasvatusse ligemale 200 000 ÜLKNÜ liiget. Rjasani oblastis näi- teks läksid 82 kolhooside komsomoliorganisatsiooni täies koos- seisus tööle farmidesse. Kommunistlikud noored tõmbasid kõik maanoored kaasa patriootlikku liikumisse kuuendal viisaastakul loomakasvatussaaduste tootmise alal seatud ülesannete täitmi- seks ühe-kahe aastaga. Noored lüpsjad, lambakarjused, seakas- vatajad võistlevad igalt lehmalt piima väljalüpsi suurendamiseks, vasikate edukaks üleskasvatamiseks, kogu karja säilitamiseks ja selle produktiivsuse tõstmiseks, veiste, sigade, lammaste, lindude parimaks karjatamiseks ja söötmiseks. Selles töös on paljud kom- munistlikud noored, noormehed ja neid novaatorliku töö ees- kujuks.

Nimetagem üht loomakasvatuse eesrindlast paljude tuhandete hulgast — kommunistlikku noort Aleksandra Lõssovat, Tjumeni oblasti kolhoosi «Pobeda» lüpsjat. Ta on kõigest 19 aastane. See neiu töötab farmis alles esimest aastat. Ta tuli siia otse koolipin- gist. Tänu oma püüdlikkusele ja vanemate lüpsjate abile saa- vutas Lõssova temale kinnistatud lehmadel farmi kõige suurema väljalüpsi.

Partei üleskutsetest ja kommunistide isiklikust eeskujust innustatuna püüavad küla kommunistlikud noored maad pare- mini ära kasutada, vähendada tooteühikule langevat töökulu, saada põllumaa, heinamaa ja karjamaa iga hektari kohta üha rohkem toiduaineid ja põllumajanduslikke tooraineid.

Täiustada oma meisterlikkust, tõsta kultuuritaset. Komsomo- liorganisatsioonide ülesandeks on üha laiemalt levitada noorsoo hulgas eesrindlikke tootmiskogemusi, aidata töös mahajäävatel noormeestel ja neiuudel eesrindlike töötajate tasemele tõusta.

Valesti talitavad need komsomoliorganisatsioonid, kes pühen- davad kogu tähelepanu üksikute töötajate rekorditele, tundmata huvi selle vastu, miks üks või teine noortöoline ei täida töönorme. Partei õpetab meid juhinduma sotsialistliku võistluse peaprint-

siibist: abista mahajääjaid, jõua järele parimaile ja saavuta üldine tõus.

Tootmiskogemuste levitamisele aitavad kaasa eesrindlike töömeetodite koolid. Nad luuakse ettevõtetes komsomoliorganisatsioonide osavõtul.

Nõukogude noortel on kõik võimalused omandada kutseala, täiustada oma meisterlikkust. Meie maal on avatud väga palju tööjõureservide koole, samuti ka mitmesuguseid kursusi kvalifikatsiooni tõstmiseks, teise või kolmanda kutseala omandamiseks. Kommunistlik noorsooühing hoolitseb selle eest, et kõik noored töölised ja kolhoosnikud tõstaksid pidevalt oma tootmisalast kvalifikatsiooni, omandaksid järjekindlalt majandusalaseid teadmisi, eesrindliku teaduse ja tehnika saavutusi ning oskaksid neid praktiliselt rakendada.

Partei juhtimisel taotleb kommunistlik noorsooühing seda, et täielikumalt rahuldada meie noore põlvkonna pidevalt kasvavaid kultuurilisi vajadusi. Tänu partei hoolitsusele noorsoo vaimse arenemise eest on üldhariduslikes koolides, tehnikumides ja kõrgemates õppeasutustes õppijate arv tõusnud 34 miljonini — peaaegu kolmekordseks 1927. aastaga võrreldes. Kõrgemaid õppeasutusi on meil 765, tehnikume — umbes 4000, igasuguseid üldhariduslikke koole — 213 000.

Kommunistlik noorsooühing teeb suurt tööd üldhariduslikes koolides, aitab rahvaharidus-organeid ellu viia kuuenda viisaastaku ülesandeid üldise keskhariduse sisseseadmiseks, polütehnilise õppuse arendamise ning õppetöö ja elu vahel tiheda kontakti loomise alal. Kommunistlik noorsooühing hoolitseb selle eest, et õpilased omandaksid põhjalikke ja püsivaid teadmisi, sisendab miljonitesse lastesse tööarmastust, soovi tegelikult osa võtta tööliste ja talupoegade ühisest tööst. Kommunistliku noorsooühingu osavõtul luuakse uut tüüpi õppe- ja kasvatusasutused — riiklikud koolid-internaadid.

Kommunistliku noorsooühingu tähtsaks kohuseks on abistada kvalifikatsiooni omandamisel neid keskkooli lõpetanuid, kes pärast küpsustunnistuse saamist asuvad tootvale tööle. Seda teeb aga suurem osa keskkooli lõpetanuid. Tuletagem meelde, et viiendal viisaastakul lõpetas keskkooli 3 miljonit noormeest ja neiu, kõrgemaisse õppeasutustesse aga astus 1 380 000 inimest.

Tuleb öelda, et lõpetanute hulgas leidub noori inimesi, kes ei sooritanud võistluseksameid kõrgemaisse õppeasutustesse ega taha tegelda ka füüsilise tööga. Nad eelistavad istuda aastaid vanemate ülalpidamisel, oodata, et pääseb mingisse kõrgemasse õppeasutusse järgmisel õppeaastal. Nende unistused ja lootused ei täitu kaugeltki alati. Kõrgematesse õppeasutustesse astumise eesõigus on antud neile, kes vähemasti kaks aastat on töötanud tootmisalal.

Noorte kultuurilisel arendamisel etendavad tähtsat osa klubid, kultuuripaleed, kultuurihooned, raamatukogud. Kõigi kultuurhariduslike asutuste tööst võtab aktiivselt osa kommunistlik noorsooühing. Nende asutuste kaudu propageerib ta teaduse saavutusi, eesrindlikke kogemusi, loodusteaduslikke teadmisi, organiseerib kunstilist isetegevust, mõistlikku ja lõbusat puhkust noormeestele ja neiudele.

Linnades, oblastites ja vabariikides viib kommunistlik noorsooühing läbi festivale — noorsoo massilisi pidustusi. 1956. a. septembrist kuni 1957. a. maini toimub nõukogude noorsoo üleliiduline festival. Festival aitab tugevdada noormeeste ja neiude kasvatamist kommunismi vaimus, edasi arendada isetegevuslikku kunsti, samuti ka edukalt valmistuda VI ülemaailmseks noorsoo festivaliks.

KUIDAS ON EHITATUD KOMMUNISTLIK NOORSOOÜHING. MIDA NÕUAB ÜLKNU PÕHIKIRI KOMMUNISTLIKULT NOORELT

ÜLKNU põhikiri — komsomoli elu seadus. Kommunistlik noorsooühing on noorsoo kõige suurem massiorganisatsioon Nõukogude Liidus. Kommunistlikke noori on Nõukogudemaa igas linnas, igas väikseimaski külas. Ühed neist töötavad tehastes, ehitavad uusi elektrijaamu, kaevandusi, linnu; teised töötavad kolhoosi- ja sovhoosipõldudel, masina-traktorijaamades; kolmandad õpivad koolides, tehnikumides, instituutides. Kuid nad kõik, tegutsedes mitmesugustel aladel, tegutsevad üksmeelse monoliitse kollektiivina. Miljoneid kommunistlikke noori ühendab vaadete ühtsus ja tegevusühtsus. Kommunistliku noorsooühingu ühtsuse ja organiseerituse fikseerib ÜLKNU põhikiri.

Komsomoli põhikirjas on öeldud eesrindliku nõukogude noorsoo selle määratu suure organisatsiooni kohta kõik tähtsam.

Praegu kehtiv ÜLKNU põhikiri võeti vastu komsomoli XII kongressil 1954. a. märtsis. Põhikirjas on eelkõige täpselt ja selgesti määratud kommunistliku noorsooühingu kui kommunistliku partei abilise ja reservi eesmärgid ja ülesanded. Põhikirjas on formuleeritud samuti kommunistliku noorsooühingu peamised organisatsioonilised põhimõtted, tema praktilise tegevuse meetodid ja tema ülesehituse vormid, kommunistlike noorte kohustused ja õigused.

ÜLKNU põhikirjas on öeldud, et kommunistliku noorsooühingu organisatsioonilise ehituse juhtivaks põhimõtteks on demokraatlik tsentralism.

Demokraatlik tsentralism tähendab:

kõigi komsomoli juhtivate organite valitavust alt kuni üles;

komsomoliorganite perioodilist aruandlust oma komsomoliorganisatsioonide ees;

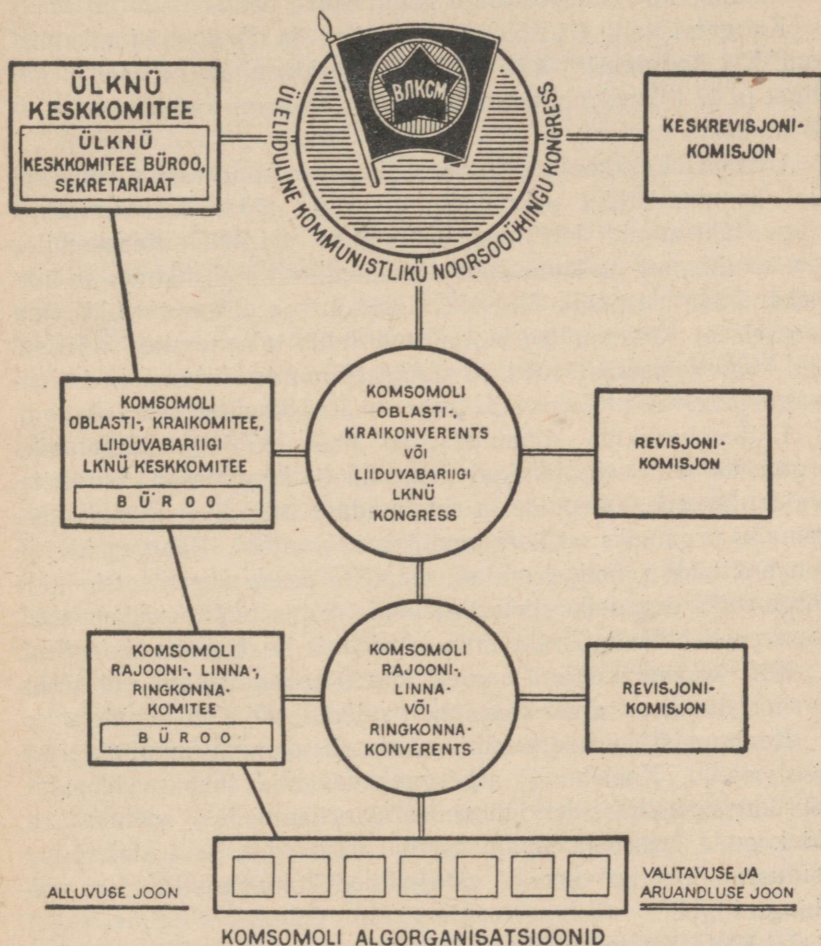
ranget kommunistliku noorsooühingu distsipliini ja vähemuse allumist enamusele;

kõrgemate komsomoliorganite otsuste tingimatut kohuslikkust alamatele organitele ja kõigile kommunistliku noorsooühingu liikmeile.

Kommunistlik noorsooühing on ehitatud territoriaalse ja tootmisalase tunnuse järgi. See tähendab, et kõiki komsomoli algorganisatsioone ühendavad rajooni, ringkonna, oblasti, krai, vabariigi territooriumil rajooni-, ringkonna-, oblasti-, krai-, vabariiklikud komsomoliorganisatsioonid. Niisugune on kommunistliku noorsooühingu ehituse territoriaalne tunnus. ÜLKNU ehituse tootmisalane tunnus aga seisab selles, et komsomoli algorganisatsioonid ühendavad kommunistlikke noori nende tootmisalase tegevuse või õppuse koha järgi: tööstusettevõtetes, kolhoosides, asutustes, koolides, kõrgemates õppeasutustes.

Kommunistliku noorsooühingu pideva organiseerituse ja võitlusvõime tähtsaks tingimuseks on komsomolisene demokraatia. See väljendub eelkõige kommunistliku noorsooühingu kõigi juhtivate organite valitavuses. Valimised viiakse läbi kinnise (salajase) hääletamise teel. Komsomolisene demokraatia kindlustab enesekriitika arendamist kommunistliku noorsooühingu kogu

ÜLELIIDULISE LENINLIKU KOMMUNISTLIKU NOORSOOÜHINGU ORGANISATSIOONILINE EHITUS

töös, komsomoliorganisatsiooni või kogu kommunistliku noorsooühingu töö kõigi küsimuste vaba ja asjalikku arutamist kommunistlike noorte poolt.

Kommunistliku noorsooühingu kõrgeimaks organiks on ÜLKNÜ kongress. Delegaadid üleliidulisele kongressile valitakse komsomoli oblasti- ja kraikonverentside ning liiduvabariikide kommunistliku noorsooühingu kongresside poolt.

Kongress valib ÜLKNÜ Keskkomitee ja Keskrevisjonikomisjoni. XII kongressil valiti ÜLKNÜ Keskkomitee koosseisu 103 liiget ja 47 liikmekandidaati, Keskrevisjonikomisjoni koosseisu — 31 inimest.

ÜLKNÜ Keskkomitee juhib üleliiduliste kongresside vahelisel ajal kommunistliku noorsooühingu kogu tööd. Komsomolitöö kõige tähtsamaid küsimusi arutatakse ÜLKNÜ Keskkomitee pleenumitel, see on komsomoli Keskkomitee kõigi liikmete ja liikmekandidaatide poolt. ÜLKNÜ Keskkomitee pleenum valib oma koosseisust Keskkomitee büroo, kes juhib pleenumite vahelisel ajal kogu komsomoli tööd. Organisatsioonilis-täidesaatva iseloomuga jooksvaks tööks valib pleenum Keskkomitee sekretariaadi.

Liiduvabariikide kommunistliku noorsooühingu kõrgemaiks organeiks on vabariiklikud komsomoli kongressid; oblastite, kraide, linnade, rajoonide ja ringkondade organisatsioonide kõrgemaiks organeiks on komsomoli konverentsid. Kongresside ja konverentside vahelisel ajal on ÜLKNÜ nende organisatsioonide kõrgemaiks organeiks liiduvabariikide komsomoli keskkomiteed, komsomoli oblasti-, krai-, linna-, rajooni- ja ringkonnakomiteed.

Kõik kommunistlikud noored, kes töötavad rajooni või linna territooriumil, on arvel komsomoli rajooni- või linnakomitees.

Kommunistliku noorsooühingu aluseks on komsomoli algorganisatsioonid. Komsomoli algorganisatsioonid luuakse tehastes, vabrikutes, kolhoosides, masina-traktorijaamades, sovhoosides, Nõukogude armee ja sõjalaevastiku väeosades, asutustes, õppeasutustes, kus on olemas vähemalt 3 kommunistliku noorsooühingu liiget.

ÜLKNÜ XII kongressi ajal oli kogu meie maal üle 430 000 komsomoli algorganisatsiooni.

Komsomoli algorganisatsioonide ülesanded on vastutusrikkad ja mitmekesised. Komsomoli algorganisatsioon ühendab vahetult

ÜLKNU liikmeid, arendab kommunistlike noorte initsiatiivi ja isetegevust, seob kommunistlikke noori kogu noorsooga. Komsomoli algorganisatsioon kasvatab võrsvat põlvkonda kommunismi vaimus, mobiliseerib noorsugu kommunistliku ülesehitustöö suurte plaanide elluviimisele.

Komsomoli algorganisatsiooni juhtivaks organiks on ÜLKNU liikmete üldkoosolek. Üldkoosolekul kommunistlikud noored arutavad ja otsustavad oma organisatsiooni elu ja töö kõiki küsimusi, koostavad tööplaanid, võtavad kommunistlikku noorsooühingusse vastu uusi seltsimehi.

Jooksva töö tegemiseks valib algorganisatsioon komsomolikomitee, tsehhi-, brigaadi-, teaduskonna-, kursuse- ja klassiorganisatsioon aga büroo.

Komsomolikomiteed ja -bürood on kollektiivse juhtimise organid. Kommunistlike noorte poolt valitud komitee ja büroo liikmed töötavad kollektiivselt, võtavad kõik otsused vastu ühiselt, silmas pidades noorsoohulkade arvamusi ja kogemusi.

Kui komsomoliorganisatsioonis on vähem kui 10 ÜLKNU liiget, siis komiteed või bürood ei looda, vaid valitakse organisatsiooni sekretär.

Kommunistliku partei ülesandel tegeleb kommunistlik noorsooühing V. I. Lenini nimelise noorte pioneeride kommunistliku lasteorganisatsiooni igapäevase tegevusega.

Pioneerorganisatsioon loodi meie maal varsti pärast kodusõja lõppemist — 1922. a. mais. Praegu ühendab ta oma ridades palju miljoneid nõukogude koolinoori. Pioneerirühmade ja -malevate töö pidev juhtimine, pioneeride isetegevuse ja initsiatiivi arendamine on üheks komsomoliorganisatsioonide kohustuseks, mis on fikseeritud põhikirjas. Komsomoliorganisatsioonid taotlevad, et iga pioneer oleks õpilastele eeskujuks õppimises ja distsipliinis.

Pidades vankumatult kinni proletaarsete internatsionalismi põhimõtetest, aitab kommunistlik noorsooühing igati kaasa noorsoo rahvusvahelise demokraatliku liikumise laiendamisele ja tugevdamisele, sammub nõukogude rahva noore põlvkonna avangardis võitluses rahu ja sõpruse eest. Kommunistlik noorsooühing võtab aktiivselt osa Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni ja Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu mitmekesisest tegevusest.

ÜLKNU esindajad kuuluvad NSV Liidu Noorteorganisatsioonide Komiteesse, mis moodustati 1956. aastal Nõukogude Noorsoo Antifašistliku Komitee asemele, kes ühendas Suure Isamaasõja ajal noori fašismi vastu võitlejaid. Uus komitee koordineerib meie maa noorteorganisatsioonide tegevust, aitab kaasa sõpruse tugevdamisele teiste maade noortega, aitab kasvatada noori internatsionalismi vaimus, soodustab võitlust rahu eest kogu maailmas.

Uusi laialdasi võimalusi selleks, et nõukogude noored saaksid veelgi laiendada sõprussidemeid teiste maade võrsuva põlvkonnaga, pakub eelseisev rahu ja sõprust taotlev VI ülemaailmne noorsoo ja üliõpilaste festival. Festival toimub Moskvast 1957. a. 28. juulist 11. augustini. Festivaliks ettevalmistumist tuleb komsomoliorganisatsioonidel tähistada sellega, et nad mobiliseerivad noori jõude uute töövõtude saavutamisele, NLKP XX kongressi otsuste täitmisele. 1956. a. aprillis toimunud ÜLKNU Keskkomitee viies pleenum kutsus komsomoliorganisatsioone, kõiki meie maa noormehi ja neiusid aktiivselt osa võtma ettevalmistustest festivaliks — kõigi maade noorsoo rõõmsaks pidupäevaks.

ÜLKNU liikmete õigused ja kohustused. Kommunistlikku noorsooühingusse astuvad eesrindlikud, kõige teadlikumad noormehed ja neiu. ÜLKNU põhikirja esimeses paragrahvis on öeldud: kommunistliku noorsooühingu liikmeks loetakse igaühte, kes 14—26 aasta vanuselt on ÜLKNU ridadesse vastu võetud, kes tunnistab kommunistliku noorsooühingu põhikirja, töötab ühes tema organisatsioonis, tasub liikmemakse.

ÜLKNU põhikirjas on üksikasjaliselt loetletud kommunistliku noore kohustused. Kommunistlik noor on eelkõige kohustatud väsimatult omandama teadmisi, kultuuri, teadust, tehnikat, sidudes iga oma õppimise, hariduse ja kasvatustöö alal astunud sammu kommunismi ülesehitamisest osavõtuga, igati kindlustama kommunistliku noorsooühingu ridu, olema aktiivne võitleja kommunistliku partei poliitika elluviimise eest. Kuid selleks, et partei poliitikat ellu viia ja seda laiadele noorsoo hulkadele selgitada, peab kommunistlik noor selgelt teadma, missugused eesmärgid partei rahva ette seab ja kuidas partei need saavutab. Partei poliitika on rajatud ühiskonna arenemise seaduste tundmisele, Marxi-Engelsi-Lenini õpetusele. Sellepärast peab kommu-

nistlik noor palju töötama oma teadlikkuse tõstmiseks, õppima marksismi-leninismi.

Kes hooletult suhtub poliitilisse õppusesse, kes ei täienda ega rikasta oma teadmisi, see jääb elust maha. Poliitiliselt mahajäänud inimene aga ei saa õigesti orienteeruda sise- ja välispoliitikas, kaotab perspektiivi töös.

Kommunistlike noorte poliitharidustööd korraldatakse vaba-tahtlikkuse alusel. Vastavalt oma soovidele ja püüetele ning arvestades oma teadmiste taset, otsustavad kommunistlikud noored ise, kus ja kuidas nad hakkavad õppima. Komsomoliorganisatsioonid aitavad neid seda põhikirjas ettenähtud kohustust edukamalt täita.

ÜLKNÜ põhikiri kohustab iga kommunistlikku noort olema eeskujuks töös, rangelt kinni pidama riiklikust ja töödistsipliinist, omandama oma ala tehnikat, pidevalt tõstma oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni. Kommunistliku noore tegevust ei hinnata mitte tema sõnade ja deklaratsioonide järgi, vaid selle järgi, kuidas ta temale antud ülesannetega toime tuleb. Kui näiteks kommunistlik noor ainult kõneleb töö kasust, tööviljakuse tõstmisest, tegelikult aga eeskujuks töös ei ole, siis ei täida ta oma osa noorsoo juhina, ei täida oma kommunistliku noore kohustust.

Töö on ühiskonna kõigi materiaalsete ja vaimsete rikkuste allikas. Töötada on inimese esimene kohustus. Nõukogude ühiskonnas austatakse igasugust tööd, mida tehakse sotsialistliku kodumaa hüvanguks. Viimasel ajal on aga meie noorsoo teatava osa hulgas hakanud ilmnema ebaõigeid, väikekodanlikke vaateid tööle. Mõned noormehed ja neiud, saanud keskhariduse, peavad endale häbistavaks töötada tehases, ehitusplatsil, sovhoosis või kolhoosis. Niisugused kahjulikud, väikekodanlikud vaated ei sobi nõukogude noortele, need tuleb otsustavalt hukka mõista ja välja juurida kui sotsialismi vaimule vastandlikud vaated, kui kapitalistlikust ühiskonnast meile jäänud vanade vaadete igandid.

Uue, kommunistliku töösse suhtumise kujunemine on lahutamatu seotud hoolika suhtumisega rahva varasse. Siit tuleneb veel üks kommunistliku noore tähtis kohustus: kaitsta sotsialistlikku omandust, suurendada seda oma tööga, taotleda seadmete õiget kasutamist, kütteaine, elektrienergia, tooraine ja materjalide kok-

kuhoidu, juurida välja igasugune pillamine, vältida tootmispraaki.

ÜLKNÜ põhikirjas on öeldud, et kommunistlik noor on kohustatud julgelt arendama enesekriitikat ja kriitikat, paljastama puudusi töös ja taotlema nende kõrvaldamist, teatama puudustest juhtivatele komsomoliorganitele, kaasa arvatud kommunistliku noorsooühingu Keskkomitee.

Kriitika ja enesekriitika julget arendamist õpivad kommunistlikud noored kommunistlikult parteilt. «Rohkem enesekriitikat,» ütles N. S. Hruštšov, pöördudes kommunistlike noorte ja noorte poole. «Ei maksa kelkida sellega, et me oleme kellelegi järele jõudnud või kellestki ette läinud. Rohkem nõudlikkust enese vastu, vähem kiitlemist. Ei tohi rahule jääda sellega, mis me oleme teinud, sest täna on see hea, kuid homme on sellest juba vähe.»

Kõigi kommunistlike noorte elu, töö ja õppimisega seotud küsimuste vaba ja asjalik arutamine peab olema suunatud sellele, et veel paremini ellu viia partei otsuseid, et kommunistlikku noorsooühingut veel rohkem partei ümber koondada. Mõnedes komsomoliorganisatsioonides kritiseeritakse liiga vähe neid, kellel sõnad lähevad lahku tegudest. Ei kritiseerita ebaõiget kujutlust seltsimehelikkusest. Kommunistlik noor peab meeles pidama, et seltsimehele kibedat tõtt näkku öelda on ausam ja kasulikum, kui aralt vaikida. Partei kutsub arendama enesekriitikat kõigis komsomolikusimustes, vaatamata isikutele, et kommunistlikud noored julgelt kritiseeriksid oma valitavate organite tegevust, oma juhtijaid, et nad kõrvaldaksid juhtivalt töölt lobisejad ja inimesed, kes hoiduvad kõrvale igapäevasest, praktilisest tööst.

Suur tähtsus on ÜLKNÜ põhikirja nõudel, et kommunistlikud noored oleksid ausad ja õiglased, peaksid kinni sotsialistliku ühisele reeglitest, võitleksid noorte teadvuses leiduvate kapitalismi igandite, joomise, huligaansuse, usuliste eelarvamuste ja naisesse ebaseltsimeheliku suhtumise vastu.

Kommunistlik noor peab olema noortele eeskujuks mitte üksnes tootmis- ja ühiskondlikus töös, vaid ka eraelus, isikliku käitumisega. Kommunistliku noore isiklikul eeskujul on eriti suur ühiskondlik tähtsus sellepärast, et meie noorsoo hulgas, nagu juba märgitud, pole veel likvideeritud mineviku igandid. Meil on veel

loodreid ja priileiva sööjaid, kes ei taha osa võtta ühiskonnale kasulikust tööst. Terves ja üksmeelses komsomoliperes leidub veel noori inimesi, kes käituvad ebasüüdsalt, joovad, huligaanitsevad. Leidub veel mõnel määral religioosseid eelarvamusi ja ebausku. ÜLKNÜ iga liige peab alati ja igal pool veendunult ja julgelt võitlema nende negatiivsete nähtuste vastu.

ÜLKNÜ põhikiri nõuab samuti, et kommunistlik noor võtaks aktiivselt osa komsomoliorganisatsiooni tööst, kiiresti ja täpselt täidaks organisatsiooni ülesandeid, viies iga alustatud asja lõpuni.

Kommunistlike noorte kõige esimeseks kohustuseks on rangelt pidada komsomolidistsipliini, mis on võrdselt kohustuslik kõigile ÜLKNÜ liikmetele.

Kommunistlik noor on kohustatud hoidma sõjalist ja riiklikku saladust, ilmutama igal pool ja igas olukorras poliitilist valvsust. Ei tohi unustada seda, et eksisteerivad veel kapitalistlikud riigid, kes saadavad ja püüavad ka edaspidi saata meie maale salakuulajaid ja diversante. Me peame alati olema valvsad, mitte lubama tõlplust ja muretust.

Meie noorsool, samuti nagu kogu nõukogude rahval, ei ole pühamat tunnet, kui armastus oma Nõukogude kodumaa vastu. Isamaa kaitsmine on kommunistliku noore püha kohus. Kommunistlik noor on kohustatud olema valmis andma kodumaa kaitsmiseks kogu oma jõu, aga kui vaja — ka elu.

Sotsialistliku isamaa kaitsmiseks on vaja sõjalisi teadmisi, füüsilist karastust. Kommunistlik noor peab õppima sõjaasjandust, järjekindlalt omandama sõjalisi erialasid.

Niisuguseid suuri nõudmisi esitab kommunistlikule noorele ÜLKNÜ põhikiri. Kuid suurte kohustuste kõrval on ÜLKNÜ põhikirjas ette nähtud ka kommunistlike noorte laialdased õigused.

Igal kommunistliku noorsooühingu liikmel on õigus osa võtta komsomolitöö kõigi küsimuste arutamisest komsomoli koosolekutel ja komsomoli ajakirjanduses. Ta võib valida ja olla valitud komsomoliorganeisse, kritiseerida komsomoli koosolekutel iga komsomolitöötajat, samuti ka iga komsomoliorganit. Tal on õigus nõuda oma isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus langetatakse otsus tema tegevuse või käitumise kohta, samuti ka pöörduda

kõigi küsimuste, kaebuste ja avaldustega iga komsomolikomitee poole, ÜLKNÜ Keskkomitee kaasa arvatud.

ÜLKNÜ põhikiri kaitseb kommunistlike noorte õigusi. Ta kohustab komsomoliorganeid tähelepanelikult ja hoolikalt läbi vaatama kommunistliku noorsooühingu liikmete kaebused ja avaldused, nende alusel kiiresti tarvitusele võtma vajalikud abinõud.

Põhikirjast range kinnipidamine on kommunistliku noorsooühingu eduka töö vajalik tingimus.

*

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on väga palju teinud noorsoo heaks. Nõukogudemaal on noortele antud koolid ja kõrgemad õppeasutused, staadionid ja turismibaasid, on antud õigus tasuta õppimisele, tööle, puhkusele, õigus õnnele. Noormeestele ja neiuks on avatud laialdane tegevusväli oma võimete ja annete avaldamiseks, loovaks tegevuseks töös, õppimisel, ühiskondlik-poliitilises elus.

Selle eest on noored kogu südamest tänulikud parteile ja valitsusele.

Rahvale osutatud suurte teenete eest on kommunistlikku noorsooühingut autasustatud viie Nõukogude Liidu ordeniga: Punalipu ordeniga — lahinguliste teenete eest 1918.—1920. a. kodusõjas; Tööpunalipu ordeniga — initsiatiivi ja edusammude eest töös; kolme Lenini ordeniga — kangelaslikkuse eest Suure Isamaasõja aastail, saavutuste eest noorsoo kommunistlikul kasvatamisel ning kommunistlike noorte ja nõukogude noorte suurte teenete eest sotsialistlikus ülesehitustöös, eriti nende ennastsalgava ja viljaka töö eest uudis- ja jäätmaade edukal ülesharimisel.

Kuuendal viisaastakul seadis partei noorsoo ette uued ülesanded. Nõukogude rahva noor põlvkond õigustab auga oma kalli kommunistliku partei usaldust.

SISUKORD

Komsomoli üheaastase poliitkooli õppeplaan	3
<i>Esimene peatükk.</i> Sotsialismi ülesehitamine NSV Liidus	5
<i>Teine peatükk.</i> NLKP XX kongress ja kommunismi ülesehitamise küsimused NSV Liidus	44
<i>Kolmas peatükk.</i> Sotsialistlike riikide maailmasüsteemi kujunemine	79
<i>Neljas peatükk.</i> Rahvaste võitlus rahu eest kogu maailmas	106
<i>Viies peatükk.</i> Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud	138
<i>Kuues peatükk.</i> Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing — Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei abiline ja reserv	168

В ПОМОЩЬ СЛУШАТЕЛЯМ
ОДНОГОДИЧНЫХ КОМСОМОЛЬСКИХ
ПОЛИТШКОЛ

Учебное пособие

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маantee 10

Toimetajad H. Klement ja J. Seilenthall

Tehniline toimetaja K. Einberg

Korrektorid V. Tuija V. Kuresson

Ladumisele antud 30. XII 1956. Trükkimisele
antud 29. I 1957. Paber 60×92,1/16. Trükipoog-
naid 12,75. Arvutuspoognaid 11,81. Trükiarv
2000. Tellimise nr. 54. Trükikoda «Punane
Täht» Tallinn, Pikk tn. 54/58.

Hind rubl. 3.15

Rbl. 3.15

A-21408

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00327828 2